National Library
of Sweden

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

KUNGL BIBL
2

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962:55
Ecklesiastikdepartementet

SOU
1962:55 A

TENDENSERNA PÅ AKADEMIKERNAS ARBETSMARKNAD FRAM TILL MITTEN AV 1970-TALET

Statistiska sammanställningar

PROGNOS- OCH PLANERINGSGRUPPEN INOM
ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

Stockholm 1962

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962

Kronologisk förteckning

1. Skogstillgångarna i Jämtlands län. Idun. 100 s. + 1 utvikskarta. S.
2. Yrkesutbildningen på trädgårdsområdet. Statens Reproduktionsanstalt. 71 s. Jo.
3. Totalförsvarets personalfrågor. Beckman. 305 s. Fö.
4. Arbetsuppgifter och utbildning för viss sjukvårdspersonal. Beckman. 165 s. I.
5. Vidgad vuxenutbildning på gymnasiestadiet. Kihlström. 116 s. E.
6. Statsbidrag till enskild väghållning, m. m. Idun. 92 s. K.
7. Kommunal beredskap. Idun. 198 s. I.
8. Finansplan för budgetåret 1962/63 samt Preliminär nationalbudget för år 1962. Marcus. XXIII + 61 s. Fi.
9. Städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. Kihlström. 259 s. Fi.
10. Svensk ekonomi 1960—1965. Idun. 220 s. Fi.
11. Svensk ekonomi 1960—1965. Bilagor 1—5. Idun. 296 s. Fi.
12. Aspekter på utvecklingsbiståndet. Idun. 268 s. U.
13. Skärpta regler för rusdrycksinköp. Idun. 125 s. Fi.
14. Atomansvarighet II. Idun. 205 s. Ju.
15. Den allmänna näringslagstiftningen. Idun. 212 s. H.
16. Korrespondensundervisningen inom skolväsendet. Tryckeribolaget Värmlands Folkblad, Karlstad. 141 s. E.
17. Arbetstidsförkortningens omfattning och utläggning. Idun. 141 s. S.
18. Automatisk databehandling inom folkbokförings- och uppbördsväsendet. Del II. Idun. 87 s. Fi.
19. Utlandssvenskars deltagande i allmänna val. Idun. 50 s. Ju.
20. Nedre justitierevisionens arbetsorganisation. Idun. 84 s. Ju.
21. Kommunalt stöd åt studerande från utvecklingsländerna. Kihlström. 35 s. I.
22. Samhällsfarlig asocialitet. Idun. 232 s. I.
23. Försvarets tandvård. Idun. 100 s. Fö.
24. Expropriation för sanering av historiskt eller kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Marcus. 45 s. Ju.
25. Reviderad nationalbudget för år 1962. Marcus. IV + 52 s. Fi.
26. Avgiftsbelagda trafikanläggningar. Idun. 70 s. K.
27. Radions juridiska ansvar. Idun. 131 s. Ju.
28. Skolväsendets centrala ledning. Idun. 408 s. E.
29. Säkerhetsinspektion av motorfordon och släpvagnar. Kihlström. 101 s. K.
30. Arbetstidsreglering för militär personal och civilmilitär. Idun. 82 s. Fö.
31. Stadshypoteks- och bostadskreditinstitutionerna. Norstedt & Söner. 153 s. Fi.
32. Automatisk databehandling. Kihlström. 311 s. Fi.
33. Veterinärmedicinsk forskning och undervisning. Del I. Statens Reproduktionsanstalt. 168 s. Jo.
34. Försvarsmedicinsk forskning i totalförsvaret. Idun. 191 s. + 1 utviksblad. E.
35. Svensk trafikpolitik III. Idun. 108 s. K.
36. Naturen och samhället. Statens Reproduktionsanstalt. 440 s. Jo.
37. Byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter och personalorganisation. Idun. 115 s. K.
38. Utbildning av sjukvårdsadministratörer. Idun. 112 s. I.
39. Ortsprisindex. Idun. 132 s. C.
40. Beredskapslagring av olja 1963—1969. Idun. 136 s. H.
41. Mål och medel i stabiliseringspolitiken—Remissyttranden. Norstedt & Söner. 270 s. Fi.
42. Avdrag för representationskostnader, m. m. Kihlström. 112 s. Fi.
43. Socionomutbildningen. Idun. 197 s. E.
44. Ny semesterlag. Kihlström. 254 s. S.
45. Jordbrukstekniska institutet och statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader. Kihlström. 174 s. Jo.
46. Vägväsendets distriktsorganisation. Idun. 137 s. + 1 utvikskarta. K.
47. Beskattning av traktamenten m. m. Idun. 112 s. Fi.
48. Rasriskerna i Götaälvdalen. Kihlström. 160 s. + 4 s. ill. + 10 utviksblad. I.
49. Bevakning, avskrivning och eftergifter av kronans fordringar. Norstedt & Söner. 127 s. Fi.
50. Utbildning av arbetsterapeuter. Hæggström. 199 s. E.
51. Lärare och handledare för det fria och frivilliga musikbildningsarbetet. Norstedt & Söner. 280 s. E.
52. Postverkets organisation. Idun. 290 s. K.
53. Öresundsförbindelsen. Del I. Utredningar och förslag. Idun. 211 s. K.
54. Öresundsförbindelsen. Del II. Ritningar. Idun. 4 s. + 21 utviksblad. K.
55. Tendenserna på akademikernas arbetsmarknad fram till mitten av 1970-talet. Hæggström. 171 s. E.

Anm. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962: 55

Ecklesiastikdepartementet

TENDENSERNA PÅ AKADEMIKERNAS ARBETSMARKNAD FRAM TILL MITTEN AV 1970-TALET

Statistiska sammanställningar

PROGNOS- OCH PLANERINGSGRUPPEN INOM

ECKLESIASTIKDEPARTEMENTET

IVAR HÆGGSTRÖMS TRYCKERI AB

STOCKHOLM 1962

Innehåll

Förord 11

Första kapitlet. Det högre utbildningsväsendets hittillsvarande utveckling m. m. 14
1.1. Befolkningsutvecklingen åren 1945—1975 14
1.2. »Real- och studentexamenstäthet» åren 1945—1961 15
1.3. Avlagda examina vid allmänt gymnasium och specialgymnasium kalenderåren 1957—1961 m. m. 16
1.4. Tillströmning till fakulteter och högskolor läsåren 1957/58—1961/62 m. m. .. 20
1.5. Närvarande studerande vid fakulteter och högskolor 1957—1961 26
1.6. Examination vid fakulteter och högskolor läsåren 1955/56—1960/61 27
1.7. Antal akademiker i yrkesverksam ålder 1960 29
1.8. Sammanfattning 30

Andra kapitlet. Behovet av akademiskt utbildad arbetskraft fram till mitten av 1970-talet 32
2.1. Det totala behovet av akademiskt utbildad arbetskraft fram till mitten av 1970-talet 33
2.2. Behovet av civilingenjörer och naturvetare med teknisk inriktning 39
2.3. Behovet av läkare 50
2.4. Behovet av tandläkare 52
2.5. Behovet av apotekare och receptarier 56
2.6. Behovet av agronomer, jägmästare och veterinärer 58
2.7. Behovet av gymnastiklärare 60
2.8. Behovet av civilekonomer, jurister och samhällsvetare 60
2.9. Behovet av teologer 65
2.10. Behovet av akademiker med examen från filosofisk fakultet 67
I. Behovet av ämneslärare inom det högre skolväsendet 67
II. Behovet av akademiska lärare, forskare m. fl. 69
III. Behovet av akademiker med filosofisk examen inom andra yrkesområden 70
IV. Sammanfattning av behovet av akademiker med examen från filosofisk fakultet 76

Tredje kapitlet. Behovet av utbildningsplatser vid postgymnasiala fackutbildningslinjer 79
3.1. Utbildningslinjer till vilka studenter i betydande omfattning söker sig 79
Socionomutbildning 79
Sjukgymnastutbildning 81
Officersutbildning 82
Landsfiskalsutbildning 82
Klasslärarutbildning 82
Postassistentutbildning 84
Kammarskrivarutbildning 84
Teleassistentutbildning 85
Stations- och kontorsskrivarutbildning 85
Utbildning vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut 85
Utbildning vid statens brandskola 85

Grafiska institutet ... 85
Utbildning för reklambranschen ... 86
Journalistutbildning ... 86
Handelsutbildning ... 86
3.2. Utbildningslinjer till vilka studenter i begränsad omfattning söker sig ... 87
Utbildning av laboratoriepersonal ... 89
Utbildning av flygvärdinnor och resebyråpersonal ... 90
Postexpeditörsutbildning ... 90
Landskanslistutbildning ... 90
Försäkringsutbildning ... 91
Bankutbildning ... 91
Handelsutbildning ... 91
Musikutbildning ... 92
Dramatiska elevskolor ... 92
Konsthögskolan ... 93
Konsthantverksutbildning ... 93
Reklamtecknarutbildning ... 93
Teckningslärarutbildning ... 93
Förskollärarutbildning ... 94
Hushållslärar- och textillärarutbildning ... 94
Ekonomi- och internatföreståndarutbildning ... 95
Sjuksköterskeutbildning ... 95
Diakon- och diakonissutbildning ... 95
Arbetsterapeututbildning ... 96
Skogsmästarutbildning ... 96
Lantmästarutbildning ... 96
Trädgårdsteknikerutbildning ... 96

Fjärde kapitlet. Tillgången på och behovet av akademiskt utbildad arbetskraft, en tendensberäkning ... 99
4.1. Studentexaminationen 1962—1970 ... 99
4.2. Tillströmningen till fakulteter och högskolor läsåren 1962/63—1970/71 ... 103
4.3. Antalet närvarande studerande vid fakulteter och högskolor höstterminerna 1965, 1970 och 1975 ... 116
4.4. Examinationen vid fakulteter och högskolor läsåren 1961/62—1974/75 ... 119
4.5. Tillgång på och »behov» av akademiskt utbildad arbetskraft i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975 ... 133
4.6. Sammanfattning ... 136

Femte kapitlet. Ett programmatiskt räkneexempel ... 138
5.1. Grundläggande antaganden ... 138
5.2. Beräknad total tillströmning till postgymnasial utbildning läsåren 1963/64—1970/71 ... 143
5.3. Beräkning av tillströmningens förändrade inriktning utifrån tendensberäkningen läsåren 1963/64—1970/71 ... 143
5.4. Beräknad examination vid fakulteter och högskolor läsåren 1961/62—1974/75 150
5.5. Beräknad avgång utan grundexamen från humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet läsåren 1963/64—1974/75 ... 153
5.6. Beräknad närvaro vid fakulteter och högskolor höstterminen 1975 ... 155
5.7. Tillgång på och »behov» av akademiskt utbildad arbetskraft i yrkesverksam ålder åren 1970 och 1975 ... 155

Tabellbilaga ... 159

Källförteckning ... 170

Tabellförteckning

Tabell 1.1:1. Folkmängdens förändringar 1945—1975 inom åldersgrupperna 7—15, 16—19 och 20—24 år 14
Tabell 1.1:2. Antalet 17- och 20-åringar åren 1957—1961 (preliminär uppgift för 1961) och beräknat antal åren 1962—1975 efter kön 15
Tabell 1.3:1. Antalet avlagda studentexamina vid allmänt gymnasium, tekniskt gymnasium, tekniskt gymnasium och handelsgymnasium åren 1957—1961 16
Tabell 1.3:2. Antalet avlagda studentexamina vid allmänt gymnasium efter linje och kön åren 1957—1961 17
Tabell 1.3:3. Antalet avlagda studentexamina åren 1957—1961 efter linje. Relativa tal 17
Tabell 1.3:4. Andelen kvinnor av de examinerade vid allmänt gymnasium, fördelade på linje, samt vid tekniskt gymnasium och handelsgymnasium åren 1957—1961 .. 18
Tabell 1.3:5. Antalet lärjungar i ring III[4], IV[4], II[3] och III[3] vid allmänt gymnasium samt i klasserna II och III vid tekniskt gymnasium och III[4], IV[4], I[2] och II[2] vid handelsgymnasium den 15 september 1961 18
Tabell 1.3:6. Antalet ej intagna men inträdesberättigade sökande till allmänt gymnasium åren 1954—1958 18
Tabell 1.3:7. Sökande, intagna och ej intagna vid allmänt gymnasium, tekniskt gymnasium och handelsgymnasium år 1960 efter kön 19
Tabell 1.4:1. Nettoantalet nyinskrivna studerande vid fakulteter och högskolor läsåren 1957/58—1961/62 20
Tabell 1.4:2. Nettoantalet nyinskrivna kvinnor och deras relativa andel av totalantalet nyinskrivna vid fakulteter och högskolor läsåren 1957/58—1961/62 21
Tabell 1.4:3. Relationen mellan nettoantalet nyinskrivna vid fakulteter och högskolor och antalet examina vid allmänt gymnasium ett och ett halvt år tidigare läsåren 1956/57—1961/62 22
Tabell 1.4:4. Nettoantalet nyinskrivna Ag-studenter vid fakulteter och högskolor läsåren 1959/60 och 1960/61 efter år för studentexamen 22
Tabell 1.4:5. Nettoantalet nyinskrivna Tg- och Hg-studenter vid fakulteter och högskolor läsåret 1960/61 efter år för examen 23
Tabell 1.4:6. Antalet nybörjare vid fakulteter och högskolor läsåren 1956/57, 1958/59—1960/61 med fördelning efter tidigare utbildning 23
Tabell 1.4:7. Relationen mellan antalet nybörjare vid fakulteter och högskolor efter tidigare utbildning (Ag, Tg, Hg) och antalet examina vid motsvarande gymnasium ett och ett halvt år tidigare läsåren 1956/57, 1958/59—1960/61 24
Tabell 1.4:8. Antalet svenska nybörjare vid spärrade utbildningslinjer läsåren 1957/58—1960/61 24
Tabell 1.4:9. Antalet nybörjarplatser enligt hittills fattade beslut och offentliggjorda utredningar vid spärrade utbildningslinjer läsåren 1960/61—1965/66 25
Tabell 1.5:1. Antalet närvarande studerande vid fakulteter och högskolor höstterminerna 1957—1961 26
Tabell 1.5:2. Antalet närvarande studerande efter studieort höstterminerna 1957—1961 27
Tabell 1.6:1. Antalet avlagda grundexamina vid fakulteter och högskolor läsåren 1955/56—1960/61 27
Tabell 1.6:2. Andelen kvinnor av de examinerade med grundexamen 1957/58—1960/61 vid fakulteter och högskolor 28
Tabell 1.7:1. Beräknat antal akademiker i yrkesverksam ålder efter kön och examen år 1960 29
Tabell 2.1:1. Förvärvsarbetande befolkning efter yrkesställning åren 1940—1960 .. 34
Tabell 2.1:2. Antalet akademiker (exkl. agronomer och gymnastiklärare) i yrkesverksam ålder åren 1940—1960 34

Tabell 2.1:3. Beräknat antal kvarlevande samt ersättningsbehov av akademiskt utbildad arbetskraft i yrkesverksam ålder och med svensk examen åren 1965, 1970 och 1975 35
Tabell 2.1:4. Antal förvärvsarbetande och icke förvärvsarbetande akademiker födda 1893 och senare (inklusive utlänningar) efter akademisk utbildning och kön enligt preliminär urvalsundersökning av 1960 års folkräkning 36
Tabell 2.1:5. Antalet akademiker (exkl. agronomer och gymnastiklärare) åren 1940—1960 samt beräknat »erforderligt» antal akademiker i yrkesverksam ålder åren 1965—1975 i förhållande till faktisk och beräknad folkmängd i åldrarna 25—64 år 37
Tabell 2.1:6. Beräknat antal akademiker i yrkesverksam ålder år 1960 samt beräknat »behov» av akademiker i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975 ävensom beräknat antal yrkesverksamma ifrågavarande år 38
Tabell 2.2:1. Beräknat behov av ingenjörer inom industrin åren 1965 och 1975 enligt teknikerkommittén 40
Tabell 2.2:2. Beräknat behov av ingenjörer inom offentlig verksamhet åren 1965 och 1975 enligt teknikerkommittén 40
Tabell 2.2:3. Antalet ingenjörer åren 1935, 1940, 1950 och 1955 enligt teknikerkommitténs inventering samt beräknat behov av ingenjörer enligt teknikerkommittén åren 1965 och 1975 40
Tabell 2.2:4. Civilingenjörernas och akademikernas andel av antalet ingenjörer inom industri och offentlig verksamhet åren 1940, 1950 och 1955 (faktiskt/önskvärt) samt beräknad andel 1965 enligt teknikerkommittén 41
Tabell 2.2:5. Antalet civilingenjörer åren 1940, 1950 och 1955 (faktiskt/önskvärt) samt beräknat behov åren 1965 och 1975 enligt teknikerkommittén 41
Tabell 2.2:6. Antalet naturvetare med tekniska arbetsuppgifter inom industri och offentlig verksamhet åren 1940, 1950 och 1955 (faktiskt/önskvärt) samt beräknat behov åren 1965 och 1975 enligt teknikerkommittén 42
Tabell 2.2:7. Jämförelse mellan teknikerkommitténs behovsberäkning och en beräkning enligt den s. k. potenshypotesen av ingenjörsbehovet inom industrin åren 1965 och 1975 43
Tabell 2.2:8. Beräknat antal sysselsatta och beräknat ingenjörsbehov åren 1960—1980 inom industrin enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut 44
Tabell 2.2: 9. Beräknat ingenjörsbehov inom industrin åren 1960—1980 med fördelning på utbildningsnivåer enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut 44
Tabell 2.2:10. Beräknat ingenjörsbehov inom »offentliga tjänster» åren 1960—1980 enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut 45
Tabell 2.2:11. Beräknat ingenjörsbehov inom »offentliga tjänster» åren 1960—1980 med fördelning på utbildningsnivåer enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut 45
Tabell 2.2:12. Beräknat ingenjörsbehov inom »övrigt näringsliv» åren 1960—1980 enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut 46
Tabell 2.2:13. Beräknat ingenjörsbehov inom »övrigt näringsliv» åren 1960—1980 med fördelning på utbildningsnivåer enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut 46
Tabell 2.2:14. Beräknat totalt ingenjörsbehov åren 1960—1980 med fördelning på utbildningsnivåer enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut 47
Tabell 2.2:15. Jämförelse mellan teknikerkommitténs beräkning av civilingenjörsbehovet (inkl. naturvetare med teknisk inriktning inom industrin) enligt antagandet om en 3,5-procentig ökning av produktionen och arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstituts beräkning åren 1960, 1965 och 1975 47
Tabell 2.2:16. Beräknat »behov» av civilingenjörer med svensk examen i yrkesverksam ålder inom industri, offentlig verksamhet och övrigt näringsliv åren 1965, 1970 och 1975 49
Tabell 2.2:17. Beräknat »behov» av naturvetare med teknisk inriktning och svensk examen i yrkesverksam ålder inom industri, offentlig verksamhet (exkl. skol- och universitetsväsendet) samt övrigt näringsliv åren 1965, 1970 och 1975 49

Tabell 2.3:1. Beräknat antal heltidsverksamma läkare år 1960 och beräknat behov år 1970 enligt läkarprognosutredningen inom sjukvård, hälsovård samt undervisning och forskning 51
Tabell 2.3:2. Beräknat »behov» av läkare med svensk examen i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975 52
Tabell 2.4:1. Beräknat »behov» av tandläkare med svensk examen i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975 55
Tabell 2.5:1. Beräknat behov av apotekare inom olika verksamhetsområden 1960—1980 samt en jämförelse med utvecklingen 1950—1958 enligt arbetsmarknadsstyrelsen 56
Tabell 2.5:2. Beräknat behov av receptarier inom olika verksamhetsområden 1960—1980 samt en jämförelse med utvecklingen 1950—1958 enligt arbetsmarknadsstyrelsen 57
Tabell 2.5:3. Beräknat »behov» av apotekare och receptarier i yrkesverksam ålder åren 1960—1980 enligt arbetsmarknadsstyrelsen 58
Tabell 2.6:1. Beräknat »behov» av agronomer, jägmästare och veterinärer i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975 enligt universitetsutredningen 59
Tabell 2.8: 1. Beräkning av juristkårens tillväxt åren 1960—1975 efter verksamhetsgren enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut 60
Tabell 2.8:2. Antalet samhällsvetare år 1960 (exkl. sådana med kompletterande annan akademisk examen) fördelade efter examen och examensår enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut 61
Tabell 2.8:3. Antalet yrkesverksamma samhällsvetare enligt arbetsmarknadsstyrelsens enkätundersökning våren 1961 med fördelning på verksamhetsområde och efter kön 62
Tabell 2.8:4. Antalet »samhällstekniker», d. v. s. jurister, civilekonomer och samhällsvetare i yrkesverksam ålder åren 1940—1960 63
Tabell 2.8:5. Antalet »samhällstekniker» och civilingenjörer i yrkesverksam ålder 1940—1960 64
Tabell 2.8:6. Beräknat »behov» av »samhällstekniker» (jurister, civilekonomer och samhällsvetare) i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975 64
Tabell 2.8:7. Beräknat »behov» av »samhällstekniker» efter utbildning åren 1965, 1970 och 1975 65
Tabell 2.9:1. Beräknat »behov» av teologer i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975 66
Tabell 2.10:1. Faktiskt och behövligt antal lärare enligt ämneslärarprognosens beräkningar läsåren 1960/61, 1965/66 och 1970/71 68
Tabell 2.10:2. Antalet tjänster inklusive amanuens- och assistenttjänster (omräknade till assistenttjänster) vid de humanistiska och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna den 1 juli 1961 i relation till antalet närvarande vid dessa fakulteter höstterminen 1961 69
Tabell 2.10:3. Journalistkårens storlek och fördelning på verksamhetsområden 1960, 1965, 1970 och 1975 72
Tabell 2.10:4. Nyrekryteringsbehovet av journalister åren 1960—1975 73
Tabell 2.10:5. Uppskattad andel akademiker inom journalistkåren 1960, 1965, 1970 och 1975 73
Tabell 2.10:6. Rekryteringsbehovet av bibliotekspersonal under femårsperioderna 1961/65, 1966/70 och 1971/75 enligt arbetsmarknadsstyrelsen 75
Tabell 2.10:7. Beräknat behov av yrkesverksamma humanister inom olika verksamhetsområden åren 1965, 1970 och 1975 76
Tabell 2.10:8. Beräknat behov av yrkesverksamma naturvetare inom olika verksamhetsområden åren 1965, 1970 och 1975 77
Tabell 2.10:9. Beräknat »behov» av akademiker med filosofisk examen (inkl. jur. pol. mag.) i yrkesverksam ålder åren 1960, 1965, 1970 och 1975 78

Tabell 3.1:1. Antal sökande och antagna till socialinstituten åren 1958—1962 med fördelning på kön, utbildning och linje enligt socionomutbildningskommittén 80
Tabell 3.1:2. Intagningskapaciteten vid socialinstituten läsåren 1960/61—1962/63 samt socionomutbildningskommitténs förslag för läsåret 1963/64 80
Tabell 3.1:3. Föreslagen utbyggnad av sjukgymnastutbildningen samt beräknat tillskott av sjukgymnaster vid olika alternativ för ökad utbildning 82
Tabell 3.1:4. Antalet antagna studerande samt antalet antagna studenter vid folk- och småskoleseminarier läsåren 1960/61—1962/63 83
Tabell 3.1:5. Antalet antagna studenter vid lärarhögskolornas mellanskollärarlinje och småskollärarlinje läsåren 1960/61—1962/63 84
Tabell 3.1:6. Antalet antagna vid fackutbildningslinjer till vilka studenter i betydande omfattning sökt sig läsåret 1960/61 samt beräknat erforderligt antal utbildningsplatser vid dessa linjer läsåret 1970/71 87
Tabell 3.2:1. Antalet antagna vid fackutbildningslinjer till vilka studenter i begränsad omfattning sökt sig läsåren 1958/59 och 1960/61 88
Tabell 3.2:2. Antalet antagna vid fackutbildningslinjer till vilka studenter i begränsad omfattning sökt sig läsåret 1960/61 samt beräknat erforderligt antal utbildningsplatser vid dylika linjer läsåret 1970/71 97

Tabell 4.1:1. Beräknad studentexamination vid allmänt gymnasium, tekniskt gymnasium och handelsgymnasium åren 1962—1970 100
Tabell 4.1:2. Studentexamina 1957—1964 på allmänt gymnasium efter linje 100
Tabell 4.1:3. Faktisk och beräknad andel kvinnor av de examinerade vid allmänt gymnasium, fördelade på linje, samt vid tekniskt gymnasium och handelsgymnasium åren 1957—1964 101
Tabell 4.1:4. Beräknad examination från allmänt gymnasium efter linje och kön åren 1962—1970 102
Tabell 4.1:5. Beräknad examination från fackgymnasium efter kön åren 1965—1970 103
Tabell 4.1:6. Beräknad total examination från allmänt gymnasium, tekniskt gymnasium och handelsgymnasium efter kön åren 1965—1970 103
Tabell 4.2:1. Beräknat nettoantal nyinskrivna vid fakulteter och högskolor läsåren 1962/63—1970/71 efter tidigare utbildning och efter kön för inskrivna med Ag-examen 107
Tabell 4.2:2. Beräknat nettoantal nyinskrivna läsåren 1962/63—1970/71 vid fakulteter och högskolor enligt universitetsutredningens 75-procentantagande, ämneslärarprognosens 80- och 85-procentantagande samt enligt beräkning i tabell 4.2:1. 108
Tabell 4.2:3. Beräknat nettoantal nyinskrivna vid fakulteter och högskolor läsåren 1962/63—1970/71 med fördelning på kön 108
Tabell 4.2:4. Det beräknade nettoantalet nyinskrivna vid fackhögskolor jämte den antagna relationen mellan nybörjarplatser och nettoantalet nyinskrivna vid dessa högskolor läsåren 1963/64—1970/71 110
Tabell 4.2:5. Nettoantalet nyinskrivna vid fria fakulteter läsåren 1957/58—1962/63 111
Tabell 4.2:6. Beräknat nettoantal nyinskrivna vid teologisk, juridisk, humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet läsåren 1963/64—1970/71 113
Tabell 4.2:7. Faktiskt och antaget antal nybörjarplatser vid högskolor samt faktiskt och beräknat nettoantal nyinskrivna vid matematisk-naturvetenskapliga och övriga fria fakulteter läsåren 1959/60—1969/70 115
Tabell 4.3:1. Antalet närvarande höstterminen 1960 och beräknat antal närvarande höstterminerna 1965, 1970 och 1975 vid fakulteter och högskolor 119
Tabell 4.4:1. Antagande om den relativa (%) examinationen, fördelad på inskrivningsår, av personer med grundexamen från humanistisk fakultet läsåren 1961/62—1970/71 122

Tabell 4.4:2. Antagande om den relativa (%) examinationen, fördelad på inskrivningsår, av personer med grundexamen från matematisk-naturvetenskaplig fakultet läsåren 1961/62—1970/71 ... 123

Tabell 4.4:3. Beräknat antal examinerade personer med grundexamen från fackhögskolor (motsvarande) läsåren 1961/62—1970/71, överslagsberäkning 1971/72—1974/75 samt faktiskt antal 1960/61 ... 128

Tabell 4.4:4. Beräknat antal examinerade personer med grundexamen från universitetens fria fakulteter läsåren 1961/62—1970/71, överslagsberäkning 1971/72—1974/75 samt faktiskt antal 1960/61 ... 130

Tabell 4.5:1. Beräknat antal kvarlevande akademiker i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975 ... 134

Tabell 4.5:2. Beräknad tillgång på och beräknat »behov» av akademiskt utbildad arbetskraft i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975 ... 133

Tabell 4.5:3. Beräknad tillgång och beräknat »behov» av skilda akademikerkategorier i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975 ... 135

Tabell 5.2:1. Beräknad total tillströmning till postgymnasial utbildning läsåren 1963/64—1970/71 efter tidigare utbildning och efter kön för personer med examen från allmänt gymnasium ... 142

Tabell 5.3:1. Totala antalet nybörjarplatser vid spärrade utbildningslinjer läsåren 1964/65—1970/71 ... 143

Tabell 5.3:2. Antagen ökning av antalet nybörjarplatser vid spärrade utbildningslinjer läsåren 1965/66—1970/71 i förhållande till 1960 års program och offentliggjorda utredningar ... 144

Tabell 5.3:3. Nettoantalet nybörjarplatser vid spärrade utbildningslinjer och postgymnasiala fackutbildningslinjer läsåren 1964/65—1970/71 ... 144

Tabell 5.3:4. Beräknad ändrad inriktning i tillströmningen till fakulteter och högskolor läsåren 1963/64—1970/71 ... 145

Tabell 5.3:5. Nettoantalet nyinskrivna vid fria fakulteter läsåren 1963/64—1970/71. Relativa tal ... 146

Tabell 5.4:1. Beräknat antal examinerade personer från humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet läsåren 1961/62—1970/71, överslagsberäkning läsåren 1971/72—1974/75 samt faktiskt antal 1960/61 ... 150

Tabell 5.4:2. Beräknat antal examinerade personer från medicinsk fakultet, teknisk högskola (inkl. civilingenjörsutbildningen i Uppsala), tandläkarhögskola och handelshögskola läsåren 1961/62—1970/71, överslagsberäkning läsåren 1971/72—1974/75 samt faktiskt antal 1960/61 ... 151

Tabell 5.4:3. Jämförelse mellan beräknad total examination läsåren 1960/61—1974/75 vid fackhögskolor (motsvarande) enligt »1960 års program», tendensberäkningen och räkneexemplet ... 152

Tabell 5.5:1. Beräknad avgång utan examen från humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet läsåren 1963/64—1974/75 ... 154

Tabell 5.5:2. Beräknat antal avgångna studerande utan examen från humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet läsåren 1963/64—1974/75 samt deras fortsatta inriktning ... 154

Tabell 5.6:1. Beräknat antal närvarande studerande vid fakulteter och högskolor höstterminen 1975 ... 155

Tabell 5.7:1. Beräknad tillgång på och beräknat »behov» av akademiskt utbildad arbetskraft i yrkesverksam ålder åren 1970 och 1975 ... 155

Tabell 5.7:2. Beräknad tillgång på och beräknat »behov» av skilda akademikerkategorier i yrkesverksam ålder åren 1970 och 1975 ... 157

Tabellbilageförteckning

Bilaga 1.4:1. Nettoantalet nyinskrivna Ag-studenter vid fakulteter och högskolor läsåren 1959/60 och 1960/61 efter år för studentexamen och kön 161

Bilaga 1.5:1. Antalet närvarande studerande vid fakulteter och högskolor höstterminen 1958 efter studieinriktning och tidpunkt för första inskrivning 162

Bilaga 1.6:1. Antalet examinerade vid universiteten läsåren 1955/56—1960/61 efter examen (med eller utan tidigare examen) och kön 163

Bilaga 1.6:2. Antalet examinerade vid fackhögskolor läsåren 1955/56—1960/61 efter examen (med eller utan tidigare examen) och kön 165

Bilaga 4.2.1. Antalet svenska nybörjare, nettoantalet nyinskrivna samt svenska nybörjare, som tidigare studerat vid annan fakultet/högskola, jämte de två senare i procent av antalet svenska nybörjare vid fackhögskolor (motsv.) läsåren 1956/57—1960/61 167

Bilaga 4.4:1. Examinationen av samhällsvetare och psykologer i procent av den totala examinationen, reducerad med hänsyn till dubbelexamination, (exkl. fil. mag. och pol. mag., som tidigare avlagt humanistisk fil. kand.-examen) vid humanistisk fakultet läsåren 1956/57—1960/61 jämte de nyinskrivna samhällsvetarna och psykologerna i procent av hela antalet nyinskrivna vid humanistisk fakultet, som avser att avlägga filosofisk examen och vars ämnesplaner är kända kalenderåren 1956—1960 enligt den s. k. prognosstatistiken 169

Diagramförteckning

Diagram 1. Utvecklingen på universitets- och högskoleområdet läsåren 1957/58—1961/62 31

Diagram 2. Beräknad tillströmning till fakulteter och högskolor läsåren 1959/60 och 1969/70 enligt universitetsutredningens maximialternativ samt faktisk tillströmning läsåret 1959/60 och tillströmning enligt tendensberäkningen läsåret 1969/70 114

Diagram 3. Den relativa andelen examinerade personer vid fackhögskolor, matematisk-naturvetenskapliga fakulteter och övriga fria fakulteter enligt tendensberäkningen läsåren 1959/60—1969/70 132

Diagram 4. Studentexamination, tillströmning till samt närvaro och examination vid fakulteter och högskolor enligt tendensberäkningen läsåren 1961/62—1975/76 137

Diagram 5. Den av universitetsutredningen rekommenderade respektive beräknade utvecklingen mellan läsåren 1959/60 och 1969/70 av tillströmningen till fakulteter och högskolor samt faktisk och beräknad tillströmning enligt räkneexemplet läsåren 1959/60 och 1969/70 147

Diagram 6. Studentexamina, nettoantal nyinskrivna vid fakulteter och högskolor samt nybörjarplatser vid spärrade utbildningslinjer läsåren 1957/58—1974/75 enligt räkneexemplet 148

Diagram 7. Studentexamina, nettoantal nyinskrivna vid fakulteter och högskolor samt nybörjarplatser vid teknisk högskola läsåren 1957/58—1974/75 enligt räkneexemplet i relation till antalet 20-åringar respektive år 149

Diagram 8. Den relativa andelen examinerade personer vid fackhögskolor, matematisk-naturvetenskapliga fakulteter och övriga fria fakulteter enligt räkneexemplet läsåren 1959/60—1974/75 153

Diagram 9. Beräknad tillgång på och beräknat »behov» av skilda akademikerkategorier i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975 156

Förord

1960 års riksdag godkände de av chefen för ecklesiastikdepartementet i propositionen 1960: 119 förordade riktlinjerna för utbyggande av universitet och högskolor m. m. under 1960-talet. Dessa riktlinjer kan sammanfattas i följande huvudpunkter:

1. universitet och högskolor byggs under första hälften av 1960-talet ut i betydande omfattning, särskilt inom de sektorer som har begränsad intagning;
2. de statliga insatserna på de postgymnasiala fackutbildningslinjernas område ökas kraftigt under 1960-talet;
3. yrkesvägledningen i gymnasierna intensifieras;
4. den fortlöpande utbildnings- och yrkesprognostiska utredningsverksamheten förstärkes samt
5. det studiesociala stödet utformas med inriktning på likartade utgångspunkter för samtliga studerande vid skilda utbildningslinjer efter gymnasiestadiet.

Som underlag för dessa riktlinjer låg ett av 1955 års universitetsutredning sammanställt omfattande statistiskt material jämte ett av utredningen framlagt handlingsprogram, redovisat i Universitet och högskolor i 1960-talets samhälle (SOU 1959: 45).

En konsekvens av 1960 års riksdagsbeslut var, att arbetsmarknadsstyrelsens prognosverksamhet rörande personal med längre utbildning kraftigt utvidgades. Utbyggnaden inom statistiska centralbyrån av utbildningsstatistiken har även påskyndats under senare år. En rad prognoser och statistiska sammanställningar utvisande expansionen av skilda delar av det högre utbildningsväsendet har under de två senaste åren successivt offentliggjorts av främst dessa två myndigheter. Detta material visar, att de bedömningar och rekommendationer rörande expansionen av gymnasiet och skilda delar av det postgymnasiala utbildningsområdet — förutom universitet och högskolor jämväl andra utbildningsgrenar till vilka personer med studentexamen i större eller mindre omfattning söker sig — som låg till grund för universitetsutredningens rekommendationer och 1960 års riksdagsbeslut i väsentliga avseenden måste komma att korrigeras.

Utvecklingen under de två senaste åren har därför gjort det önskvärt att få fram en reviderad *helhetsbild* av läget och utvecklingstendenserna. Föreliggande utredning är ett försök att på basis av tillgängligt material göra en totalsam-

manställning av tendenserna på akademikernas arbetsmarknad fram till mitten av 1970-talet.

Utredningen är att betrakta som ett fullföljande av de sammanställningar och beräkningar som ingår i betänkandet Universitet och högskolor i 1960-talets samhälle. Vissa metodiska skillnader föreligger dock mellan de två utredningarna, främst betingade av olikheter i de utbildningspolitiska förutsättningar som förelegat. När universitetsutredningen utförde sitt arbete fanns inget utbildningspolitiskt program för universitet och högskolor liknande 1960 års program att utgå från. Uppläggningen av föreliggande utredning har varit följande.

En huvuduppgift har varit att beräkna dels universitetens och högskolornas framtida storlek, dels det framtida antalet akademiker.

Nu gällande tendenser i fråga om tillströmning till gymnasier och universitet och högskolor har därvid antagits bestå även i framtiden. Fördelningen av universitets- och högskolestudenterna på fakulteter och högskolor har därvid skett utifrån antagandet, att 1960 års program genomföres och i viss omfattning ytterligare påbygges. På basis härav har beräknats den framtida examinationen av skilda slag av akademiker. Detta har i sin tur möjliggjort en beräkning av den framtida storleken av akademikergruppen i dess helhet med uppdelning på typ av utbildning.

En andra huvuduppgift har varit att uppskatta det framtida behovet av skilda slag av akademiker. Nu tillgängliga officiella prognoser för skilda utbildningsgrupper har därvid i de flesta fall accepterats. I de fall där nu föreliggande material uppenbarligen varit föråldrat eller ofullständigt eller prognoser ej alls förelegat har här gjorts kompletteringar eller helt nya antaganden om den framtida behovsutvecklingen.

På basis av de sålunda utförda sammanställningarna rörande framtida tillgång på och behov av akademiker vid nu gällande utvecklingstendenser på utbildningssidan och behovsvärderingar, har schematiska framtida arbetsmarknadsbalanser kunnat upprättas fram till och med år 1975.

Resultaten av dessa arbetsmarknadsbalanser, upprättade på basis av nu gällande utbildningspolitik och behovsvärderingar har fått bilda utgångspunkten för en justerad beräkning av den framtida arbetsmarknadsbalansen. Denna har gjorts under den nya förutsättningen, att utbildningskapaciteten vid universitet och högskolor förändras och förskjuts i betydande omfattning, varvid nu föreliggande erfarenheter av möjligheterna att utbygga utbildningskapaciteten med hänsyn till personella och byggnadsmässiga resurser fått diktera omfattningen av kapacitetsförändringarna. Målsättningen bakom de nya antagandena om den framtida utbildningskapaciteten vid universitet och högskolor har varit att åstadkomma en bättre framtida balans mellan tillgång och efterfrågan (år 1975) för skilda utbildningsgrupper än vad de schematiska arbetsmarknadsbalanserna, baserade på nu gällande utbildningspolitik och behovsvärderingar, utvisar. Vi-

dare har de reviderade beräkningarna gjorts med utgångspunkt i bedömningar av vilket antal studenter som i framtiden kommer att söka sig till andra postgymnasiala utbildningsvägar än universitet och högskolor. Dessa bedömningar har gjorts dels mot bakgrund av hur många platser vid dessa postgymnasiala utbildningslinjer som beräknats vara tillgängliga i framtiden, dels med den utgångspunkten att studenternas intresse för denna typ av utbildning i framtiden kommer att vara förhållandevis lika stort som det för närvarande är.

Materialet till sammanställningarna har erhållits förutom från publicerade källor jämväl från skilda myndigheter och utredningar, främst arbetsmarknadsstyrelsen, statistiska centralbyrån, gymnasieutredningen och universitetsutredningen.

Arbetets uppläggning och vissa preliminära sammanställningar har diskuterats med ett stort antal experter på hithörande frågor inom bl. a. kanslihuset, arbetsmarknadsstyrelsens prognosdelegation och prognosinstitut, universitetsutredningen och dess sekretariat, gymnasieutredningen och dess sekretariat samt universitetskanslersämbetet. Räknearbetet har utförts av numera t. f. förste kanslisekreteraren i ecklesiastikdepartementet *Lars G. Johansson* och filosofie kandidaten *Mac Murray*. Ansvarig för den slutliga utformningen av sammanställningarna är ecklesiastikdepartementets prognos- och planeringsgrupp.

Stockholm i ecklesiastikdepartementet den 26 november 1962.

FÖRSTA KAPITLET

Det högre utbildningsväsendets hittillsvarande utveckling m. m.

1.1. Befolkningsutvecklingen åren 1945—1975

Källa: Svensk ekonomi 1960—1965, SOU 1962: 10;
Befolkningsrörelsen år 1960, SOS;
Statistisk Tidskrift nr 9/1962.

Såsom framgår av *tabell 1.1:1* nedan minskar antalet barn i grundskolans åldrar (7—15 år) mellan åren 1960 och 1965 med 100 000 eller med drygt 9 procent. Nedgången fortsätter under resten av 1960-talet, ehuru i långsammare takt, varefter antalet beräknas öka fram till 1975 med inemot 5 procent. Antalet personer i gymnasieåldrarna (16—19 år) ökar till år 1963 och minskar därefter till 1975 med drygt 90 000 eller med närmare 18 procent. Antalet personer i högskoleåldrarna (20—24 år) stiger under perioden 1960—1968 med 189 000 eller med 40 procent för att därefter fram till 1975 minska med 103 000 eller med närmare 16 procent.

År 1960 uppgick antalet personer i åldrarna 15—64 år till 4 946 000. År 1975 beräknas antalet ha ökat med 282 000 eller med närmare 6 procent till 5 228 000 personer.

Tabell 1.1:1. Folkmängdens förändringar 1945—1975 inom åldersgrupperna 7—15, 16—19 och 20—24 år.

1 000-tal personer.

Ålders-år		Faktisk utveckling				Prognos		
		1945	1950	1955	1960	1965	1970	1975
7—15	Antal	756	863	1 061	1 065	965	942	986
	Förändr. .		+ 107	+ 198	+ 4	— 100	— 23	+ 44
16—19	Antal	360	334	361	464	501	433	426
	Förändr. .		— 26	+ 27	+ 102	+ 37	— 68	— 7
20—24	Antal	520	460	429	466	606	627	852
	Förändr. .		— 60	— 31	+ 36	+ 141	+ 21	— 75

Antalet 17- och 20-åringar under åren 1957—1961 (preliminär uppgift för 1961) samt för åren 1962—1975 enligt preliminära beräkningar gjorda inom statistiska centralbyrån redovisas i *tabell 1.1:2*.

Tabell 1.1:2. Antalet 17- och 20-åringar åren 1957—1961 (preliminär uppgift för 1961) och beräknat antal åren 1962—1975 efter kön.

År	17-åringar			20-åringar		
	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a
1957 ...	47 786	45 946	93 732	45 204	44 396	89 600
1958 ...	49 695	48 106	97 801	46 914	46 096	93 010
1959 ...	57 027	54 707	111 734	48 747	47 836	96 583
1960 ...	62 241	60 047	122 288	48 108	46 679	94 787
1961 ...	66 732	63 592	130 324	50 344	49 476	99 820
1962 ...	67 057	63 771	130 828	57 554	55 744	113 298
1963 ...	66 337	63 387	129 724	62 758	61 168	123 926
1964 ...	64 498	61 823	126 321	67 176	64 479	131 655
1965 ...	63 314	60 976	124 290	67 554	64 752	132 306
1966 ...	60 953	58 292	119 245	66 841	64 371	131 212
1967 ...	58 462	55 220	113 682	65 013	62 810	127 823
1968 ...	55 746	52 975	108 721	63 838	61 966	125 804
1969 ...	55 853	53 042	108 895	61 488	59 286	120 774
1970 ...	56 052	53 050	109 102	59 008	56 219	115 227
1971	53 625	51 024	104 649	56 302	53 978	110 280
1972	54 808	52 149	106 957	56 412	54 046	110 458
1973	55 564	52 012	107 576	56 614	54 056	110 670
1974	54 361	52 322	106 683	54 195	52 034	106 229
1975	54 057	51 236	105 293	55 379	53 159	108 538

1.2. »Real- och studentexamenstäthet» åren 1945—1961

Källa: Skol- och utbildningsstatistiska uppgifter, Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 2/1962.

Med »realexamenstäthet» avses relationen mellan antalet ungdomar, som avlagt realexamen, erhållit normalskolekompetens, lämnat enhetsskolans 9a och 9g samt 80 procent av eleverna i ring I[4] och totalantalet 17-åringar ett visst år.

Med »studentexamenstäthet» avses relationen mellan antalet examinerade på studentexamensnivå (examen från allmänt gymnasium, tekniskt gymnasium, två- och fyraårigt handelsgymnasium, fyraårigt folkskoleseminarium och småskoleseminarium) och totalantalet 20-åringar ett visst år.

Utvecklingen åren 1945—1961 framgår av följande sammanställningar.

»Realexamenstäthet»

År	1945	1950	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961[1]
Män	12,9	16,6	22,3	22,6	24,6	26,0	27,9	32,1	34,0
Kvinnor	15,3	19,8	28,9	30,3	33,1	34,7	37,4	39,5	42,7
Båda könen	14,1	18,2	25,6	26,4	28,7	30,3	32,5	35,7	38,3

(forts.)

»Studentexamenstäthet»

År	1945	1950	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961[1]
Män	7,6	10,0	12,6	12,9	13,3	13,1	13,7	14,8	16,0
Kvinnor	4,2	6,8	9,2	9,4	10,2	10,5	10,1	12,0	13,3
Båda könen	5,9	8,4	10,9	11,1	11,8	11,8	12,0	13,4	14,7

[1] Beräknade siffror.

1.3. Avlagda examina vid allmänt gymnasium och specialgymnasium kalenderåren 1957—1961 m. m.

Källa: Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 2/1962;
Preliminära uppgifter från statistiska centralbyrån för 1961 (stencil).

I detta avsnitt redovisas faktiska uppgifter rörande antalet avlagda studentexamina vid allmänt gymnasium med uppdelning på linjer, grenar och på kön samt vid tekniskt gymnasium och handelsgymnasium efter kön kalenderåren 1957—1961.

Tabell 1.3:1. Antalet avlagda studentexamina vid allmänt gymnasium, tekniskt gymnasium och handelsgymnasium åren 1957—1961.

Absoluta och relativa tal.

År	Ag		Tg[2]		Hg		Totalt	
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
1957	7 307	81,3	749	8,3	934	10,4	8 990	100
1958	7 866	81,5	842	8,7	947	9,8	9 655	100
1959	8 498	80,8	1 043	9,9	976	9,3	10 517	100
1960	9 136	80,3	1 189	10,5	1 052	9,2	11 377	100
1961[1]	10 683	80,1	1 394	10,5	1 252	9,4	13 329	100

[1] Prel. uppgifter.
[2] I korrektur till statistisk årsbok 1962 redovisas något annorlunda siffror för ifrågavarande år jämte mycket preliminära tal rörande privatister (25 per år 1959—1961). Dessa uppgifter har här icke medtagits.

I Ag-examina ingår examina, som avlagts vid allmänt läroverk, kommunalt gymnasium, försöksgymnasium, privatläroverk och försvarets läroverk ävensom privatister. Under det senaste decenniet har den sistnämnda gruppen uppgått till omkring 200 per år eller något därunder.

Totalantalet studentexamina i procent av antalet 20-åringar respektive år framgår av följande tablå.

År	1957	1958	1959	1960	1961
20-åringar	89 600	93 010	96 583	94 787	99 820
Examinerade	8 990	9 655	10 517	11 377	13 329
Relation	10,0	10,4	10,9	12,0	13,4

I *tabell 1.3:2* nedan redovisas antalet avlagda studentexamina vid allmänt gymnasium med fördelning på linje och kön åren 1957—1961.

Tabell 1.3:2. Antalet avlagda studentexamina vid allmänt gymnasium efter linje och kön åren 1957—1961.

År	Latinlinje			Allmän linje[1]			Reallinje			1933 års LS[2]			Tot.
	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	
1957	831	1 469	2 300	1 023	1 077	2 100	1 956	625	2 581	213	113	326	7 307
1958	858	1 633	2 491	1 104	1 170	2 274	2 213	779	2 992	76	33	109	7 866
1959	875	1 667	2 542	1 154	1 423	2 577	2 424	858	3 282	66	31	97	8 498
1960	834	1 893	2 727	1 207	1 443	2 650	2 746	924	3 670	57	32	89	9 136
1961[3]	903	2 147	3 050	1 423	1 783	3 206	3 263	1 149	4 412	7	8	15	10 683

[1] Studenter med examen på allmän linjes sociala gren motsvarar närmast sådana studenter från den äldre reallinjen, vilka ej studerat specialmatematik eller fysik och i regel ej heller kemi. Vid läroverk utan allmän linje har lärjungarna rätt att välja s. k. A-kombinationer: den nuvarande latinlinjens nyspråkliga gren samt den nuvarande reallinjens nyspråkliga och sociala grenar. I ovanstående tabell har examina enligt dessa A-kombinationer hänförts till den allmänna linjen.

[2] 1933 års läroverksstadga.

[3] Prel. uppgifter.

I *tabell 1.3:3* nedan redovisas studentexamina vid allmänt gymnasium efter linje i relativa tal åren 1957—1961.

Tabell 1.3:3. Antalet avlagda studentexamina åren 1957—1961 efter linje. Relativa tal.[1]

År	Latinlinje	Allmän linje	Reallinje	Totalt
1957	33,2	28,8	38,0	100
1958	32,3	28,9	38,8	100
1959	30,4	30,3	39,2	100
1960	30,3	29,0	40,7	100
1961	28,6	30,0	41,4	100

[1] A-kombinationer har hänförts till allmän linje.

I *tabell 1.3:4* nedan redovisas *andelen kvinnor* av de examinerade vid allmänt gymnasium, fördelade på linje, samt vid tekniskt gymnasium och handelsgymnasium åren 1957—1961.

Tabell 1.3:4. Andelen kvinnor av de examinerade vid allmänt gymnasium, fördelade på linje, samt vid tekniskt gymnasium och handelsgymnasium åren 1957—1961.

År	Allmänt gymnasium				Tg	Hg	Totalt
	L	A	R	S:a			
1957	63,5	51,2	24,0	44,9	2,5	42,0	41,1
1958	65,3	51,5	25,8	46,0	3,2	47,1	42,3
1959	65,4	55,2	25,9	46,8	2,6	43,6	42,1
1960	69,0	54,5	25,3	47,0	3,5	48,9	42,6
1961	70,4	55,6	26,1	47,6	4,0	48,6	43,2

Som ett komplement till den ovan redovisade bilden av studentexaminationen under åren 1957—1961 återges i *tabell 1.3:5* antalet lärjungar vid allmänt gymnasium, tekniskt gymnasium och handelsgymnasium per den 15 september 1961.

Tabell 1.3:5. Antalet lärjungar i ring III^4, IV^4, II^3 och III^3 vid allmänt gymnasium samt i klasserna II och III vid tekniskt gymnasium och III^4, IV^4, I^2 och II^2 vid handelsgymnasium den 15 september 1961.

Ring/klass	Allmänt gymnasium			Tg	Hg	Totalt
	L	A	R			
Högsta	3 549	4 018	6 400	1 660	1 454	17 081
Näst högsta	4 024	5 042	8 592	2 377	119	20 154

Av intresse i detta sammanhang är slutligen antalet sökande till och intagna vid skilda gymnasietyper under senare delen av 1950-talet och början av 1960-talet. Nedan i *tabell 1.3:6* redovisas antalet ej intagna men inträdesberättigade sökande till allmänt gymnasium åren 1954—1958 (källa: Vidgad vuxenutbildning på gymnasiet, SOU 1962: 5).

Tabell 1.3:6. Antalet ej intagna men inträdesberättigade sökande till allmänt gymnasium åren 1954—1958.[1]

År	Inträdesberättigade sökande	Ej intagna	Procent ej intagna
1954	10 909	1 654	15,2
1955	10 720	1 117	10,4
1956	12 208	1 912	15,7
1957	13 746	1 948	14,2
1958	15 875	2 642	16,6

[1] Hänsyn har i möjligaste mån tagits även till intagning i annan ring eller i annan högre skola. Primärmaterialet medger emellertid inte full exakthet i detta avseende. I viss utsträckning kan dubbelräkning av sökande ha ägt rum.

I *tabell 1.3:7* redovisas sökande, intagna och ej intagna vid allmänt gymnasium, tekniskt gymnasium och handelsgymnasium år 1960 efter kön (preliminära uppgifter från statistiska centralbyrån, utarbetade på uppdrag av gymnasieutredningen).

Tabell 1.3:7. Sökande, intagna och ej intagna vid allmänt gymnasium, tekniskt gymnasium och handelsgymnasium år 1960 efter kön.

	Sökande och intagna till							
	Ag		Ag + Tg		Ag + Tg + Hg		Ag + Hg	
	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.
Sökande	11 967	10 429	362	13	10	—	230	284
Intagna	9 219	8 520	319	13	5	—	182	228
Därav i								
Ag	9 219	8 520	128	5	1	—	97	120
Tg	—	—	191	8	2	—	—	—
Hg	—	—	—	—	2	—	85	108
Ej intagna	2 748	1 909	43	—	5	—	48	56

	Sökande och intagna till								
	Tg		Tg + Hg		Hg		Totalt		
	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	S:a
Sökande	3 616	140	18	—	1 251	1 570	17 454	12 436	29 890
Intagna	2 036	90	13	—	616	843	12 390	9 694	22 084
Därav i									
Ag	—	—	—	—	—	—	9 445	8 645	18 090
Tg	2 036	90	12	—	—	—	2 241	98	2 339
Hg	—	—	1	—	616	843	704	951	1 655
Ej intagna	1 580	50	5	—	635	727	5 064	2 742	7 806

1.4. Tillströmning till fakulteter och högskolor läsåren 1957/58—1961/62 m. m.

Källa: Högre studier 1956/57, 1957/58—1958/59 och 1959/60; Preliminära uppgifter från statistiska centralbyrån för läsåren 1960/61—1961/62 (stencil).

I *tabell 1.4:1* redovisas utvecklingen av nettoantalet nyinskrivna studerande vid fakulteter och högskolor läsåren 1957/58—1961/62.

Tabell 1.4:1. Nettoantalet nyinskrivna studerande vid fakulteter och högskolor läsåren 1957/58—1961/62.[1]

Absoluta och relativa tal.

Fakultet/Högskola	Läsår									
	1957/58		1958/59		1959/60		1960/61[2]		1961/62[2]	
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
Teol. fak.	93	1,6	134	2,0	129	1,9	139	1,8	167	1,9
Jur. fak.	366	6,3	464	7,0	458	6,6	436	5,7	459	5,3
Med. fak.	268	4,6	263	4,0	215	3,1	220	2,9	225	2,6
Hum. fak.[3]	2 609	45,1	2 721	41,4	3 168	45,5	3 516	46,4	3 994	45,8
Mat.-nat. fak.[3]	886	15,3	1 241	18,9	1 413	20,3	1 749	23,1	2 102	24,1
Tekn. högsk.	804	13,9	845	12,8	777	11,1	779	10,3	818	9,4
Handelshögsk.	260	4,5	268	4,1	272	3,9	244	3,2	468	5,4
Tandl.-högsk.	207	3,6	195	3,0	181	2,6	169	2,2	152	1,7
Farm. inst.	143	2,5	330	5,0	237	3,4	227	3,0	211	2,4
Vet.-högsk.	27	0,5	28	0,4	27	0,4	25	0,3	25	0,3
Skogshögsk.	30	0,5	19	0,3	13	0,2	9	0,1	4	. .
Lantbr.-högsk.	38	0,7	29	0,4	37	0,5	44	0,6	41	0,5
GCI	51	0,9	45	0,7	39	0,5	26	0,3	59	0,7
Summa	5 782	100	6 582	100	6 966	100	7 583	100	8 725	100

[1] Med *nettoantalet* nyinskrivna avses sådana nyinskrivna, vilka icke är utlänningar och icke tidigare varit inskrivna vid annat universitet eller annan i universitetsstatistiken ingående högskola.

[2] Preliminära uppgifter.

[3] Nettoantalet nyinskrivna studerande vid den filosofiska fakulteten i Göteborg har läsåren 1957/58—1960/61 uppdelats på humanister och naturvetare utifrån vissa antaganden, vilka redovisas nedan, varför siffrorna för fakulteten icke stämmer med motsvarande i den officiella statistiken. I denna har för nämnda period samtliga studerande vid den filosofiska fakulteten i Göteborg hänförts till humanistisk fakultet. Enligt en beräkning, som gjorts inom filosofiska fakultetens studentförening i Göteborg, kan man räkna med, att ca 19 procent av fakultetens studenter 1958 var att betrakta som naturvetare (universitetsutredningen, SOU 1959: 45, sid. 277). Enligt beräkningar inom filosofiska fakultetens undervisningsnämnd vid Göteborgs universitet var höstterminen 1960 och höstterminen 1961 andelen studerande naturvetare 20,2 resp. 27,2 procent. Från och med läsåret 1961/62 redovisas nettoantalet nyinskrivna naturvetare i den officiella statistiken, då sedan höstterminen 1961 finnes en naturvetenskaplig fakultet vid universitetet. Enligt preliminära uppgifter utgjorde andelen naturvetare 37,9 procent läsåret 1961/62. Utifrån dessa faktiska uppgifter har antagits följande andelar naturvetare. Kursiva siffror markerar faktiska relationer.

	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62
Nettoantalet nyinskrivna ..	25,0	25,0	26,1	27,2	*37,9*
Närvarande	*19,0*	19,0	19,6	*20,2*	*27,2*

I tabell 1.4:1 ovan samt i det följande har bland fakulteter och högskolor *icke* inbegripits socialinstituten, sjukgymnastutbildningen och den mejeritekniska linjen vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut.

Antalet kvinnor bland nettoantalet nyinskrivna vid universitet och högskolor samt deras relativa andel läsåren 1957/58—1961/62 framgår av *tabell 1.4:2*. Fördelning på humanister och naturvetare vid Göteborgs universitet har gjorts enligt antaganden, som redovisats i tabell 1.4:1, anm. 3.

Tabell 1.4:2. Nettoantalet nyinskrivna kvinnor och deras relativa andel av totalantalet nyinskrivna vid fakulteter och högskolor läsåren 1957/58—1961/62.

Fakultet/Högskola	Läsår									
	1957/58		1958/59		1959/60		1960/61		1961/62[1]	
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
Teol. fak.	23	24,7	30	22,4	29	22,5	52	37,4	66	39,5
Jur. fak.	56	15,3	64	13,8	85	18,6	88	20,2	85	18,5
Med. fak.	66	24,6	67	25,5	51	23,7	55	25,0	48	21,3
Hum. fak.	1 556	59,6	1 487	54,6	1 718	54,2	1 952	55,5	2 299	57,6
Mat.-nat. fak.	253	28,6	335	27,0	402	28,5	500	28,6	506	24,1
Tekn. högsk.	30	3,7	40	4,7	37	4,8	41	5,3	42	5,1
Handelshögsk.	18	6,9	28	10,4	23	8,5	22	9,0	65	13,9
Tandl.-högsk.	64	30,9	66	33,8	67	37,0	68	40,2	61	40,1
Farm. inst.										
apotekare	16	50,0	37	53,6	22	31,9	26	36,6	33	47,8
receptarier	110	99,1	260	99,6	165	98,2	156	100,0	142	100,0
Vet.-högsk.	6	22,2	6	21,4	5	18,5	2	8,0	4	16,0
Skogshögsk.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lantbr.-högsk.	2	5,3	1	3,4	2	5,4	2	4,5	5	12,2
GCI	25	49,0	21	46,7	15	38,5	11	42,3	30	50,8
Summa	2 225	38,5	2 442	37,1	2 621	37,6	2 975	39,2	3 386	38,8

[1] Preliminära uppgifter.

Nedan i *tabell 1.4:3* har nettoantalet nyinskrivna vid universitet och högskolor ställts i relation till antalet examina vid allmänt gymnasium ett och ett halvt år tidigare.

Tabell 1.4:3. Relationen mellan nettoantalet nyinskrivna vid fakulteter och högskolor och antalet examina vid allmänt gymnasium ett och ett halvt år tidigare läsåren 1956/57—1961/62.

	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61	1961/62
Nettoant. nyinskr.	5 043	5 782	6 582	6 966	7 583	8 725
Ag-ex 1 ½ år tidigare	5 957	6 553	7 307	7 866	8 498	9 136
Relation (procent)	84,7	88,2	90,0	88,6	89,2	95,5

Universitetsutredningen konstaterade, att nyinskrivningen ökat snabbare än antalet studentexamina. Utredningen redovisade en specialundersökning rörande samtliga personer som första gången inskrivits vid fakultet/högskola något av läsåren 1948/49, 1950/51, 1952/53, 1954/55 samt höstterminen 1956 (SOU 1959: 45, sid. 29 ff.).

I ämneslärarprognosen (Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 1/1962) har nytt material framlagts rörande nettoantalet nyinskrivnas fördelning läsåret 1959/60 efter år för studentexamen. Vidare har för beräkningarna i denna framställning inskrivningsårgången 1960/61 fördelats efter år för examen. Ifrågavarande material presenteras nedan i *tabell 1.4:4* och *bilaga 1.4:1.*

Tabell 1.4:4. Nettoantalet nyinskrivna Ag-studenter vid fakulteter och högskolor läsåren 1959/60 och 1960/61 efter år för studentexamen.

Examensår	Antal examinerade Ag-studenter	Antal inskrivna Ag-studenter		Antal inskrivna i % av examinerade	
		1959/60[1]	1960/61	1959/60	1960/61
1961	10 683	—	90	—	0,84
1960	9 136	60	3 301	0,66	36,13
1959	8 498	2 990	2 224	35,18	26,17
1958	7 866	2 045	604	26,00	7,68
1957	7 307	550	218	7,53	2,98
1956	6 553	272	96	4,15	1,46
1955	5 957	100	59	1,68	0,99
1954	5 360	81	50	1,51	0,93
1953	5 073	67	44	1,32	0,87
1952	4 899	44	48	0,90	0,98
1951	4 519	35	28	0,77	0,62
1950	4 497	25	25	0,56	0,56
1949	4 285	15	16	0,35	0,37
1948 o. tidigare ...	ca 4 150 per år	156	155	3,76	3,73
Okänt	—	13	54	—	—
Totalt		6 453	7 012	84,37	84,31

[1] I antalet inskrivna 1959/60 ingår socialinstituten, sjukgymnastinstituten och Alnarps mejeritekniska institut. Nettoantalet nyinskrivna Ag-studenter uppskattas i ämneslärarprognosen till 190.

I *tabell 1.4:5* redovisas nettoantalet nyinskrivna Tg- och Hg-studenter vid fakulteter och högskolor läsåret 1960/61 efter år för examen.

Tabell 1.4:5. Nettoantalet nyinskrivna Tg- och Hg-studenter vid fakulteter och högskolor läsåret 1960/61 efter år för examen.

Examen år	Antal vid examen		Antal inskr. Tg-stud.	Antal inskr. Hg-stud.	Antal inskr. i % av examinerade	
	Tg	Hg			Tg-stud.	Hg-stud.
1961	1 403	1 155	3	—	0,21	—
1960	1 189	1 052	52	6	4,37	0,57
1959	1 043	976	98	6	9,40	0,61
1958	842	947	51	4	6,06	0,42
1957	749	934	20	8	2,67	0,86
1956	718	872	5	3	0,70	0,34
1955	715	877	8	3	1,12	0,34
1954	744	845	6	3	0,81	0,36
1953	738	814	—	—	—	—
1952 o. tidigare[1]	700	600	9	2	1,29	0,33
Okänt	—	—	2	2	—	—
Totalt	—	—	254	37	26,63	3,83

[1] Per år.

Av intresse för den fortsatta framställningen är vidare de universitets- och högskolestuderandes fördelning efter tidigare utbildning. Fördelningen efter tidigare utbildning av antalet nybörjare (således icke nettoantalet nyinskrivna — i detta sammanhang av mindre betydelse —) läsåren 1956/57, 1958/59—1960/61 framgår av *tabell 1.4:6.*

Tabell 1.4:6. Antalet nybörjare vid fakulteter och högskolor läsåren 1956/57, 1958/59—1960/61 med fördelning efter tidigare utbildning.

Inskrivningsår	Ag-examen[1]	Tg-examen	Hg-examen	Folkskollärar-ex., 4-årigt	Övriga	Totalt
Absoluta tal						
1956/57	5 170	243	58	79	113	5 663
1958/59	6 616	280	77	100	209	7 282
1959/60	7 150	281	85	125	232	7 873
1960/61	8 026	282	41	124	157	8 630
Totalt	26 962	1 086	261	428	711	29 448
Relativa tal						
1956/57	91,3	4,3	1,0	1,4	2,0	100
1958/59	90,9	3,8	1,1	1,4	2,9	100
1959/60	90,8	3,6	1,1	1,6	2,9	100
1960/61	93,0	3,3	0,5	1,4	1,8	100
Totalt	91,6	3,7	0,9	1,5	2,4	100

[1] Inkl. gruppen »övriga studenter» enl. den officiella statistiken.

I *tabell 1.4:7* nedan relateras antalet nybörjare enligt föregående tabell till antalet avlagda examina vid allmänt gymnasium, tekniskt gymnasium och handelsgymnasium ett och ett halvt år tidigare.

Tabell 1.4:7. Relationen mellan antalet nybörjare vid fakulteter och högskolor efter tidigare utbildning (Ag, Tg, Hg) och antalet examina vid motsvarande gymnasium ett och ett halvt år tidigare läsåren 1956/57, 1958/59—1960/61.

Läsår/Examen	Nybörjare	Examen 1 ½ år tidigare	Relation
1956/57 Ag	5 170	6 553	78,9
Tg	243	718	33,8
Hg	58	872	6,7
1958/59 Ag	6 616	7 307	90,5
Tg	280	749	37,4
Hg	77	934	8,2
1959/60 Ag	7 150	7 866	90,9
Tg	281	842	33,4
Hg	85	947	9,0
1960/61 Ag	8 026	8 498	94,4
Tg	282	1 043	27,0
Hg	41	976	4,2

För de *spärrade utbildningslinjerna* anger nettoantalet nyinskrivna, såsom framgår ovan i tabell 1.4:1, *icke* det antal nybörjare som påbörjat studier vid dessa linjer utan endast hur många av dessa nybörjare, som blivit antagna utan att tidigare ha studerat vid annan fackhögskola eller fakultet. I stort anger dock förändringen i siffrorna över nettoantalet nyinskrivna förändringen i intagningskapacitet vid de spärrade utbildningslinjerna. Så gör även siffrorna rörande antalet närvarande. Nedan i *tabell 1.4:8* redovisades emellertid dessutom antalet svenska *nybörjare* läsåren 1957/58—1960/61 vid spärrade utbildningslinjer. I *tabell 1.4:9* redovisas därefter antalet *nybörjarplatser* vid de spärrade utbildningslinjerna enligt av riksdagen fattade beslut och enligt offentliggjorda utredningar läsåren 1960/61—1965/66.

Tabell 1.4:8. Antalet svenska nybörjare vid spärrade utbildningslinjer läsåren 1957/58—1960/61.

Läsår	Tekn. högsk.	Med. fak.	Tandl.-högsk.	Farm. inst.		Handels-högsk.	GCI	Jordbr.-högsk.	Totalt
				ap.	re.				
1957/58 ..	904	417	246	37	122	312	60	103	2 201
1958/59 ..	955	419	246	73	296	326	63	98	2 476
1959/60 ..	969	408	243	75	181	342	69	103	2 390
1960/61 ..	1 005	470	231	83	179	321	68	111	2 468

Tabell 1.4:9. Antalet nybörjarplatser enligt hittills fattade beslut och offentliggjorda utredningar vid spärrade utbildningslinjer läsåren 1960/61—1965/66.

Utbildningslinje/Ort	Läsår					
	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66
Tekn. högsk.[1]						
Stockholm	612	612	756	756	771	771
Göteborg	444	489	517	650	650	650
Lund	—	30	80	180	320	490[8]
Summa	1 056	1 131	1 353	1 586	1 741	1 911
Med. fak.[2]						
Uppsala	90	90	90	90	90	90
Lund/Malmö	110	115	120	120	120	190
Göteborg	115	117	168	168	168	168
Stockholm	138	153	168	168	168	168
Umeå	—	—	—	—	—	62
Summa	453	475	546	546	546	678
Tandl.-högsk.[3]						
Stockholm	140	140	140	140	140	100
Malmö	100	100	120	120	120	100
Umeå	—	—	—	—	—	60
Göteborg	—	—	—	—	—	100
Summa	240	240	260	260	260	360
Farm. inst.[4]	260	260	260	260	260	260
Handelshögsk.[5]						
Stockholm	225	275	275	275	275	275
Göteborg	120	200	200	200	200	200
Lund	—	100	200	200	200	200
Summa	345	575	675	675	675	675
Vet.-högsk.	30	30	30	30	30	30
Skogshögsk.	35	35	35	35	35	35
Lantbr.-högsk.[6]	60	60	60	60	60	60
GCT	100	100	100	100	100	100
Summa	2 579	2 906	3 319	3 552	3 707	4 109

[1] Beslut om antalet nybörjarplatser har fattats enligt propositionerna 1960: 119 och 1962: 43. I ovan angivna siffror ingår icke ingenjörsutbildningen i Uppsala, vilken tar sin början läsåret 1962/63 med ett intag om 24 platser och ökas till 30 platser 1962/63—1965/66. Denna grupp redovisas som naturvetare.

[2] Beslut om antalet nybörjarplatser har fattats enligt propositionerna 1961: 108 och 1962: 104. Förslag om ytterligare ökning av antalet platser har framlagts av läkarutbildningsberedningen

(forts.)

1.5. Närvarande studerande vid fakulteter och högskolor 1957—1961

Källa: Se under 1.4.

Antalet närvarande studerande vid fakulteter och högskolor (antaganden rörande den filosofiska fakulteten i Göteborg: jfr tabell 1.4:1, anm. 3) framgår av *tabell 1.5:1.*

Tabell 1.5:1. Antalet närvarande studerande vid fakulteter och högskolor höstterminerna 1957—1961.

Fakultet/Högskola	Höstterminen				
	1957	1958	1959	1960	1961
Teol. fak.	580	646	706	800	837
Jur. fak.	1 687	1 813	2 165	2 106	2 177
Med. fak.	2 800	2 928	3 106	3 316	3 478
Hum. fak.	10 247	11 185	12 394	14 763	15 854
Mat.-nat. fak.	3 314	3 915	4 780	5 767	6 822
Tekn. högsk.	4 060	4 756	4 772	5 099	5 410
Handelshögsk.	1 376	1 411	1 432	1 380	1 680
Tandl.-högsk.	1 043	1 100	1 144	1 173	1 166
Farm. inst.	281	449	507	538	563
Vet.-högsk.	237	236	228	224	212
Skogshögsk.	133	143	144	145	145
Lantbr.-högsk.	282	273	267	293	344
GCI	130	142	134	139	170
Summa	26 170	28 997	31 779	35 743	38 858

De närvarandes fördelning på studieorter framgår av *tabell 1.5:2.*

Anmärkningar till tabell 1.4:9 (forts.)

(Ökad läkarutbildning vid medicinska fakulteten i Lund, stencil 1962), vilket skulle resultera i ovan angivna intag 1965/66.

[3] Beslut har fattats enligt ovan under anm. 2 nämnda propositioner.

[4] Utredning pågår för närvarande. Här räknas med av universitetsutredningen angivna intag, vilket provisoriskt tillämpas vid farmaceutiska institutet.

[5] Beslut har fattats enligt propositionerna 1960: 119, 1961: 1 och 83.

[6] Nybörjarplatsantalet inkluderar 10 platser för hortonomutbildning.

[7] Här redovisas universitetsutredningens intagningssiffra.

[8] Enligt departementschefsskrivelse den 27 april 1962 skall avdelningen för kemi planeras för ett intag på 80 studerande i stället för 55. Ökningen av antalet platser har antagits ske läsåret 1965/66.

Tabell 1.5:2. Antalet närvarande studerande efter studieort höstterminerna 1957—1961.

Ht	Studieort					
	Uppsala[1]	Lund	Göteborg	Stockholm	Malmö	Umeå
1957	5 959	4 745	4 230	10 680	453	103
1958	6 444	5 354	4 842	11 743	479	135
1959	7 111	5 842	5 146	12 974	491	215
1960	8 612	6 437	5 730	14 170	507	287
1961	9 538	7 098	6 552	14 867	510	293

[1] Inkl. lantbr.-högsk.

Antalet närvarande studerande vid fakulteter och högskolor höstterminen 1958 efter studieinriktning och tidpunkt för första inskrivning framgår av *bilaga 1.5:1.*

1.6. Examination vid fakulteter och högskolor läsåren 1955/56—1960/61

Källa: Se under 1.4.

Antalet avlagda grundexamina läsåren 1955/56—1960/61 framgår av *tabell 1.6:1.*

Tabell 1.6:1. Antalet avlagda grundexamina vid fakulteter och högskolor läsåren 1955/56—1960/61.

Absoluta och relativa tal.

Grundexamen[1]	Absoluta tal, läsåren						Relativa tal, läsåren					
	55/56	56/57	57/58	58/59	59/60	60/61	55/56	56/57	57/58	58/59	59/60	60/61
Teol. kand.	42	59	43	86	94	75	1,4	1,8	1,3	2,5	2,4	1,7
Jur. kand.	202	209	193	181	209	190	6,8	6,4	5,9	5.2	5,3	4,3
Jur. pol. mag. ..	21	17	14	13	11	5	0,7	0,5	0,4	0,4	0,3	0,1
Fil. pol. mag. ...	12	19	23	17	15	33	0,4	0,6	0,7	0,5	0,4	0,8
Med. lic.	256	300	312	288	260	228	8,6	9,3	9,6	8,2	6,6	5,2
Fil. kand., hum.[2] .	421	436	456	569	614	727	14,1	13,5	14,0	16,2	15,6	16,6
Fil. mag., hum.[2] .	488	593	595	651	775	846	16,3	18,3	18,3	18,5	19,7	19,3
Fil. kand., nat. ..	153	169	174	210	204	308	5,1	5,2	5,4	6,0	5,2	7,0
Fil. mag., nat. ..	212	248	235	256	309	315	7,1	7,7	7,2	7,3	7,8	7,2
Civ.-ing.	517	528	527	533	594	708	17,3	16,3	16,2	15,2	15,1	16,2
Civ.-ekonom	192	208	217	203	278	274	6,4	6,4	6,7	5,8	7,0	6,3
Tandl.	178	164	172	184	199	233	6,0	5,1	5,3	5,3	5,0	5,3
Receptarie	106	103	105	123	196	238	3,6	3,2	3,2	3,5	5,0	5,4
Apotekare	7	21	23	16	15	20	0,2	0,6	0,7	0,5	0,4	0,5
Veterinär	26	28	31	31	34	33	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	0,8
Agronom	51	51	43	44	41	29	1,7	1,6	1,3	1,3	1,0	0,7
Civ.-jägm.	37	23	25	29	27	44	1,2	0,7	0,8	0,8	0,7	1,0
Gymnastikdir. ..	64	65	61	67	65	67	2,1	2,0	1,9	1,9	1,6	1,5
Summa	2 985	3 241	3 249	3 501	3 940	4 373	100	100	100	100	100	100

[1] Med grundexamen avses sådan lägre examen, som normalt kan bereda vederbörande försörjning på den akademiska arbetsmarknaden.

[2] Samtliga vid Göteborgs universitet avlagda filosofiska examina har räknats som humanistiska.

I *bilaga 1.6:1 och 2* redovisas antalet examinerade vid fakulteter och högskolor under ovan nämnda period med uppdelning på examinerade med och utan tidigare examen.

I *tabell 1.6:2* redovisas andelen kvinnor av de examinerade med grundexamen utan reduktion för examinerade med tidigare examen.

Tabell 1.6:2. Andelen kvinnor av de examinerade med grundexamen 1957/58—1960/61 v fakulteter och högskolor (reduktion har ej gjorts med hänsyn till dubbelexamination).

Grundexamen	1957/58			1958/59			1959/60			1960/61		
	Kv.	%	S:a	Kv.	%	S:a	Kv.	%	S:a	Kv.	%	S:a
Teol. kand.	4	9,3	43	9	10,5	86	12	12,8	94	11	14,7	75
Jur. kand.	25	13,0	193	19	10,5	181	27	12,9	209	16	8,4	190
Jur. pol. mag.	1	7,1	14	—	—	13	—	—	11	—	—	5
Fil. pol. mag.	—	—	23	2	11,8	17	2	13,3	15	4	12,1	33
Med. lic.	48	15,4	312	57	19,8	288	61	23,5	260	41	18,0	228
Fil. kand., hum.	177	38,8	456	259	45,5	569	291	47,4	614	324	44,6	727
Fil. mag., hum.	338	56,8	595	328	50,4	651	399	51,5	775	477	56,4	846
Fil. kand., nat.	29	16,7	174	51	24,3	210	44	21,6	204	72	23,4	308
Fil. mag., nat.	62	26,4	235	74	28,9	256	90	29,1	309	100	31,7	315
Civiling.	9	1,7	527	9	1,7	533	12	2,0	594	16	2,3	708
Civ.-ekonom	10	4,6	217	12	5,9	203	12	4,3	278	21	7,7	274
Tandl.	38	22,1	172	39	21,2	184	45	22,6	199	58	24.9	233
Receptarie	105	100,0	105	121	98,4	123	194	99,0	196	234	98,3	238
Apotekare	9	39,1	23	8	50,0	16	9	60,0	15	13	65,0	20
Veterinär	1	3,2	31	3	9,7	31	—	—	34	3	9,1	33
Agronomex.	2	4,7	43	3	6,8	44	2	4,9	41	—	—	29
Civ.-jägm.	—	—	25	—	—	29	—	—	27	—	—	44
Gymnastikdir.	32	52,5	61	34	50,7	67	32	49,2	65	32	47,8	67

1.7. Antal akademiker i yrkesverksam ålder 1960

Källa: Akademikerräkningen 1955, SOU 1957: 51;
Primärmaterial till SOU 1959: 45.
Statistisk Tidskrift nr 6/1962 (1960 års folkräkning).

I *tabell 1.7:1* redovisas en beräkning av totalantalet akademiker i yrkesverksam ålder år 1960 efter kön och examen.

Tabell 1.7:1. Beräknat antal akademiker i yrkesverksam ålder efter kön och examen år 1960.

Absoluta och relativa tal.

Kategori	Män		Kvinnor		Summa	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.
Teologer	3 089	5,9	79	0,6	3 168	4,7
Jurister	6 669	12,6	574	4,0	7 243	10,8
Jur. pol. mag.	310	0,6	49	0,3	359	0,5
Fil. pol. mag.	210	0,4	36	0,3	246	0,4
Läkare	5 054	9,6	787	5,5	5 841	8,7
Humanister	7 983	15,1	6 708	46,8	14 691	21,9
Naturvetare	4 130	7,8	1 338	9,3	5 468	8,2
Civ.-ingenjörer	13 040	24,7	168	1,2	13 208	19,7
Civ.-ekonomer	4 853	9,2	220	1,5	5 073	7,6
Tandläkare	3 319	6,3	1 168	8,2	4 487	6,7
Apotekare	727	1,4	225	1,6	952	1,4
Receptarier	149	0,3	2 152	15,0	2 301	3,4
Veterinärer	670	1,3	29	0,2	699	1,0
Agronomer	1 255	2,4	27	0,2	1 282	1,9
Jägmästare	838	1,6	—	—	838	1,2
Gymn.-dir.	448	0,8	766	5,3	1 214	1,8
Summa	52 744	100	14 326	100	67 070	100

Totalantalet akademiker i yrkesverksam ålder år 1960 uppgick sålunda enligt här gjorda beräkningar till drygt 67 000. Av dessa var omkring 14 300 kvinnor eller drygt 21 procent. Universitetsutredningen beräknade (sid. 156) totalantalet till 66 500.

Preliminära resultat av 1960 års folkräkning har presenterats i Statistisk Tidskrift nr 6/1962, från bl. a. en urvalsundersökning rörande antalet förvärvsarbetande och icke förvärvsarbetande akademiker 1960.

Enligt folkräkningen skulle totalantalet akademiker (inklusive personer över 65 år och personer med utländsk akademisk examen) år 1960 ha uppgått till ca 75 000. Antalet kvinnor skulle ha varit ca 16 000 eller drygt 21 procent. Kompletterande uppgifter har inhämtats rörande akademiker födda 1893 eller senare, vilket antal har beräknats till ca 72 000. Närmare 62 000 av dessa be-

räknas ha varit yrkesverksamma (drygt 86 procent). Av antalet kvinnor med akademisk examen födda 1893 eller senare, ca 16 500, var andelen yrkesverksamma omkring 67 procent (se tabell 2.1:4). Tages hänsyn till, att folkräkningens uppgifter omfattar personer med utländsk examen samt personer i åldern 65—67 år, torde sålunda tämligen god överensstämmelse råda mellan ifrågavarande uppgifter och det ovan i tabell 1.7:1 beräknade totalantalet akademiker i yrkesverksam ålder år 1960.

1.8. Sammanfattning

Utvecklingen på universitets- och högskoleområdet under senare delen av 1950-talet och början av 1960-talet kan sammanfattas i följande punkter.

1. *Studentexamination*

År 1957 avlades närmare 9 000 examina vid allmänt gymnasium, handelsgymnasium och tekniskt gymnasium (inkl. privatister och försvarets läroverk). Antalet avlagda examina 1961 var drygt 13 300 — en ökning med drygt 48 procent på fem år.

Andelen 20-åringar som avlade studentexamen 1957 var 10,0 procent. År 1961 hade andelen ökat med 3,4 procentenheter till 13,4 procent.

2. *Tillströmning till fakulteter och högskolor*

Nettoantalet nyinskrivna läsåret 1957/58 uppgick till närmare 5 800. Läsåret 1961/62 var antalet uppe i drygt 8 700 — en ökning med 50 procent på fem år.

3. *Närvaro vid fakulteter och högskolor*

Antalet närvarande studerande vid fakulteter och högskolor var höstterminen 1957 drygt 26 000. Höstterminen 1961 var antalet uppe i närmare 39 000 — en ökning med 50 procent på fem år.

4. *Examination vid fakulteter och högskolor*

Antalet avlagda grundexamina var läsåret 1957/58 över 3 200. Läsåret 1960/61 hade antalet ökat till närmare 4 400 — en ökning med närmare 35 procent på fyra år. Tages hänsyn till dubbelexamination var antalet examinerade utan tidigare examen 2 900 läsåret 1957/58 och ökade till drygt 3 900 läsåret 1960/61 — också det en ökning med närmare 35 procent på fyra år.

5. *Antal akademiker i yrkesverksam ålder*

Totalantalet akademiker i yrkesverksam ålder uppgick enligt akademikerräkningen till omkring 56 700 personer 1955. År 1960 beräknas antalet ha uppgått till drygt 67 000, vilket innebär en ökning med 10 300 akademiker eller med 18 procent på fem år.

Utvecklingen på universitets- och högskoleområdet fram till och med läsåret 1961/62 åskådliggöres i *diagram 1.*

Diagram 1. Utvecklingen på universitets- och högskoleområdet läsåren 1957/58—1961/62.

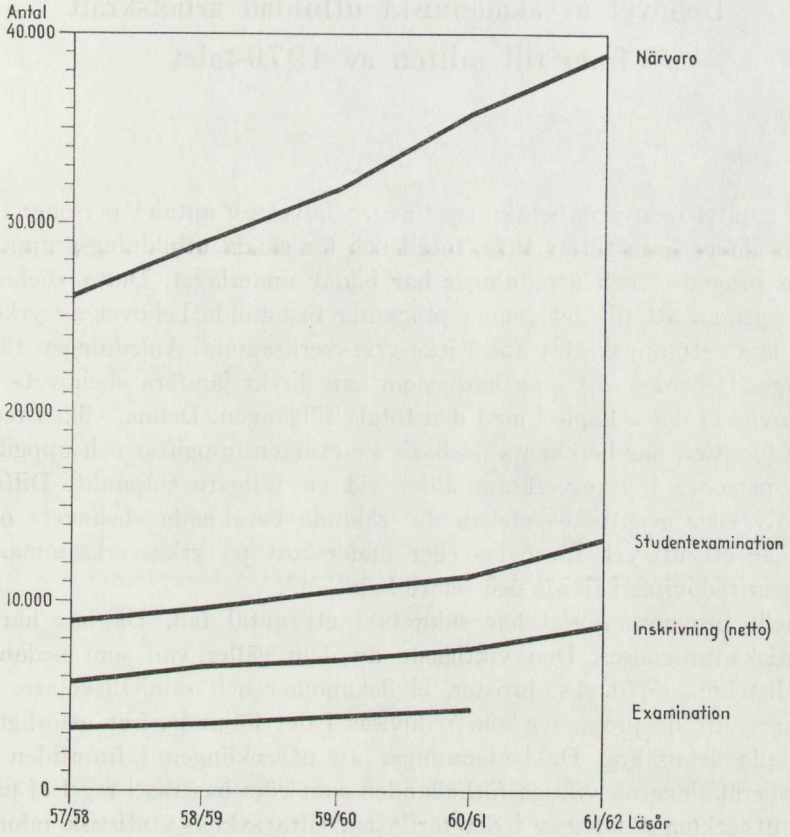

ANDRA KAPITLET

Behovet av akademiskt utbildad arbetskraft fram till mitten av 1970-talet

I detta kapitel redovisas beräkningar av »behovet av antalet personer i yrkesverksam ålder» fram till år 1975, totalt och för skilda utbildningsgrupper. Tillgängliga prognoser och utredningar har bildat underlaget. Detta »behov» har erhållits genom att till det genom prognoser fastställda behovet av yrkesverksamma lagts ett uppskattat antal icke-yrkesverksamma. Anledningen till detta förfaringssätt är den, att man härigenom kan direkt jämföra »behovet» så som det redovisas i detta kapitel med den totala tillgången. Denna, vilken redovisas i fjärde kapitlet, har beräknats på basis av examensuppgifter och uppgifter om antalet personer i yrkesverksam ålder vid en tidigare tidpunkt. Differensen — positiv eller negativ — mellan det sålunda beräknade »behovet» och tillgången är ett uttryck för över- eller underskott på yrkesverksamma. Dessa differenser redovisas i fjärde och femte kapitlen.

Aktuellt prognosmaterial har saknats i ett antal fall. Då har här gjorts schematiska prognoser. Den viktigaste av dem gäller vad som nedan kallas »samhällstekniker», d. v. s. jurister, civilekonomer och samhällsvetare. Det är uppenbart, att de prognoser som redovisas i det följande, hur utförligt de än gjorts, alla är osäkra. De bedömningar av utvecklingen i framtiden av för prognosberäkningarna viktiga förhållanden som görs baseras i regel *ej* på några *stabila* utvecklingstendenser i det förflutna. Ofta saknas statistisk information om den hittillsvarande utvecklingen. I andra fall finns ingen historisk erfarenhet att registrera.

Man torde kunna karaktärisera flertalet delprognoser som programmatiska prognoser: vad experter på arbetsmarknadsförhållandena i fråga anser vara en *önskvärd* utveckling. Den grundläggande värderingen i dessa programmatiska prognoser torde vara, att vederbörande experter ansett det nödvändigt att kraftigt öka tillgången på högkvalificerad arbetskraft för att i längden kunna hålla uppe och utveckla det arbetsmarknadsfält, där den kvalificerade arbetskraft, som prognosen avser, är verksam. Vidare torde i många fall, även om detta ej klart utsäges, den uppfattningen dessutom ligga till grund för beräkningarna, att utvecklingsländerna i växande omfattning kommer att efterfråga högkvalificerad svensk arbetskraft. De grundläggande värderingar som således i hög grad torde vara bestämmande för prognosens resultat är givetvis ej att betrakta som vederbörande »prognosmakares» egna uppfattningar utan fastmer som en samman-

fattning och sammanjämkning av de värderingar som gäller bland de myndigheter, organisationer samt enskilda forskare och experter, vilkas synpunkter och sakkunskap utnyttjats vid prognosernas utarbetande.

En av de väsentligaste prognoserna är emellertid av annan art. Den prognos rörande behovet av ämneslärare som återges i det följande bygger på den förutsättningen, att »elevtätheten», d. v. s. relationen mellan antalet elever och lärare inom skilda skolformer, kommer att förbli i stort sett oförändrad under prognosperioden. Detta är naturligt med hänsyn till att vid prognosens uppgörande statsmakterna uttalat en bestämd mening i denna fråga. Prognoserna för ingenjörer, samhällstekniker, läkare m. fl. bygger däremot, som nyss antyddes, på den grundförutsättningen, att standarden — mätt i andelen akademiker bland samtliga yrkesverksamma — kommer att stiga.

Slutligen skall påpekas, att några prognoser för smärre grupper är av äldre datum och att i ett fall — gymnastiklärarna — prognoser helt saknas.

De nu antydda grundläggande metodiska svagheterna och skiljaktigheterna i metod mellan några av de viktigaste prognoserna gör det vanskligt att mot varandra ställa och rätt tolka de skilda prognosresultat som framkommer. Det skulle ha erfordrats ett omfattande metodiskt arbete för att möjliggöra en logiskt sammanhängande och fullt meningsfylld analys av det siffermaterial som här sammanställts. Förevarande utredning är att betrakta som ett försök att i görligaste mån sammanfatta allt tillgängligt material, varvid de metoder som för närvarande användes inom arbetsmarknadsstyrelsen och som tidigare universitetsutredningen utnyttjade kommit till bruk. Någon värdering av de skilda prognoserna görs däremot ej i detta sammanhang. Ett viktigt syfte med föreliggande redovisningar är att ge ytterligare sakmaterial för det metodarbete och den metodforskning som påbörjats inom arbetsmarknadsstyrelsen i hithörande frågor. Mot denna bakgrund skall sammanställningarna i föreliggande och följande kapitel läsas.

2.1. Det totala behovet av akademiskt utbildad arbetskraft fram till mitten av 1970-talet

En tillbakablick på den svenska arbetsmarknaden i avseende på arbetskraftens sammansättning efter s. k. yrkesställning ger klart vid handen, att tjänstemännen ökat i antal snabbare än både företagare och arbetare. Utvecklingen åren 1940—1960 såsom den framgår ur den officiella statistiken redovisas nedan i *tabell 2.1:1*.

Medan det totala antalet förvärvsarbetande ökade med ca 4,5 procent mellan åren 1950 och 1960 ökade antalet tjänstemän med ca 30 procent och den relativa andelen tjänstemän av totalantalet förvärvsarbetande med närmare 7 procentenheter.

Tabell 2.1:1. Förvärvsarbetande befolkning efter yrkesställning åren 1940—1960.

Yrkesställning	Antal förvärvsarbetande (1 000-tal personer)				Relativ fördelning			
	1940	1945	1950	1960[1]	1940	1945	1950	1960
Företagare	650	603	601	446	21,7	20,2	19,3	13,7
Tjänstemän	603	699	843	1 100	20,1	23,4	27,2	33,9
Arbetare	1 747	1 686	1 661	1 700	58,2	56,4	53,5	52,4
Samtliga	3 000	2 988	3 105	3 246	100	100	100	100

[1] Preliminär redogörelse för vissa resultat av 1960 års folkräkning i Statistisk Tidskrift nr 6/1962. Uppgifter rörande antalet tjänstemän och arbetare har inhämtats under hand.

I kapitel 1.7 har en beräkning av det totala antalet akademiker med svensk examen i yrkesverksam ålder år 1960 redovisats. Nedan i *tabell 2.1:2* framgår utvecklingen av totalantalet akademiker (exkl. agronomer och gymnastiklärare) i yrkesverksam ålder åren 1940—1960.

Tabell 2.1:2. Antalet akademiker (exkl. agronomer och gymnastiklärare) i yrkesverksam ålder åren 1940—1960.

Kategori	1940	1945	1950	1955	1960
Teologer	3 200	3 400	3 500	3 400	3 170
Jurister och pol. mag.	5 620	6 390	7 060	7 530	7 850
Läkare	3 130	3 710	4 330	4 980	5 840
Filosofer	9 200	10 700	12 100	14 800	20 160
Civilingenjörer	7 700	8 500	9 800	11 400	13 210
Civilekonomer	2 200	2 700	3 600	4 300	5 070
Tandläkare	2 130	2 550	3 230	3 850	4 490
Apotekare	900	920	940	950	950
Farmaceuter/receptarier	1 050	1 050	1 440	1 760	2 300
Veterinärer	520	550	630	650	700
Jägmästare	670	670	750	810	840
Summa	36 320	41 140	47 380	54 430	64 580
Index	100	113	130	150	178
Procentuell ökning per femårsperiod	—	13	15	15	19

Definieras ersättningsbehovet som det antal akademiker i yrkesverksam ålder som erfordras för att bibehålla samma antal akademiker åren 1965, 1970 och 1975 som år 1960 kan med ledning av åldersfördelning och kända dödsrisker följande antal akademiker beräknas behöva ersättas under respektive femårs-

period antingen på grund av uppnådd »pensionsålder» (65 år) eller på grund av tidigare bortgång, *tabell 2.1:3.*

Tabell 2.1:3. Beräknat antal kvarlevande samt ersättningsbehov av akademiskt utbildad arbetskraft i yrkesverksam ålder och med svensk examen åren 1965, 1970 och 1975.

Kategori	1960	1965	1970	1975
Teologer	3 168	2 742	2 330	1 813
Ersättningsbehov	—	426	838	1 355
Jurister	7 243	6 436	5 433	4 483
Ersättningsbehov	—	807	1 810	2 760
Jur./fil. pol. mag.	605	599	589	576
Ersättningsbehov	—	6	16	29
Läkare	5 841	5 243	4 564	3 826
Ersättningsbehov	—	598	1 277	2 015
Humanister	14 691	13 644	12 356	11 036
Ersättningsbehov	—	1 047	2 335	3 655
Naturvetare	5 468	5 119	4 692	4 270
Ersättningsbehov	—	349	776	1 198
Civ.-ingenjörer	13 208	12 112	10 956	9 757
Ersättningsbehov	—	1 096	2 252	3 451
Civ.-ekonomer	5 073	4 732	4 359	3 891
Ersättningsbehov	—	341	714	1 182
Tandläkare	4 487	4 129	3 550	2 848
Ersättningsbehov	—	358	937	1 639
Apotekare	952	824	691	516
Ersättningsbehov	—	128	261	436
Receptarier	2 301	2 144	2 019	1 880
Ersättningsbehov	—	157	282	421
Veterinärer	699	625	540	446
Ersättningsbehov	—	74	159	253
Agronomer	1 282	1 068	843	654
Ersättningsbehov	—	214	439	628
Jägmästare	838	692	607	524
Ersättningsbehov	—	146	231	314
Gymn.-dir.	1 214	1 131	998	833
Ersättningsbehov	—	83	216	381
Summa	67 070	61 240	54 527	47 353
Ersättningsbehov	—	5 830	12 543	19 717

Ersättningsbehovet fram till år 1975 kan sammanfattas sålunda.

	Per femårsperiod	Totalt
1960/64	5 800	5 800
1965/69	6 700	12 500
1970/74	7 200	19 700

Med 1960 som basår och på grundval av tillgängliga behovsprognoser samt schematiska antaganden rörande behov på akademikerområden, där för närvarande inga prognoser finns att tillgå, har det totala utvidgningsbehovet av akademiskt utbildad arbetskraft i yrkesverksam ålder beräknats fram till mitten av 1970-talet. Prognosmaterialet avser i de flesta fall behovet av yrkesverksamma (i vissa fall heltidsverksamma) akademiker och sålunda icke totalantalet akademiker av en viss kategori under 65 år. För att erhålla detta antal och därmed uppgifter, som är jämförbara med tillgångsberäkningen i fjärde kapitlet, har i denna framställning antaganden genomgående gjorts om andelen icke yrkesverksamma akademiker i yrkesverksam ålder. Därvid har viss vägledning erhållits från Akademikerräkningen år 1955 (SOU 1957: 51) och från uppgifter om yrkesverksamma och icke yrkesverksamma akademiker år 1960 enligt en preliminär sammanställning av vissa delar av 1960 års folkräkning. Detta material redovisas nedan i *tabell 2.1:4*.

Tabell 2.1:4. Antal förvärvsarbetande och icke förvärvsarbetande akademiker födda 1893 och senare (inklusive utlänningar) efter akademisk utbildning och kön enligt preliminär urvalsundersökning av 1960 års folkräkning. Siffror under 500 redovisas icke.[1]

Avrundning har gjorts till närmaste 100-tal.

Utbildning	Förvärvsarb.		Ej förvärvsarb.		Samtliga
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	
Teologisk	2 500	—	—	—	2 800
Juridisk	6 600	—	—	—	7 700
Medicinsk	6 000	1 300	1 100	600	9 000
Humanistisk[2]	3 300	3 300	500	1 300	8 300
Samhällsvetenskaplig	1 300	—	—	—	1 900
Naturvetenskaplig	4 100	—	900	—	5 300
Fil. kand., annan komb.	2 300	1 300	—	500	4 300
Fil. kand., okänd komb.	700	500	—	—	1 500
Civ.-ingenjör	12 300	—	—	—	13 000
Civ.-ekonom	4 700	—	—	—	5 100
Odontologisk	2 800	1 200	—	—	4 700
Farmaceutisk	800	1 300	—	900	3 000
Vet.-utb.	800	—	—	—	1 000
Jägm.-utb.	1 000	—	—	—	1 100
Agronomutb.	1 000	—	—	—	1 100
Gymn.-dir.-utb.	600	1 100	—	600	2 400
Summa	50 700	11 100	5 000	5 500	72 200

[1] Tabellens siffror stämmer icke med de i Statistisk Tidskrift nr 6/1962 angivna, då de senare även omfattar personer födda 1892 och tidigare.

[2] Inkl. psykologer.

Av sammanställningen i *tabell 2.1:5* framgår den faktiska ökningen av antalet akademiker i yrkesverksam ålder åren 1940—1960 och den beräknade erforderliga ökningen fram till år 1975 samt antalet akademiker i relation till faktisk och beräknad folkmängd i åldrarna 25—64 år.

Tabell 2.1:5. Antalet akademiker (exkl. agronomer och gymnastiklärare) åren 1940—1960 samt beräknat »erforderligt» antal akademiker i yrkesverksam ålder åren 1965—1975 i förhållande till faktisk och beräknad folkmängd i åldrarna 25—64 år.

År	Faktiskt antal och beräknat »behov» av akademiker i yrkesverksam ålder	Index	Procentuell ökning av antalet per femårsperiod	Antalet akademiker i % av folkmängden i åldrarna 25—64 år[1]
1940	36 320	100	—	1,06
1945	41 140	113	13	1,14
1950	47 380	130	15	1,25
1955	54 430	150	15	1,41
1960	64 580	178	19	1,66
1965[2]				
alt. 1	96 700	266	50	2,47
alt. 2	92 700	255	44	2,37
1970[2]				
alt. 1	121 600	335	26	3,00
alt. 2	115 100	317	24	2,85
1975[2]				
alt. 1	144 900	399	19	3,49
alt. 2	138 600	382	20	3,34

[1] Uppgifter rörande folkmängden 1960—1975 har hämtats ur Befolkningsrörelsen år 1960 samt ur Statistisk Tidskrift nr 9/1962.

[2] De alternativa behovsberäkningarna åren 1965, 1970 och 1975 hänför sig till alternativa beräkningar av behovet av ämneslärare (se kapitel 2.10:I).

I *tabell 2.1:6* sammanfattas slutresultaten av alla följande beräkningar i detta kapitel rörande det totala behovet av skilda akademikerkategorier åren 1965, 1970 och 1975.

Tabell 2.1:6. Beräknat antal akademiker i yrkesverksam ålder år 1960 samt beräknat »behov» av akademiker i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975 ävensom beräknat antal yrkesverksamma ifrågavarande år.

Absoluta och relativa tal.

Kategori	Beräknat antal år 1960				Beräknat »behov»											
	Totalt		Därav yrkesv.		1965				1970				1975			
					Totalt		Därav yrkesv.		Totalt		Därav yrkesv.		Totalt		Därav yrkesv.	
	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.	Abs.	Rel.[1]	Abs.	Rel.[1]	Abs.	Rel.[1]	Abs.	Rel.[1]	Abs.	Rel.[1]	Abs.	Rel.[1]
Teologer	3 200	4,8	3 200	5,3	3 200	3,2	3 200	3,6	3 200	2,6	3 200	2,8	3 200	2,2	3 200	2,4
Jurister	7 200	10,7	6 700	11,2	10 600	10,6	9 900	11,1	12 600	10,1	11 700	10,4	12 900	8,7	12 000	8,9
Samhällsvetare	1 500	2,2	1 400	2,3	2 700	2,7	2 600	2,9	4 500	3,6	4 100	3,6	7 600	5,1	7 000	5,2
Humanister	13 800	20,6	10 400	17,4	—				—				—			
alt. 1	—	—	—	—	20 000	20,1	15 000	16,8	23 800	19,1	17 900	15,9	26 200	17,6	19 600	14,6
alt. 2	—	—	—	—	17 500		13 100		19 700		14 800		22 200		16 600	
Naturvetare	5 500	8,2	4 800	8,0	—				—				—			
alt. 1	—	—	—	—	10 800	10,8	9 500	10,6	13 700	11,0	12 100	10,8	16 000	10,8	14 200	10,6
alt. 2	—	—	—	—	9 300		8 200		11 300		10 000		13 700		12 200	
Civilingenjörer	13 200	19,7	12 700	21,2	21 300	21,4	20 500	23,0	28 800	23,1	27 700	24,6	36 300	24,4	34 900	26,0
Civilekonomer	5 100	7,6	4 900	8,2	8 900	8,9	8 500	9,5	12 900	10,3	12 400	11,0	17 400	11,7	16 700	12,4
Läkare	5 800	8,6	5 700	9,5	8 400	8,4	8 200	9,2	10 300	8,2	10 100	9,0	12 300	8,3	12 000	8,9
Tandläkare	4 500	6,7	4 000	6,7	5 200	5,2	4 900	5,5	5 800	4,7	5 500	4,9	6 400	4,3	6 100	4,5
Apotekare	1 000	1,5	950	1,6	1 200	1,2	1 100	1,2	1 300	1,0	1 200	1,1	1 500	1,0	1 400	1,0
Receptarier	2 300	3,4	1 500	2,5	2 800	2,9	1 900	2,1	3 000	2,4	2 000	1,8	3 300	2,2	2 100	1,6
Agronomer	1 300	1,9	1 100	1,8	1 300	1,3	1 100	1,2	1 400	1,1	1 200	1,1	1 500	1,0	1 300	1,0
Veterinärer	700	1,0	670	1,1	700	0,7	670	0,8	800	0,6	770	0,7	800	0,5	770	0,6
Jägmästare	800	1,2	800	1,3	900	0,9	850	0,9	900	0,7	850	0,8	1 000	0,7	950	0,7
Gymn.-dir.	1 200	1,8	1 100	1,8	1 600	1,6	1 400	1,6	1 900	1,5	1 700	1,5	2 200	1,5	2 000	1,5
Summa alt. 1	67 100	100	59 920	100	99 600	100	89 320	100	124 900	100	112 420	100	148 600	100	134 220	100
Summa alt. 2					95 600	—	86 120	—	118 400	—	107 220	—	142 300	—	129 220	—
Index alt. 1	100	—	100	—	148	—	149	—	186	—	188	—	221	—	224	—
Index alt. 2					142		144		177		179		212		216	
Procentuell ökning per femårsperiod:																
alt. 1	—	—	—	—	48	—	49	—	25	—	26	—	19	—	19	—
alt. 2	—	—	—	—	42	—	44	—	24	—	24	—	20	—	21	—

2.2. Behovet av civilingenjörer och naturvetare med teknisk inriktning

Källa: Ingenjörsbehovet i Sverige, Industriförbundets teknikerkommitté; sammanfattning av utredningen har publicerats i Industriförbundets meddelande nr 3/1957; Behov av ingenjörer för önskad produktionsutveckling, generaldirektör Bo Lundberg, Flygtekniska försöksanstalten, stencil mars 1962;
Det framtida ingenjörsbehovet (Vissa prel. beräkningar), Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 5/1962.

Teknikerkommitténs behovsberäkning

Industriförbundets s. k. teknikerkommitté utförde åren 1956 och 1957 en undersökning av det framtida ingenjörsbehovet, vars resultat, publicerade under titeln Ingenjörsbehovet i Sverige, varit vägledande för den hittillsvarande utbyggnadspolitiken på det tekniska området.

Metodiskt uppdelades näringslivet i tre sektorer: industri, offentlig verksamhet samt övrigt näringsliv. Inom var och en av dessa sektorer inventerades de befintliga ingenjörstillgångarna med uppdelning på de tre utbildningskategorierna: civilingenjörer, läroverksingenjörer och institutsingenjörer. Även naturvetenskapligt utbildade akademiker i tekniskt arbete medräknades. Vidare inhämtades uppgifter om väntat personalbehov 1965 och trolig produktionsutveckling vid samma tidpunkt inom ifrågavarande sektorer.

Med hjälp av data beträffande totalantalet anställda och antalet ingenjörer beräknades ingenjörstätheten, d. v. s. antalet ingenjörer per 100 sysselsatta, ha vuxit från 1,4 procent år 1935 till 3,2 procent år 1955. På motsvarande sätt beräknades produktivitetsökningen, d. v. s. ökningen av värdet av produktionen per anställd i fast penningvärde.

Teknikerkommittén sammanställde produktionsvärdet per anställd i ett koordinatsystem med den ingenjörstäthet som samtidigt rått och fick ett samband, som kommittén ansåg kunde återges som en rät linje (se SOU 1959: 45, diagram 7, sid. 54).

För att kunna beräkna behovet av ingenjörer måste teknikerkommittén göra vissa antaganden om den framtida produktionsutvecklingen samt den totala arbetskraftstillgången för industrin år 1965 och 1975. För produktionsökningen räknades med tre alternativ: 3, 3,5 och 4 procents ökning per år. Den totala arbetskraftstillgången för industrin beräknades för år 1965 till 961 000 sysselsatta och för år 1975 till 1 020 000. Teknikerkommitténs beräkning av *ingenjörsbehovet inom industrin* framgår av *tabell 2.2:1.*

När det gällde *ingenjörsbehovet inom offentlig verksamhet* tog kommittén till utgångspunkt bruttonationalproduktens utveckling och de offentliga kostnaderna per anställd. Kommittén antog, att bruttonationalprodukten i framtiden skulle öka med 3 alternativt 3,5 procent per år. Vidare antogs, att antalet anställda inom den offentliga sektorn år 1965 skulle uppgå till 535 600 och år 1975 till 550 000. De offentliga kostnadernas — driftskostnader och investeringar — andel ökade från 13,5 procent år 1935 till nära 25 procent åren 1953—1955. Kommittén antog, att de offentliga kostnadernas andel av bruttonationalpro-

Tabell 2.2:1. Beräknat behov av ingenjörer inom industrin åren 1965 och 1975 enligt teknikerkommittén.

År	Årlig prod.-ökn. %	Antal sysselsatta	Prod.-värde per arbetstagare[1]	Ingenjörstäthet %	Ingenjörsantal
	3,0		16 700	4,30	41 300
1965	3,5	961 000	17 500	4,68	44 800
	4,0		18 700	5,24	50 200
	3,0		21 200	6,40	65 000
1975	3,5	1 020 000	23 300	7,36	75 000
	4,0		25 600	8,43	86 000

[1] 1935 års penningvärde.

dukten skulle komma att stanna vid 25 procent. På grundval av dessa antaganden kunde kostnaderna per anställd och behovet av ingenjörer inom offentlig verksamhet beräknas, *tabell 2.2:2.*

Tabell 2.2:2. Beräknat behov av ingenjörer inom offentlig verksamhet åren 1965 och 1975 enligt teknikerkommittén.

År	Årlig ökn. av av bruttonat.-prod. %	Antal anställda	Kostnad per anställd[1]	Ingenjörstäthet	Ingenjörsantal
1965	3,0	535 600	10 550	3,63	19 500
	3,5		11 000	3,82	20 500
1975	3,0	550 000	13 700	4,99	27 400
	3,5		15 100	5,60	30 800

[1] 1935 års penningvärde.

Inom *övrigt näringsliv* framräknade kommittén ingenjörstätheten på grundval av totalantalet sysselsatta och antalet ingenjörer inom området åren 1935 och 1955. Ingenjörstäthetens utveckling extrapolerades därefter som en rät linje för åren 1965 och 1975. Enligt denna beräkning skulle år 1965 behövas 29 400 och år 1975 36 800 ingenjörer inom detta område.

Det beräknade *totala ingenjörsbehovet* enligt teknikerkommittén framgår av *tabell 2.2:3.*

Tabell 2.2:3. Antalet ingenjörer åren 1935, 1940, 1950 och 1955 enligt teknikerkommitténs inventering samt beräknat behov av ingenjörer enligt teknikerkommittén åren 1965 och 1975.

	1935	1940	1950	1955	1965	1975
Inventering	16 800	23 300	47 000	58 400		
Prognos:						
3,0 procents prod. ökn. ..					90 100	128 700
3,5 procents prod. ökn. ..					94 700	142 600

Beträffande *ingenjörsbehovets fördelning på utbildningsnivåer* konstaterade kommittén en märkbar förändring mellan de olika ingenjörskategoriernas andelar under åren 1940—1955. Civilingenjörernas och akademikernas andel av antalet ingenjörer *inom industri och offentlig verksamhet* enligt teknikerkommittén framgår av *tabell 2.2:4*. Inom det *övriga näringslivet* har andelen civilingenjörer successivt minskat.

Tabell 2.2:4. Civilingenjörernas och akademikernas andel av antalet ingenjörer inom industri och offentlig verksamhet åren 1940, 1950 och 1955 (faktiskt/ önskvärt) samt beräknad andel 1965 enligt teknikerkommittén.

Område	1940	1950	1955	1955 önskv.	1965
Industri	27	21	19	20	20
Off. verks.	53	35	29	31	29

Totala antalet verksamma civilingenjörer uppgick enligt teknikerkommitténs beräkningar till 7 100 år 1940, 9 100 år 1950 och till 10 600 år 1955. I sammanhanget medräknades icke examinerade från avdelningen för lantmäteri medan arkitekter däremot tagits med. Teknikerkommitténs beräkning av det framtida behovet av civilingenjörer framgår av *tabell 2.2:5*.

Tabell 2.2:5. Antalet civilingenjörer åren 1940, 1950 och 1955 (faktiskt/önskvärt) samt beräknat behov åren 1965 och 1975 enligt teknikerkommittén.

Område	1940	1950	1955	1955 önskv.	1965	1975
Industri	2 710	4 000	4 950	5 255	7 910 8 600	12 400 14 400
Off. verks.	1 950	3 360	3 350	4 225	5 760 6 070	8 030 8 970
Övr. näringsliv	2 440	1 740	2 120	2 120	3 300	4 100
Totalt	7 100	9 100	10 600	11 600	17 000[1] 18 000[2]	24 500[1] 27 500[2]

[1] Vid en antagen ökning av industriproduktionen respektive bruttonationalprodukten med 3,0 procent.
[2] Vid en ökning med 3,5 procent.

Även de *akademiker (naturvetare)*, som sysselsätts med *tekniska* arbetsuppgifter (inkl. teknisk forskning) medräknades bland ingenjörerna. I *tabell 2.2:6* redovisas kommitténs inventering och behovsberäkning beträffande denna kategori.

Tabell 2.2:6. Antalet naturvetare med tekniska arbetsuppgifter inom industri och offentlig verksamhet åren 1940, 1950 och 1955 (faktiskt/önskvärt) samt beräknat behov åren 1965 och 1975 enligt teknikerkommittén.

Område	1940	1950	1955	1955 önskv.	1965[1]	1975[1]
Industri	90	280	380	400	750	1 160
Off. verks.	15	130	180	230	220	300
Totalt	105	410	560	630	970	1 460

[1] För 1965 och 1975 har medelvärden angivits av de beräknade behoven vid alternativa utvecklingstendenser.

Det totala behovet av civilingenjörer och naturvetare med teknisk inriktning skulle sålunda enligt teknikerkommittén år 1965 uppgå till mellan 18 000 och 19 000 och år 1975 till mellan 26 000 och 29 000 personer.

Beräkning av ingenjörsbehovet enligt den s. k. potenshypotesen

Vid remissbehandlingen av universitetsutredningens sjätte betänkande, i vilket en sammanfattning av teknikerkommitténs behovsprognos presenterades, blev prognosen delvis kritiserad. Det ansågs, att teknikerkommittén underskattat ingenjörsbehovet, då vissa av kommitténs antaganden var orealistiska och vissa påvisade samband gav anledning till andra tolkningar och därmed ett större ingenjörsbehov (se proposition 1960: 119). Rimligheten i kommitténs tolkning av sambandet mellan ingenjörstäthet och produktivitet inom industrin som en rät linje i ett lineärt koordinatsystem ifrågasattes. Teknikerkommittén hade konstaterat, att de båda angivna storheterna genomsnittligt utvecklats exponentiellt med en årlig ökning av 1,5 procentenheter för produktiviteten och 4,1 procentenheter för ingenjörstätheten. Den extrapolering som teknikerkommittén gjorde av det funna sambandet ansågs ingalunda självklar, även om de funna värdena för åren 1935, 1945 och 1955 syntes stödja en dylik extrapolering. Med lika stort mått av rimlighet kunde man hävda, att extrapoleringen borde ha gjorts i ett dubbellogaritmiskt koordinatsystem, varvid en väsentligt större ingenjörstäthet erhålles för åren 1965 och 1975. Denna s. k. potenshypotes har framförts av generaldirektör Bo Lundberg, vilken är knuten till gymnasieutredningen som expert, i en våren 1962 publicerad utredning med titeln Behov av ingenjörer för önskad produktionsutveckling. En jämförelse mellan teknikerkommitténs och Lundbergs tolkningar av sambandet mellan ingenjörstäthet och produktivitet inom industrin göres i *tabell 2.2:7*.

Tabell 2.2:7. Jämförelse mellan teknikerkommitténs behovsberäkning och en beräkning enligt den s. k. potenshypotesen av ingenjörsbehovet inom industrin åren 1965 och 1975.

	Teknikerkommittén[1]		Potenshypotesen	
	1965	1975	1965	1975
Antal arbetstagare (1 000-tal)	961	1 020	961	1 020
Prod.-värde per arbetstagare	17 500	23 300	17 500	23 300
Ingenjörstäthet, procent	4,7	7,4	6,0	13,9
Ingenjörsantal inom industrin	45 000	75 000	58 000	142 000

[1] Enl. 3,5 procents-alt.

Enligt Lundbergs beräkning skulle det *totala* civilingenjörsbehovet år 1965 uppgå till 23 000 och år 1975 till 52 000 att jämföras med teknikerkommitténs beräkningar, vilka resulterade i ett behov av 18 000 och 27 500 civilingenjörer respektive år.

Arbetsmarknadsstyrelsens behovsberäkning

I samråd med gymnasieutredningen har arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut följt upp teknikerkommitténs utredning och redovisar vissa egna beräkningar i Det framtida ingenjörsbehovet (Vissa prel. beräkningar), Arbetsmarknadsinformation, serie S nr 5/1962. Den metodik som därvid kommit till användning avviker helt från den av teknikerkommittén använda. Prognosinstitutets utredning bygger bl. a. på material, som sammanställts ur kommerskollegii industristatistik och arbetsgivarföreningens lönestatistik. I den senare statistiken har vissa data angående antalet befattningshavare och deras utbildning kommit till användning.

Beräkningarna har koncentrerats kring förhållandena och utvecklingen inom industrin. Övriga delar av näringslivet har berörts mera översiktligt. Beräkningen sträcker sig fram till år 1980.

Prognosinstitutets beräkning består av följande led:

a) från en total sysselsättningsprognos med uppgifter om beräknat antal sysselsatta inom industrin göres antagande om antalet tjänstemän;
b) tjänstemännen uppdelas i tjänstemän med tekniska arbetsuppgifter och i tjänstemän med andra arbetsuppgifter;
c) ur den tekniska tjänstemannaandelen framräknas andelen ingenjörer, varvid samtidigt förutsättes en svag förändring i det relativa antalet ingenjörer från olika utbildningsnivåer mot en större andel kvalificerade ingenjörer.

Prognosinstitutets beräkning av antalet sysselsatta, ingenjörstäthet samt ingenjörsbehov i egentlig industri och byggnadsindustri fram till år 1980 framgår av *tabell 2.2:8*.

Tabell 2.2:8. Beräknat antal sysselsatta och beräknat ingenjörsbehov åren 1960—1980 inom industrin enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut.

År	Egentlig industri			Byggnadsindustri			Summa		
	Sysselsatta (1 000-tal)	Ingenjörer	Ingenjörstäthet	Sysselsatta (1 000-tal)	Ingenjörer	Ingenjörstäthet	Sysselsatta (1 000-tal)	Ingenjörer	Ingenjörstäthet
1960 ...	1 104	41 500	3,8	286	10 000	3,5	1 390	51 500	3,7
1965 ...	1 164	56 300	4,8	303	14 500	4,8	1 467	70 800	4,8
1970 ...	1 186	73 900	6,2	310	19 000	6,1	1 497	92 900	6,2
1975 ...	1 181	89 400	7,6	313	24 000	7,7	1 494	113 400	7,6
1980 ...	1 155	105 200	9,1	308	28 000	9,1	1 463	133 200	9,1

Enligt prognosinstitutet synes det motiverat att sikta mot en förändring av ingenjörsproportionerna under 1970-talet för industrins del i riktning mot 20 procent civilingenjörer och 40 procent av vardera läroverksingenjörer och institutsingenjörer, d. v. s. relationen 1 : 2 : 2.

Med utgångspunkt i ovan angivna antaganden beräknar prognosinstitutet industrins framtida ingenjörsbehov efter skilda utbildningsnivåer såsom framgår av *tabell 2.2:9.*

Tabell 2.2:9. Beräknat ingenjörsbehov inom industrin åren 1960—1980 med fördelning på utbildningsnivåer enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut.

År	Kategori och relationstal			Summa
	Civilingenjörer	Läroverksingenjörer	Institutsingenjörer	
1960	18	32	50	100
	9 300	16 500	25 700	51 500
1965	18	34	48	100
	12 700	24 100	34 000	70 800
1970	19	36	45	100
	17 700	33 400	41 800	92 900
1975	20	38	42	100
	22 700	43 100	47 600	113 400
1980	20	40	40	100
	26 600	53 300	53 300	133 200

Prognosinstitutet antar, att antalet personer, sysselsatta inom den offentliga sektorn, ökar från 429 000 år 1960 till 627 000 år 1980. Antalet ingenjörer inom den offentliga sektorn antas år 1960 ha uppgått till ca 10 000. Ställes detta antal

i relation till antalet sysselsatta detta år erhålles en ingenjörstäthet på 2,3 procent. Prognosinstitutet antar en uppgång av ingenjörstätheten med i stort sett motsvarande takt, som beräknats för industrin och beräknar ingenjörsbehovet inom offentliga tjänster på sätt som framgår av *tabell 2.2:10.*

Tabell 2.2:10. Beräknat ingenjörsbehov inom »offentliga tjänster» åren 1960—1980 enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut.

År	Totalantal sysselsatta	Ingenjörstäthet	Antal ingenjörer
1960	429 000	2,3	10 000
1965	482 000	3,0	14 600
1970	529 000	3,9	20 700
1975	572 000	4,8	27 300
1980	627 000	5,7	35 900

Med utgångspunkt från förhållandena år 1959 inom statsförvaltningen antages, att andelen civilingenjörer blir 35 procent, andelen läroverksingenjörer 25 procent och andelen institutsingenjörer 40 procent. Resultaten av dessa beräkningar framgår av *tabell 2.2:11.*

Tabell 2.2:11. Beräknat ingenjörsbehov inom »offentliga tjänster» åren 1960—1980 med fördelning på utbildningsnivåer enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut.

År	Civil-ingenjörer	Läroverks-ingenjörer	Institutsingenjörer	Summa
1960	3 500	2 500	4 000	10 000
1965	5 100	3 600	5 900	14 600
1970	7 200	5 200	8 300	20 700
1975	9 600	6 800	10 900	27 300
1980	12 600	9 000	14 300	35 900

Med utgångspunkt i totalantalet sysselsatta inom jordbruk, handel och samfärdsel beräknar institutet ingenjörstätheten inom »övrigt näringsliv» för år 1960 till 1,9 procent och förutser en väsentligt långsammare utvecklingstakt för ingenjörstätheten i jämförelse med övriga delar av näringslivet. Teknikerkommittén antog en ökning av ingenjörstätheten inom »övrigt näringsliv» åren 1960—1975 med 0,7 procentenheter. Prognosinstitutet förutsätter en något snabbare ökningstakt. Dessa beräkningar redovisas i *tabell 2.2:12.*

Tabell 2.2:12. Beräknat ingenjörsbehov inom »övrigt näringsliv» åren 1960—1980 enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut.

År	Totalantal sysselsatta (1 000-tal)	Ingenjörstäthet	Antal ingenjörer
1960	1 447	1,9	28 000
1965	1 482	2,2	32 600
1970	1 476	2,6	38 400
1975	1 457	3,0	43 700
1980	1 471	3,4	50 000

Vad gäller proportionerna mellan de olika *utbildningsnivåerna* anför prognosinstitutet följande. Inom samfärdseln torde de nuvarande relationstalen kunna uppskattas till 17 procent civilingenjörer, 43 procent läroverksingenjörer och 40 procent institutsingenjörer. Inom handeln torde civilingenjörerna uppgå till ett mycket litet antal, medan framför allt institutsingenjörerna dominerar. Gissningsvis torde en framtida fördelning mellan utbildningskategorierna enligt procenttalen 15, 35 och 50 kunna betraktas som rimlig, då den största absoluta ökningen av antalet ingenjörer i framtiden torde komma att äga rum inom handeln av i detta sammanhang berörda näringsgrenar. Prognosinstitutets beräkning framgår av *tabell 2.2:13.*

Tabell 2.2:13. Beräknat ingenjörsbehov inom »övrigt näringsliv» åren 1960—1980 med fördelning på utbildningsnivåer enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut.

År	Civil-ingenjörer	Läroverks-ingenjörer	Institutsingenjörer	Summa
1960	4 200	9 800	14 000	28 000
1965	4 900	11 400	16 300	32 600
1970	5 800	13 400	19 200	38 400
1975	6 500	15 300	21 900	43 700
1980	7 500	17 500	25 000	50 000

Enligt prognosinstitutets beräkningar skulle *det totala ingenjörsbehovet* åren 1960—1980 med fördelning på skilda utbildningsnivåer uppgå till följande antal, *tabell 2.2:14.*

Prognosinstitutet har i sina beräkningar inte närmare gått in på det framtida *behovet av naturvetare* med teknisk inriktning. Detta behov har inkluderats i det totala behovet av civilingenjörer inom industrin medan inom övriga näringsområden naturvetarna icke medräknats. Inom industrin torde enligt institutet

Tabell 2.2:14. Beräknat totalt ingenjörsbehov åren 1960—1980 med fördelning på utbildningsnivåer enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut.

År	Civil-ingenjörer	Läroverks-ingenjörer	Institutsingenjörer	Summa
1960	17 000	28 800	43 800	89 600
1965	22 700	39 100	56 200	118 000
1970	30 700	52 000	69 300	152 000
1975	38 800	65 200	80 400	184 400
1980	46 700	79 800	92 600	219 100

för närvarande ca 5 procent av »civilingenjörerna» vara naturvetare med teknisk inriktning. Såsom framgår av tabell 2.1:14 beräknar institutet, att det totala behovet av civilingenjörer (inkl. naturvetare) skulle ha uppgått till 17 000 år 1960. Det totala antalet civilingenjörer med *svensk* examen år 1960 kan beräknas ha varit 13 200 (jfr tabell 1.7:3) och prognosinstitutet uppskattar antalet med *utländsk* examen detta år till ca 800. Det totala antalet naturvetare med teknisk inriktning år 1960 beräknas av institutet ha varit ca 1 000. Enligt institutet skulle sålunda det faktiska antalet »civilingenjörer» ha uppgått till lägst 15 000 personer år 1960. Av dessa kan ca 14 000 beräknas ha varit yrkesverksamma. En total brist på yrkesverksamma »civilingenjörer» av storleksordningen 3 000 personer skulle sålunda på grundval av prognosinstitutets beräkningar kunna antas ha förelegat detta år.

En jämförelse mellan teknikerkommitténs beräkning av civilingenjörsbehovet (inkl. naturvetare inom industrin) enligt antagandet om 3,5-procentig ökning av produktionen och prognosinstitutets behovsberäkning redovisas i *tabell 2.2:15.*

Tabell 2.2:15. Jämförelse mellan teknikerkommitténs beräkning av civilingenjörsbehovet (inkl. naturvetare med teknisk inriktning inom industrin) enligt antagandet om en 3,5-procentig ökning av produktionen och arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstituts beräkning åren 1960, 1965 och 1975.

Område	Teknikerkommittén			Prognosinstitutet		
	1960[1]	1965	1975	1960	1965	1975
Industri	7 340	9 350	15 560	9 300	12 700	22 700
Off. verks.	4 710	6 070	8 970	3 500	5 100	9 600
Övr. näringsliv	2 710	3 300	4 100	4 200	4 900	6 500
Totalt	14 760	18 720	28 630	17 000	22 700	38 800

[1] Interpolerade värden.

Civilingenjörer och naturvetare med teknisk inriktning i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975

Såsom ovan framgått omfattar prognosinstitutets behovsberäkning även industrins behov av naturvetare med teknisk inriktning. Den offentliga sektorns och övrigt näringslivs behov av naturvetare ingår emellertid icke i institutets beräkningar.

Några faktiska uppgifter om antalet naturvetare inom ifrågavarande verksamhetsområden år 1960 finnes icke. Det totala antalet naturvetare kan detta år beräknas ha uppgått till ca 5 500 (jfr tabell 1.7:1). Antalet lärare i naturvetenskapliga ämnen vid högre skolor kan beräknas ha varit ca 3 100 läsåret 1960/61 (jfr sid. 68) och antalet naturvetare med läraruppgifter vid universiteten ca 700 (jfr sid. 69). Av totala antalet naturvetare i yrkesverksam ålder kan ca 13 procent beräknas ha varit icke yrkesverksamma eller omkring 700. Sålunda återstår 1 000-talet personer, vilka kan antagas ha varit verksamma i industrin, den offentliga sektorn (exkl. skolväsendet och universiteten) och det övriga näringslivet. Enligt prognosinstitutets beräkningar skulle ca 5 procent av antalet »civilingenjörer» inom industrin vara naturvetare med teknisk inriktning eller ca 500 år 1960, vilket betyder att övriga ca 500 naturvetare detta år skulle ha varit verksamma inom den offentliga sektorn och det övriga näringslivet. Utgår man från den beräknade behovsökningstakten för civilingenjörer inom senast nämnda verksamhetsområden, vilken för åren 1965, 1970 och 1975 uppgår till 30, 69 respektive 109 procent jämfört med det beräknade *behovet* år 1960 och antar, att antalet naturvetare inom dessa verksamhetsområden uppgick till ca 500 år 1960, kan behovet ifrågavarande år uppskattas till 650, 850 respektive 1 050 naturvetare. Lägges det sålunda framräknade behovet till det av prognosinstitutet beräknade behovet av civilingenjörer inom samtliga verksamhetsområden och naturvetare inom industrin kan det *totala* behovet av civilingenjörer och naturvetare med teknisk inriktning beräknas till 23 350 år 1965, 31 550 år 1970 och 39 850 år 1975.

Antalet civilingenjörer med svensk examen och i yrkesverksam ålder kan år 1960 beräknas ha varit ca 13 200. Antalet naturvetare med teknisk inriktning och i yrkesverksam ålder har detta år uppskattats till ca 1 000. Antalet kvalificerade tekniker med utländsk examen i yrkesverksam ålder antas år 1960 ha uppgått till ca 800. Totalantalet tekniker-naturvetare i yrkesverksam ålder skulle sålunda ha varit minst 15 000 år 1960. Andelen icke yrkesverksamma civilingenjörer kan med ledning av akademikerräkningen år 1955 och 1960 års folkräkning antas ha varit ca 4 procent. Antas denna andel vara densamma för samtliga teknikerkategorier och förbli konstant fram till år 1975 kan »totalbehovet» av tekniker-naturvetare i yrkesverksam ålder utifrån arbetsmarknadsstyrelsens något uppräknade behovstal beräknas vara 24 300 år 1965, 32 800 år 1970 och 41 400 år 1975. I förhållande till totalantalet tekniker-naturvetare i yrkesverksam ålder år 1960 motsvarar dessa behovstal ett relativt »utvidgningsbehov» av 61, 118 respektive 175 procent åren 1965, 1970 och 1975.

Nedan i *tabell 2.2:16* beräknas »ersättnings- och utvidgningsbehovet» av *civilingenjörer med svensk examen* i yrkesverksam ålder utifrån ovan angivna procentuella ökningstakt beträffande det totala »utvidgningsbehovet» och sålunda under förutsättning av bibehållen relativ andel naturvetare med teknisk inriktning samt bibehållen relativ andel kvalificerade tekniker med utländsk examen.

Tabell 2.2:16. Beräknat »behov» av civilingenjörer med svensk examen i yrkesverksam ålder inom industri, offentlig verksamhet och övrigt näringsliv åren 1965, 1970 och 1975.

	1960	1965	1970	1975
Totalt »behov»		21 265	28 793	36 322
Därav yrkesverksamma		20 457	27 699	34 942
ej yrkesverksamma		808	1 094	1 380
Beräknat antal kvarlevande civilingenjörer under 65 år med svensk examen 1960 eller tidigare	13 208	12 112	10 956	9 757
Ersättningsbehov		1 096	2 252	3 451
Utvidgningsbehov		8 057	15 585	23 114
Relativ ökning av antalet jämfört med år 1960		61	118	175

Det beräknade »behovet» av civilingenjörer med svensk examen i yrkesverksam ålder skulle sålunda uppgå till i runda tal 21 300 år 1965, 28 800 år 1970 och 36 300 år 1975.

I *tabell 2.2:17* redovisas en schematisk beräkning av »behovet» av *naturvetare med teknisk inriktning och svensk examen* i yrkesverksam ålder under samma förutsättningar som ovan angivits beträffande civilingenjörsbehovet.

Tabell 2.2:17. Beräknat »behov» av naturvetare med teknisk inriktning och svensk examen i yrkesverksam ålder inom industri, offentlig verksamhet (exkl. skol- och universitetsväsendet) samt övrigt näringsliv åren 1965, 1970 och 1975.

	1960	1965	1970	1975
Totalt »behov»		1 674	2 267	2 860
Därav yrkesverksamma		1 610	2 181	2 751
ej yrkesverksamma		64	86	109
Beräknat antal kvarlevande naturvetare med teknisk inriktning under 65 år med examen 1960 eller tidigare	1 040	973	891	811
Ersättningsbehov		67	149	229
Utvidgningsbehov		634	1 227	1 820
Relativ ökning av antalet jämfört med år 1960		61	118	175

Det beräknade »behovet» av naturvetare med teknisk inriktning och svensk examen inom industri, offentlig verksamhet och övrigt näringsliv skulle sålunda i runda tal uppgå till 1 700 år 1965, 2 300 år 1970 och 2 900 år 1975.

Det beräknade »behovet» av *kvalificerade tekniker med utländsk examen* skulle slutligen under givna förutsättningar uppgå till 1 300 år 1965, 1 500 år 1970 och 2 200 personer i yrkesverksam ålder år 1975.

Den schematiska behovsberäkningen kan sammanfattas i följande sammanställning.

Kategori	Beräknat »behov» år		
	1965	1970	1975
Civilingenjörer	21 300	28 800	36 300
Naturvetare	1 700	2 300	2 900
Tekniker med utländsk examen	1 300	1 500	2 200
Totalt	24 300	32 800	41 400

2.3. Behovet av läkare

Källa: Om läkarbehov och läkartillgång, SOU 1961: 8; Proposition 1961: 108.

Läkarprognosutredningen framlade i sitt betänkande Om läkarbehov och läkartillgång (SOU 1961: 8) en översiktlig bedömning av den framtida hälso- och sjukvårdspolitiken under de närmaste två decennierna och med utgångspunkt häri en beräkning av läkarbehovet under samma tid. En sammanfattning av utredningens resultat återfinnes i proposition 1961: 108 (sid. 3 ff.).

Enligt läkarprognosutredningen skulle behovet av läkare växa från ca 6 400 heltidsverksamma läkare (inkl. personer med utländsk examen) år 1960 till mellan 11 000 och 11 500 år 1970 och till mellan 15 000 och 16 000 år 1980. Skulle en arbetstidsförkortning — trots de begränsade möjligheterna med hänsyn till läkarbristen — komma till stånd för ca 80 procent av läkarna och uppgå till exempelvis 10 procent, räknade utredningen med, att detta skulle innebära ett ytterligare läkarbehov av ca 900 läkare år 1970 och ytterligare omkring 1 200 läkare år 1980. I den fortsatta framställningen tages ej hänsyn till en dylik eventuell arbetstidsförkortning.

Nedan i *tabell 2.3:1* redovisas läkarprognosutredningens programmatiska beräkning av det framtida läkarbehovet inom de tre huvudområdena sjukvård, hälsovård samt undervisning och forskning år 1970.

Interpoleras läkarprognosutredningens behovsberäkning för åren 1970 och 1980 kan läkarbehovet år 1965 uppskattas till 9 100 och år 1975 till 13 400 heltidsverksamma läkare (se utredningen, sid. 187).

I relation till det beräknade antalet heltidsverksamma läkare år 1960, vilket

Tabell 2.3:1. Beräknat antal heltidsverksamma läkare år 1960 och beräknat behov år 1970 enligt läkarprognosutredningen inom sjukvård, hälsovård samt undervisning och forskning.

Område	1960	1970
A. Sjukvård		
Lasarettsvård	3 200[1]	4 670
Långtidssjukvård		360
Cp-vård, vanförevård m. m.		195
Mentalsjukvård	570	1 930
Epilepsivård		20
Allmänläkare, privatpraktiserande specialister	2 050	3 175
B. Hälsovård	100	210
C. Forskning	450	730
Totalt	6 370	11 290

[1] Den nuvarande statistiken medger ej specificering.

skulle ha uppgått till 6 370, innebär läkarprognosutredningens ovan angivna behovssiffror en ökning av antalet heltidsverksamma läkare år 1965 med 43 procent år 1965, 77 procent år 1970 och 110 procent år 1975.

Totalantalet läkare i Sverige beräknades av prognosutredningen ha uppgått till drygt 7 000 år 1960. Av dessa kan ca 10 procent beräknas ha varit över 65 år. Andelen kvinnor kan beräknas ha varit drygt 13 procent. Andelen yrkesverksamma kan beräknas ha varit närmare 95 procent medan andelen heltidsverksamma läkare av prognosutredningen beräknades till ca 90 procent.

Med den ovan angivna behovsökningstakten beträffande heltidsverksamma läkare i förhållande till år 1960 skulle »totalbehovet» av läkare (inkl. personer med utländsk examen och personer över 65 år) kunna beräknas till ca 10 100 år 1965, 12 500 år 1970 och 14 800 år 1975.

Antalet läkare med svensk examen i yrkesverksam ålder beräknas ha uppgått till drygt 5 800 år 1960 (jfr tabell 1.7:1), därav beräknas drygt 13 procent ha varit kvinnor. Såsom framgår av ovanstående överstiger totalantalet läkare (inkl. personer med utländsk examen och personer över 65 år) antalet läkare med svensk examen i yrkesverksam ålder med 1 200 personer eller drygt 20 procent detta år. Antages denna relation konstant fram till och med år 1975 skulle »behovet» av läkare med svensk examen i yrkesverksam ålder utifrån den av läkarprognosutredningen beräknade behovsökningstakten för heltidsverksamma läkare kunna beräknas som framgår av *tabell 2.3:2*.

I ovanstående beräkning har antagits, att andelen icke yrkesverksamma läkare utgör 2 procent av antalet läkare i yrkesverksam ålder på grundval av en undersökning, som läkarprognosutredningen utförde rörande läkarnas yrkesverksamhets- och arbetstidsförhållanden år 1959.

Tabell 2.3:2. Beräknat »behov» av läkare med svensk examen i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975.

	1960	1965	1970	1975
Totalt »behov»		8 353	10 339	12 266
Därav yrkesverksamma		8 186	10 132	12 021
ej yrkesverksamma		167	207	245
Beräknat antal kvarlevande läkare under 65 år med examen 1960 eller tidigare	5 841	5 243	4 564	3 826
Ersättningsbehov		598	1 277	2 015
Utvidgningsbehov		2 512	4 498	6 425
Relativ ökning av antalet jämfört med år 1960		43	77	110

»Totalbehovet» av läkare uppgår sålunda enligt föregående beräkning till 10 100 år 1965, 12 500 år 1970 och 14 800 år 1975. »Behovet» av läkare i yrkesverksam ålder med svensk examen har i tabell 2.3:2 beräknats till 8 400 år 1965, 10 300 år 1970 och 12 300 år 1975. Av totalantalet erforderliga läkare kan ca 10 procent beräknas vara över 65 år eller 1 000 år 1965, 1 250 år 1970 och närmare 1 500 år 1975. Enligt läkarprognosutredningens antaganden skulle en tredjedel av antalet läkare över 65 år vara heltidsarbetande eller drygt 300 år 1965, 400 år 1970 och 500 år 1975. Samtliga manliga och 75 procent av de kvinnliga läkarna under 65 år antogs av utredningen vara heltidsarbetande, vilket beträffande läkare med svensk examen i yrkesverksam ålder betyder, att 8 100 läkare år 1965 skulle vara heltidsarbetande, 10 000 år 1970 och närmare 11 900 år 1975. För att täcka det totala behovet av heltidsarbetande läkare enligt läkarprognosutredningens beräkning erfordras sålunda såsom ett *minimum* år 1965 ytterligare 700 läkare med *utländsk* examen, år 1970 i runt tal 900 och år 1975 över 1 000 heltidsarbetande läkare med utlänsk examen i yrkesverksam ålder, om 1960 års relation mellan utländsk och svensk arbetskraft bibehålles.

2.4. Behovet av tandläkare

Källa: Behovet av tandläkare 1970—1990, Tandläkarprognosdelegationen 1960, stencil oktober 1960;
PM med komplettering av betänkande angående behovet av tandläkare 1970—1990, Tandläkarprognosdelegationen 1960, stencil mars 1961;
Proposition 1961: 108 med sammanfattning av tandläkarprognosdelegationens beräkningar.

Frågan om det framtida behovet av tandläkare har under 1950-talet behandlats i flera offentliga utredningar, av vilka märks 1951 års tandläkarkommittés betänkande Ökad examination av tandläkare (SOU 1953: 36) och 1957 års folktandvårdssakkunnigas betänkande Folktandvården (SOU 1960: 1). En samlad

översyn rörande tandläkarbehovet utfördes av den s. k. tandläkarprognosdelegationen 1960, som redovisade sina resultat i betänkandet Behovet av tandläkare 1970—1990. En sammanfattning av behovsberäkningarna lämnas i proposition 1961: 108 (sid. 45 ff.).

Det totala antalet tandläkare med svensk legitimation uppgick enligt delegationen i början av år 1960 till omkring 4 660. Antalet tandläkare med utländsk examen beräknades ha varit ca 450. Tandläkarnas fördelning efter verksamhetsområde framgår av följande sammanställning.

Folktandvården:	
svensk legitimation	1 140
utländsk legitimation	449
Militärtandvården	25[1]
Tandläkarhögskolorna	197[1]
Privatpraktiserande	3 039
Utrikes bosatta	40
Ej yrkesverksamma	220
Totalt	5 110

Enligt beräkningarna i kapitel 1.7 skulle antalet tandläkare med svensk examen i yrkesverksam ålder år 1960 ha uppgått till närmare 4 500 personer. Av dessa skulle närmare 1 200 ha varit kvinnor eller ca 26 procent.

Prognosdelegationen angav i sitt betänkande med hänsyn till olika uppskattningar av tidsåtgången per revisionsfall inom den vuxna befolkningens tandvård tre alternativ beträffande det totala tandläkarbehovet under perioden 1970—1990: 6 400 respektive 6 800 och 7 400 tandläkare. De alternativa beräkningarna gjordes enbart med hänsyn till revisionsfallens vård. Sålunda inräknades ingen tid för akut eller partiellt vårdade fall. Delegationen beräknade här ett flexibelt utrymme motsvarande ungefär 480 tandläkare men undvek avsiktligt att höja totalantalen med något skattat antal tandläkare för akut och partiell vård, emedan det syntes nödvändigt att inom beräkningarnas ram ha tillbörlig plats för en minskning av tandläkarbehovet, som kunde förväntas bli resultatet något årtionde in på 2000-talet av en framgångsrik, generell och individuell profylax mot karies. Då beräkningen gjorts utifrån befolkningsstorleken år 1960 borde enligt delegationen den förväntade folkökningen fram till 1975 föranlett en uppräkning av prognosen med ytterligare omkring 560 tandläkare. Ett sannolikt behov av omkring 1 000 tandläkare utöver prognosberäkningen hade sålunda icke tillgodosetts. Delegationen ansåg sig emellertid med denna underlåtenhet ha givit prognosen behövlig säkerhetsmarginal främst med hänsyn till profylaktikens effekt.

[1] Beräknat antal heltidsverksamma personer.

Delegationen fann det tillrådligt att räkna med, att den övre gränsen med ett totalt behov av omkring 7 400 tandläkare borde uppnås senast år 1990. Den nedre gränsen, 6 400 tandläkare, borde ha överskridits redan omkring år 1975, medan mellanlägets totalantal av 6 800 tandläkare borde ha passerats före år 1980.

Sedan tandläkarprognosdelegationens förslag avlämnats framlade läkarprognosutredningen sitt betänkande (SOU 1961: 8), varjämte läkarutbildningsberedningen presenterade ett program för ökad läkarutbildning. Såsom framgått ovan under 2.3 uppställde läkarprognosutredningen en *programmatisk* prognos beträffande det framtida behovet av läkare. Emedan prognosförutsättningarna för bedömningen av läkarbehovet respektive tandläkarbehovet sålunda kommit att bli olika, fann delegationen det nödvändigt att komplettera sin statiska beräkning med en *programmatisk värdering* av behovet. Vid denna värdering tog delegationen särskild hänsyn till tre faktorer, nämligen dels den framtida tidsåtgången vid den årliga revisionsbehandlingen av vuxna patienter, dels inverkan av en generell arbetstidsförkortning inom tandvårdssektorn, dels ock effekten av profylaktiska åtgärder mot karies.

Med hänsyn till *tidsåtgången* för revisionsbehandling av vuxna patienter presenterade delegationen tre alternativa beräkningar rörande det totala tandläkarbehovet i slutet av 1900-talet enligt följande, varvid det programmatiska minimialternativet överensstämmer med den statiska beräkningens maximialternativ.

Alternativ	Tidsåtgång i vuxentandvård[1]	Totalt tandläkarbehov
A	2,0	7 400
B	2,5	8 400
C	3,0	9 400

[1] Antal timmar per patient.

Med hänsyn till en antagen *arbetstidsförkortning* från 1 800 effektiva tandvårdstimmar — den för närvarande effektiva arbetstiden inom folktandvården — till 1 500 effektiva tandvårdstimmar för samtliga tandläkare inom såväl allmän som privat tandsjukvård beräknade delegationen följande alternativa totalbehov av tandläkare i slutet av 1900-talet, nämligen enligt alternativ A 8 760 tandläkare, enligt alternativ B 9 960 tandläkare och enligt alternativ C 11 160 tandläkare. Räknade man endast med en reducering av arbetstiden för tandläkare inom folktandvården och vid tandläkarhögskolorna kunde behovet av tandläkare enligt delegationen uppskattas till 10 640 (alternativ C).

Mot bakgrunden av sin programmatiska beräkning rekommenderade behovsdelegationen en ökning av totala antalet »effektiva» tandläkare till 10 000 omkring år 2000 motsvarande en tandläkare per 850 personer.

Prognosdelegationen beräknade antalet effektiva tandläkare år 1960 till ca 4 600 samt behovet år 2000 till ca 10 000 effektiva tandläkare. Interpoleras delegationens prognos mellan dessa år skulle behovet av 1965 uppgå till ca 5 300, år 1970 till ca 6 000 och 1975 till ca 6 600 effektiva tandläkare, vilket innebär en ökning med 15, 30 respektive 43 procent åren 1965, 1970 och 1975 i förhållande till år 1960.

Totalantalet tandläkare (inkl. personer med utländsk legitimation och icke yrkesverksamma) uppgick som framgått enligt prognosdelegationen till närmare 5 100 år 1960. Antalet »effektiva» tandläkare detta år beräknades till 4 600, vilket utgör ca 91 procent av totalantalet. Antas denna relation förbli konstant kan det »erforderliga» totalantalet tandläkare i yrkesverksam ålder beräknas till 5 800 år 1965, 6 600 år 1970 och 7 300 år 1975.

Enligt samma antaganden som ovan redovisas i *tabell 2.4:1* en beräkning av »behovet» av tandläkare med svensk examen i yrkesverksam ålder.

Tabell 2.4:1. Beräknat »behov» av tandläkare med svensk examen i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975.

	1960	1965	1970	1975
Totalt »behov»		5 160	5 833	6 416
Därav yrkesverksamma		4 902	5 541	6 095
ej yrkesverksamma		258	292	321
Beräknat antal kvarlevande tandläkare under 65 år med examen 1960 eller tidigare	4 487	4 129	3 550	2 848
Ersättningsbehov		358	937	1 639
Utvidgningsbehov		673	1 346	1 929
Relativ ökning av antalet jämfört med år 1960		15	30	43

[1] Andelen icke yrkesverksamma antas vara 5 procent.

Det totala »behovet» av tandläkare i yrkesverksam ålder skulle sålunda uppgå till 5 800 år 1965, 6 600 år 1970 och 7 300 eller något högre med hänsyn till en ökande andel kvinnor år 1975. »Behovet» av tandläkare med svensk examen i yrkesverksam ålder har i tabell 2.4:1 beräknats till 5 200 år 1965, 5 800 år 1970 och 6 400 år 1975 eller eventuellt något högre med hänsyn till en ökande andel kvinnor. Av totalantalet »erforderliga» tandläkare skall enligt tidigare antagande 91 procent motsvara antalet effektiva tandläkare. Det effektiva antalet tandläkare av antalet tandläkare med svensk examen och i yrkesverksam ålder kan därmed beräknas till 4 700 år 1965, 5 300 år 1970 och 5 800 år 1975, varför behovet av tandläkare med utländsk legitimation skulle kunna uppskattas till 600 år 1965, 700 år 1970 och 800 år 1975, om 1960 års relation mellan utländsk och svensk akademisk arbetskraft bibehålles.

2.5. Behovet av apotekare och receptarier

Källa: Behovet av farmacevter och apotekstekniker, Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 1/1960.

Frågan om farmaceutiska institutets framtida utbildningskapacitet utreds av farmaceututbildningskommittén. Efter hemställan från kommittén har arbetsmarknadsstyrelsen utarbetat en prognos rörande det framtida behovet av farmaceuter och apotekstekniker, Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 1/1960.

Enligt arbetsmarknadsstyrelsen var antalet apotekare i yrkesverksam ålder år 1960 drygt 950 och antalet receptarier (farmacie kandidater) 2 300 detta år (jfr tabell 1.7:1). Antalet kvinnliga apotekare uppgick till över 200 eller drygt 23 procent. Andelen yrkesverksamma apotekare beräknas ha varit ca 95 procent. Antalet kvinnliga receptarier uppgick 1960 till drygt 2 150 eller ca 94 procent. Andelen yrkesverksamma receptarier beräknas ha varit närmare 60 procent.

Utan att närmare gå in på arbetsmarknadsstyrelsens prognos vad beträffar metodik och grundläggande antaganden redovisas nedan i *tabell 2.5:1* det beräknade behovet av apotekare inom olika verksamhetsområden åren 1960—1980 samt en jämförelse med utvecklingen åren 1950—1958.

Tabell 2.5:1. Beräknat behov av apotekare inom olika verksamhetsområden 1960—1980 samt en jämförelse med utvecklingen 1950—1958 enligt arbetsmarknadsstyrelsen.

Verksamhetsområde	Förändr. 1950/58	Beräknat behov vid slutet av år						Förändr. 1958/80
		1958	1960	1965	1970	1975	1980	
Apoteksinnehavare	+ 8	407	405	405	405	405	405	— 2
Partiellt och heltidstjänstgörande apotekare	— 98	402	447[1]	490	513	545	583	+ 181
Läkemedelsindustri och droghandel	+ 79	88	105	165	240	345	480	+ 392
Farm. inst.	+ 7	19	22	32	42	52	62	+ 43
Medicinalstyrelsen och statens farmaceutiska lab.	+ 3	13	14	16	18	21	23	+ 10
Apotekarsocieteten och farmaceutförbundet	+ 19	25	27	32	37	42	47	+ 22
Summa behov av yrkesverksamma personer[1]	+ 8	954[2]	1 020	1 140	1 255	1 410	1 600	+ 646
Summa »behov» av personer i yrkesverksam ålder	—	985[3]	1 060	1 200	1 330	1 490	1 725	+ 740
Relativ ökning i »behovet» av personer i yrkesverksam ålder jämfört med år 1960	—	—	—	13	25	41	63	—

Arbetsmarknadsstyrelsens beräkning av det erforderliga antalet receptarier inom olika verksamhetsområden 1960—1980 samt en jämförelse med utvecklingen åren 1950—1958 framgår av *tabell 2.5:2.*

Tabell 2.5:2. Beräknat behov av receptarier inom olika verksamhetsområden 1960—1980 samt en jämförelse med utvecklingen 1950—1958 enligt arbetsmarknadsstyrelsen.

Verksamhetsområde	Förändr. 1950/58	Beräknat behov vid slutet av år						Förändr. 1958/60
		1958	1960	1965	1970	1975	1980	
Partiellt och heltidstjänstgörande vid apoteken	+ 299	1 254	1 367	1 534	1 622	1 709	1 940	+ 686
Läkemedelsindustri och droghandel	+ 47	58	72	122	185	280	400	+ 342
Farm. inst., medicinalstyrelsen m. fl.	+ 2	14	16	19	23	26	30	+ 16
Summa behov av yrkesverksamma personer	+ 348	1 326[1]	1 455	1 675	1 830	2 015	2 370	+ 1 044
Summa »behov» av personer i yrkesverksam ålder	—	2 100[2]	2 295	2 755	3 005	3 330	3 920	+ 1 820
Relativ ökning i »behovet» av personer i yrkesverksam ålder jämfört med år 1960	—	—	—	20	31	45	71	—

[1] Enligt apoteksinnehavarnas uppskattning av personalbehovet skulle det i mars 1959 ha behövts 953 heltidstjänstgörande receptarier och 376 partiellt tjänstgörande farmaceuter. Antar man, att av de sistnämnda 30 skulle ha varit apotekare blir behovet av receptarier 953 + 346 = 1 299. Därtill skulle ca 30 receptarier behövts för tjänstgöring vid inträffade vakanser och sjukdomsfall. Sammanlagt skulle enligt dessa uppskattningar receptariebehovet i mars 1959 ha uppgått till 1 330 vid apoteken mot de ca 1 255 faktiskt verksamma, en brist sålunda på 75 receptarier.

[2] Faktiska antalet receptarier med svensk examen i yrkesverksam ålder samt utlänningar med medicinalstyrelsens behörighet att tjänstgöra vid apotek.

Anmärkningar till tabell 2.5:1

[1] Ett antal av de vid apoteken tjänstgörande kvinnorna har beräknats tjänstgöra partiellt. Behovet av *heltidstjänstgörande* apotekare vid apoteken (exkl. apoteksinnehavare) skulle enligt arbetsmarknadsstyrelsen åren 1960, 1965, 1970, 1975 och 1980 vara 435, 480, 490, 515 respektive 550.

[2] Faktiska antalet yrkesverksamma. Enligt 1959 års personalregleringsförslag för apoteken uppskattade apoteksinnehavarna personalbehovet i mars 1959 till 417 heltidstjänstgörande apotekare. Om det härtill lägges 30 partiellt tjänstgörande samt ytterligare 10 apotekare för tjänstgöring vid inträffade vakanser och sjukdomsfall skulle behovet ha uppgått till 447 medan enligt de inventeringsprinciper som användes vid utarbetandet av personalregleringsförslaget endast 372 apotekare fanns tillgängliga. En brist på 75 apotekare skulle sålunda ha förelegat i mars 1959.

[3] Totala antalet apotekare under 65 år.

I *tabell 2.5:3* redovisas en sammanfattning av arbetsmarknadsstyrelsens behovsberäkning beträffande apotekare och receptarier åren 1960—1980.

Tabell 2.5:3. Beräknat »behov» av apotekare och receptarier i yrkesverksam ålder åren 1960—1980 enligt arbetsmarknadsstyrelsen.

År	Apotekare	Farmaceuter	Summa
1960	1 060	2 295	3 355
1965	1 200	2 755	3 955
1970	1 330	3 005	4 335
1975	1 490	3 330	4 820
1980	1 725	3 920	5 645

I arbetsmarknadsstyrelsens farmaceutprognos framhölls sammanfattningsvis, att denna måste betraktas som en relativt »försiktig» bedömning av det framtida behovet särskilt beträffande receptarier. Någon uppskattning av det antal farmaceuter och apotekstekniker som maximalt skulle kunna finna anställning på arbetsmarknaden hade inte eftersträvats. Vid behovsbedömningen hade man utgått från de verksamhetsområden som hittills rekryterat ifrågavarande utbildningskategorier. Enligt arbetsmarknadsstyrelsen syntes det icke osannolikt, att den farmaceutiskt utbildade arbetskraften i framtiden skulle komma att få en än vidare användning särskilt med hänsyn till en eventuell ytterligare differentiering av farmaceututbildningen.

2.6. Behovet av agronomer, jägmästare och veterinärer

Källa: Högre utbildning, forskning och försök på lantbrukets område, SOU 1960: 2; Forskning och högre utbildning på skogsbrukets område, SOU 1960: 17; Behovet av jägmästare, Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 1/1958; Behovet av veterinärer, Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 4/1959 och 2/1961.

Jordbrukshögskoleutredningen anförde i sitt betänkande Högre utbildning, forskning och försök på lantbrukets område (SOU 1960: 2, sid. 67), att utredningen med beaktande av de svårigheter, som förelåg när det gällde att ställa en prognos för det framtida *agronombehovet,* kommit till den slutsatsen, att man för den närmaste tioårsperioden borde räkna med en årlig intagning av ca 50 elever. Resurserna för undervisningen borde emellertid enligt utredningen dimensioneras för ett något större intag.

Kategorierna *jägmästare och veterinärer* utgör små utbildningsgrupper. Beträffande båda utbildningsgrupperna har balans mellan tillgång och efterfrågan rått under de senaste åren. Vad gäller *veterinärer* finns för närvarande intet som pekar på ökad efterfrågan (Arbetsmarknadsinformation Serie S nr 2/1961). Arbetsmarknadsstyrelsen utförde 1958 en prognos rörande behovet av *jägmästare.*

En omräkning av denna prognos kommer att utföras inom arbetsmarknadsstyrelsen i samband med en påbörjad utredning angående jordbruket och skogsbrukets framtida behov av arbetskraft (se även SOU 1960: 17, sid. 90 f.).

Universitetsutredningen utgick vid sina beräkningar från ett behov motsvarande ett årligt intag av 120 studerande. Utredningen redovisade enbart totalantalet agronomer, jägmästare och veterinärer i yrkesverksam ålder. I *tabell 2.6:1* har gjorts en fördelning av ifrågavarande akademikerkategorier under antagandet, att den totala ökningen sker likformigt för de tre grupperna.

Tabell 2.6:1. Beräknat »behov» av agronomer, jägmästare och veterinärer i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975 enligt universitetsutredningen.

Kategori	1960	1965	1970	1975
Agronomer				
Totalt »behov»		1 320	1 410	1 500
Beräknat antal kvarlevande under 65 år med examen 1960 eller tidigare	1 282	1 068	843	654
Ersättningsbehov		214	439	628
Utvidgningsbehov		38	128	218
Relativ ökning av antalet jämfört med 1960		3	10	17
Jägmästare				
Totalt »behov»		863	922	980
Beräknat antal kvarlevande under 65 år med examen 1960 eller tidigare	838	692	607	524
Ersättningsbehov		146	231	314
Utvidgningsbehov		25	84	142
Relativ ökning av antalet jämfört med 1960		3	10	17
Veterinärer				
Totalt »behov»		720	769	818
Beräknat antal kvarlevande under 65 år med examen 1960 eller tidigare	699	625	540	446
Ersättningsbehov		74	159	253
Utvidgningsbehov		21	70	119
Relativ ökning av antalet jämfört med 1960		3	10	17
Samtliga				
Totalt »behov»		2 903	3 101	3 298
Beräknat antal kvarlevande under 65 år med examen 1960 eller tidigare	2 819	2 385	1 990	1 624
Ersättningsbehov		434	829	1 195
Utvidgningsbehov		84	282	479
Relativ ökning av antalet jämfört med 1960		3	10	17

I runda tal uppgår sålunda det totala behovet av agronomer, jägmästare och veterinärer enligt universitetsutredningen till 2 900 år 1965, 3 100 år 1970 och 3 300 år 1975.

2.7. Behovet av gymnastiklärare

Källa: SOU 1959: 45.

Något egentligt prognosmaterial rörande det framtida behovet av gymnastiklärare föreligger ej. I denna framställning räknas därför med samma antal gymnastiklärare i yrkesverksam ålder som universitetsutredningen, nämligen 1 200 år 1960, 1 550 år 1965, 1 900 år 1970 och 2 200 år 1975.

2.8. Behovet av civilekonomer, jurister och samhällsvetare

Källa: PM angående tillgång och efterfrågan under 1960-talet på arbetskraft med viss utbildning, Arbetsmarknadsstyrelsen, Information i prognosfrågor 1961: 46;
Det framtida behovet av jurister, stencil oktober 1961, Arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut;
Samhällsvetarna och deras funktion på arbetsmarknaden, Arbetsmarknadsstyrelsen, Information i prognosfrågor 1961: 49;
Utvecklingstendenser på 1960-talets arbetsmarknad för tjänstemän, Arbetsmarknadsstyrelsen, Information i prognosfrågor 1962: 7.

Endast beträffande gruppen *jurister* föreligger för närvarande något egentligt nytt prognosmaterial utöver vad som presenterades av universitetsutredningen. Juristprognosen, som utarbetats inom arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut och förelåg i sin första version i oktober 1961, har emellertid vid remissbehandling utsatts för kritik. För närvarande förbereds inom institutet en betydande omarbetning av prognosen. Huvudresultaten av den icke-reviderade prognosen framgår av följande.

Enligt prognosinstitutets beräkningar skulle antalet jurister i yrkesverksam ålder år 1960 ha uppgått till ca 7 500, varav 620 kvinnor. Såsom framgått av tabell 1.7:1 har i denna framställning antalet beräknats till drygt 7 200.

Behovet av yrkesverksamma jurister efter verksamhetsgren enligt prognosinstitutets beräkning åren 1960—1975 framgår av *tabell 2.8:1.*

Tabell 2.8:1. Beräkning av juristkårens tillväxt åren 1960—1975 efter verksamhetsgren enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut.

År	Statliga och komm. förvaltn.	Advokatverksamhet inkl. bitr. jur.	Industri, hantv., handel och samf.	Bank och försäkr.	Organisationer	Summa
1960	4 323	1 294	274	525	254	6 670
1965	4 765	1 423	317	610	279	7 394
1970	5 166	1 570	351	676	305	8 068
1975	5 568	1 718	377	714	330	8 707

Enligt prognosinstitutets icke-reviderade beräkning av det framtida juristbehovet skulle detta öka i förhållande till behovet år 1960 med ungefär 10 procent per femårsperiod fram till år 1975. Antages det faktiska antalet jurister i yrkesverksam ålder år 1960 ha uppgått till ca 7 200 samt andelen icke yrkesverksamma vara konstant fram till mitten av 1970-talet skulle utifrån juristprognosen det erforderliga antalet jurister i yrkesverksam ålder kunna beräknas till 7 900 år 1965, 8 600 år 1970 och 9 400 år 1975.

En ännu så länge liten grupp av akademiker utgör *samhällsvetarna*, d. v. s. politices magistrarna och personer med filosofisk examen i samhällsvetenskapliga ämnen. Denna utbildningsgrupp har efterfrågats i ökad utsträckning, medan tillgången under senare år varit mycket begränsad. Inom arbetsmarknadsstyrelsen pågår för närvarande vissa prognosberäkningar.

Arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut har i Information i prognosfrågor 1961: 49, Samhällsvetarna och deras funktion på arbetsmarknaden, sammanställt vissa faktiska uppgifter rörande samhällsvetarnas antal m. m. 1960/61. Som samhällsvetare betecknas i allmänhet den person, som avlagt någon form av samhällsvetenskaplig examen. I arbetsmarknadsstyrelsens redovisning av sitt faktiska material betraktas som samhällsvetare (i enlighet med stadgarna för Sveriges Samhällsvetareförbund) personer med a) fil. pol. mag.- och jur. pol. mag.-examen, b) filosofie kandidatexamen med sammanlagt minst fyra betygsenheter i ämnena nationalekonomi, statskunskap, statistik, sociologi, kulturgeografi, ekonomisk historia, företagsekonomi och matematisk statistik samt c) filosofie licentiatexamen i ettdera av de uppräknade ämnena (med grundexamen enligt ovan). Definitionen hänför sig således ej till vederbörandes funktion på arbetsmarknaden. I nedanstående *tabell 2.8:2* redovisas antalet samhällsvetare år 1960 (exkl. sådana med kompletterande annan akademisk examen) fördelade efter examen och examensår.

Tabell 2.8:2. Antalet samhällsvetare år 1960 (exkl. sådana med kompletterande annan akademisk examen) fördelade efter examen och examensår enligt arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut.

Examen	Totalt antal	Därav examinerade				
		—1940	1941—1945	1946—1950	1951—1955	1956—1960
Fil. pol. mag.	300	22	50	69	79	80
Jur. pol. mag.	359	17	90	93	94	65
Fil. kand.	498	17	49	87	135	210
Fil. mag.	57	3	5	6	9	34
Fil. lic.	306	9	36	65	97	99
Totalt	1 520	68	230	320	414	488

I syfte att erhålla en aktuell bild av samhällsvetarna gjorde prognosinstitutet våren 1961 en enkätundersökning till samtliga anträffbara samhällsvetare. Ett »bortfall» uppstod på ca 15 procent av i tabell 2.8:2 angivet antal. Undersökningen omfattade sammanlagt 1 350 individer. Av undersökningen framgick, att bland de svarande 64 procent var verksamma inom statlig och kommunal tjänst och att 8 procent ej var yrkesverksamma. De yrkesverksamma redovisas i *tabell 2.8:3* med fördelning på verksamhetsområde och efter kön i absoluta och relativa tal.

Tabell 2.8:3. Antalet yrkesverksamma samhällsvetare enligt arbetsmarknadsstyrelsens enkätundersökning våren 1961 med fördelning på verksamhetsområde och efter kön.

Absoluta och relativa tal.

Kön	Antalet yrkesverksamma samhällsvetare				
	Totalt	Därav i			
		statl. tjänst	komm. tjänst	egna företagare	enskild tjänst
Absolut					
Män	1 041	630	83	17	311
Kvinnor	146	97	21	—	28
Totalt	1 187	727	104	17	339
Relativt					
Män	100	60,5	8,0	1,6	29,9
Kvinnor	100	66,4	14,4	—	19 2
Totalt	100	61,2	8,8	1,4	28.6

En faktor av betydelse vid bedömningen av det framtida behovet av jurister, civilekonomer och samhällsvetare är, att det råder stor *utbytbarhet* dessa grupper emellan. I det följande göres därför ett försök att först beräkna det *totala* behovet av »samhällstekniker» samt därefter att fördela dem på skilda utbildningsgrupper.

Nedan i *tabell 2.8:4* redovisas utvecklingen av relationen mellan jurister, civilekonomer och samhällsvetare under perioden 1940—1960 enligt akademikerräkningens uppgifter kompletterad med uppgifterna i tabell 2.8:2 rörande samhällsvetare med filosofisk examen, varvid antages, att dessa utgör ca 60 procent av samtliga samhällsvetare under hela perioden.

Tabell 2.8:4. Antalet »samhällstekniker», d. v. s. jurister, civilekonomer och samhällsvetare i yrkesverksam ålder åren 1940—1960.

Absoluta tal:

Kategori	1940	1945	1950	1955	1960
Jurister	5 600	6 200	6 700	7 000	7 200
Civilekonomer	2 200	2 700	3 600	4 300	5 100
Samhällsvetare	145	475	900	1 325	1 466
därav pol. mag.	58	190	360	530	605
fil. ex.[1]	87	285	540	795	861
Summa	7 945	9 375	11 200	12 625	13 766

[1] Fil. kand., fil. mag., fil. lic.

Relativa tal:

Kategori	1940	1945	1950	1955	1960
Jurister	70,5	66,1	59,8	55,4	52,3
Civilekonomer	27,7	28,8	32,1	34,1	37,0
Samhällsvetare	1,8	5,1	8,1	10,5	10,7
Summa	100	100	100	100	100

Förändringar:

Kategori	1940	1945	1950	1955	1960
Jurister	—	— 4,4	— 6,3	— 4,4	— 3,1
Civilekonomer	—	+ 1,1	+ 3,3	+ 2,0	+ 2,9
Samhällsvetare	—	+ 3,3	+ 3,0	+ 2,4	+ 0,5

Utvecklingstendensen i tabell 2.8:4 är uppenbar. Juristernas andel av totalantalet »samhällstekniker» minskar medan civilekonomernas och samhällsvetarnas andelar ökar.

Av särskilt intresse i detta sammanhang är även relationen mellan antalet »samhällstekniker» och antalet civilingenjörer. Utvecklingen under perioden 1940—1960 redovisas i *tabell 2.8:5*.

Tabell 2.8:5. Antalet »samhällstekniker» och civilingenjörer i yrkesverksam ålder åren 1940—1960.

Absoluta tal:

Kategori	1940	1945	1950	1955	1960
»Samhällstekniker» ...	7 900	9 400	11 200	12 600	13 800
Civilingenjörer	7 700	8 500	9 800	11 400	13 200
Summa	15 600	17 900	21 000	24 000	27 000

Relativa tal:

Kategori	1940	1945	1950	1955	1960
»Samhällstekniker» ...	50,6	52,5	53,3	52,5	51,1
Civilingenjörer	49,4	47,5	46,7	47,5	48,9
Summa	100	100	100	100	100

Såsom framgår av tabell 2.8:5 har relationen mellan antalet »samhällstekniker» och civilingenjörer under hela perioden 1940—1960 varit mycket konstant. I nedanstående *tabell 2.8:6* redovisas en beräkning av det framtida behovet av »samhällstekniker» baserat på antagandet, att totalbehovet av samhällstekniker kommer att öka i samma takt som behovet av civilingenjörer enligt arbetsmarknadsstyrelsens ingenjörsprognos (se sid. 48 f., tabell 2.2:16).

Tabell 2.8:6. Beräknat »behov» av »samhällstekniker» (jurister, civilekonomer och samhällsvetare) i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975.

	1960	1965	1970	1975
Totalt »behov»		22 189	30 045	37 901
Beräknat antal kvarlevande jurister, civilekonomer och samhällsvetare med examen 1960 eller tidigare	13 782	12 570	11 121	9 610
Ersättningsbehov		1 212	2 661	4 172
Utvidgningsbehov		8 407	16 263	24 119
Relativ ökning av antalet jämfört med år 1960 ...		61	118	175

Det totala »behovet» av »samhällstekniker» uppgår sålunda enligt ovanstående beräkning till i runda tal 22 200 personer i yrkesverksam ålder år 1965, 30 000 år 1970 och 37 900 år 1975.

Beträffande fördelningen av »behovet» av »samhällstekniker» efter utbildning antages, att den utvecklingstrend som framgår av tabell 2.8:4 kommer att ytterligare accentueras.

	1960	1965	1970	1975
Jurister	52	48	42	34 %
Civilekonomer	37	40	43	46 %
Samhällsvetare	11	12	15	20 %

Här har sålunda antagits, att andelen jurister kommer att minska med 4, 6 respektive 8 procentenheter per femårsperiod och andelen civilekonomer kommer att öka med 3 procentenheter per femårsperiod och andelen samhällsvetare med 1, 3 respektive 5 procentenheter per femårsperiod fram till och med 1975. Nedan i *tabell 2.8:7* redovisas fördelningen.

Tabell 2.8:7. Beräknat »behov» av »samhällstekniker» efter utbildning åren 1965, 1970 och 1975.

Kategori	1965	1970	1975
Jurister	10 600	12 600	12 900
Civilekonomer	8 900	12 900	17 400
Samhällsvetare	2 700	4 500	7 600
Summa	22 200	30 000	37 900

Det skall i sammanhanget erinras om, att liksom arbetsmarknadsstyrelsens ingenjörsprognos föreliggande schematiska beräkning av det framtida samhällsteknikerbehovet har karaktären av en programmatisk beräkning. I den mån utbildningsresurserna inte räcker till för produktion av önskvärt antal civilingenjörer skulle så som uppläggningen av beräkningarna gjorts behovet av samhällstekniker i motsvarande omfattning nedgå. Å andra sidan kan hävdas, att samhällsteknikerbehovet ej enbart bör ses som en funktion av erforderligt antal kvalificerade tekniker. Behovet av jurister och samhällsvetare kan också till en del sägas vara en funktion av den offentliga sektorns framtida expansion.

2.9. Behovet av teologer

Källa: SOU 1959: 45.

Det övervägande antalet personer med examen från teologisk fakultet återfinnes på prästbanan. År 1955 skulle enligt akademikerräkningen av totala antalet

teologer under 65 år, vilket uppskattades till ca 3 400, i runt tal 80 procent eller närmare 2 700 ha egentlig prästtjänst inom landet. Av de teologer, som ej valt prästbanan, har hittills ett förhållandevis stort antal sökt sig till lärarbanan. Enligt akademikerräkningen skulle år 1955 antalet teologer under 65 år i lärarverksamhet ha varit 430 eller ca 13 procent av totala antalet. Återstående för teologer aktuella verksamhetsområden är kvantitativt sett av mindre betydelse.

Universitetsutredningen (sid. 146) räknade i sin modellberäkning med, att det totala antalet teologer i yrkesverksam ålder skulle komma att sjunka något under 1960-talet och redovisade i runt tal 3 200 teologer 1960, 3 100 år 1965, drygt 3 000 år 1970 och 2 900 år 1975. Utredningen anförde emellertid som icke osannolikt, att modellens antagande skulle visa sig tilltaget i underkant med hänsyn till den betydande prästbristen och med hänsyn till det icke helt täckta behovet av kristendomslärare. Universitetsutredningen anförde vidare: »I sin utredning 'Prästkårens rekrytering' konstaterade H. Hyrenius, att ersättningsbehovet för att hålla den dåvarande numerären av aktiva inom prästkåren konstant mellan åren 1952 och 1972 skulle uppgå till drygt 1 800. För perioden 1956—1975 är de siffror som här använts av samma storleksordning när det gäller samtliga personer med teologie kandidatexamen (med eller utan prästtjänst). För att uppnå en examination sammanlagt som bibehåller denna akademikergrupp vid konstant numerär under perioden 1960—1975 kan antingen tillströmningen till de teologiska fakulteterna beräknas hålla ungefär samma takt som den totala tillströmningen till samtliga fria fakulteter (jfr sid. 127), eller kan antagas att examinationsprocenten höjes väsentligt utöver den som räknats med i modellen, vilken härvidlag bygger på erfarenheter från tiden för genomförandet av den nya teologiska studieordningen.»

Nedan i *tabell 2.9:1* göres en beräkning av »behovet» av teologer utifrån antagandet om ett i stort sett bibehållet antal personer i yrkesverksam ålder under perioden 1960—1975 eller 3 200 teologer.

Tabell 2.9:1. Beräknat »behov» av teologer i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975.

	1960	1965	1970	1975
Totalt »behov»		3 200	3 200	3 200
Beräknat antal kvarlevande teologer under 65 år med examen 1960 eller tidigare	3 168	2 742	2 330	1 813
Ersättningsbehov		426	838	1 355
Utvidgningsbehov		32	32	32

2.10. Behovet av akademiker med examen från filosofisk fakultet

I. *Behovet av ämneslärare inom det högre skolväsendet*

Källa: Lärare i läroämnen — Behov och tillgång under 1960-talet, Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 1/1962.

Beräkningar rörande behovet av ämneslärare inom det högre skolväsendet har presenterats i flera utredningar. Universitetsutredningen publicerade år 1958 en undersökning av undervisningsrådet Ragnar Lundblad, Lärarbrist och läraröverskott (SOU 1958: 21). År 1959 utfördes en mindre undersökning angående behovet av lärare i naturvetenskapliga ämnen (Bihang till SOU 1959: 45). Slutligen har arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut i samarbete med 1960 års lärarutbildningssakkunniga framlagt en prognos, Lärare i läroämnen — Behov och tillgång under 1960-talet, Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 1/1962, nedan kallad ämneslärarprognosen.

Ämneslärarprognosen grundades på av statsmakterna fattade beslut och tillgängligt utredningsmaterial beträffande skolväsendets framtida utformning. Utbyggnaden av grundskolan antogs följa det av skolberedningen föreslagna programmet. Utbyggnaden av fackskolan antogs ske något snabbare fram till 1970 än som föreslagits av skolberedningen. Avvecklingen av realskolan och flickskolan förutsattes ske i enlighet med fattade beslut om införande av försöksskolor i kommunerna fram till och med 1961/62 samt enligt prognos för avvecklingen i kommuner, där införandet av försöksskolor ej beslutats. Tillströmningen till gymnasiet antogs motsvara 30 procent av en årskull 17-åringar år 1970. 60 procent av eleverna antogs då gå till allmänt gymnasium och 40 procent till fackgymnasium. Beträffande behovet av ämneslärare inom övriga skolformer (seminarier, folkhögskolor m. fl.) accepterades av undervisningsrådet Lundblad gjorda beräkningar. Dessa kompletterades fram till 1970.

Akademikerräkningen år 1955 redovisade 6 150 personer med filosofisk examen inom det högre skolväsendet. I detta antal ingick ej timlärare med mindre än 15 timmar per vecka (denna avgränsning har dock endast använts för lärare vid allmänna läroverk, folk- och småskoleseminarier samt högre tekniska läroverk medan för övriga skolformer gällt, att lärare, som i Läroverkslärarnas riksförbunds årsbok betecknas som timlärare, ej medtagits). Antalet filosofer inom undervisningsväsendet skulle sålunda ha varit något större än som angivits. Enligt akademikerräkningen skulle man dock knappast behöva räkna med, att något betydande antal heltidstjänstgörande filosofer fallit bort.

Enligt ämneslärarprognosen (se tabellerna 2.27, 2.28 och 2.29) och inhämtade uppgifter ur primärmaterialet skulle antalet lärare (redovisade efter huvudämne samt inklusive lärarinnor examinerade från högre lärarinneseminarium och folkskollärare med adjunktskompetens) under 65 år 1960 totalt ha varit drygt 10 500.

I *tabell 2.10:1* nedan återges ämneslärarprognosens uppgifter om antalet lärare 1960 och prognosens beräkningar av det erforderliga antalet lärare. Det erforderliga antalet uttryckes i *heltidstjänster* i respektive ämnen, varmed avses, att en

lärare tänkes undervisa endast i detta ämne. I tabellen medtages ämneslärarinnorna, då dessa efterhand kommer att ersättas med akademiker. Vidare har undervisningsämnena sammanslagits till en humanistisk grupp (kristendom, modersmål, latin, grekiska, engelska, tyska, franska, historia med samhällskunskap, filosofi, psykologi, pedagogik samt halva antalet tjänster i geografi = kulturgeografi) och en naturvetenskaplig grupp (matematik, biologi, halva antalet tjänster i geografi = naturgeografi, fysik och kemi).

Ämneslärarprognosen arbetade med tvenne alternativ för lärarbehovet på grundskolans högstadium:

alt. 1, att hela undervisningen skall bestridas av filosofie magistrar och jämställda; samt

alt. 2, att 40 procent av undervisningen skall bestridas av vidareutbildade folkskollärare och 60 procent av filosofie magistrar och jämställda.

Det första alternativet benämndes 100-procentalternativet och det andra 60-procentalternativet. För det *totala* lärarbehovet resulterar sålunda ämneslärarprognosens beräkningar i tvenne alternativ.

Tabell 2.10:1. Faktiskt och behövligt antal lärare enligt ämneslärarprognosens beräkningar läsåren 1960/61, 1965/66 och 1970/71.

Grupp	Fakt. antal 1960/61	Behövligt antal lärare					
		1960/61		1965/66		1970/71	
		100 %	60 %	100 %	60 %	100 %	60 %
Hum.	7 176	8 808	8 211	10 736	8 792	12 477	9 419
Nat.	2 975	5 161	4 766	6 542	5 257	7 764	5 741
Summa	10 151[1]	13 969	12 977	17 278	14 049	20 241	15 160

[1] Till detta tal skall läggas 54 tjänster med okänt eller icke angivet ämne samt 342 tjänstlediga icke ordinarie lärare, vilket tillhopa gör 10 547 lärare.

Beträffande situationen under 1970-talet anförde ämneslärarprognosen följande.

Svårigheter föreligger att ge någon numerisk belysning av förhållandena efter 1970/71. Likväl ger de av prognosen redovisade kalkylerna och de förda resonemangen vissa utgångspunkter för en bedömning i varje fall av de första åren på 1970-talet.

De i prognosen aktuella skolformerna kommer att tillsammans tagna expandera starkt under 1960-talet. Utvidgningsbehovet blir i genomsnitt 600 respektive 200 lärare per år enligt 100- respektive 60-procentalternativet. Läsåret 1970/71 är emellertid grundskolans utbyggnad i det närmaste avslutad och gymnasiet och fackskolan har expanderat till en intagningskapacitet av 30 res-

pektive 20 procent av årskullen. Någon avsevärd ytterligare utvidgning av nu nämnda skolformer kan knappast bli aktuell. När därför två à tre år in på 1970-talet utbyggnaden har nått genom alla årskurserna bör utvidgningsbehovet snabbt gå ned såvida inte organisatoriska åtgärder — t. ex. ändrade bestämmelser om »elevtätheter» — vidtagas.

Övriga skolformer kan mycket väl komma att fortsätta att växa och nya kan komma till. Framför allt vuxenutbildningen torde enligt ämneslärarprognosen bli lärarkrävande. Det synes emellertid föga troligt att utvidgningsbehovet skulle bli större än 500 per år. Lägges härtill ett ersättningsbehov av förslagsvis 300 lärare årligen skulle man under 1970-talets första hälft kunna räkna med ett maximalt årligt rekryteringsbehov av 800 lärare.

Jämföres sistnämnda tal med lärartillskottet 1970/71, som enligt minimiantagandet skulle bli ca 1 200, förefaller det enligt ämneslärarprognosen ganska troligt, att tillgången mer än väl skulle täcka efterfrågan.

För den fortsatta kalkylen redovisas ämneslärarprognosens båda alternativ beträffande behovet av lärare med filosofisk examen enligt följande avrundade tal.

	Läsår		
	1965/66	1970/71	1975/76
Alt. 1.	17 300	20 200	22 700
Alt. 2.	14 100	15 200	17 700

II. *Behovet av akademiska lärare, forskare m. fl.*

Enligt akademikerräkningen uppgick år 1955 samtliga vid universitet och högskolor inklusive dåvarande Stockholms högskola och handelshögskolorna löneplansanställda filosofer till 541 personer. Antalet tjänster per den 1 juli 1961 vid de fria fakulteterna framgår av *tabell 2.10:2* i relation till antalet närvarande studerande höstterminen 1961.

Tabell 2.10:2. Antalet tjänster inklusive amanuens- och assistenttjänster (omräknade till assistenttjänster) vid de humanistiska och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna den 1 juli 1961 i relation till antalet närvarande vid dessa fakulteter höstterminen 1961.

Kategori	Hum. fak.			Mat.-nat. fak.		
	Tjänster	Stud.	%	Tjänster	Stud.	%
Prof. + Lab.	123		0,08	98		0,14
Övriga	389		0,25	212		0,31
Ass.-tj.	277		0,17	418		0,61
Summa	789	15 854	0,5	728	6 822	1,0

Universitetsutredningen (sid. 96) räknade med en ökning av antalet »universitetsbefattningar» — tillfälliga och permanenta — på ca 600 under 1960-talet, vartill beräknades komma ett antal sluttjänster på toppnivå.

På forskningssidan räknade utredningen med att vid mitten av 1960-talet antalet tjänster skulle ha ökat med kanske 700 jämfört med budgetåret 1959/60 och att ökningen vid slutet av 1960-talet skulle vara ca 1 500 tjänster.

Totalt skulle sålunda enligt universitetsutredningen man kunna räkna med ca 3 000 tillfälliga och permanenta tjänster för filosofer år 1970/71.

Denna siffra förefaller något i underkant med hänsyn till den utomordentligt snabba ökningen i tillströmningen till humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet. Antas relationen mellan närvarande studerande och tjänster vid dessa fakulteter vara densamma 1965/66, 1970/71 och 1975/76 som 1961/62 kan på grundval av i det följande redovisade närvaroberäkningar antalet tjänster beräknas enligt följande.

	Hum. fak.	Mat.-nat. fak.	Tot.
1965	1 400	1 300	2 700
1970	1 800	2 100	3 900
1975	1 800	2 300	4 100

III. *Behovet av akademiker med filosofisk examen inom andra yrkesområden*

Det framtida behovet av naturvetare inom industri och offentlig verksamhet (exkl. skolväsendet) har tidigare behandlats under avsnitt 2.2. Vidare har det framtida behovet av personer med samhällsvetenskaplig utbildning inom filosofisk fakultet behandlats under avsnitt 2.8, dock icke i den vida bemärkelse som universitetsutredningen tillämpade (se sid. 151). Utredningen räknade nämligen också psykologi och pedagogik till de samhällsvetenskapliga ämnena. I det följande behandlas därför först behovet av psykologer och därefter humanistbehovet i övrigt.

a. *Psykologer*

Källa: Psykologisk utbildning och forskning, SOU 1955: 11.

Psykologutredningen uppskattade antalet praktiskt verksamma psykologer i Sverige år 1954 till drygt 100 och därutöver antalet lärare vid universitet och högre skolor med psykologi som huvudsakligt undervisningsämne till inemot 70 personer. Behovet av de senare kategorierna kan vi i detta sammanhang, då dessa behandlats under behovet av lärare och forskare vid universiteten och under lärarbehovet vid högre skolor, bortse ifrån. Vad gäller behovet av övriga psykologkategorier föreligger inget prognosmaterial utöver psykologutredningens. Under tiden fram till omkring 1970 räknade utredningen med ett totalbehov av ca

430 psykologer. Denna siffra innefattar ej näringslivets behov eller behovet hos de institutioner, vilkas organisation var föremål för utredningens bedömande. Ett årligt utbildningsbehov av ca 40 psykologer ansågs vara en rimlig uppskattning.

På basis av psykologutredningens studier kan antalet psykologer utanför universitets- och skolorganisationen uppskattas till ca 300 år 1960. Här har för framtiden antagits att efterfrågan på psykologer kommer att öka i samma takt som efterfrågan på läkare (se tabell 2.3:2). Utifrån detta i och för sig relativt godtyckliga antagande kan psykologbehovet uppskattas till ca 400, 500 och 600 åren 1965, 1970 och 1975.

b. *Humanister*

Utöver ämneslärarprognosen finns vissa prognoser beträffande reklam- och journalistpersonal samt biblioteksutbildad personal. Dessa redovisas nedan.

1. *Behov av humanister inom reklambranschen*

Källa: Efterfrågan på personal inom reklamens yrken, Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 4/1961;
Högre journalist- och reklamutbildning, Kommittén för nya utbildningsvägar vid de filosofiska fakulteterna, stencil 1961;
Proposition 1962: 59.

Enligt arbetsmarknadsstyrelsens undersökning rörande reklamens yrken kan den totala reklampersonalen 1960 uppskattas ha varit ca 7 000 personer. Av dessa räknades i det närmaste hälften till kvalificerad personal. Av totalantalet var drygt 5 procent akademiker. Närmare 60 procent av akademikerna var civilekonomer, 20 procent samhällsvetare, 3 procent jurister. Uppgifter om andelen humanister redovisades under gruppen övriga akademiker, vilken uppgick till 18 procent. Arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut räknar med, att totalantalet verksamma inom reklamnäringen åren 1965, 1970 och 1975 kommer att vara 10 000, 15 000 respektive 22 000 personer.

Utvidgningsbehovet av *akademiker* har uppskattats till 55, 120, 220 personer åren 1963, 1968 och 1973, varav 10, 20 och 40 humanister respektive år.

Prognosinstitutet understryker, att ingen bedömning tills vidare gjorts i fråga om de faktiska rekryteringsmöjligheterna på akademikernivå för reklamfacket. Dessa möjligheter är beroende av såväl den framtida tillgången på arbetskraft inom de olika utbildningsgrupperna som av efterfrågan från andra sysselsättningsområden. Om denna efterfrågan blir mycket stor beträffande samhällsvetare och civilekonomer, kan det t. ex. bli fler humanister inom reklamfacket än vad som skisserats i prognosen.

Departementschefen anförde i proposition 1962: 59 bl. a. följande rörande arbetsmarknadsstyrelsens beräkningar: »Även om tillgängliga prognoser rörande behovet av reklampersonal ej är helt tillfredsställande underbyggda, är det tro-

ligt, att efterfrågan på personer med högre utbildning av betydelse för reklamverksamhet — främst humanister och samhällsvetare — kommer att öka mycket kraftigt.»

2. *Behov av humanister inom journalistyrket*

Källa: se ovan under 1.

Kommittén för nya utbildningsvägar vid de filosofiska fakulteterna redovisar i sitt betänkande rörande högre journalist- och reklamutbildning en undersökning av den nuvarande journalistkårens sammansättning och fördelning samt prognoser över det framtida behovet av journalister inom olika verksamhetsområden. Undersökningen har utförts inom arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut. Vid arbetet med prognosen har — med vissa modifikationer — antagits, att de utvecklingstendenser som hittills kunnat registreras kommer att bestå under de närmaste tjugo åren. Undersökningens resultat redovisas i *tabellerna 2.10:3, 4 och 5.*

Av *tabell 2.10:3* framgår enligt kommittén, att den framtida ökningen av journalistkårens storlek kommer att falla nästan helt på för journalister relativt nya områden, medan det främsta traditionella verksamhetsområdet, dagspressen, kommer att få en relativt sett starkt minskad betydelse. Orsaken härtill anser kommittén vara framför allt den rationalisering och den nedläggning av mindre och svagare tidningar, som nu pågår.

Tabell 2.10:3. Journalistkårens storlek och fördelning på verksamhetsområden 1960, 1965, 1970 och 1975.

Verksamhetsområde	Personalstocken							
	1960		1965		1970		1975	
	ant.	%	ant.	%	ant.	%	ant.	%
Dagspress	2 217	59,0	2 224	51,3	2 245	45,7	2 317	41,8
Veckopress	172	4,6	247	5,7	320	6,5	392	7,1
Fackpress	400	10,7	449	10,4	497	10,1	545	9,8
Nyhetsbyråer	117	3,1	120	2,8	120	2,4	120	2,2
Förlag	195	5,2	255	5,9	310	6,3	370	6,7
Industri	337	9,0	540	12,5	740	15,1	930	16,8
Radio-TV	317	8,4	502	11,6	682	13,9	870	15,7
Summa	3 755	100	4 337	100	4 914	100	5 544	100

Kommittén påpekar att — såsom framgår av *tabell 2.10:4* — dagspressen trots dess relativt sett minskade betydelse även i fortsättningen kommer att absorbera huvudparten eller ungefär hälften av de nytillkommande journalisterna.

Tabell 2.10:4. Nyrekryteringsbehovet av journalister åren 1960—1975.

Verksamhetsområde	1961/65	1966/70	1971/75
Dagspress	105	122	130
Veckopress	14	17	20
Fackpress	16	17	16
Nyhetsbyråer	1	—	—
Förlag	12	11	13
Industri	37	45	45
Radio-TV	23	28	39
Summa	208	240	263

Kommittén framhåller, att det inte varit möjligt att göra en fullständig fördelning på utbildningskategorier, då det saknas statistiskt underlag för specificerade antaganden rörande utbildningen. Ett hypotetiskt antagande har dock gjorts rörande utvecklingen av andelen akademiker inom de olika verksamhetsområdena. Resultatet härav redovisas i *tabell 2.10:5.*

Tabell 2.10:5. Uppskattad andel akademiker inom journalistkåren 1960, 1965, 1970 och 1975.

Verksamhetsområde	Andel akademiker			
	1960	1965	1970	1975
Dagspress	10	12	14	16
Veckopress	10	12	14	16
Fackpress	10	12	14	16
Nyhetsbyråer	10	12	14	16
Förlag	50	55	55	60
Industri	10	12	14	16
Radio-TV	37	40	40	45

Den i tabell 2.10:5 visade utvecklingen skulle enligt kommittén innebära, att ca 28 procent av nyrekryteringen under 1960-talet och ca 33 procent av rekryteringen under 1970-talet kommer att bestå av akademiker.

På grundval av gjorda antaganden kan antalet akademiker inom journalistkåren 1960 uppskattas till ca 450 personer. Rekryteringsbehovet av akademiker uppgår till 58, 65 respektive 67 personer under femårsperioderna 1961/65, 1966/70 och 1971/75. Ett verksamhetsområde, som ej införts i beräkningen, är pressombudsmännens. Det omfattar 75 à 100 personer för närvarande och kan enligt kommittén tänkas växa i framtiden, något som skulle innebära en viss ökning av det totala rekryteringsbehovet.

Någon fördelning av akademikerna på skilda examina föreligger icke. Enligt arbetsmarknadsstyrelsens undersökning rörande yrkesverksamma samhällsvetare

var 45 personer av denna kategori verksamma i journalistiskt arbete. Av dessa hade 15 pol. mag.-examen och 30 filosofisk examen. Med hänsyn till bortfallet i arbetsmarknadsstyrelsens undersökning kan man kanske räkna med ett 50-tal samhällsvetare inom journalistkåren för närvarande. Endast ett fåtal journalister torde ha annan akademisk examen än filosofisk inom akademikergruppen på journalistområdet. Här räknas översiktligt med 400 filosofer (= humanister) på journalistbanan år 1960, 450 år 1965, 500 år 1970 och 550 år 1975.

3. *Behovet av biblioteksutbildad personal*

Källa: Behovet av biblioteksutbildad personal, Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 1/1961.

Antalet bibliotekarier och amanuenser vid *vetenskapliga bibliotek* utgjorde år 1960 ca 150 personer, medan antalet heltidsanställda assistenter och biträden vid dessa bibliotek var ca 190. För bibliotekspersonalen vid de vetenskapliga biblioteken förutses i arbetsmarknadsstyrelsens prognos ett utvidgningsbehov av 17 personer per år under perioden 1961—1975, därav 5 bibliotekarier och amanuenser.

Antalet bibliotekarier vid *företagsbibliotek* m. fl. har år 1960 uppskattats till 360 heltidsverksamma, av vilka ca 25 procent hade akademisk examen. Genom framskrivning har kårens storlek 1975 beräknats behöva uppgå till ca 950 personer.

De heltidsverksamma bibliotekarierna och assistenterna vid *folkbiblioteken* uppgick 1960 till närmare 600 personer. Ökningen har varit mycket stor under 1950-talet, särskilt under dess förra hälft. För sådana tjänster erfordras numera genomgången utbildningskurs vid skolöverstyrelsens biblioteksskola eller Stockholms stads biblioteksskola. Hittills har över 800 personer utbildats vid dessa biblioteksskolor, därav 650 kvinnor. Omkring 77 procent av dem, som examinerades under 1950-talet, var 1960 verksamma vid folkbibliotek. Arbetsmarknadsstyrelsen räknar med ett fortsatt utvidgningsbehov av bibliotekspersonal vid folkbiblioteken om än i något lägre takt än under senare hälften av 1950-talet — detta frånsett den ökning, som den planerade kommunreformen skulle medföra. Genomföres denna räknas med ett årligt behov av 35 heltidsverksamma bibliotekarier fram till 1980.

Arbetsmarknadsstyrelsens beräkning rörande *rekryteringsbehovet* vid biblioteken under femårsperioderna 1961/65, 1966/70 och 1971/75 med fördelning på utbildningskategorier framgår av *tabell 2.10:6.*

Totalantalet heltidsverksamma akademiker inom biblioteksområdet kan med ledning av arbetsmarknadsstyrelsens prognos beräknas ha uppgått till närmare 900 personer år 1960. Av dessa torde närmare 800 haft filosofisk examen. *Utvidgningsbehovet* beträffande personer med filosofisk examen, vilka samtliga här antages vara humanister, kan utifrån arbetsmarknadsstyrelsens prognos upp-

Tabell 2.10:6. Rekryteringsbehovet av biblioteksspersonal under femårsperioderna 1961/65, 1966/70 och 1971/75 enligt arbetsmarknadsstyrelsen.

Fördelning på utbildningskategorier.

Bibliotek/personalkategori/ utbildningskategori	Rekryteringsbehov		
	1961/65	1966/70	1971/75
1. *Vetenskapliga bibliotek*			
Bibliotekarier/aman.	42	47	50
Därav: fil. lic., dr.	32	37	40
teol. lic., dr.	2	2	2
övriga	8	8	8
Biblioteksass./bitr.	98	106	119
Därav: fil. kand., mag.	60	70	80
övr. akad. ex.	5	10	10
utan akad. ex.	33	26	29
2. *Företagsbibliotek*	261	304	334
Därav: ex. fil. fak.	52	67	77
civ.-ing.-ex.	44	61	67
lägre ing.-ex.	52	61	70
övr. högre utb.	21	24	30
utan högre utb.	92	91	90
3. *Folkbiblioteken*			
Bibliotekarier/ass.	313	352	383
Därav: fil. kand., mag.	300	325	340
övr. akad. ex.	13	27	43
Totalt	714	809	886
Därav fil. ex.	452	507	545

skattas till ca 275 akademiker per femårsperiod fram till år 1975. Behovet av yrkesverksamma personer med filosofisk examen skulle sålunda i runda tal uppgå till 1 100 år 1965, 1 300 år 1970 och 1 600 år 1975 inom hela biblioteksområdet.

4. *Humanister inom andra verksamhetsområden*

Enligt akademikerräkningen år 1955 skulle antalet yrkesverksamma personer med filosofisk examen inom biblioteks-, musei- och arkivområdet ha varit drygt 800 samt inom det litterära och konstnärliga området drygt 200, tillhopa sålunda drygt 1 000 personer. Några uppgifter om hur många av dessa som avlagt naturvetenskaplig examen föreligger icke i akademikerräkningen. Antalet torde ha varit blygsamt, varför här antas, att samtliga personer med filosofisk examen inom ifrågavarande områden avlagt examen vid humanistisk fakultet. Med ledning av arbetsmarknadsstyrelsens prognos kan antalet humanister inom biblioteksområdet år 1955 antas ha varit ca 500. Antalet humanister inom övriga här

nämnda verksamhetsområden skulle sålunda ha varit ungefär lika stort. Med hänsyn till vad nu kan förmodas komma att ske inom bildnings- och kultursektorn i vid mening antas, att behovet av personer med humanistisk examen inom musei- och arkivområdet samt inom det litterära och konstnärliga området, kommer att öka i samma takt som behovet av humanister inom biblioteksområdet eller med ca 35 procent per femårsperiod fram till år 1975. Antas antalet humanister inom ifrågavarande verksamhetsområden ha varit ca 700 år 1960 skulle behovet sålunda kunna beräknas till 900 år 1965, 1 200 år 1970 och 1 400 år 1975.

IV. *Sammanfattning av behovet av akademiker med examen från filosofisk fakultet*

Nedan lämnas en sammanfattning av det beräknade behovet av personer med examen från filosofisk fakultet med uppdelning på humanister och naturvetare.

1. *Behovet av humanister*

Tabell 2.10:7. Beräknat behov av yrkesverksamma humanister inom olika verksamhetsområden åren 1965, 1970 och 1975.

Verksamhetsområde	1960	Beräknat behov		
		1965	1970	1975
Skolan:[1]	7 450			
alt. 1		10 700	12 500	13 600
alt. 2		8 800	9 400	10 600
Universiteten	800	1 400	1 800	1 800
Psykologien	300	400	500	600
Reklamen[2]	50	60	70	90
Journalistiken	400	450	500	550
Biblioteken	775	1 100	1 300	1 600
Övr. områden	700	900	1 200	1 400
Summa alt. 1	10 475	15 010	17 870	19 640
Summa alt. 2	10 475	13 110	14 770	16 640
Absolut ökning				
alt. 1	—	4 535	7 395	9 165
alt. 2	—	2 635	4 295	6 165
Relativ ökning				
alt. 1	—	43	71	87
alt. 2	—	25	41	59

[1] Till antalet 7 176 lärare enl. tabell 2.10:1 har lagts 70 procent av de 396 i anm. 1 till tabellen redovisade lärarna 1960/61. För 1975 har andelen humanister uppskattats till 60 procent.
[2] Andelen humanister 1960 har antagits vara ca 15 procent av totala antalet akademiker.

2. *Behovet av naturvetare*

Tabell 2.10:8. Beräknat behov av yrkesverksamma naturvetare inom olika verksamhetsområden åren 1965, 1970 och 1975.

Verksamhetsområde	1960	Beräknat behov		
		1965	1970	1975
Skolan:[1]	3 100			
alt. 1		6 600	7 800	9 100
alt. 2		5 300	5 700	7 100
Universiteten	700	1 300	2 100	2 300
Industri, offentlig verksamhet m. m.	1 000	1 600	2 200	2 800
Summa alt. 1	4 800	9 500	12 100	14 200
Summa alt. 2	4 800	8 200	10 000	12 200
Absolut ökning				
alt. 1	—	4 700	7 300	9 400
alt. 2	—	3 400	5 200	7 400
Relativ ökning				
alt. 1	—	98	152	196
alt. 2	—	71	108	154

[1] Till antalet 2 975 lärare enl. tabell 2.10:1 har lagts 30 procent av de 396 i anm. 1 till tabellen redovisade lärarna 1960/61. För 1975 har andelen naturvetare uppskattats till 40 procent.

3. *»Behovet» av akademiker i yrkesverksam ålder med examen från filosofisk fakultet*

I nedanstående *tabell 2.10:9* redovisas »totalbehovet» av akademiker med examen från filosofisk fakultet i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975. Beräkningen omfattar även behovet av akademiker med jur. pol. mag.-examen (år 1960 beräknas antalet ha varit 359). Beträffande samhällsvetarna har i det föregående »behovet» av personer i yrkesverksam ålder, d. v. s. inkl. icke yrkesverksamma, beräknats. Detta gäller även »behovet» av naturvetare inom industri och offentlig verksamhet. Övriga grupper med filosofisk examen måste uppräknas med ett antal icke yrkesverksamma personer. För humanisternas del antas, att andelen icke yrkesverksamma under hela perioden kommer att vara ca 25 procent. För naturvetarnas del antas, att andelen icke yrkesverksamma under hela perioden kommer att vara ca 13 procent.

Tabell 2.10:9. Beräknat »behov» av akademiker med filosofisk examen (inkl. jur. pol. mag.) i yrkesverksam ålder åren 1960, 1965, 1970 och 1975.

Två alternativ.

Kategori	1960	Beräknat »behov»		
		1965	1970	1975
Alternativ 1				
Samhällsvetare	1 466	2 700	4 500	7 600
Humanister[1]	13 830	20 000	23 800	26 200
Naturvetare	5 468	10 800	13 700	16 000
Summa	20 764	33 500	42 000	49 800
Absolut ökning	—	12 700	21 200	29 000
Relativ ökning	—	61	102	139
Alternativ 2				
Samhällsvetare	1 466	2 700	4 500	7 600
Humanister[1]	13 830	17 500	19 700	22 200
Naturvetare	5 468	9 300	11 300	13 700
Summa	20 764	29 500	35 500	43 500
Absolut ökning	—	8 700	14 700	22 700
Relativ ökning	—	42	71	109

[1] Inkl. psykologer, se anmärkning till bilaga 4.4:1.

Det bör observeras, att uppskattningen av »behovet av personer i yrkesverksam ålder» med examen från filosofisk fakultet är ytterligt osäker, eftersom — särskilt med hänsyn till könsfördelningen bland examinerade från filosofisk fakultet — yrkesverksamhetsgraden inom denna utbildningsgrupp är svårbestämbar. Andelen yrkesverksamma har antagits förbli konstant fram till år 1975. En ökande andel icke yrkesverksamma — kvinnliga humanister — skulle medföra ett större siffermässigt »behov» av personer i yrkesverksam ålder.

TREDJE KAPITLET

Behovet av utbildningsplatser vid postgymnasiala fackutbildningslinjer

Universitetsutredningen fann med hänsyn till utformningen av sina konkreta förslag (sid. 101 ff.) det nödvändigt att förutom en genomgång av den framtida behovssituationen beträffande akademiskt utbildad arbetskraft även beröra det framtida behovet av personer med studentexamen och en därpå byggd kortare utbildning — av utredningen benämnd icke-akademisk utbildning men i det följande kallad postgymnasial fackutbildning.

Universitetsutredningen redovisade en undersökning rörande *tillströmningen* till ifrågavarande utbildningslinjer höstterminen 1958 och vissa bedömningar av intagningskapaciteten år 1966.

Gymnasieutredningens behovsdelegation har byggt vidare på universitetsutredningens inventering år 1958 genom att insamla och bearbeta ett omfattande faktiskt material beträffande tillströmningen till de postgymnasiala fackutbildningslinjerna läsåret 1960/61. Vidare har behovsdelegationen gjort en preliminär uppskattning av det erforderliga rekryteringsbehovet till dessa utbildningslinjer år 1970. Ifrågavarande material redovisas i det följande liksom övrigt tillgängligt utredningsmaterial av intresse i detta sammanhang.

3.1. Utbildningslinjer till vilka studenter i betydande omfattning söker sig

Socionomutbildning

Utbildningen vid socialinstituten är uppdelad på två huvudlinjer, den sociala linjen och förvaltningslinjen. Ett mindre antal studerande går därjämte på s. k. teoretisk linje. För att vinna inträde till socialinstitut krävs formellt icke studentexamen.

Socionomutbildningskommittén framlade i augusti 1962 sitt huvudbetänkande Socionomutbildningen (SOU 1962: 43), ur vilket följande kan inhämtas.

Antal sökande och antagna till socialinstituten enligt socionomutbildningskommittén åren 1958—1962 med fördelning på kön, utbildning och linje framgår av *tabell 3.1:1*.

Tabell 3.1:1. Antal sökande och antagna till socialinstituten åren 1958—1962 med fördelning på kön, utbildning och linje enligt socionomutbildningskommittén.

År	Totalt	Kön		Utbildning		Linje			
		M.	Kv.	Stud.	Övr.	Soc.	Förv.	Teor.	Partiell utb.
				Antal sökande					
1958	529	268	261	199	330	383	102	34	10
1959	608	275	333	244	364	455	98	47	8
1960	582	244	338	263	319	439	106	29	8
1961	589	246	343	265	324	436	109	36	8
1962	641	274	367	303	338	502	85	49	5
				Antal antagna					
1958	248	123	125	108	140	176	56	13	3
1959	259	118	141	142	117	178	54	17	10
1960	256	98	158	163	93	183	51	14	8
1961	297	113	184	172	125	220	61	12	4
1962	382	160	222	215	167	300	55	22	5

Den procentuella andelen antagna studenter åren 1958—1962 framgår av följande sammanställning.

	1958	1959	1960	1961	1962
Ant. stud. (procent)	43,5	54,8	63,7	57,9	56,3

Socionomutbildningskommitténs förslag rörande utbildningskapaciteten läsåret 1963/64 framgår av följande *tabell 3.1:2,* som även anger intagningen av studerande läsåren 1960/61—1962/63.

Tabell 3.1:2. Intagningskapaciteten vid socialinstituten läsåren 1960/61—1962/63 samt socionomutbildningskommitténs förslag för läsåret 1963/64.

Lärosäte	Läsår			
	1960/61	1961/62	1962/63	1963/64
Stockholm	130	130	130	150
Göteborg	65	80	80	120
Lund	70	85	100	120
Umeå	—	—	70	90
Summa	265	295	380	480

Kommittén bedömde det som sannolikt, att en ytterligare ökning av utbildningskapaciteten skulle behövas i framtiden men begränsade sitt förslag till den ökning som borde genomföras inom de närmaste åren (sid. 39).

Beträffande behovet av socionomer anförde kommittén bl. a. följande (sid. 14 ff.).

Arbetsmarknadsstyrelsen företog under år 1959 en undersökning rörande behovet av socionomutbildad arbetskraft. I denna undersökning, offentliggjord i serien Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 6/1959, konstateras att det råder en besvärande brist på socionomer. Efter en genomgång av de olika socionomyrkena har i undersökningen dragits den slutsatsen, att — med dåvarande tendenser på efterfrågesidan — den årliga examinationen under 1960-talet borde öka till ca 330, medan examinationen under 1950-talet utgjorde i genomsnitt 240 per år. I undersökningen betonas, att denna framtidsbedömning utgör ett minimialternativ. Sannolika skäl talar för att arbetsmarknaden utan större svårighet skulle absorbera en examination av 400 per år. En examination av 330 förutsätter, att antalet årligen antagna elever höjs till 375 och en examination av 400 en antagning av omkring 450 per år.

Kommittén framhöll, att särskilt utvecklingen under de senaste åren tydde på att arbetsmarknadsstyrelsens undersökning i vissa avseenden hade underskattat socionombehovet. Kommittén hade kommit till den uppfattningen, att behovet av socionomer under 1960-talet kommer att ligga högre än arbetsmarknadsstyrelsens maximialternativ (400 examinerade per år). Bristen på socionomer har skärpts under de senaste åren. Enligt kommittén är det därför nödvändigt att ytterligare öka utbildningskapaciteten till 480 studerande per år från och med 1963/64.

Ehuru något förslag härom icke föreligger från socionomutbildningskommitténs sida torde man år 1970 kunna räkna med ett erforderligt intag av elever uppgående till ca 700, av vilka 75 procent här har antagits vara studenter.

Sjukgymnastutbildning

Sjukgymnaster utbildas vid de statliga sjukgymnastinstituten i Stockholm och Lund. Inträdeskrav är lägst realexamen eller motsvarande, men inträdeskonkurrensen har gjort, att så gott som enbart studenter antagits under senare år.

Av särskild inom ecklesiastikdepartementet tillkallad sakkunnig har Betänkande med utredning och förslag rörande ökad utbildning av sjukgymnaster och därmed sammanhängande spörsmål (stencil, oktober 1962) framlagts. Utredningen visar, att en utpräglad brist på sjukgymnaster föreligger. Intagningskapaciteten vid sjukgymnastinstituten uppgår höstterminen 1962 till 110 platser medan enligt uppgift från den sakkunnige antalet sökande var närmare 700 och av dem nästan samtliga studenter. I betänkandet föreslås en ökning av

antalet nybörjarplatser till sammanlagt 350 läsåret 1967/68. Utredningens förslag samt beräkning av tillskott av sjukgymnaster vid olika alternativ för ökad utbildning framgår av *tabell 3.1:3.*

Tabell 3.1:3. Föreslagen utbyggnad av sjukgymnastutbildningen samt beräknat tillskott av sjukgymnaster vid olika alternativ för ökad utbildning.

Utbyggnad fr. o. m.	Ort	Ökning av antalet utbildningsplatser	Beräknat tillskott av sjukgymnaster		
			1970	1975	1980
sept. 1963	Göteborg	90	504	924	1 342
jan. 1964	Stockholm	35	198	363	527
jan. 1964	Lund	45	252	462	671
sept. 1966	Umeå	35	99	264	429
sept. 1967	Uppsala	45	84	294	504
	Totalt	250	1 137	2 307	3 473

Officersutbildning

Inom arbetsmarknadsstyrelsen har 1959 utarbetats en prognos rörande rekryteringen till officerskarriären under 1960-talet, Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 8/1959. Totalt intogs under 1959 ca 180 officersapsrianter med civil studentexamen. Under loppet av de närmaste åren beräknas antalet stiga till ca 250 per år för att därefter hålla sig konstant fram till år 1970.

Landsfiskalsutbildning

Sedan 1958 har omkring 30 landsfiskalselever antagits årligen. Utbildningen står formellt öppen även för kvinnor men ännu har ingen kvinnlig landsfiskalselev antagits. Mellan 1953 och 1957 antogs omkring 50 elever årligen.

Någon utvidgning av landsfiskalskåren är för närvarande inte planerad, utan antagningen avser endast att motsvara pensions- och annan avgång. Man beräknar, att under 1960-talet för detta ändamål skall behöva antas ca 30 elever årligen.

Klasslärarutbildning

För närvarande intas vid folkskoleseminarium elever på två- och fyraårig linje för utbildning till folkskollärare och på två- och treårig linje för utbildning till småskollärare. För de tvåårigа linjerna krävs studentexamen och för de tre- och

fyraåriga realexamen eller motsvarande. Vid lärarhögskolorna i Stockholm och Malmö intas studenter på mellanskollärarlinje för utbildning till folkskollärare och vid lärarhögskolan i Malmö på särskild linje för utbildning till småskollärare.

Antalet seminarieklasser beslutas varje år av riksdagen efter förslag av skolöverstyrelsen. Antalet klasser budgetåren 1961/62 och 1962/63 framgår av följande sammanställning, första årskursen.

Läsår	Antal klasser för			
	Folkskollärarutbildning		Småskollärarutbildning	
	fyraårig linje	tvåårig linje	treårig linje	tvåårig linje
1961/62	8	18	26	22
1962/63	8	19[1]	26	26

[1] En klassavdelning är i första hand avsedd för vidareutbildning av småskollärare.

Totalantalet antagna studerande till första årskursen vid folk- och småskoleseminarier samt antalet antagna studenter läsåren 1960/61—1962/63 framgår av *tabell 3.1:4.*

Tabell 3.1:4. Antalet antagna studerande samt antalet antagna studenter vid folk- och småskoleseminarier läsåren 1960/61—1962/63.

Seminarium	Antal antagna till första årskursen[1]					
	1960/61		1961/62		1962/63	
	Totalt	Därav stud.	Totalt	Därav stud.	Totalt	Därav stud.
Folkskolesem.						
2-årigt	228	228	395	395	412	412
4-årigt	183	49	173	44	175	27
Småskolesem.						
2-årigt	1 065	464	527	527	614	614
3-årigt	—	—	616	47	614	69
Totalt	1 476	741	1 711	1 013	1 815	1 122

[1] Antalet antagna = antalet lediga platser enligt uppgift från skolöverstyrelsen.

Antalet antagna studenter vid lärarhögskolornas mellanskollärarlinje och småskollärarlinje läsåren 1960/61—1962/63 framgår av *tabell 3.1:5.*

Tabell. 3.1:5. Antalet antagna studenter vid lärarhögskolornas mellanskollärarlinje och småskollärarlinje läsåren 1960/61—1962/63.

Linje	Antal antagna till första terminen		
	1960/61	1961/62	1962/63[1]
Mellanskollärarlinje ...	96	96	192
Småskollärarlinje	—	—	48
Totalt	96	96	240

[1] Antagning sker höst- och vårtermin, varför angivet antal 1962/63 avser tillgängliga utbildningsplatser.

1960 års lärarutbildningssakkunniga har i betänkandet Klasslärarbehovet samt examinationsbehovet av folk- och småskollärare (stencil, maj 1962) för perioden 1964—1970 beräknat examinationsbehovet av folkskollärare till i genomsnitt 844 per år och examinationsbehovet av småskollärare till 792. Under perioden 1970—1980 beräknar lärarutbildningssakkunniga ett behov av i genomsnitt 918 examinerade folkskollärare per år och 535 småskollärare. Sammanlagt skulle sålunda examinationsbehovet under sistnämnda period uppgå till 1 453 personer per år. Enligt uppgift från de sakkunnigas sekretariat kan man räkna med ett bortfall under studietiden på ca 2 procent, varför den erforderliga intagningskapaciteten vid seminarier och lärarhögskolor år 1970 skulle vara närmare 1 500 studerande. Andelen antagna studenter läsåret 1962/63 var ca 66 procent. Här antas, att samtliga antagna till klasslärarutbildning läsåret 1970/71 kommer att vara studenter.

Postassistentutbildning

För närvarande antas till postassistentutbildning ca 50 studenter per år. Av dessa beräknas 20—30 procent avbryta sin utbildning. Kurserna tillföres personer från postexpeditörskarriären, varför antalet färdigutbildade ändå blir ungefär 50 personer. Enligt uppgift från postverket räknar man med att bibehålla denna storlek av rekryteringen under hela 1960-talet. Andelen kvinnor utgör i allmänhet 10—15 procent. 1970 kan man sålunda räkna med ett intag av 50 postassistentelever med studentexamen.

Kammarskrivarutbildning

Kurser för utbildning av kammarskrivare med krav på studentexamen för tillträde anordnas vid behov. Sedan 1958 har kurs anordnats vartannat år med 20—25 elever. För år 1970 torde oförändrad intagning kunna förutsättas eller 25 personer med studentexamen. Andelen kvinnor är för närvarande omkring eller något mindre än hälften.

Teleassistentutbildning

Ca 30 elever med studentexamen från allmänt gymnasium eller specialgymnasium har tidigare årligen antagits till teleassistentutbildning. Utbildningen har emellertid från och med hösten 1962 uppdelats på två linjer, en teknisk och en administrativ. Under 1960-talet räknar televerket med att anordna en teleingenjörskurs varje år — hösten 1962 antogs 36 elever — och en administrativ kurs vartannat år med början hösten 1963. Man beräknar att till varje kurs behöva anta ca 30 elever. År 1970 skulle således 30 elever antas till teleingenjörskurs.

Stations- och kontorsskrivarutbildning

För närvarande antas omkring 20 elever med studentexamen till stationsskrivarkurs varje år. Till kontorsskrivarutbildning antas elever endast vissa år och då till ett rätt litet antal. På båda kurserna och framför allt på kontorsskrivarkursen utgör gymnasieekonomerna en ganska stor del av de antagna.

Järnvägsstyrelsen räknar med att under 1960-talet behöva anta 20—30 studenter varje år till stationsskrivarutbildning. Därjämte rekryteras 20—30 s. k. inomverkare (d. v. s. personer ur den lägre karriären) till stationsskrivarkursen varje år. Underlaget för denna rekrytering är nu emellertid så pass uttunnat, att man befarar vissa svårigheter att kunna fylla behovet denna väg. Man torde sålunda kunna räkna med en nyrekrytering av studenter med omkring 30 personer år 1970. För närvarande söker och antas enstaka kvinnor till dessa kurser.

Utbildning vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI)

Vid SMHI antas varje år ett antal studenter med examen från matematisk gren för utbildning till meteorologisk tjänsteexamen. De senaste åren har 6—10 elever antagits årligen. Därvid har utbildningskapaciteten inte alltid kunnat utnyttjas.

Beträffande antagningen av elever under 1960-talet räknar man med, att ungefär 10 elever årligen skulle motsvara behovet. Man torde sålunda kunna räkna med en intagning av 10 elever år 1970.

Utbildning vid statens brandskola

Kurs anordnas vid statens brandskola vart tredje år. För inträde krävs studentexamen. Hösten 1960 intogs 20 personer, av vilka 17 hade studentexamen. Man räknar med en behövlig intagning under 1960-talet på 15—20 elever vart tredje år. Här räknas med ca 20 intagna studenter år 1970.

Grafiska institutet

Till den tvåårigа utbildningen vid grafiska institutet, där studentexamen jämte viss praktik är inträdeskrav, antas för närvarande ca 20 elever årligen. Antalet kvinnliga elever är blygsamt.

Utbildningen vid institutet avser närmast att ge kompetens för administrativa befattningar inom den grafiska industrin. En rätt stor del av de utexaminerade går emellertid till närliggande arbetsområden, framför allt reklambranschen. Av de till och med juni 1958 utexaminerade 231 eleverna hade 70 personer eller 30 procent gått till reklam eller försäljning enligt institutets egen statistik. Då behovet av personer med högre utbildning inom reklambranschen enligt arbetsmarknadsstyrelsen utredning angående efterfrågan på personal inom reklamens yrken beräknas stiga mycket kraftigt (se kapitel 2.10), synes det inte orimligt att räkna med en relativt kraftig ökning av intagningen vid grafiska institutet. Man torde kunna räkna med en intagning av 40 elever år 1970.

Utbildning för reklambranschen

Vid *Institutet för högre reklamutbildning* (IHR) ges undervisning för blivande högre befattningshavare inom reklambranschen. För närvarande antas 30 elever per år, av vilka 4—5 brukar vara kvinnor.

Arbetsmarknadsstyrelsens reklamprognos (se kapitel 2.10) räknar med ett rekryteringsbehov av IHR-utbildad personal år 1971 av ca 145 personer.

Vid *Berghs reklamskola* utbildas reklamkonsulenter. Inträdeskrav är studentexamen eller motsvarande och för närvarande intas ca 24 elever per år. Undervisningen är förlagd till kvällstid under två år. Man torde kunna räkna med ett behov av ca 30 personer med denna utbildning år 1970.

Det sammanlagda behovet av utbildningsplatser för studenter med inriktning mot reklamyrket skulle enligt ovanstående uppgå till 175 år 1970.

Journalistutbildning

Enligt proposition 1962: 59 har från och med den 1 juli 1962 inrättats statliga journalistinstitut i Stockholm och Göteborg med vardera dels en akademikerlinje och dels en studentlinje, varvid antalet utbildningsplatser på studentlinjen tillhopa uppgår till ett 60-tal.

År 1970 räknas med ett intag av 150 elever på studentlinjen (jfr propositionen sid. 36).

Handelsutbildning

Handelsutbildning för studenter, såväl företagsekonomisk som sekreterar-korrespondentutbildning, förekommer dels vid vissa handelsgymnasier i form av ettåriga s. k. fackkurser för studenter och dels vid privata statsunderstödda och kommunala handelsskolor. Den sammanlagda intagningen 1960 vid de studentkrävande handelsutbildningslinjerna kan beräknas ha varit omkring 900.

Det synes mycket svårt att bedöma det framtida behovet av utbildningsplatser vid de för närvarande studentkrävande handelsutbildningslinjerna, bl. a. med hänsyn till de nyinrättade treåriga handelsgymnasierna och tillkomsten av de merkantila fackskolorna. En viss ökning av utbildningsplatsbehovet synes

emellertid sannolik. Här antages en 25-procentig ökning fram till 1970 av det beräknade antalet utbildningsplatser år 1960.

En sammanfattning av intagningskapaciteten vid postgymnasiala fackutbildningslinjer till vilka studenter i betydande omfattning sökt sig läsåret 1960/61 och den i det föregående redovisade uppskattningen av erforderlig intagningskapacitet 1970/71 vid dessa utbildningslinjer lämnas nedan i *tabell 3.1:6*.

Tabell 3.1:6. Antalet antagna vid fackutbildningslinjer till vilka studenter i betydande omfattning sökt sig läsåret 1960/61 samt beräknat erforderligt antal utbildningsplatser vid dessa linjer läsåret 1970/71.

Utbildningslinje	Antal utbildningsplatser			
	Faktiskt 1960/61		Erforderligt 1970/71	
	Totalt	Därav stud.	Totalt	Därav stud.
Socialinstituten	256	163	700	525
Sjukgymnastutbildning	105	105	350	350
Officersutbildning	240	240	250	250
Landsfiskalsutbildning	30	30	30	30
Klasslärarutbildning	1 572	837	1 500	1 500
Postassistentutbildning Kammarskrivarutbildning Teleassistentutbildning Stations- och kontorsskrivarutbildning Utbildning vid SMHI	130	130	150	150
Statens brandskola	20	20	20	20
Grafiska institutet	20	20	40	40
Reklamutbildning[1]	54	54	175	175
Journalistutbildning	30	30	150	150
Handelsutbildning[2]	900	900	1 100	1 100
Totalt	3 357	2 529	4 465	4 290

[1] Institutet för högre reklamutbildning (IHR) och reklamkonsulentutbildning vid Berghs reklamskola.

[2] Handelsgymnasiernas ettåriga fackkurser, studentkurser för sekreterar- och företagsekonomisk utbildning vid Bar-Lock-Institutet, Filip Holmkvists handelsinstitut, Bröderna Påhlmans handelsinstitut samt Stockholms, Lunds och Uppsala stads yrkesskolor.

3.2. Utbildningslinjer till vilka studenter i begränsad omfattning söker sig

Gymnasieutredningens behovsdelegation har genom en enkät inhämtat uppgifter om antalet *studenter från allmänt gymnasium* vid utbildningsanstalter till vilka studenter i begränsad omfattning sökt sig läsåret 1960/61. Resultatet av behovsdelegationens undersökning presenteras i *tabell 3.2:1*.

Tabell 3.2:1. Antalet antagna vid fackutbildningslinjer till vilka studenter i begränsad omfattning sökt sig läsåren 1958/59 och 1960/61.

Utbildningslinje	Läsåret 1958/59				Läsåret 1960/61				58/59	60/61
	Antagna		Därav stud.		Antagna		Därav stud.		% stud.	% stud.
	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.		
Laboratris- och preparatrisutbildning[1]	—	164	—	65	—	145	—	85	39,6	58,6
Laborantutbildning	—	48	—	1	2	85	—	8	2,1	9,2
Trafikvärdinneutbildning	—	28	—	21	—	52	—	24	75,0	46,2
Postexpeditörsutbildning	18	180	—	51	32	206	1	58	25,8	24,8
Landskanslistutbildning[2]	80	—	40	—	100	—	50	—	50,0	50,0
Försäkringsutbildning[3]	415	1 645	86	58	440	1 755	106	71	7,0	8,1
Bankutbildning[3]	1 000	350	175	50	1 065	375	175	75	16,7	17,4
Företagsekon.-utbildning[4]	16	49	10	1	60	22	5	4	16,9	11,0
Handels- och korrespondentutbildning[5]	141	514	2	81	143	707	17	160	12,7	20,8
Musikhögskolan	78	39	27	11	78	40	28	10	32,5	32,2
Konsthögskolan	10	5	2	3	18	15	2	—	33,3	6,1
Dramatiska elevskolor[6]	11	10	5	4	8	9	4	4	42,9	47,1
Övrig musikutbildning[7]	14	12	2	3	11	12	2	4	19,2	26,1
Konsthantverksutbildning[8]	63	89	3	9	59	101	4	19	7,9	14,4
Reklamtecknarutbildning[9]	95	42	11	10	95	60	18	5	15,3	14,8
Teckningslärarinstitutet (förberedande kurs)	17	36	—	10	18	38	1	10	18,9	19,6
Förskollärarutbildning	—	200	—	—	—	200	—	2	0,0	1,0
Hushållslärarutbildning[10]	—	162	—	14	—	164	—	21	8,6	12,8
Textillärarutbildning[10]	—	118	—	4	—	212	—	20	3,4	9,4
Ekonomi- och internatföreståndarinneutbildning[10]	—	60	—	3	—	58	—	4	5,0	6,9
Sjuksköterskeutbildning[11]	—	1 655	—	82	11	1 860	—	125	5,0	6,7
Diakon- och diakonissutbildning	33	53	2	14	51	39	1	5	18,6	6,7
Arbetsterapeututbildning[12]	—	24	—	1	—	44	—	2	4,2	4,5
Skogsmästarutbildning	20	—	2	—	20	—	3	—	10,0	15,0
Driftsledarkursen i Alnarp[13]	59	1	9	1	60	—	5	—	16,7	8,3
Summa	2 070	5 484	376	497	2 271	6 199	422	716		
Båda könen	7 554		873		8 470		1 138		11,6	13,4

[1] Antagningen vid Svenska Laboratrisföreningens och Svenska Preparatrisföreningens kurser samt 1960/61 sådana antagna vid medicinalstyrelsens fortbildningskurser som ej tidigare genomgått laborantskola.

[2] Antalet uppskattat och gäller aspirantantagning till länsstyrelse, ej antagning till landskanslistkurs.

[3] Antalet uppskattat och grundar sig på arbetsmarknadsstyrelsens prognoser angående det framtida behovet av försäkrings- och banktjänstemän.

Förutom de i tabell 3.2:1 redovisade utbildningsanstalterna, vilka är något fler än i universitetsutredningens undersökning, har delegationen även inhämtat uppgifter om vissa större tekniska institut ävensom beträffande sjöbefälsskolorna. Studentantalet är mycket litet vid dessa utbildningsanstalter.

Trots att enkäten avsåg endast förekomsten av studenter från allmänt gymnasium, torde enligt delegationen dock ett mindre antal examinerade från fackgymnasium ingå i det redovisade materialet.

Utbildning av laboratoriepersonal

För närvarande sker utbildningen av laboratoriepersonal på olika vägar. Dels utbildas laboratoriebiträden (laboratriser och preparatriser) vid de tämligen nyinrättade laborantskolorna, som är knutna till yrkesskoleväsendet och står under överinseende av överstyrelsen för yrkesutbildning. Dels anordnar Svenska Laboratrisföreningen särskilda kurser för utbildning av laboratriser och preparatriser. Utbildningen vid laborantskolorna är ettårig och bygger på realexamen eller motsvarande skolunderbyggnad. Inträdeskravet för laboratrisföreningens kurser är studentexamen, alternativt realexamen eller normalskolekompetens med studentbetyg i vissa ämnen. Laborantskolornas ettåriga kurs av teoretisk natur följs av en ettårig vidareutbildningskurs, för närvarande i medicinalstyrelsens regi men från och med 1963 under överstyrelsen för yrkesutbildning. Till vidareutbildningskursen kan även personer, som icke genomgått laborantskola, vinna tillträde, varvid inträdeskraven ligger på studentexamensnivå.

Antalet utbildningsplatser vid laborantskolorna uppgår läsåret 1962/63 till ca 360. Läsåret 1963/64 kan antalet utbildningsplatser beräknas till ca 500. La-

---

Anmärkningar till tabell 3.2:1 (forts.)

[4] Utbildningen vid Stockholms stads handelsskola.

[5] Avser utbildningen vid Stockholms stads handelsskolor (1-årig korrespondentkurs, 1-terminskurs i sv. affärskorrespondens samt hotellsekreterarkursens allmänna linje), Filip Holmkvists handelsinstitut (1-årig korrespondentkurs, 1-årig gymnasial linje), Bar-Lock-Institutet (läkarsekreterarkursen) samt Bröderna Påhlmans handelsinstitut (1-årig handelskurs, 1-årig korrespondentkurs och 1-termins korrespondentkurs).

[6] Dramatiska Teaterns elevskola samt elevskolorna vid stadsteatrarna i Göteborg, Malmö och Norrköping-Linköping.

[7] Musikkonservatorierna i Göteborg och Malmö.

[8] Grundkurserna vid konstfackskolan samt Slöjdföreningens skola i Göteborg (exklusive reklamfacket vid konstfackskolan).

[9] Berghs och Beckmans reklamskolor samt reklamutbildningen vid konstfackskolan. För Beckmans reklamskola saknas uppgifter för höstterminen 1958.

[10] För hushållslärare, textillärare och ekonomi- och internatföreståndarinnor gäller siffrorna läsåret 1961/62. På grund av ändrad seminarieorganisation saknas fullständiga uppgifter för 1960/61. För hushållslärarna gäller siffrorna intagningen endast den 3-åriga utbildningen, då samtliga antagna till 2-årig utbildning genomgått förberedande skolkökslärarinnekurs och således inte betraktas som »nyinskrivna». Intagningssiffran till textillärarseminarium omfattar både 2- och 3-årig utbildning.

[11] Intagning kalenderåret 1958 och 1960 enligt uppgifter från medicinalstyrelsen.

[12] Läsåret 1960/61 fanns arbetsterapeututbildning förutom i Göteborg även i Örebro.

[13] Numera benämnd lantmästarutbildning.

boratrisföreningens utbildning väntas upphöra och helt ersättas av laborantskolorna med vidareutbildningskurs.

Inom en särskilt tillsatt samarbetskommitté mellan medicinalstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning och arbetsmarknadsstyrelsen har det framtida behovet av personal vid sjukhusens laboratorier och de medicinskt vetenskapliga institutionerna (Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 6/1962) beräknats. Utbildningsbehovet 1970—1974 kan enligt kommittén uppskattas till alternativt 600, 550 och 330 intagna elever per år. Enligt uppgift räknar kommittén med det högsta alternativet som mest sannolikt.

Sedan vårterminen 1962 har utbildning påbörjats av röntgen-, radioterapi- och operationsassistenter inom yrkesskoleväsendet. Ca 80 elever antogs vårterminen 1962 och ca 50 höstterminen 1962. Utbildning vid yrkesskolor av laboratorieassistenter för kliniskt-kemiskt och kliniskt-fysiologiskt laboratorium samt laboratoriebiträden för kliniskt-fysiologiskt laboratorium har påbörjats från och med höstterminen 1962. Antalet utbildningsplatser uppgår till ca 50. Någon möjlighet att precisera det framtida behovet av dylik personal föreligger icke för närvarande. Här förutsättes ett behov år 1970 av 150 utbildningsplatser.

Utbildning av flygvärdinnor och resebyråpersonal

Kurser om en termins längd för utbildning av flygvärdinnor anordnas av Stockholms stads yrkesskolor. Omkring 26—28 brukar antas varje termin. God skolunderbyggnad och mycket goda språkkunskaper jämte viss praktik fordras för inträde. Kurserna anordnas vid behov. Någon intagning sker icke höstterminen 1962. En kurs med 28 elever planeras vårterminen 1963. De flesta utbildade värdinnor erhåller anställning hos SAS eller Linjeflyg och dessa flygbolags behov av flygvärdinnor är alltså av stor betydelse. Någon möjlighet att bedöma dessa behov 1970 föreligger inte. Oförändrad intagning, omkring 50, antas år 1970.

Sedan 1961 anordnas vid Stockholms stads yrkesskolor en ettårig kurs för utbildning av personal huvudsakligen för resebyråverksamhet. Höstterminen 1962 har 26 elever antagits, de flesta med studentkompetens. Här antas oförändrad intagning år 1970.

Postexpeditörsutbildning

År 1960 antogs omkring 200 och 1961 omkring 330 postexpeditörselever. Enligt uppgift från postverket räknar man med, att under 1960-talet anta så många elever som utbildningskapaciteten medger, eller omkring 300 per år.

Landskanslistutbildning

Enligt proposition 1961: 100 angående förbättrad taxeringskontroll beräknas ett nyrekryteringsbehov av drygt 350 aspiranter under de närmaste åren. Man torde, med hänsyn till möjligheterna att anordna extra kurser kunna ta in ca

100 aspiranter per år. Därvid är beräknat ett utbildningsbortfall på omkring 10 procent. Utbyggnadsbehovet beräknas vara fyllt 1965/66, varefter man avser att återgå till en antagning avpassad att fylla ersättningsbehovet. Någon beräkning av hur stor denna rekrytering skulle behöva vara föreligger emellertid inte. Här antas en intagning av 75 aspiranter år 1970.

Försäkringsutbildning

Enligt Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 6/1958, angående kontorstjänstemannakarriären vid försäkringsbolagen kan nyrekryteringen till denna år 1960 beräknas ha varit omkring 2 200 personer. I prognosen beräknas en årlig personalökning fram till år 1970 med 2,8 procent vid oförändrad könsfördelning av nyrekryteringen. År 1970 skulle man med dessa förutsättningar få en nyrekrytering av 2 900 personer (580 manliga och 2 320 kvinnliga). Man kan här räkna med en ökad studentandel, då den fortskridande automationen medför förskjutningar från rutinarbete till mera kvalificerat arbete med åtföljande förändringar av rekryteringskraven på tjänstemännen.

Bankutbildning

Enligt Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 7/1959, angående bankmannakårens framtida utveckling kan nyrekryteringen till denna för närvarande beräknas till 1 400—1 500 personer per år. Den i prognosen beräknade personalökningen skulle 1970 ge ett rekryteringsbehov av ca 1 850 personer. En ökande studentandel kan beräknas, bl. a. beroende på att framför allt affärsbankernas alltmera utökade, tidskrävande service tar sig uttryck i en stigande efterfrågan på personal med kvalificerad utbildning. Även den fortskridande automationen inom bankvärlden verkar i samma riktning.

Handelsutbildning

Antalet elever i handelskurser med realexamen eller motsvarande som inträdeskrav kan för år 1960/61 uppskattas till omkring 2 600, därav ca 2 000 i kommunala yrkesskolor. Endast en mindre del av dessa kurser, huvudsakligen sådana som ger en mer specialiserad utbildning, har ett nämnvärt antal studenter bland eleverna och har därför medtagits i tabell 3.2:1. I och med den redan påbörjade utbyggnaden av handelsgymnasieorganisationen samt det framtida inrättandet av merkantila fackskolor kan man förvänta, att dessa utbildningsvägar i mycket stor utsträckning kommer att ersätta nu existerande. Enligt skolberedningens beräkningar (SOU 1961: 30, sid. 873) skulle år 1970 omkring 6 100 elever gå i första klassen av merkantil fackskola. Visst behov, här icke möjligt att specificera, av ettårig handelsutbildning torde visserligen komma att kvarstå, nämligen

för sådana som efter grundskolan vill ha en kortare utbildning samt för sådana som efter annan fackskoleutbildning än den merkantila vill skaffa sig en handelsutbildning.

Musikutbildning

Vid musikhögskolan utbildas dels musiklärare för olika skolformer samt för privatundervisning, dels solister i sång och instrumentalmusik. Dessutom antages enstaka elever i pianostämmar-, kontrapunkt- och kompositionsklass samt i dirigentklass. För utbildning till musiklärare fordras en skolunderbyggnad som motsvarar realexamen. De inträdessökande genomgår inträdesprov, där de har att ådagalägga musikalisk begåvning och tillräckliga förkunskaper i sång respektive instrumentalmusik. Läsåret 1960/61 antogs 118 elever på samtliga linjer, varvid 51 i musiklärar/musikledar-, kantors- och organistklass, 16 i den musikpedagogiska kursen och 43 i solist- och operaklasserna. Då för musikdirektörsexamen fordras genomgång av såväl musiklärare som organist- och kantorsklass måste man utgå från att viss dubbelräkning föreligger.

Brist på musiklärare i det allmänna skolväsendet föreligger och den pågående utbyggnaden av de kommunala musikskolorna torde komma att kräva ett ökat antal musikpedagoger. En 50-procentig ökning av musiklärar- och musikpedagogutbildningen synes därför rimlig liksom en viss mindre ökning av solistutbildningen. Sammanlagt beräknas omkring 160 elever behöva tas in vid musikhögskolan år 1970.

Vid musikkonservatorierna i Göteborg och Malmö meddelas förutom undervisning i sång och instrumentalmusik även undervisning för musiklärarexamen samt högre organist- och kantorsexamina, vid konservatoriet i Malmö även för musikledarexamen. Examina på dessa linjer avlägges av eleverna såsom privatister vid musikhögskolan. Sammanlagt 23 elever antogs under läsåret 1960/61 vid de båda skolorna. Liknande utbildning förekommer vid Lunds stads musikkonservatorium. Med samma motivering som för musikhögskolan kan man räkna med ett visst utvidgningsbehov vid dessa utbildningsanstalter. Om man förutsätter en intagning år 1970 av omkring 40 elever vid musikkonservatorierna och enligt ovan 160 vid musikhögskolan får man således en sammanlagd intagning vid musikutbildningsanstalterna av omkring 200 elever.

Dramatiska elevskolor

Det sammanlagda antalet elever vid de statsunderstödda elevskolorna uppgår till 20—25 årligen. Vissa skolor har intagning endast vartannat år. Underlag för bedömningen av det framtida behovet av skådespelare saknas, varför endast en mindre ökning av intagningen beräknas år 1970 till omkring 30 elever.

Konsthögskolan

Vid konsthögskolan bedrivs högre utbildning av målare, skulptörer och grafiker. Läsåret 1960/61 antogs 23 elever. Intagningen 1970 beräknas till omkring 25.

Konsthantverksutbildning

Konstfackskolan i Stockholm har fackavdelning för dekorativ målning, skulptur, textilarbete, keramik, möbler och inredning, metallarbete och reklam. Vid Slöjdföreningens skola i Göteborg förekommer samma linjer utom dekorativ målning och man har dessutom en linje för fotografik. Båda skolorna har en grundkurs och en högre kurs, till vilken genomgången grundkurs är ett inträdeskrav. I Stockholm förekommer undervisning i grundkurser på såväl dag- som aftontid. Sammanlagt har under de senaste åren antagits 150—160 elever årligen, exklusive eleverna i reklamfacket i Stockholm, vilka räknas in i reklamutbildningen nedan.

Några behovsprognoser beträffande personer med konstindustriell utbildning föreligger inte. Framtidsutsikterna varierar avsevärt mellan de olika facken. Förutom reklamfacket torde inrednings- och möbelfacket vara det som ger de bästa sysselsättningsmöjligheterna. Någon anledning att behovsmässigt räkna med någon större utvidgning av den konstindustriella utbildningen synes för närvarande inte finnas. För år 1970 beräknas således intagning vid de båda skolorna av 150 elever (exklusive reklamutbildningen).

Reklamtecknarutbildning

Förutom vid konstfackskolan och Slöjdföreningens skola ges utbildning för reklamtecknare vid Berghs och Beckmans reklamskolor. Vid dessa skolor ges även utbildning i modeteckning samt vid Beckmans skola även i illustrationsteckning. Samtliga dessa linjer behandlas här tillsammans.

Sammanlagt antogs 1960/61 ca 160 elever vid dessa skolor. Eleverna antas på grundval av arbetsprover, något krav på skolunderbyggnad utöver folkskola ställes formellt ej.

I den av arbetsmarknadsstyrelsen utarbetade prognosen angående efterfrågan på personal inom reklamens yrken (Serie S nr 4/1961) beräknas behovet av reklamtecknare kraftigt öka, varför här beräknas en inskrivning av 250 elever år 1970 vid de skolor som utbildar reklamtecknare.

Teckningslärarutbildning

Teckningslärarutbildningen är organiserad i två etapper, först en ettårig förberedande kurs och sedan det tvåårigа teckningslärarinstitutet. För inträde fordras skolunderbyggnad motsvarande realexamen samt dokumenterade teck-

ningsanlag. 50—55 elever har de senaste åren antagits vid den förberedande teckningslärarutbildningen.

Någon prognos rörande det framtida behovet av teckningslärare föreligger inte. Enligt skolöverstyrelsens uppgifter föreligger viss brist på teckningslärare. Grundskolans genomförande och fackskolornas tillkomst torde motivera ett antagande om ökat intag till teckningslärarutbildningen. För 1970 har förutsatts en intagning av omkring 75 elever till förberedande teckningslärarkurs.

Förskollärarutbildning

För inträde vid förskoleseminarium fordras en skolunderbyggnad som motsvarar realexamen jämte viss praktik. För närvarande antas omkring 200 elever per år.

1958 års förskollärarutredning beräknade i sitt betänkande Förskollärarutbildningens organisation (SOU 1960: 33), att för att täcka den dåvarande bristen på förskollärare och för att kunna bygga ut förskoleorganisationen i önskvärd takt, utbildningskapaciteten senast år 1965 borde ha stigit till åtminstone 365 förskollärare vid en successivt ökad intagning från och med höstterminen 1961.

Med hänsyn till de ökade krav som ställts på den kvinnliga arbetskraftens frigörande från hemmet samt till den alltmera accepterade inställningen att alla barn, oavsett om deras mödrar arbetar utanför hemmet eller inte, skall ha tillgång till förskoleverksamhet synes utvidgningsbehovet inte stanna därvid. En intagning av omkring 500 elever vid förskoleseminarierna 1970 torde därför vara tänkbar ur behovssynpunkt.

Hushållslärar- och textillärarutbildning

Hushållslärare och textillärare utbildas från och med 1961 vid statliga treåriga seminarier, vilka för inträde fordrar en skolunderbyggnad som motsvarar realexamen samt viss praktik.

1953 års lärarinneutbildningskommitté konstaterade i sitt betänkande Lärarutbildningen på det husliga området (SOU 1957: 28), att en stor brist på utbildade lärare förelåg.

Beträffande hushållslärare ansåg kommittén, att en årlig examination av 200 hushållslärare var behövlig under hela 1960-talet, men föreslog på grund av beräkningens osäkerhet en examination av 175 per år.

Beträffande textillärarna föreslog kommittén en examination av 180 per år under åren 1960—1968.

Inom arbetsmarknadsstyrelsen har påbörjats en utredning för att beräkna det framtida lärarbehovet i husliga ämnen. Något exakt intagningsbehov för 1970 kan för närvarande inte anges. Det förefaller emellertid som om så pass många nya behov genom en snabbare expansion av skolväsendet på ett flertal områden, där huslig utbildning förekommer, har uppkommit, att lärarinneut-

bildningskommitténs beräkningar torde vara för låga. Här antas därför en intagning år 1970 av omkring 250 elever på vardera huslig och textil linje vid seminarierna för huslig utbildning.

Ekonomi- och internatföreståndarutbildning

Ekonomiföreståndare utbildas dels vid de statliga seminarierna för huslig utbildning, dels vid Västkustens ungdomsskola i Ljungskile. Internatföreståndare utbildas vid Västkustens ungdomsskola och vid Västerbottens läns landstings centrala yrkesskola i Umeå. Sammanlagt antogs till dessa utbildningslinjer 1960/61 78 elever (40 ekonomiföreståndare och 38 internatföreståndare).

För närvarande råder brist på ekonomiföreståndare medan balans i stort sett råder mellan tillgång och efterfrågan på internatföreståndare.

Någon prognos angående behovet av storhushållsföreståndare föreligger inte, men med hänsyn till bl. a. anstaltsvårdens utbyggnad på framför allt sjukvårds- och åldringsvårdsområdena har här räknats med ett visst ökat behov av personer med storhushållsutbildning. En antagning av ca 100 elever beräknas för år 1970.

Sjuksköterskeutbildning

För inträde vid sjuksköterskeskola fordras realexamen eller motsvarande kunskaper. Någon central intagning sker icke, utan varje skola avgör själv, vilka elever som skall antagas. Studentandelen varierar från skola till skola. Vid vissa skolor förekommer överhuvudtaget sällan studenter, vid andra kan 30 procent av de antagna ha studentexamen. Antalet sökande till sjuksköterskeskolorna överstiger vida antalet elevplatser.

Vid Statens sjuksköterskeskola i Stockholm förekommer sedan 1960 utbildning av sjuksköterskor, som kan tjänstgöra som lärare inom sjuk- och hälsovården. För tillträde till denna utbildning krävs studentexamen.

Bristen på sjuksköterskor är för närvarande mycket stor.

Inom arbetsmarknadsstyrelsen har utarbetats en preliminär prognos rörande behovet av sjuksköterskor och barnmorskor (Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 3/1962). Arbetsmarknadsstyrelsen redovisar fyra alternativa beräkningar av den erforderliga elevintagningen vid sjuksköterskeskolor åren 1962—1976. Enligt dessa skulle behöva intas mellan 3 000 och 3 600 elever år 1970. Med hänsyn till antagen utökning av utbildningskapaciteten vid laborantskolorna antages här den erforderliga elevintagningen år 1970 vara 3 300.

Diakon- och diakonissutbildning

Sammanlagt antogs omkring 90 personer år 1960/61 till diakon- och diakonissutbildning. Då är inte medräknad den sjuksköterskeutbildning som bedrives vid vissa diakonissanstalter. Denna redovisas under sjuksköterskeutbildningen. För 1970 antas oförändrad antagning av omkring 90 elever.

Arbetsterapeututbildning

För inträde vid de ettåriga arbetsterapeutkurserna fordras för närvarande en omfattande förpraktik dels i olika slöjdarter, dels från sjukvårdsarbete samt skolunderbyggnad motsvarande realexamen. Kurser anordnas för närvarande i Göteborg, Örebro och Jönköping.

1960 års arbetsterapeututredning har i betänkandet Utbildning av arbetsterapeuter (SOU 1962: 50) förordat ett årligt intag av 165 elever under perioden 1964—1974 för att täcka det enligt utredningen föreliggande behovet av terapeuter. Intagningskapaciteten läsåret 1962/63 uppgår till ca 70 platser. Antalet sökande till ifrågavarande utbildning har enligt utredningen varit omkring 200 under senare år, av vilka emellertid många torde ha sökt till alla tre kurserna.

Skogsmästarutbildning

Vid skogsmästarskolan i Skinnskatteberg har tidigare intagits 20 elever per år. Genom riksdagsbeslut 1959 har antalet utbildningsplatser från och med läsåret 1962/63 ökats till 30. För en mindre del av eleverna är antagningsgrunden lägst realexamen samt skogspraktik. För övriga elever fordras genomgången skogsskola eller lantmästarutbildning (se nedan). Omkring en femtedel av de antagna har under senare år varit studenter.

Enligt uppgift från jordbruksdepartementet torde man år 1970 kunna beräkna ett behov av 60 utbildningsplatser vid skogsmästarskolan.

Lantmästarutbildning

Utbildning av lantmästare sker vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut. Enligt proposition 1962: 103 har utbildningen, som tidigare benämnts driftsledarkurs, uppdelats på en ettårig och en tvåårig avdelning. För tillträde krävs förutom viss förpraktik teoretiska kunskaper på realexamensnivå. Antalet utbildningsplatser uppgår 1962/63 till 60. Ett 10-tal studenter har under senare år antagits till varje kurs.

Enligt uppgift från jordbruksdepartementet torde man kunna beräkna ett behov av 120 utbildningsplatser år 1970.

Trädgårdsteknikerutbildning

Genom beslut i enlighet med proposition 1962: 99 inrättas från och med läsåret 1963/64 utbildning av trädgårdstekniker vid Alnarps trädgårdsinstitut och i Norrköping, avsedd att motsvara lantmästarutbildningen på jordbrukets område och med en årlig utbildningskapacitet av 16 trädgårdstekniker.

Enligt uppgift från jordbruksdepartementet torde man kunna beräkna ett behov av 20 utbildningsplatser för ifrågavarande utbildning år 1970.

Nedan i *tabell 3.2:2* ges en sammanfattning av den i det föregående redovisade uppskattningen av erforderlig intagningskapacitet vid postgymnasiala fackutbildningslinjer till vilka studenter i begränsad omfattning kan tänkas söka sig läsåret 1970/71.

Tabell 3.2:2. Antalet antagna vid fackutbildningslinjer till vilka studenter i begränsad omfattning sökt sig läsåret 1960/61 samt beräknat erforderligt antal utbildningsplatser vid dylika linjer läsåret 1970/71.

Utbildningslinje	Antal utbildningsplatser	
	Faktiskt 1960/61	Erforderligt 1970/71
Laboratoriebiträdesutbildning	232	600
Laboratorieassistentutbildning	—	150
Flygvärdinneutbildning	52	50
Utbildning av resebyråpersonal	—	25
Postexpeditörsutbildning	238	300
Landskanslistutbildning	100	75
Försäkringsutbildning	2 195	2 900
Bankutbildning	1 440	1 850
Handelsutbildning	932	..
Musikutbildning	141	200
Dramatisk utbildning	17	30
Högre konstnärlig utbildning	33	25
Konsthantverksutbildning	160	150
Reklamtecknarutbildning	155	250
Teckningslärarutbildning	56	75
Förskollärarutbildning	200	500
Hushållslärarutbildning	164	250
Textillärarutbildning	212	250
Ekonomi- och internatföreståndarinneutbildning	58	100
Sjuksköterskeutbildning	1 871	3 300
Diakon- och diakonissutbildning	90	90
Arbetsterapeututbildning	44	165
Skogsmästarutbildning	20	60
Lantmästarutbildning	60	120
Trädgårdsteknikerutbildning	—	20
Totalt	8 470	11 535

Under avsnitt 3.1 har behovet av utbildningsplatser vid fackutbildningslinjer till vilka studenter i betydande omfattning söker sig beräknats till närmare 4 500 läsåret 1970/71. Antalet antagna studenter till dessa utbildningslinjer har antagits vara 4 300.

Såsom framgår av tabell 3.2:2 skulle antalet erforderliga utbildningsplatser läsåret 1970/71 vid utbildningslinjer till vilka studenter i begränsad omfattning söker sig uppgå till drygt 11 500. Beträffande dessa utbildningslinjer är det mycket vanskligt att förutse den framtida utvecklingen av studenttillströmningen främst med hänsyn till fackskolornas inverkan på rekryteringsunderlaget. Läsåret 1969/70 beräknar skolberedningen (Grundskolan, SOU 1961: 30, sid. 873), att antalet elever i fackskolans andra klass kommer att vara ca 18 700. Ett betydande antal av dessa elever kan antas söka sig till vidare fackutbildning. Läsåret 1960/61 uppgick andelen studenter vid ifrågavarande fackutbildningslinjer till 13,5 procent. Här göres det försiktiga antagandet, att andelen studenter läsåret 1970/71 kommer att vara omkring 15 procent. Den totala studenttillströmningen skulle sålunda detta läsår kunna uppskattas till ca 6 000, varav ca 1 700 skulle gå till under avsnitt 3.2 behandlade utbildningslinjer.

FJÄRDE KAPITLET

Tillgången på och behovet av akademiskt utbildad arbetskraft, en tendensberäkning

I detta kapitel redovisas beräkningar av antalet examinerade från fakulteter och högskolor läsåren 1961/62—1970/71 jämte en överslagsberäkning av examinationen läsåren 1971/72—1974/75. Beräkningarna av examinationen bygger på antaganden om studentexaminationen, tillströmningen till fakulteter och högskolor samt examinationsfrekvensen vid dessa. Det säger sig självt att beräkningar av detta slag med nödvändighet blir mycket osäkra. Slår något av antagandena fel, stämmer ej heller slutresultatet.

4.1. Studentexaminationen 1962—1970

Studentexaminationen 1962—1964 går att beräkna utifrån antalet gymnasieelever hösten 1961 och tidigare. Sådana beräkningar har gjorts i Lärare i läroämnen, Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 1/1962, och Skol- och utbildningsstatistiska uppgifter, Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 2/1962. Här har valts att huvudsakligen använda examinationstalen i den senare framställningen, då dessa är köns- och linjefördelade.

Studentexaminationen 1965—1970 är svårare att beräkna bl. a. av den anledningen, att gymnasiets framtida uppgifter och organisation för närvarande utreds av gymnasieutredningen. I ämneslärarprognosen göres ett antagande om studentexamination fram till 1970 på basis av antalet nybörjare (definierat som antalet elever i ring I[3] och II[4]) tre år tidigare. Antalet nybörjare i gymnasiet i procent av motsvarande årskull har i den nämnda utredningen antagits öka från 20,8 procent 1961 till 30 procent 1970.

Fördelningen på allmänna gymnasier och fackgymnasier antages i enlighet med statsmakternas rekommendationer bli förändrad så, att 60 procent av nybörjarna läsåret 1970/71 går till allmänt gymnasium och 40 procent till fackgymnasium. Antalet nybörjare antages läsåret 1970/71 vara detsamma vid handelsgymnasium som vid tekniskt gymnasium.

Studentexaminationen på allmänt gymnasium antages utgöra 62 procent av nybörjarna tre år tidigare jämte 20 procent av nybörjarna fyra år tidigare och på fackgymnasium 75 procent av antalet nybörjare tre år tidigare.

I *tabellerna 4.1:1—3* redovisas beräkningar rörande studentexaminationen med fördelning på linjer, grenar och kön.

Tabell 4.1:1. Beräknad studentexamination vid allmänt gymnasium, tekniskt gymnasium och handelsgymnasium åren 1962—1970.[1]

År	Ag	Tg	Hg	S:a	i % av 20-åringar
1962	12 808[3]	1 643	1 291	15 742	13,9
1963	14 875	1 978	90	16 943	13,7
1964	16 789	2 873[2]	1 700[2]	21 362	16,2
1965	17 250	3 150	2 250	22 650	17,1
1966	17 300	3 400	2 600	23 300	17,8
1967	17 350	3 600	2 900	23 850	18,7
1968	17 250	3 800	3 200	24 250	19,3
1969	17 050	4 000	3 550	24 600	20,4
1970	16 850	4 250	3 900	25 000	21,7

[1] Beträffande studentexaminationen 1962—1964 har den i Skol- och utbildningsstatistiska uppgifter, tabell 1, publicerade beräkningen använts. Examinationsberäkningen för åren 1965—1970 har hämtats ur ämneslärarprognosen, tabell 3.1.

[2] Här gjorda beräkningar enligt ämneslärarprognosens examinationsfrekvens.

[3] Enligt prel. uppgift från statistiska centralbyrån var antalet avlagda Ag-examina vårterminen 1962 12 493.

För 1965—1970 är examinationssiffrorna ej fördelade på kön och för allmänt gymnasium ej heller på linje i ämneslärarprognosen.

Tabell 4.1:2. Studentexamina 1957—1964 på allmänt gymnasium efter linje (A-kombinationer har hänförts till allmän linje).

Relativa tal.

År	Latin	Allmän	Real	Summa
1957	33,2	28,8	38,0	100
1958	32,3	28,9	38,8	100
1959	30,4	30,3	39,2	100
1960	30,3	29,0	40,7	100
1961	28,6	30,0	41,4	100
1962[1]	25,9	28,7	45,3	100
1963[1]	23,6	28,9	47,5	100
1964[1]	22,3	29,7	48,0	100

[1] Enligt Skol- och utbildningsstatistiska uppgifter.

Tabell 4.1:3. Faktisk och beräknad andel kvinnor av de examinerade vid allmänt gymnasium, fördelade på linje, samt vid tekniskt gymnasium och handelsgymnasium åren 1957—1964.

År	Allmänt gymnasium				Tg	Hg	Tot.
	L	A	R	S:a			
1957	63,5	51,2	24,0	44,9	2,5	42,0	41,1
1958	65,3	51,5	25,8	46,0	3,2	47,1	42,3
1959	65,4	55,2	25,9	46,8	2,6	43,6	42,1
1960	69,0	54,5	25,3	47,0	3,5	48,9	42,6
1961	70,4	55,6	26,1	47,6	4,0	48,6	43,2
1962[1]	71,8	59,7	27,8	48,4	3,3	55,8	44,3
1963[1]	71,7	58,7[1]	29,8	48,1	4,0	30,0	42,8
1964[1]	73,9	60,6	29,6	48,7	5,7	54,5	43,4

[1] Enligt Skol- och utbildningsstatistiska uppgifter.

Andelen kvinnor har som framgår av tabell 4.1:3 ökat under perioden. Att ökningen avstannat enligt prognosen för 1962—1964 sammanhänger med, att 1963 endast en obetydlig examination beräknas ske från handelsgymnasium och att en kraftig ökning av examinationen från tekniskt gymnasium väntas 1964, där andelen kvinnor är låg. Med utgångspunkt i tabell 4.1:2 och på grundval av preliminära överväganden inom gymnasieutredningen har antagits, att fördelningen på linje mot slutet av 1960-talet stabiliseras på följande sätt: 20 procent för latinlinje, 30 procent för allmän och 50 procent för reallinje. Det förefaller troligt, att ökningen av andelen kvinnor fortsätter tills skillnaden mellan könen utjämnats. Detta antages här ske i mitten av 1970-talet. Med utgångspunkt häri har ett antagande om könsfördelningen för hela studentexaminationen gjorts år 1970. Andelen kvinnor beräknas då vara 47,3 procent mot 42,7 procent 1960. Antagandet finnes närmare redovisat under *tabellerna 4.1:4—5*, i vilka redovisas studentexaminationen vid allmänt gymnasium och fackgymnasium med linje- och könsfördelning åren 1962—1970.

Tabell 4.1:4. Beräknad examination från allmänt gymnasium efter linje och kön åren 1962—1970.

År	Studentexamina från allmänt gymnasium												Anm.
	Latinlinje			Allmän linje			Reallinje			Totalt			
	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	
1962	935	2 384	3 319	1 483	2 199	3 682	4 193	1 614	5 807	6 611	6 197	12 808	Enl. Skol- och utbildningsstatistiska uppgifter
1963	993	2 514	3 507	1 778	2 527	4 305	4 955	2 108	7 063	7 726	7 149	14 875	
1964	981	2 771	3 752	1 963	3 015	4 978	5 670	2 389	8 059	8 614	8 175	16 789	
1965	927	2 782	3 709	2 018	3 157	5 175	5 856	2 510	8 366	8 801	8 449	17 250	Totalsumman från Lärare i läroämnen
1966	872	2 761	3 633	1 946	3 244	5 190	5 891	2 586	8 477	8 709	8 591	17 300	
1967	818	2 739	3 557	1 874	3 331	5 205	5 883	2 705	8 588	8 575	8 775	17 350	
1968	759	2 691	3 450	1 811	3 364	5 175	5 822	2 803	8 625	8 392	8 858	17 250	
1969	716	2 694	3 410	1 739	3 376	5 115	5 669	2 856	8 525	8 124	8 926	17 050	
1970	674	2 696	3 370	1 643	3 412	5 055	5 476	2 949	8 425	7 793	9 057	16 850	

Antagande om andelen kvinnor:

	1965	1966	1967	1968	1969	1970
L	75,0	76,0	77,0	78,0	79,0	80,0 %
A	61,0	62,5	64,0	65,0	66,0	67,5 %
R	30,0	30,5	31,5	32,5	33,5	35,0 %
S:a	49,0	49,7	50,6	51,4	52,4	53,8 %

Antagen linjefördelning:

	1965	1966	1967	1968	1969	1970
L	21,5	21,0	20,5	20,0	20,0	20,0 %
A	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0 %
R	48,5	49,0	49,5	50,0	50,0	50,0 %
S:a	100	100	100	100	100	100 %

Tabell 4.1:5. Beräknad examination från fackgymnasium efter kön åren 1965—1970.

År	Tekniskt gymnasium			Handelsgymnasium		
	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a
1965	2 961	189	3 150	1 012	1 238	2 250
1966	3 179	221	3 400	1 144	1 456	2 600
1967	3 348	252	3 600	1 247	1 653	2 900
1968	3 496	304	3 800	1 344	1 856	3 200
1969	3 640	360	4 000	1 455	2 095	3 550
1970	3 825	425	4 250	1 560	2 340	3 900

Antagande om andelen kvinnor:

	1965	1966	1967	1968	1969	1970
Tg	6,0	6,5	7,0	8,0	9,0	10,0 %
Hg	55,0	56,0	57,0	58,0	59,0	60,0 %

Tabell 4.1:6. Beräknad total examination från allmänt gymnasium, tekniskt gymnasium och handelsgymnasium efter kön åren 1965—1970.

År	Total examination		
	M.	Kv.	S:a
1965	12 774	9 876	22 650
1966	13 032	10 268	23 300
1967	13 170	10 680	23 850
1968	13 232	11 018	24 250
1969	13 219	11 381	24 600
1970	13 178	11 822	25 000

Från och med 1963/64 beräknas de nya fackskolorna komma att införas och successivt byggas ut till att omfatta ca 20 procent av motsvarande årskull vid 1970-talets början. Det är svårt att förutse, hur dessa kommer att påverka tillströmningen till gymnasiet. De som tar studentexamen 1970/71 är nybörjare senast 1967/68, vilket innebär, att problemet gäller hur tillströmningen till gymnasierna påverkas av fackskolorna åren 1963/64—1967/68 (studentexaminationen 1966—1970). Att denna helt nya skolform under denna korta tid skulle avsevärt påverka tillströmningen till gymnasiet förefaller icke troligt.

4.2. Tillströmningen till fakulteter och högskolor läsåren 1962/63—1970/71

De beräkningar som göres nedan av den *totala* inskrivningen vid fakulteter och högskolor motsvarar *nettoantalet nyinskrivna* (jfr tabell 1.4:1, anm. 1).

I universitetsutredningens betänkande och i ämneslärarprognosen har beräkningar av den totala tillströmningen till fakulteter och högskolor gjorts för läsåren 1959/60—1970/71 respektive 1962/63—1967/68.

Universitetsutredningen uppställde som *önskvärt mål,* att andelen studenter, som påbörjade akademiska studier, skulle minska jämfört med vid slutet av 1950-talet rådande förhållanden. Utredningen uppställde följande två alternativ för personer med studentexamen från allmänt gymnasium.

	Antal år efter studentexamen för första inskrivning						
	0—1	1—2	2—3	3—4	4—5	5—6	S:a
75-procentalt. ...	33,3	20,9	10,4	5,2	3,1	2,1	75
65-procentalt. ...	28,9	18,1	9,0	4,5	2,7	1,8	65

I ämneslärarprognosen kommenteras dessa alternativ: »Det förefaller föga sannolikt mot bakgrunden av de senaste årens utveckling att den relativa övergången skulle sjunkna så lågt som till 65 procent eller ens till 75 procent.» Det nya material som tidigare redovisats i tabell 1.4:4—5 stöder starkt detta uttalande.

I ämneslärarprognosen uppställdes närmast på grundval av den bearbetning av nettoantalet nyinskrivna år 1959/60 med fördelning på studentexamensår, som redovisas i tabell 1.4:4, tre antaganden: 85, 80 respektive 75 procents relativ övergång till universitet och högskolor med följande fördelning på år efter examen.

	Antal år efter studentexamen för första inskrivning							
	0—1	1—2	2—3	3—4	4—5	5—6	6—7	S:a
85-procentalt.	37	28	8	4	2	2	4	85
80-procentalt.	35	25	8	4	2	2	4	80
75-procentalt.:								
1962/63	35	25	8	3	2	2	3	78
1963/68	35	25	7	2	2	2	2	75

I ämneslärarprognosen bedömdes 80-procentalternativet som det mest sannolika.

Ytterligare material ägnat att belysa de aktuella tendenserna i här berört avseende är nu tillgängligt, nämligen *dels* en bearbetning för 1960/61 beträffande nettoantalet nyinskrivna med fördelningen på studentexamensår *dels* de 1959/60 och 1960/61 nettonyinskrivnas fördelning på studentexamensår och kön (se tabell 1.4:4 och bilaga 1.4:1).

Det bör observeras, att tabellerna 1.4:4—5 ej anger övergångsfrekvensen för en studentexamensårgång utan hur en inskrivningsårgång fördelar sig på studentexamensår. Om alla studentexamensårgångar antas bete sig lika anges alltså i tabellerna den relativa övergången hos en studentårgång.

Mellan åren 1959/60 och 1960/61 synes en betydande ökning i övergångsfrekvensen ha skett för både män och kvinnor. Denna ökning är koncentrerad till de yngsta studentexamensårgångarna.

Någon ytterligare ökning av den relativa övergången för män utöver de 90—93 procent som tycks gälla nu förefaller osannolikt. Även i fortsättningen torde en viss övergång av Ag-studenter utan tidigare akademiska studier komma att ske till övriga utbildningslinjer och yrken som till socialinstitut, officersutbildning, klasslärarutbildning, de statliga verkens utbildningslinjer, konstnärlig utbildning samt banker och försäkringsbolag.

Bland studentskorna är övergångsfrekvensen mycket lägre än för männen. Att övergången för kvinnorna kan komma att öka under 1960-talet förefaller sannolikt.

Utifrån det ovanstående har skilda antaganden gjorts för den relativa övergången av manliga respektive kvinnliga Ag-studenter.

För *männen* har antagits, att nuvarande höga övergångsfrekvens kommer att i stort sett bestå under återstoden av 1960-talet. En viss ökning av övergången de två första åren efter examen och en minskning av övergången de senare åren efter examen har antagits ske.

För *kvinnorna* har antagits en ökning av övergångsfrekvensen från nuvarande ca 73 procent till 80 procent. Ökningen har antagits helt koncentrerad i tiden till de två första åren efter examen medan den relativa övergången de senare åren efter examen har antagits minska.

I universitetsutredningen och i ämneslärarprognosen gjordes antagandet, att personer med annan utbildning än examen från allmänt gymnasium sammanlagt skulle utgöra en viss andel av inskrivningen i sin helhet. Att göra detta under en period, då relationen mellan examina från allmänt gymnasium och specialgymnasium kraftigt förändras kan knappast anses lämpligt. Tabellerna 1.4:5 och 7 ger vissa möjligheter att uppställa antaganden för Tg- och Hg-studenternas övergång till universitet och högskolor. För tekniskt gymnasium förefaller övergångsfrekvensen ligga vid ca 25 procent, vilket enligt tabell 1.4:7 innebär en minskning gentemot tidigare år. Hur förhållandet i fortsättningen blir är svårbestämbart. För en fortsatt nedgång i övergångsfrekvensen talar den svåra bristen på läroverksingenjörer. För en ökning talar det förhållandet, att de tekniska gymnasierna under 1960-talet kommer att starkt expandera, vilket kan medföra att nya ej klart yrkesbestämda elevkategorier söker sig till de tekniska gymnasierna. Den relativa övergången av Tg-studenter har antagits bli 25 procent.

År 1964 examineras den första kullen från det nya treåriga handelsgymnasiet. Det nya treåriga handelsgymnasiet får betraktas som en betydligt bättre grund för universitets- och högskolestudier än det gamla tvåårigа. Detta kan väntas medföra, att övergången till universitet och högskolor blir en helt annan för studenter från det treåriga handelsgymnasiet. Hur hög övergången blir går ej att nu bedöma. Den har här antagits vara av samma storleksordning som för studenter med examen från tekniskt gymnasium eller 25 procent. Då antalet kvinnor är mycket större på handelsgymnasiet än på det tekniska gymnasiet har relationen mellan övergången de två första åren antagits bli ungefär densamma som för Ag-studenter 1960/61 (se tabell 1.4:4). Det bör observeras, att för de examinerade Hg-studenterna före 1964 uppställts ett särskilt antagande.

Antalet nettonyinskrivna vid fakulteter och högskolor med annan förutbildning än studentexamen har antagits bli 350 under varje kommande läsår.

I *tabell 4.2:1* återges den totala beräknade nettonyinskrivningen vid fakulteter och högskolor läsåren 1962/63—1970/71 med fördelning av de inskrivna efter tidigare utbildning och Ag-studenterna ävenledes efter kön enligt följande antaganden.

Antaganden om övergångsfrekvens till fakulteter och högskolor läsåren 1962/63—1970/71.

Kategori/Kön/ Läsår/Examensår	Antal år efter studentexamen för första inskrivning									
	0—1	1—2	2—3	3—4	4—6	4—8	4—10	4—11	4—12	S:a
1. *Ag-studenter*										
Män										
1962/71	32	40	10	3			1			91
Kvinnor										
1962/63	46	12	5	3					1	74
1963/64	46	13	5	3					1	75
1964/65	47	14	5	3				1		76
1965/66	48	14	5	3				1		77
1966/67	48	15	5	3				1		78
1967/68	49	15	5	3				1		79
1968/71	50	15	5	3				1		80
2. *Hg-studenter*										
Båda könen										
Examen före år 1964	0	1	0	1,5	0,5					3,5
Examen 1964—1970	8	6	6	3		0,5				25
3. *Tg-studenter*										
Båda könen										
1962/71	5	9	6	3		0,5				25

Tabell 4.2:1. Beräknat nettoantal nyinskrivna vid fakulteter och högskolor läsåren 1962/63—1970/71 efter tidigare utbildning och efter kön för inskrivna med Ag-examen.

Absoluta och relativa tal.

Läsår	Beräknat nettoantal nyinskrivna med examen från										
	Ag				Tg		Hg		Övriga		Totalt
	M.	Kv.	S:a	%	Tot.	%	Tot.	%	Tot.	%	
1962/63	5 187	4 002	9 189	92,8	324	3,3	37	0,4	350	3,5	9 900
1963/64	6 050	4 706	10 756	93,3	384	3,3	39	0,3	350	3,0	11 529
1964/65	6 921	5 536	12 457	92,6	482	3,6	166	1,2	350	2,6	13 455
1965/66	7 502	6 002	13 504	91,4	607	4,1	313	2,1	350	2,4	14 774
1966/67	7 698	6 307	14 005	90,2	711	4,6	459	3,0	350	2,3	15 525
1967/68	7 701	6 592	14 293	89,2	792	4,9	581	3,6	350	2,2	16 016
1968/69	7 629	6 813	14 442	88,5	852	5,2	676	4,1	350	2,1	16 320
1969/70	7 498	6 922	14 420	87,8	908	5,5	755	4,6	350	2,1	16 433
1970/71	7 301	7 053	14 354	87,0	966	5,9	837	5,1	350	2,1	16 507

I *tabell 4.2:2* nedan jämföres beräkningen i tabell 4.2:1 med universitetsutredningens 75-procentalternativ och ämneslärarprognosens 80- och 85-procentalternativ. De senare är framräknade till 1970/71 och höjda med faktorn $^{10}/_{9}$.

Såsom framgår av tabell 4.2:2 ligger antagandet om den totala nettoinskrivningen enligt tabell 4.2:1 även över 85-procentantagandet i ämneslärarprognosen från och med läsåret 1966/67.

Tabell 4.2:2. Beräknat nettoantal nyinskrivna läsåren 1962/63—1970/71 vid fakulteter och högskolor enligt universitetsutredningens 75-procentantagande, ämneslärarprognosens 80- och 85-procentantagande samt enligt beräkning i tabell 4.2:1.

Läsår	Universitetsutr. 75 %	Ämneslärarprognosen		Enl. tab. 4.2:1
		80 %	85 %	
1962/63	8 659	9 433	10 052	9 900
1963/64	9 624	11 101	11 831	11 529
1964/65	10 522	12 704	13 557	13 455
1965/66	11 119	13 893	14 820	14 774
1966/67	11 619	14 527	15 490	15 525
1967/68	11 844	14 873	15 836	16 016
1968/69	12 102	15 060	16 021	16 320
1969/70	12 177	15 133	16 087	16 433
1970/71	12 083	15 087	15 996	16 507

I *tabell 4.2:3* återges en beräkning av den totala inskrivningen efter kön. De inskrivna med examen från tekniskt gymnasium har vid beräkningen antagits ha samma könsfördelning som de examinerade från gymnasierna ett år tidigare. De inskrivna med examen från handelsgymnasium antas ha samma könsfördelning som de examinerade vid gymnasiet samma år. Av de 350 med annan utbildning har 200 antagits vara kvinnor.

Tabell 4.2:3. Beräknat nettoantal nyinskrivna vid fakulteter och högskolor läsåren 1962/63—1970/71 med fördelning på kön.

Läsår	Beräknat nettoantal nyinskrivna				
	Totalt	Därav män		Därav kvinnor	
		abs.	rel.	abs.	rel.
1962/63	9 900	5 664	57,2	4 236	42,8
1963/64	11 529	6 598	57,2	4 931	42,8
1964/65	13 455	7 609	56,6	5 846	43,4
1965/66	14 774	8 365	56,6	6 409	43,4
1966/67	15 525	8 715	56,1	6 810	43,9
1967/68	16 016	8 842	55,2	7 174	44,8
1968/69	16 320	8 855	54,3	7 465	45,7
1969/70	16 433	8 793	53,5	7 640	46,5
1970/71	16 507	8 665	52,5	7 842	47,5

Fördelningen av totalantalet nyinskrivna på de olika fakulteterna och högskolorna kommer att göras i två steg: först kommer den beräknade nettonyinskrivningen vid fackhögskolorna (spärrade utbildningslinjer enligt kapitel 1) att dragas bort från totalsumman. Därefter kommer återstoden att fördelas på de s. k. fria fakulteterna (teologisk, juridisk, humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet).

Antalet nybörjarplatser vid fackhögskolor är enligt kapitel 1, tabell 1.4:9, åren 1962/63—1965/66 (nybörjarplatserna för civilingenjörsutbildning vid universitetet i Uppsala har här icke medtagits) följande.

1962/63	1963/64	1964/65	1965/66
3 319	3 552	3 707	4 109

Här antages, att antalet nybörjarplatser perioden 1966/67—1970/71 kommer att öka med 25 procent av 1965/66 års platsantal. Denna ökning antages ske med 5 procent per år. Antalet nybörjarplatser vid fackhögskolor blir då följande.

1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71
4 314	4 520	4 725	4 931	5 136

Av nybörjarna vid fackhögskolor har hittills ett stort antal tidigare studerat vid annan fakultet/högskola, vilket gör att en person kan dubbelräknas. De beräknade totala inskrivningssiffrorna är nettosiffror, vilket innebär att en person endast medräknats en gång. För att vi skall kunna dra bort inskrivningen vid fackhögskolorna från den totala inskrivningen måste inskrivningen vid fackhögskolorna reduceras till nettosiffror. I *bilaga 4.2:1* redovisas antalet svenska nybörjare, nettoantalet nyinskrivna och antalet nybörjare som tidigare studerat vid annan fakultet/högskola 1956/57—1960/61. Antalet svenska nybörjare överensstämmer ej helt med antalet nybörjarplatser men avvikelserna är små och beaktas ej här. Andelen nybörjare vid fackhögskolorna som tidigare studerat vid annan fakultet/högskola är som framgår av bilaga 4.2:1 mycket stor. Den hade 1960/61 ökat till 29,4 procent.

De »akademiska komplettanterna» — d. v. s. de intagna som tidigare studerat vid filosofisk fakultet och vid intagningen tillgodoräknat sig akademiska betyg — kan antas utgöra den övervägande delen av dessa som tidigare varit inskrivna vid universitet/högskola. I ämneslärarprognosen, tabell 3.6, redovisas den akademiska kompletteringen hösten 1958—hösten 1960. Om en beräkning av den akademiska kompletteringen 1960/61 sammanställes med antalet nybörjare, som tidigare studerat vid universitet/högskola enligt bilaga 4.2:1, visar det sig, att överensstämmelserna är relativt goda utom för medicinsk fakultet och tandläkarhögskolor. Vidare förekommer nybörjare som tidigare inskrivits vid annan fakultet/högskola även vid högskolor, där den akademiska kompletteringen ej antagits ha förekommit, framför allt vid handelshögskolorna. Den stora skillna-

den vid medicinsk fakultet mellan antalet som tillgodoräknat sig akademiska betyg — ca 150 — och antalet som tidigare studerat vid annan fakultet/högskola — ca 250 — föranledde en undersökning av dessa. Det visade sig, att av de 250 studerande hade 210 inskrivits vid humanistisk eller naturvetenskaplig fakultet, d. v. s. ett väsentligt större antal än de akademiska komplettanterna. Vad dessa gjort vid filosofisk fakultet är svårt att avgöra — de kan ha skrivit in sig trots att de blott kompletterat studentbetyget, de kan ha blivit intagna innan de hunnit avlägga något betyg etc.

Även vid fackhögskolor, där akademisk komplettering ej beräknas förekomma, har personer som tidigare studerat vid annan fakultet/högskola skrivits in. Vad dessa gjort där är också svårt att bedöma. Komplettering av studentbetyget på någon universitetsort, förändring av studieinriktning jämte dubbelutbildning torde vara några av tänkbara förklaringar. Vid handelshögskolorna torde civilingenjörer i viss utsträckning skriva in sig för att studera företagsekonomi. Ca $^2/_3$ av nybörjarna vid fackhögskolor 1960/61, som tidigare studerat vid annan fakultet/högskola, har tillgodoräknat sig akademiska betyg (häri ingår ej hel examen vid handelshögskola) vid intagningen.

Vid medicinsk fakultet, de tekniska högskolorna samt skogshögskolan (förslag) kommer nya antagningsbestämmelser, vilka bl. a. syftar till att begränsa den akademiska kompletteringens omfattning. Samtidigt kan antalet nybörjare vid handelshögskolorna med tidigare akademisk examen, som avser att enbart studera företagsekonomi, beräknas nedgå, då företagsekonomi nu kan studeras vid de filosofiska fakulteterna. Antalet akademiska komplettanter har ökat starkt till 1960/61. Det förefaller troligt, att komplettanterna relativt sett kommer att minska, då de nya antagningsbestämmelserna, vilka ovan berörts trätt i kraft.

Med utgångspunkt från ovanstående har gjorts följande antagande om nettoantalet nyinskrivna vid *fackhögskolorna, tabell 4.2:4.*

Tabell 4.2:4. Det beräknade nettoantalet nyinskrivna vid fackhögskolor jämte den antagna relationen mellan nybörjarplatser och nettoantalet nyinskrivna vid dessa högskolor läsåren 1963/64—1970/71.

Läsår	Nettoantalet nyinskrivna i % av antal nybörjarplatser	Andel nybörjare (%) som tidigare studerat vid annan fakultet/högskola	Nettoantalet nyinskrivna vid fackhögskolor
1963/64	72	28	2 557
1964/65	74	26	2 743
1965/66	75	25	3 082
1966/67	76	24	3 279
1967/68	77	23	3 480
1968/69	78	22	3 686
1969/70	79	21	3 895
1970/71	80	20	4 109

Nettonyinskrivningen vid de *fria fakulteterna* erhålles genom att antalet nettonyinskrivna vid fackhögskolorna enligt tabell 4.2:4 drages från totalantalet nettonyinskrivna enligt tabell 4.2:1. Det beräknade antalet nettonyinskrivna vid de fria fakulteterna blir då följande.

1963/64	8 972	1967/68	12 536
1964/65	10 712	1968/69	12 634
1965/66	11 692	1969/70	12 538
1966/67	12 246	1970/71	12 398

Fördelningen av nettoantalet nyinskrivna på skilda fria fakulteter 1957/58—1962/63 redovisas i *tabell 4.2:5*.

Tabell 4.2:5. Nettoantalet nyinskrivna vid fria fakulteter läsåren 1957/58—1962/63.

Läsår	Fakultet									
	Teol. fak.		Jur. fak.		Hum. fak.		Mat.-nat. fak.		S:a	
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
1957/58	93	2,3	366	9,3	2 609	66,0	886	22,4	3 954	100
1958/59	134	2,9	464	10,2	2 721	59,7	1 241	27,2	4 560	100
1959/60	129	2,5	458	8,9	3 168	61,3	1 413	27,3	5 168	100
1960/61	139	2,4	436	7,5	3 516	60,2	1 749	29,9	5 840	100
1961/62[1]	167	2,5	459	6,8	3 994	59,4	2 102	31,3	6 722	100
1962/63[2]	152	2,0	565	7,3	5 009	64,5	2 031	26,2	7 757	100

[1] Prel. uppgifter.

[2] Enl. statistiska centralbyråns beräkning på grundval av uppgifter om bruttoantalet nyinskrivna per den 10 oktober 1962.

Universitetsutredningen gjorde i sitt sjätte betänkande ett antagande om en förändrad fördelning mellan de fria fakulteterna som skulle ha uppnåtts 1965/66. Detta antagande redovisas nedan.

Teol. fak.	Jur. fak.	Hum. fak.	Mat.-nat. fak.	S:a %
2	12	50	36	100

Universitetsutredningen utgick från den 1958/59 gällande fördelningen. Vad gäller naturvetare kan man säga, att utvecklingen till och med 1961/62 ägt rum såsom utredningen rekommenderade, medan humanisterna ej minskat i förordad takt och juristerna relativt minskat starkt i stället för att öka sin andel.

Såsom ovan framgått beräknas inskrivningen vid de fria fakulteterna komma att öka högst avsevärt 1961/62—1968/69, från 6 722 till 12 634 nyinskrivna per läsår.

De *teologiska fakulteterna* har under hela perioden antagits mottaga 2 procent av samtliga inskrivna vid de fria fakulteterna.

De *juridiska fakulteterna* har i absoluta tal stått ungefär stilla sedan 1958/59 och i relativa tal minskat starkt fram till 1961/62. I samband med det ökade trycket på de fria fakulteterna synes det troligt, att en större andel söker sig till de juridiska fakulteterna. Så tycks ha skett 1962/63. Juridisk fakultet har antagits öka till 9 procent av inskrivningen vid de fria fakulteterna.

Tillströmningen till de *matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna* har under de senaste åren ökat mycket starkt.

Antalet examinerade på det allmänna gymnasiets reallinje har ökat de sista åren och kommer att fortsätta att öka snabbt t. o. m. 1965 för att sedan stagnera och minska mot slutet av 1960-talet (enligt tabell 4.1:4). Övergångsfrekvensen för realstudenter är högre än för studenter från allmän linje och latinlinje.

Till de matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna och fackhögskolorna (utom handelshögskolorna och GCI) kommer övervägande delen av studenterna från reallinjen. Tillgången på realstudenter är fram till 1966/67 god. Om man antar, att andelen realstudenter skall vara konstant vid fackhögskolorna, teologisk och juridisk fakultet samt vid humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet (den humanistiska fakultetens inskrivning beräknad som restpost) skulle tillgången på realstudenter tillåta en inskrivning av ca 37 procent vid matematisk-naturvetenskaplig fakultet av totalantalet nyinskrivna vid de fria fakulteterna 1966/67 och 1967/68. Eftersom antalet nybörjarplatser vid fackhögskolorna har antagits öka med 25 procent perioden 1966/67—1970/71 och samtidigt tillgången på realstudenter blir mindre, skulle, om vi fortfarande antar, att andelen realstudenter skall vara oförändrad vid samtliga fackhögskolor/fakulteter, inskrivningen vid matematisk-naturvetenskaplig fakultet gå ned till omkring 35 procent av totalantalet nyinskrivna vid de fria fakulteterna 1970/71.

Enligt statistiska centralbyråns beräkning av nettoantalet nyinskrivna vid fria fakulteter 1962/63 på grundval av inhämtade uppgifter per den 10 oktober 1962 om bruttoantalet nyinskrivna vid dessa fakulteter skulle den relativa andelen nettonyinskrivna vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteter minska från 31,3 procent 1961/62 till 26,2 procent 1962/63 och den relativa andelen nettonyinskrivna vid humanistiska fakulteter öka från 59,4 procent 1961/62 till 64,5 procent 1962/63. Denna omsvängning i utvecklingen är svårförklarlig och kan vara en tillfällighet. Här antas utvecklingen komma att gå mot en ökande relativ andel nyinskrivna vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteter, så att denna andel 1970/71 uppgår till 35 procent.

De *humanistiska fakulteterna* har antagits minska sin andel av nettoantalet nyinskrivna vid de fria fakulteterna till 54 procent år 1970/71. Det bör i sammanhanget påpekas att samhällsvetare och psykologer enligt nedan gjorda antaganden antas öka sin andel av de humanistiska fakulteterna under perioden (se kapitel 4.4).

De här gjorda antagandena återfinnes i *tabell 4.2:6*, där det beräknade nettoantalet nyinskrivna redovisas.

Tabell 4.2:6. Beräknat nettoantal nyinskrivna vid teologisk, juridisk, humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet läsåren 1963/64—1970/71.

Läsår	Fakultet								
	Teol.		Jur.		Hum.		Mat.-nat.		Summa abs.
	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	
1963/64 ...	2	179	7,0	628	63,0	5 653	28,0	2 512	8 972
1964/65 ...	2	214	7,5	804	61,5	6 588	29,0	3 106	10 712
1965/66 ...	2	234	8,0	935	60,0	7 015	30,0	3 508	11 692
1966/67 ...	2	245	8,5	1 041	58,5	7 164	31,0	3 796	12 246
1967/68 ...	2	251	9,0	1 128	57,0	7 145	32,0	4 012	12 536
1968/69 ...	2	253	9,0	1 137	56,0	7 075	33,0	4 169	12 634
1969/70 ...	2	251	9,0	1 128	55,0	6 896	34,0	4 263	12 538
1970/71 ...	2	248	9,0	1 116	54,0	6 695	35,0	4 339	12 398

Nedan i *diagram 2* återges den av universitetsutredningens beräkningar av tillströmningen till fakulteter och högskolor läsåren 1959/60 och 1969/70 som kan betecknas som utredningens maximialternativ (SOU 1959: 45, diagram 15, sid. 130) samt den faktiska tillströmningen till fakulteter och högskolor läsåret 1959/60 och den i detta avsnitt beräknade tillströmningen läsåret 1969/70. Det bör observeras, att en viss olikhet föreligger mellan definitionerna på totalantalet nybörjare enligt de två beräkningarna (jfr denna utrednings tabell 4.2:4 jämte föregående resonemang samt SOU 1959: 45, sid. 26 f., 126 ff.).

Diagram 2. Beräknad tillströmning till fakulteter och högskolor läsåren 1959/60 och 1969/70 enligt universitetsutredningens maximialternativ samt faktisk tillströmning läsåret 1959/60 och tillströmning enligt tendensberäkningen läsåret 1969/70.

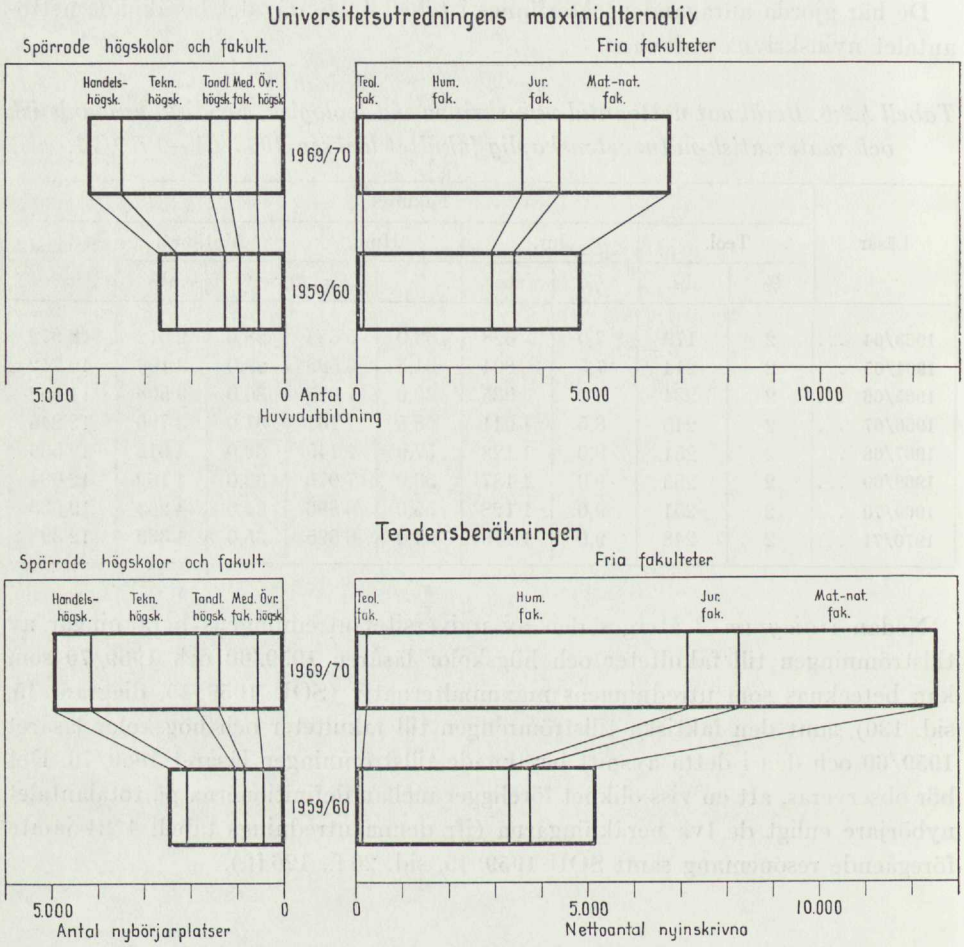

I *tabell 4.2:7* slutligen har antalet nybörjarplatser vid högskolor och nettoantalet nyinskrivna vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteter och övriga fria fakulteter läsåren 1959/60—1969/70 enligt tendensberäkningen ställts i relation till varandra för att belysa den enligt beräkningarna uppkommande strukturförändringen i tillströmningen till skilda delar av universitets- och högskoleväsendet.

Tabell 4.2:7. Faktiskt och antaget antal nybörjarplatser vid högskolor samt faktiskt och beräknat nettoantal nyinskrivna vid matematisk-naturvetenskapliga och övriga fria fakulteter läsåren 1959/60—1969/70.

Absoluta och relativa tal.

Läsår	Absoluta tal				Relativa tal								
	1	2	3	4									
	Högsk.	Mat.-nat. fak.	Övr. fak.	Totalt	1/4	2+3/4	S:a	1+2/4	3/4	S:a	1/1+2	2/1+2	S:a
1959/60 ...	2 459	1 413	3 755	7 627[1]	32,2	67,8	100	50,8	49,2	100	63,5	36,5	100
1960/61 ...	2 579	1 749	4 091	8 419[1]	30,6	69,4	100	51,4	48,6	100	59,6	40,1	100
1961/62 ...	2 906	2 102	4 620	9 628[1]	30,2	69,8	100	52,0	48,0	100	58,0	42,0	100
1962/63 ...	3 319	2 031	5 726	11 076	30,0	70,0	100	48,3	51,7	100	62,0	38,0	100
1963/64 ...	3 552	2 512	6 460	12 524	28,4	71,6	100	48,3	51,7	100	58,6	41,4	100
1964/65 ...	3 707	3 106	7 606	14 419	25,7	74,3	100	47,3	52,7	100	54,4	45,6	100
1965/66 ...	4 109	3 508	8 184	15 801	26,0	74,0	100	48,2	51,8	100	53,9	46,1	100
1966/67 ...	4 314	3 796	8 450	16 560	26,0	74,0	100	49,0	51,0	100	53,2	46,8	100
1967/68 ...	4 520	4 012	8 524	17 056	26,5	73,5	100	50,0	50,0	100	53,0	47,0	100
1968/69 ...	4 725	4 169	8 465	17 359	27,2	72,8	100	51,2	48,8	100	53,1	46,9	100
1969/70 ...	4 931	4 263	8 275	17 469	28,2	71,8	100	52,6	47,4	100	53,6	46,4	100

[1] Totalen överstiger i tabell 1.4:1 angivna tal med resp. 661, 836 och 903 beroende på att här räknats med antalet *nybörjarplatser* vid högskolor (motsv.) och icke med nettoantalet nyinskrivna.

4.3. Antalet närvarande studerande vid fakulteter och högskolor höstterminerna 1965, 1970 och 1975

Närvaroberäkningen för åren 1965 och 1970 grundas på nettoantalet nyinskrivna enligt tabell 4.2:6 för de fria fakulteterna (teologisk, juridisk, humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig) och antalet nybörjarplatser vid fackhögskolorna (inkl. medicinsk fakultet) enligt tabell 1.4:9. Antalet nybörjarplatser har vid varje fackhögskola antagits öka med 25 procent läsåren 1966/67—1970/71 (5 procent per läsår av antalet nybörjarplatser 1965/66).

Närvaroberäkningen för år 1975 grundas på antagandet om en oförändrad tillströmning till fria fakulteter och ett oförändrat antal nybörjarplatser vid fackhögskolor under perioden 1970/71—1975/76.

Utgångspunkt för beräkningarna har varit universitetsutredningens antaganden och statistiska centralbyråns närvarostatistik hösten 1956—hösten 1961. Denna närvarostatistik bygger på listor från lärosätena, som uppgjorts huvudsakligen utifrån avgiftsbetalning till studentförening. Vid de fria fakulteterna torde det sålunda definierade antalet närvarande inte vara högre än antalet deltagare i undervisningen.

Vidare bör observeras, att i antalet närvarande enligt närvarostatistiken även ingår licentiander och doktorander.

Antalet närvarande påverkas starkt av förändringar i studietid och i avbrottsfrekvens. En förkortning av studietiden leder till lägre närvaro i förhållande till inskrivningen medan en sänkt avbrottsfrekvens de första åren efter inskrivningen leder till en höjd närvaro i förhållande till inskrivningen. De nedanstående antagandena innebär oförändrade förhållanden härvidlag. Påpekas bör också att antalet närvarande ej fördelats på inskrivningsår sedan hösten 1958, vilket gör antagandena om »kvarvarofrekvensen» för de fria fakulteterna osäkra (se bilaga 1.5:1).

Teologisk fakultet

Universitetsutredningen antog antalet närvarande teologer utgöra 95 procent av nettoantalet nyinskrivna under de fem senaste åren. Detta antagande leder för höstterminen 1960 till en för låg närvaro. På grundval av uppgifter om kvarvarofrekvensen för de olika inskrivningsårgångarna höstterminerna 1956 och 1958 och uppgifter om närvaron 1960 och 1961 har följande ekvation använts för att beräkna närvaroantalet en viss höstterminin:

106 procent av nettoantalet nyinskrivna ifrågavarande höstterminin + 93 procent av de inskrivna läsåret innan + 86 procent två år innan + 49 procent tre år innan antages utgöra 54 procent av antalet närvarande teologer.

Juridisk fakultet

Universitetsutredningen antog antalet närvarande jurister utgöra 93 procent av nettoantalet nyinskrivna de sex senaste åren. Detta leder till ett för lågt närvarotal för de senaste åren. Följande ekvation baserad på uppgifter om kvarvarofrekvensen 1958 jämförd med antalet närvarande höstterminerna 1960 och 1961 har använts för att beräkna antalet närvarande en viss höstterminen:

102 procent av nettoantalet nyinskrivna ifrågavarande höstterminen + 87 procent av nettoantalet nyinskrivna läsåret före + 80 procent två år före + 78 procent tre år före + 61 procent fyra och fem år före + 26 procent sex och sju år före antages utgöra 90 procent av antalet närvarande jurister.

Medicinsk fakultet

Universitetsutredningen antog antalet närvarande medicinare motsvara 96 procent av antalet nybörjarplatser de nio senaste kalenderåren. Detta antagande leder till en för låg närvaro 1960 och 1961. Här antages 99 procent.

Humanistisk fakultet

Universitetsutredningens antaganden baserade sig på kvarvarofrekvensen för olika inskrivningsårgångar höstterminen 1956 (sid. 333 och 284). Här användes samma metod men med användande av motsvarande siffror för höstterminen 1958. Följande ekvation används för att beräkna antalet närvarande en viss höstterminen:

106 procent av nettoantalet nyinskrivna ifrågavarande höstterminen + 75 procent läsåret före + 67 procent två år före + 56 procent tre år före + 43 procent fyra och fem år före + 27 procent sex och sju år före antages motsvara 82 procent av antalet närvarande humanister.

Matematisk-naturvetenskaplig fakultet

Universitetsutredningen använde samma metod som för beräkningen av närvarande humanister. Här används följande ekvation, baserad på närvarofrekvensen höstterminen 1958 för att beräkna antalet närvarande en viss höstterminen:

103 procent av nettoantalet inskrivna ifrågavarande höstterminen + 77 procent läsåret före + 66 procent två år före + 57 procent tre år före + 48 procent fyra och fem år före + 35 procent sex och sju år före antages motsvara 84 procent av antalet närvarande naturvetare.

Teknisk högskola

Universitetsutredningen antog antalet närvarande teknologer motsvara 95 procent av nybörjarplatsantalet de senaste fem åren. Detta antagande ger en mycket för låg närvaro. Här antages att 89 procent av de sex senaste kalenderårens nybörjarplatsantal skulle motsvara antalet närvarande teknologer.

Handelshögskola och ekonomisk fakultet

Universitetsutredningen antog 95 procent av antalet nybörjarplatser de fyra senaste åren motsvara antalet närvarande ekonomer. Detta antagande ger för

låg närvaro. Ett bättre resultat nås med antagandet, att 100 procent av nybörjarplatsantalet de fyra senaste kalenderåren motsvarar antalet närvarande ekonomer.

Farmaceutiska institutet

Universitetsutredningen antog 100 procent av nybörjarplatsantalet på apotekarlinjen + nybörjarplatsantalet det senaste året på receptarielinjen motsvara antalet närvarande farmaceuter. Beträffande apotekarna ger detta antagande en för låg närvaro, eftersom studietiden tycks ligga omkring eller något över 4 1/2 år, och fem årgångar alltså är närvarande en höstterminen. Beträffande receptarierna ger universitetsutredningens antagande en för låg närvaro för de senaste åren, då studietiden omfattar ett års teoretiska studier och en tredje termin för tentamensläsning. De senaste årens närvarosiffror pekar på att allt fler studerande avstår från en tredje termin för att i stället tentera på sommaren. Följande ekvation används för att beräkna antalet närvarande en viss höstterminen:

100 procent av nybörjarplatsantalet de fem senaste åren på apotekarlinjen + 100 procent av nybörjarplatsantalet på receptarielinjen det senaste kalenderåret + 10 procent av nybörjarplatsantalet på receptarielinjen höstterminen ett år tidigare antages motsvara antalet närvarande farmaceuter.

Tandläkarhögskola

Universitetsutredningen antog 96 procent av nybörjarplatsantalet de fem senaste åren motsvara antalet närvarande odontologer. Detta leder till en något för låg närvaro. Här antages 98 procent av antalet nybörjarplatser de fem senaste kalenderåren motsvara antalet närvarande odontologer.

Gymnastiska centralinstitutet

Universitetsutredningen antog summan av antalet nybörjarplatser de två senaste åren motsvara antalet närvarande elever. Detta antagande ger tillfredsställande resultat för de senaste åren och tillämpas här.

Jordbrukets högskolor

Universitetsutredningen antog en närvaro av 650 elever under hela 1960-talet. Detta antagande stämmer ganska väl överens med den nuvarande närvaron och synes kunna tillämpas åtminstone till 1965/66. De sista fem åren av 1960-talet har nybörjarplatsantalet för fackhögskolorna antagits öka vart och ett av åren med fem procent av antalet för 1965/66. Närvaroantalet år 1970 har erhållits enligt följande ekvation: nybörjarplatsantalet de fem senaste åren + 20 procent av nybörjarplatsantalet sex år tidigare antages motsvara antalet närvarande.

I *tabell 4.3:1* nedan redovisas antalet närvarande höstterminen 1960 och beräknat antal närvarande höstterminerna 1965, 1970 och 1975 vid fakulteter och högskolor.

Tabell 4.3:1. Antalet närvarande höstterminen 1960 och beräknat antal närvarande höstterminerna 1965, 1970 och 1975 vid fakulteter och högskolor.

Fakultet/högskola	Närvarande			
	Ht 1960	Ht 1965	Ht 1970	Ht 1975
Teologisk fakultet	800	1 196	1 493	1 478
Juridisk fakultet	2 106	3 593	5 901	6 274
Medicinsk fakultet	3 316	4 292	5 969	7 286
Humanistisk fakultet	14 763	27 396	35 546	34 901
Matematisk-naturvetenskaplig fakultet	5 767	13 033	20 785	23 165
Teknisk högskola	5 099	7 812	11 480	12 757
Handelshögskola och ekonomisk fakultet	1 380	2 700	3 173	3 376
Farmaceutiska institutet	538	594	696	740
Tandläkarhögskola	1 173	1 294	1 985	2 205
GCI	139	200	245	250
Jordbrukets högskolor	662	650	742	795
Totalt	35 743	62 760	88 015	93 227

4.4. Examinationen vid fakulteter och högskolor läsåren 1961/62—1974/75

Examinationsberäkningen för läsåren 1961/62—1970/71 avser antalet vid universitet och högskolor examinerade *personer* med grundexamen. De nedan redovisade examinationstalen är alltså adderbara. Dubbelexaminationen mellan högskolor och fakulteter behandlas efter avsnitten om de olika högskolorna/fakulteterna.

Det material som är tillgängligt angående den hittillsvarande examinationsfrekvensen m. m. är mycket bristfälligt. Detta medför att beräkningarna blir ännu vanskligare än om ett tillfredsställande material på denna punkt funnits.

Antalet nybörjarplatser vid samtliga fackhögskolor (motsvarande) har, som ovan angivits, antagits öka med 25 procent av antalet platser 1965/66 under perioden 1966/67—1970/71.

Examinationen har beräknats utifrån nettoantalet nyinskrivna för de fria fakulteterna och utifrån antalet nybörjarplatser för fackhögskolorna (motsvarande).

Ovan i kapitel 4.2 (tabell 4.2:3) har antagits att kvinnoandelen av den totala nettoinskrivningen kommer att öka. En sådan ökning har också skett under slutet av 1950-talet. Detta medför att kvinnoandelen av examinationen vid vissa högskolor (fakulteter) kommer att antagas öka utöver vad de sista kända inskrivningstalen antyder (jfr tabellerna 1.4:2 och 1.6:2).

En överslagsmässig examinationsberäkning har gjorts för läsåren 1971/72—1974/75. Därvid har inskrivningen respektive antalet nybörjarplatser antagits oförändrad i förhållande till läsåret 1970/71. Även antagandena rörande könsfördelning och examinationsfrekvens för 1970/71 har använts oförändrade vid denna beräkning.

I det följande redovisas i korthet de metoder som använts vid beräkningen av examinationen utbildningslinje för utbildningslinje. Bakom antagandena ligger studier av tillgängligt statistiskt material. Genomgående har nuvarande förhållanden och tendenser dikterat de gjorda antagandena.

Teologisk fakultet

Liksom i universitetsutredningens undersökningar har här antagits, att 57 procent av antalet nettoinskrivna ett visst läsår avlägger examen under det sjätte läsåret. Andelen kvinnor bland nettoantalet nyinskrivna uppgick 1960/61 till 37,4 procent. Benägenheten att avlägga teologisk examen antages här vara lägre hos kvinnorna än hos männen och andelen kvinnor av de examinerade antages öka från ca 15 procent 1960/61 med 1,5 procentenheter per år till 30 procent 1970/71.

Juridisk fakultet

Universitetsutredningen antog en 60-procentig examinationsfrekvens med följande fördelning på år efter inskrivningen

	Antal år efter inskrivningen							
	2	3	4	5	6	7	8	S:a
Procent examinerade	1	5	18	19	7	5	5	60

Detta antagande ger för de senaste åren en för låg examination. I arbetsmarknadsstyrelsens juristprognos 1961 och SACO:s utredningsmeddelande 1960: 8 har på grundval av förhållandena fram till 1959/60 antagits en väsentligt högre examinationsfrekvens, nämligen 73 respektive 74 procent. Examinationen 1960/61 tyder på en obetydligt lägre examinationsfrekvens än enligt SACO:s 74-procentantagande. Här har gjorts följande antagande:

	Inskrivningsår[1]										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10—12	S:a
Procent examinerade per läsår	—	—	2	9	19	21	9	5	2	1	70

[1] Inskrivningsår 1 är det kalenderår som närmast föregår det läsår då examinationen sker, d. v. s. för examensåret 1961/62 kalenderåret 1961. Då inskrivningsåret i detta antagande är kalenderår har de ovan beräknade nettoinskrivningstalen omräknats till kalenderår. De på våren inskrivna har därvid antagits utgöra 15,5 procent av läsårets inskrivning.

Andelen kvinnor av nettoantalet nyinskrivna har successivt ökat till omkring 20 procent (tabell 1.4:2). Kvinnoandelen i examinationen har varit väsentligt instabilare (tabell 1.6:2).

Andelen kvinnor har antagits vara 11,5 procent 1961/62 och antages sedan successivt öka till 25 procent 1970/71.

10 personer antas avlägga jur. pol.-examen per år. Av dessa antages 1 vara kvinna.

Humanistisk fakultet

Universitetsutredningen gjorde följande två examinationsantaganden för de humanistiska fakulteterna:

	Antal år efter inskrivning								
	1	2	3	4	5	6	7	8	S:a[1]
Procent examinerade resp. år	1	6	10	10	9	5	5	4	50
Procent examinerade resp. år	1	6	15	20	12	7	5	4	70

[1] Vid universitetsutredningens beräkningar användes nettoantalet nyinskrivna med »huvudutbildning» vid respektive fakultet. Här användes *hela* nettoantalet nyinskrivna (jfr anm. vid diagram 2).

Universitetsutredningens antaganden byggde bl. a. på en uppföljning av de nyinskrivna 1948/49 fram till och med år 1955 (SOU 1957: 24). Examinationsfrekvensen förefaller ej ha avsevärt ändrats därefter.

Andelen av de nyinskrivna, som ej avser avlägga examen, bl. a. akademiska komplettanter har de senaste åren ökat starkt. Denna andel antages minska under 1960-talet (jfr tabell 4.2:4 jämte kommentar). De sista åren har en betydande omstrukturering skett inom den humanistiska fakulteten — en starkt minskad andel avser att avlägga fil. mag.-examen och tillströmningen till bl. a. moderna språk, där avbrottsfrekvensen är hög och studietiden lång, har minskat relativt sett. Samtidigt har tillströmningen till ämnen med förmodligen kortare studietid och lägre avbrottsfrekvens ökat. På lång sikt kan universitetsreformen antagas leda till en något kortare studietid och högre examinationsfrekvens.

Med utgångspunkt i ovanstående resonemang har antagits, att examinationsfrekvensen för inskrivningsårgången 1960 är 56 procent, vilket innebär en viss nedgång jämfört med vad som nu tycks gälla. Examinationsfrekvensen antages för efterföljande inskrivningsårgångar öka till maximalt 65 procent. Den genomsnittliga studietiden har antagits minska något. Examinationsantagandet redovisas i *tabell 4.4:1*.

Andelen psykologer och samhällsvetare antages öka till 35 procent av examinationen 1970/71, varvid samhällsvetarna antages öka något mera med hänsyn till utbyggnadssvårigheter i ämnet psykologi. Läsåret 1961/62 antages andelen psykologer och samhällsvetare av de examinerade vara 25 procent, 1962/63 26 procent, 1963/64 28 procent och andelen antages sedan öka med 1 procent per år (jfr bilaga 4.4:1).

Tabell 4.4:1. Antagande om den relativa (%) examinationen, fördelad på inskrivningsår, av personer med grundexamen från humanistisk fakultet läsåren 1961/62—1970/71.

Examensår/inskrivningsår	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71
1[1]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3
3	5	5	5	5	5	5	6	6	6	6
4	12	12	12	12	12	13	13	14	14	15
5	13	13	13	13	13	14	14	15	16	16
6	9	9	9	8	8	8	8	8	9	9
7	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4
8	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3
9	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
10—12 ...	1,0	1,0	1	1	1	1	1	1	1	1
13—16 ...	1,3	1,2	1	1	1	1	1	1	1	1
	60,2	59,8	59,0	57,0	56,0	58,0	60,0	62,0	64,0	65,0

[1] Inskrivningsår 1 anger det kalenderår som närmast föregår ifrågavarande läsår, d. v. s. för examensåret 1961/62 kalenderåret 1961. Då inskrivningsåret här utgörs av kalenderår har inskrivningstalen i tabell 4.2:6 omräknats till kalenderår. Vårterminens inskrivna har antagits vara 17,8 procent av inskrivningen hela läsåret.

Examinationsfrekvensen för olika inskrivningsårgångar.

1957	57,3	1961	56,0	1965	62,0
1958	56,9	1962	57,0	1966	64,0
1959	56,3	1963	58,0	1967	65,0
1960	56,0	1964	60,0	1968/70	65,0

Andelen kvinnor av de examinerade psykologerna och samhällsvetarna antas vara 40 procent hela perioden, vilket innebär en ökning, då samhällsvetarna antas öka snabbare än psykologerna. För de övriga humanisterna antas andelen kvinnor öka med 1 procent per år till 65 procent 1969/70 och sedan vara oförändrad.

Det bör observeras, att examinationsantagandet gjorts i den formen, att en person räknas som examinerad vid den tidpunkt då han (hon) avlägger sin första examen vid fakulteten. Detta medför, att en del studerande, nämligen de som avlägger fler än en grundexamen vid fakulteten, räknas som examinerade innan de faktiskt avslutat sina studier för grundexamen. Detta förhållande gäller även examinationen vid matematisk-naturvetenskaplig fakultet.

Matematisk-naturvetenskaplig fakultet

Universitetsutredningen använde för matematisk-naturvetenskaplig fakultet det 70-procentantagande som ovan redovisats under humanistisk fakultet. Examina-

tionsfrekvensen förefaller också, som universitetsutredningen antog, ha stigit starkt jämfört med förhållandena vid 1950-talets mitt. Samtidigt har den genomsnittliga studietiden minskat (jfr Högre Studier 1956/57—1960/61). Andelen av de nyinskrivna, som ej avser att avlägga examen, har ökat starkt fram till 1960/61 och kan antas minska under 1960-talet (jfr tabell 4.2:4 jämte kommentar).

Med utgångspunkt i ovanstående har antagits, att examinationsfrekvensen för inskrivningsårgångarna 1957—1960 minskar (minimum 64,2 procent). Examinationsfrekvensen antages för efterföljande inskrivningsårgångar öka till maximalt 70 procent. Den genomsnittliga studietiden har antagits minska. Examinationsantagandet redovisas i *tabell 4.4:2.*

Tabell 4.4:2. Antagande om den relativa (%) examinationen, fördelad på inskrivningsår, av personer med grundexamen från matematisk-naturvetenskaplig fakultet läsåren 1961/62—1970/71.

Examensår/inskrivningsår	1961/62	1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71
1[1]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2
3	11	11	11	11	12	13	13	13	13	13
4	16	16	16	16	17	17	18	18	18	18
5	13	13	13	13	13	13	13	13	13	13
6	9	9	8	8	9	9	9	9	9	9
7	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4
8	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3
9	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
10—12	1,4	1	1	1	1	1	1	1	1	1
13—16	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
S:a	69,2	68,0	67,0	65,0	67,0	69,0	70,0	70,0	70,0	70,0

[1] Inskrivningsår 1 anger det kalenderår som närmast föregår ifrågavarande läsår. Då inskrivningsåret här utgörs av kalenderår har en omräkning av nettoinskrivningstalen från tabell 4.2:6 gjorts. Vårterminsinskrivningen har därvid antagits utgöra 18 procent av hela läsåret inskrivning.

Examinationsfrekvensen för olika inskrivningsårgångar.

1957	68,1	1960	65,0	1963	67,0
1958	65,1	1961	65,0	1964	69,0
1959	64,2	1962	66,0	1965/70	70,0

Andelen kvinnor har antagits vara 27,5 procent 1961/62 och 28 procent 1962/63 och har sedan antagits öka med 1/2 procent vartannat år till 30 procent 1970/71. Då den matematisk-fysiska ämnesgruppen där kvinnoandelen är låg kan antas öka snabbare än den biologiska, där kvinnoandelen är högre innebär detta antagande en något större ökning av kvinnoandelen än vad siffrorna antyder.

Tekniska högskolor

Universitetsutredningen antog, att 83 procent av antalet nybörjare (= nybörjarplatser) avlägger examen, varav 20 procent under det fjärde läsåret, 40 procent under det femte, 17 procent under det sjätte och 6 procent under det sjunde. Detta antagande har prövats på examination 1959/60 och 1960/61 och visat sig stämma tämligen väl. Den enligt detta antagande beräknade examinationen låg obetydligt över den verkliga. I föreliggande beräkningar har därför universitetsutredningens antaganden använts oförändrade.

Andelen kvinnor låg 1960/61 vid 2,3 procent av examinationen och 5,5 procent av antalet nybörjare. Andelen kvinnor av nybörjare har ökat successivt hela perioden 1957/58—1960/61. Kvinnoandelen har antagits vara 3 procent av de examinerade 1961/62 och sedan antagits öka med 1/2 procent per år hela perioden. Som grund för beräkningarna har använts antalet nybörjarplatser enligt kapitel 1 för 1961/62 och senare samt för tidigare år den faktiska intagningen. Därvid har antalet nybörjarplatser för civilingenjörer i Uppsala dragits bort. Till den så beräknade civilingenjörsexaminationen har lagts 24 civilingenjörer examinerade i Uppsala 1964/65 och 30 examinerade 1965/66 och 1967/68 samt 32 examinerade 1968/69, 33 examinerade 1969/70 och 35 examinerade 1970/71. 100 procents examination har alltså antagits för civilingenjörsutbildningen i Uppsala. Examinationen har antagits ske under det tredje läsåret. Antalet nybörjarplatser har dragits bort från examinationen vid naturvetenskaplig fakultet från och med 1961/62 (d. v. s. läsåret innan civilingenjörsutbildningen) och antages ha samma »könsfördelning» som denna examination.

Medicinsk fakultet

Universitetsutredningen antog, att 95 procent av antalet nybörjare (= nybörjarplatser) avlade examen under sitt åttonde läsår. Detta antagande användes jämväl i förevarande utredning. Här har använts antalet nybörjarplatser enligt kapitel 1 från och med 1961/62 och enligt kanslersämbetet för tidigare år.

Andelen kvinnor har antagits vara 20 procent 1961/62 och antages sedan öka med 1 procent per år upp till 25 procent samt därefter med en halv procent per år.

Tandläkarhögskola

Universitetsutredningen antog, att 90 procent av antalet nybörjare (= nybörjarplatser) avlade tandläkarexamen under sitt sjätte läsår. Detta antagande gav för 1959/60 och 1960/61 en något för låg examination. Här har i överensstämmelse med tandläkarprognosdelegationens beräkningar i Behovet av tandläkare 1970—1990 antagits, att 92 procent av antalet nybörjare (= nybörjarplatser) avlägger tandläkarexamen under sjätte läsåret. Andelen kvinnor antas (jfr tabellerna 1.4:2 och 1.6:2) utgöra 26 procent av examinationen 1961/62 och antas sedan öka med 2 procent per år till 40 procent av examinationen 1968/69 och antas sedan vara oförändrad. Vid beräkningarna har använts antalet nybörjarplatser från och med 1961/62 enligt kapitel 1. För tidigare år har använts antal nybörjarplatser enligt fattade beslut.

Farmaceutiska institutet

Apotekarlinjen. Universitetsutredningen antog, att 60 procent av antalet nybörjare (= nybörjarplatser) avlägger apotekarexamen under femte läsåret. Detta antagande har tämligen väl motsvarat examinationen 1959/60 och 1960/61.

I arbetsmarknadsstyrelsens farmaceutprognos (Arbetsmarknadsinformation, Serie S nr 1/1960) har med stöd av undersökningar av bl. a. avbrottsfrekvensen antagits att 85 procent av antalet nybörjare avlägger apotekarexamen efter sex år (inklusive två praktikår som föregår studierna på institutet), vilket antagande här använts vid beräkningarna. Vidare har använts antalet nybörjarplatser från och med 1961/62 enligt kapitel 1 och för tidigare år enligt uppgift från farmaceutiska institutet. Slutligen har antagits, att för hela perioden andelen kvinnor är 45 procent.

Receptarielinjen. Universitetsutredningen antog, att 90 procent av ett läsårs nybörjare (= nybörjarplatser) avlägger receptarieexamen vid samma läsårs slut. Då de två sista läsåren flera inskrivningsårgångar tycks ha examinerats samtidigt är det nu svårt att pröva detta antagande. Enligt uppgifter från farmaceutiska institutet är det allt färre som behöver mer än två terminer för att avlägga examen. Här har antagits att ett läsårs examination består av 90 procent av antalet nybörjare detta läsårs höstterminen samt 90 procent av nybörjare föregående läsårs vårtermin. Samtliga examinerade har antagits vara kvinnor. Vid beräkningarna har använts antalet nybörjarplatser enligt kapitel 1 (från och med 1961/62) och enligt uppgift från farmaceutiska institutet (1960/61 och tidigare).

Handelshögskola

Universitetsutredningen antog, att 65 procent av antalet nybörjare (= nybörjarplatser) avlade civilekonomexamen under sitt fjärde läsår. Härvid hade reduktion gjorts för dubbelexamination. Görs ej denna reduktion innebär antagandet, att 70 procent av nybörjarna avlade examen under sitt fjärde läsår. De två sista årens examination är högre än enligt detta antagande — den tyder på ca 75 procent. Här antages, att 75 procent av ett läsårs nybörjare avlägger civilekonomexamen under sitt fjärde läsår. Antaganden rörande reduktion för dubbelexamination redovisas nedan. Andelen kvinnor har ökat både vad gäller inskrivna och examinerade. Enligt preliminära uppgifter utgjorde den 1961/62 ca 14 procent av nettoantalet nyinskrivna. Andelen kvinnor antages utgöra 8 procent av 1961/62 års examination och antages därefter öka med 1 procent per år hela perioden. Vid beräkningarna har använts antalet antagna enligt uppgifter från arbetsmarknadsstyrelsen till och med 1960/61 och från och med 1961/62 antalet nybörjarplatser enligt kapitel 1.

Gymnastiska centralinstitutet

Universitetsutredningen antog, att 95 procent av antalet nybörjare (= nybörjarplatser) avlade examen under det andra läsåret. Detta antagande stämmer väl med examinationen de sista åren, varför det används även här. Vid beräkningarna har använts antalet nybörjarplatser enligt kapitel 1. Andelen kvinnor har antagits vara 50 procent hela perioden.

Veterinärhögskolan

Universitetsutredningen antog, att 90 procent av antalet nybörjare (= nybörjarplatser) avlade veterinärexamen under det sjunde läsåret. Detta stämmer tämligen väl med examinationen de sista åren. Här har därför antagits, att 90 pro-

cent av antalet nybörjare avlägger examen under det sjunde läsåret. Antalet examinerade kvinnor antas vara 4 per år under hela perioden. Antalet nybörjarplatser utgör enligt veterinärhögskolan 30 per år till och med 1965/66.

Skogshögskolan

Universitetsutredningen antog, att 98 procent av antalet nybörjare vid skogs- och lantbrukshögskolorna avlade examen under det fjärde läsåret. Detta antagande ger en något för hög examination. På grund av en omläggning av studieordningen vid lantbrukshögskolan, som medför längre studietid, genomförs dessa beräkningar högskola för högskola. 95 procent av antalet nybörjare antages avlägga civiljägmästarexamen under det fjärde läsåret. Samtliga examinerade antages vara män. Antalet nybörjarplatser antas vara 36 1961/62 och 35 per år 1962/63—1965/66. För tidigare år används antalet antagna enligt arbetsmarknadsstyrelsen.

Lantbrukshögskolan

Genom att praktiken för de studerande ersatts av en propedeutisk kurs vid lantbrukshögskolan från och med 1961/62 har studietiden vid högskolan förlängts ett år. Hösten 1961 intogs både en kull som fullgjort praktik och en kull till propedeutisk kurs. Studietiden för den senare är alltså ett år längre än för den förra. Från och med 1962/63 intas årligen 10 studerande vid hortonomlinje vid lantbrukshögskolan. 95 procent av antalet nybörjare antas avlägga agronom- eller hortonomexamen under sitt sjätte läsår. De som inskrivits efter fullgjord praktik har antagits göra detta under sitt femte läsår. Andelen kvinnor ökade för de två kullarna intagna 1961/62 kraftigt till ca 14 respektive ca 26 procent. Här har antagits, att andelen kvinnor är 5 procent av de examinerade till och med 1964/65 och därefter 15 procent. Antalet nybörjarplatser har i enlighet med fattade beslut antagits vara 60 1962/63—1965/66. För de tidigare åren har använts bruttoantalet nyinskrivna enligt Högre Studier.

Dubbelexamination

I de nu redovisade antagandena har hänsyn ej tagits till dubbelexaminationen mellan fakulteterna. På grundval av bilagorna 1.6:1 och 2 över antal examinerade som tidigare avlagt akademisk examen har antagits, att 2 procent av de examinerade vid naturvetenskaplig och humanistisk fakultet, 5 procent av civilekonomerna, 4 procent av juris kandidaterna och 3 procent av de medicine licentiaterna tidigare avlagt annan akademisk examen. Examinationstalen beräknade enligt ovan har alltså reducerats med dessa tal.

Hittills har ett stort antal teologer tidigare avlagt filosofisk examen. På grund av omläggningen av studieordningen vid dessa fakulteter kan detta antal beräknas nedgå och då examinationsantagandet för teologerna redan är relativt lågt har någon reduktion för dessa ej gjorts.

Den enligt ovan gjorda antaganden beräknade examinationen vid fackhögskolor (motsvarande) redovisas i *tabell 4.4:3* för läsåren 1961/62—1970/71 ävensom en överslagsberäkning för åren 1971/72—1974/75. Den beräknade examinationen vid universitetens fria fakulteter jämte totalantalet examina under motsvarande perioder redovisas i *tabell 4.4:4*.

I följande sammanställning göres en jämförelse mellan universitetsutredningens examinationsberäkningar (sid. 135) och beräkningarna i denna framställning för perioden 1960/61—1969/70. Det bör observeras att den *väsentliga* förklaringen till de *stora* skillnaderna i resultat mellan de två stadierna ligger i olika antaganden om tillströmningens omfattning.

Fakultet/Högskola	Universitets-utredningen	Enl. tab. 4.4:3 och 4.4:4	Differens
Teol. fak.	732	802	+ 70
Jur. fak.	2 826	3 194	+ 368
Hum. fak.	15 597[1]	23 006	+ 7 409
Mat.-nat. fak.	10 041[1]	12 067	+ 2 026
Med. fak.	3 963	3 740	— 223
Tekn. högsk.	10 234	10 566	+ 332
Handelshögsk.	3 174	3 860	+ 686
Tandl.-högsk.	2 454	2 274	— 180
Farm. inst.			
apotekare	418	593	+ 175
receptarier	1 620	1 771	+ 151
Vet.-högsk. Lantbr.-högsk. Skogshögsk.	1 124	1 067	— 57
GCI	914	921	+ 7
Summa	53 097	63 861	+ 10 764

[1] 70-procentig examination.

I *diagram 3* slutligen åskådliggöres utvecklingen av den relativa andelen examinerade personer vid fackhögskolor, matematisk-naturvetenskapliga fakulteter och övriga fria fakulteter enligt tendensberäkningen läsåren 1959/60—1969/70.

Tabell 4.4:3. Beräknat antal examinerade personer med grundexamen från 1971/72—1974/75 samt

Läsår	Med. fak.		Tekn. högsk.[2]		Handelshögsk./ Ekon. fak.		Tandl.-högsk.		Farm.	
									Apotekare	
	Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor
1960/61	219	40	706	16	262	20	231	57	20	13
1961/62	270[1]	54	794	24	250	20	221	57	35	16
1962/63	377	79	824	29	267	24	221	62	62	28
1963/64	377	83	843	34	243	24	221	66	63	28
1964/65	377	87	903	47	409	45	221	71	71	32
1965/66	379	91	993	56	481	58	221	75	70	32
1966/67	379	95	1 143	69	481	63	221	80	68	31
1967/68	418	107	1 310	86	481	67	239	91	68	31
1968/69	441	115	1 461	102	481	72	239	96	68	31
1969/70	503	133	1 589	119	505	81	239	96	68	31
1970/71	503	136	1 687	134	529	90	331	132	71	32
1971/72	503	136	1 772	141	533	91	348	139	75	34
1972/73	625	169	1 853	147	578	98	364	146	78	35
1973/74	656	177	1 932	153	601	102	381	152	82	37
1974/75	688	186	1 994	158	601	102	397	159	85	38
Summa 1960/61—1969/70	3 740	884	10 566	582	3 860	474	2 274	751	593	273
1961/62—1970/71	4 024	980	11 547	700	4 127	544	2 374	826	644	292
1960/61—1974/75	6 715	1 688	19 804	1 315	6 702	957	4 095	1 479	984	449

[1] Faktisk uppgift.
[2] Inkl. civilingenjörsutbildningen i Uppsala.

fackhögskolor (motsvarande) läsåren 1961/62—1970/71, överslagsberäkning faktiskt antal 1960/61.

inst.		Vet.-högsk.		Lantbr.-högsk.		Skogshögsk.		GCI		Summa	
Receptarier											
Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor
238	234	33	3	29	—	44	—	65	30	1 847	413
166	166	27	4	41	2	34	—	67	34	1 905	377
162	162	27	4	33	2	34	—	95	47	2 102	437
162	162	27	4	39	2	35	—	95	48	2 105	451
162	162	27	4	44	2	34	—	95	47	2 343	497
162	162	27	4	42	6	33	—	95	48	2 503	532
167	167	27	4	44	7	33	—	95	47	2 658	563
176	176	27	4	57	9	33	—	100	50	2 909	621
184	184	27	4	57	9	33	—	105	53	3 096	666
192	192	27	4	57	9	35	—	109	54	3 324	719
200	200	27	4	57	9	37	—	114	57	3 556	794
203	203	27	4	60	9	38	—	120	61	3 679	818
203	203	29	4	63	9	40	—	120	59	3 953	870
203	203	30	5	66	10	42	—	120	61	4 113	900
203	203	32	5	68	10	42	—	120	59	4 230	920
1 771	1 767	276	39	443	48	348	—	921	458	24 792	5 276
1 733	1 733	270	40	471	57	341	—	970	485	26 501	5 657
2 783	2 779	421	61	757	95	547	—	1 515	755	44 323	9 578

Tabell 4.4:4. Beräknat antal examinerade personer med grundexamen från 1971/72—1974/75 samt

Läsår	Teol. fak.		Jur. fak.		Hum.			
					Psyk. + Samhv.[1]		Övr. hum.	
	Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor
1960/61	66	8	179	14	294[2]	101[2]	1 030[2]	587[2]
1961/62	56	9	210	24	358	140	1 042	594
1962/63	53	10	248	32	405	159	1 123	651
1963/64	76	15	272	39	481	189	1 212	715
1964/65	74	16	287	46	547	216	1 316	790
1965/66	79	18	302	53	643	254	1 478	902
1966/67	87	21	334	63	799	317	1 757	1 089
1967/68	87	22	383	79	984	391	2 069	1 303
1968/69	102	28	451	99	1 164	463	2 344	1 500
1969/70	122	35	528	124	1 353	538	2 607	1 695
1970/71	133	40	604	151	1 448	576	2 671	1 736
1971/72	140	42	664	166	1 477	588	2 723	1 770
1972/73	143	43	707	177	1 486	591	2 741	1 782
1973/74	144	43	727	182	1 484	591	2 736	1 778
1974/75	143	43	734	184	1 481	589	2 732	1 776
Summa 1960/61—1969/70	802	182	3 194	573	7 028	2 768	15 978	9 826
1961/62—1970/71	869	214	3 619	710	8 182	3 243	17 619	10 975
1960/61—1974/75	1 505	393	6 630	1 433	14 404	5 703	29 581	18 668

[1] Inkl. jur. pol. mag.

[2] Dessa värden är beräkningar, då bl. a. vissa antaganden om dubbelexaminationens fördelning på de olika grupperna måst göras.

universitetens fria fakulteter läsåren 1961/62—1970/71, överslagsberäkning faktiskt antal 1960/61.

fak.		Mat.-nat. fak.		Summa fria fak.		Summa fria fak. och fackhögsk.	
Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor	Totalt	Därav kvinnor
1 324	688	541	145	2 110	855	3 957	1 268
1 400	734	594	163	2 260	930	4 165	1 307
1 528	810	717	201	2 546	1 053	4 648	1 490
1 693	904	861	241	2 906	1 199	5 011	1 650
1 863	1 006	983	280	3 207	1 348	5 550	1 845
2 121	1 156	1 170	333	3 672	1 560	6 175	2 092
2 556	1 406	1 423	413	4 400	1 903	7 058	2 466
3 053	1 694	1 687	489	5 210	2 284	8 119	2 905
3 508	1 963	1 936	571	5 997	2 661	9 093	3 327
3 960	2 233	2 155	636	6 765	3 028	10 089	3 747
4 119	2 312	2 345	704	7 201	3 207	10 757	4 001
4 201	2 358	2 497	749	7 502	3 315	11 181	4 133
4 227	2 373	2 616	785	7 693	3 378	11 646	4 248
4 220	2 369	2 705	812	7 796	3 406	11 909	4 306
4 213	2 365	2 763	829	7 853	3 421	12 083	4 341
23 006	12 594	12 067	3 472	39 069	16 821	63 861	22 097
25 801	14 218	13 871	4 031	44 160	19 173	70 661	24 830
43 985	24 371	24 993	7 351	77 114	33 548	121 437	43 126

Diagram 3. Den relativa andelen examinerade personer vid fackhögskolor, matematisk-naturvetenskapliga fakulteter och övriga fria fakulteter enligt tendensberäkningen läsåren 1959/60—1969/70.

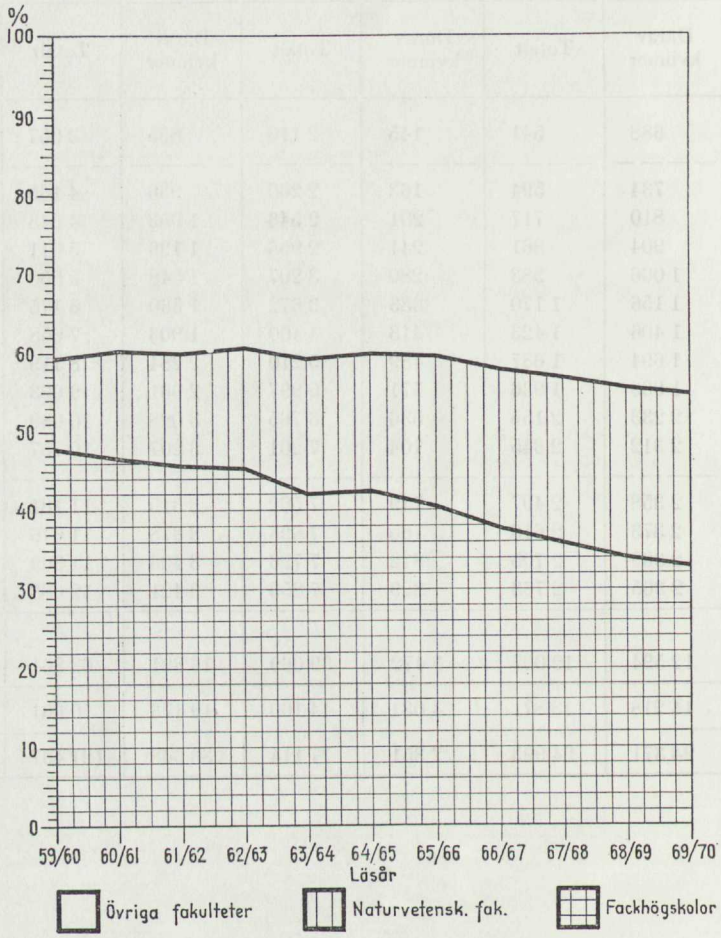

4.5. Tillgång på och »behov» av akademiskt utbildad arbetskraft i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975

På grundval av examinationsberäkningarna i föregående avsnitt samt det i tabell 2.1:3 beräknade antalet kvarlevande akademiker med examen 1959/60 eller tidigare har en beräkning av antalet kvarlevande akademiker i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975 gjorts, vilken redovisas i *tabell 4.5:1*. Antalet akademiker skulle enligt denna beräkning år 1965 uppgå till 84 500, år 1970 till 118 200 och år 1975 till 168 000 personer i yrkesverksam ålder.

Sammanställes denna »tillgångsberäkning» med »efterfrågeberäkningen» i tabell 2.1:6 erhålles följande resultat beträffande akademikergruppen som helhet, *tabell 4.5:2*.

Tabell 4.5:2. Beräknad tillgång på och beräknat »behov» av akademiskt utbildad arbetskraft i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975.

	1965	1970	1975
Beräknat antal akademiker i yrkesverksam ålder ...	84 500	118 200	168 000
Beräknat »behov» av akademiker i yrkesverksam ålder:			
alt. 1	99 700	124 900	148 600
alt. 2	95 700	118 400	142 300
Differens (absolut):			
alt. 1	— 15 200	— 6 700	+ 19 400
alt. 2	— 11 200	— 200	+ 25 700
Differens (procent):			
alt. 1	— 18	— 6	+ 12
alt. 2	— 13	..	+ 15

I det följande redovisas »tillgångs- och efterfrågeberäkningarna» rörande de enskilda akademikerkategorierna, var för sig åren 1965, 1970 och 1975, *tabell 4.5:3*.

Tabell 4.5:1. Beräknat antal kvarlevande akademiker i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975.

Absoluta och relativa tal.

Kategori	Beräknat antal kvarlevande akademiker											
	1965				1970				1975			
	M.	Kv.	Totalt		M.	Kv.	Totalt		M.	Kv.	Totalt	
			abs.	%			abs.	%			abs.	%
Teologer	2 935	132	3 067	3,6	2 888	242	3 130	2,7	2 861	447	3 308	2,0
Jurister	6 931	698	7 629	9,0	7 536	1 079	8 615	7,3	9 189	1 885	11 074	6,6
Samhällsvetare	2 580	1 164	3 744	4,4	5 446	3 102	8 548	7,3	9 748	5 997	15 745	9,4
Läkare	5 782	1 078	6 860	8,1	6 717	1 573	8 290	7,0	8 189	2 304	10 493	6,2
Humanister	8 830	9 465	18 295	21,7	11 835	15 493	27 328	23,1	15 838	23 746	39 584	23,6
Naturvetare	6 496	2 312	8 808	10,4	12 049	4 666	16 715	14,1	20 695	8 426	29 121	17,3
Civilingenjörer	15 858	315	16 173	19,2	20 729	745	21 474	18,2	27 937	1 470	29 407	17,5
Civilekonomer	5 820	340	6 160	7,3	7 536	666	8 202	6,9	9 415	1 131	10 546	6,3
Tandläkare	3 845	1 397	5 242	6,2	4 111	1 704	5 815	4,9	4 653	2 261	6 914	4,1
Apotekare	763	312	1 075	1,3	832	452	1 284	1,1	886	611	1 497	0,9
Receptarier	132	2 902	3 034	3,6	119	3 667	3 786	3,2	107	4 541	4 648	2,8
Veterinärer	718	48	766	0,9	748	68	816	0,7	778	88	866	0,5
Agronomer	1 220	34	1 254	1,5	1 212	74	1 286	1,1	1 289	117	1 406	0,8
Jägmästare	873	—	873	1,0	955	—	955	0,8	1 067	—	1 067	0,6
Gymnastikdirektörer	629	919	1 548	1,8	831	1 088	1 919	1,6	1 061	1 280	2 341	1,4
Summa	63 412	21 116	84 528	100	83 544	34 619	118 163	100	113 713	54 304	168 017	100

Tabell 4.5:3. Beräknad tillgång på och beräknat »behov» av skilda akademikerkategorier i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975.

Kategori	År	Beräknad tillgång	Beräknat »behov»	Differens abs.	Differens i procent
Teologer	1965	3 100	3 200	..	..
	1970	3 100	3 200	..	..
	1975	3 300	3 200	..	..
Jurister	1965	7 600	10 600	— 3 000	— 39
	1970	8 600	12 600	— 4 000	— 47
	1975	11 100	12 900	— 1 800	— 16
Samhällsvetare[1]	1965	3 700	3 200	+ 500	+ 14
	1970	8 500	5 200	+ 3 300	+ 39
	1975	15 700	8 400	+ 7 300	+ 46
Läkare	1965	6 900	8 400	— 1 500	— 22
	1970	8 300	10 300	— 2 000	— 24
	1975	10 500	12 300	— 1 800	— 17
Humanister (alt. 1)	1965	18 300	19 500	— 1 200	— 7
	1970	27 300	23 100	+ 4 200	+ 15
	1975	39 600	25 400	+ 14 200	+ 36
Humanister (alt. 2)	1965	18 300	17 000	+ 1 300	+ 7
	1970	27 300	19 000	+ 8 300	+ 30
	1975	39 600	21 500	+ 18 100	+ 46
Naturvetare (alt. 1)	1965	8 800	10 800	— 2 000	— 23
	1970	16 700	13 700	+ 3 000	+ 18
	1975	29 100	16 000	+ 13 100	+ 45
Naturvetare (alt. 2)	1965	8 800	9 300	— 500	— 6
	1970	16 700	11 300	+ 5 400	+ 32
	1975	29 100	13 700	+ 15 400	+ 53
Civilingenjörer	1965	16 200	21 300	— 5 100	— 31
	1970	21 500	28 800	— 7 300	— 34
	1975	29 400	36 300	— 6 900	— 23
Civilekonomer	1965	6 200	8 900	— 2 700	— 44
	1970	8 200	12 900	— 4 700	— 57
	1975	10 500	17 400	— 6 900	— 66
Tandläkare	1965	5 200	5 200	—	—
	1970	5 800	5 800	—	—
	1975	6 900	6 400	+ 500	+ 7
Apotekare	1965	1 100	1 200	..	..
	1970	1 300	1 300	—	—
	1975	1 500	1 500	—	—
Receptarier	1965	3 000	2 800	+ 200	+ 7
	1970	3 800	3 000	+ 800	+ 21
	1975	4 600	3 300	+ 1 300	+ 28
Veterinärer	1965	800	700	..	..
	1970	800	800	—	—
	1975	900	800	..	..
Agronomer	1965	1 300	1 300	—	—
	1970	1 300	1 400	..	..
	1975	1 400	1 500	..	..
Jägmästare	1965	900	900	—	—
	1970	1 000	900	..	..
	1975	1 100	1 000	..	..
Gymnastikdirektörer	1965	1 500	1 600	..	..
	1970	1 900	1 900	—	—
	1975	2 300	2 200	..	..

[1] Inkl. psykologer, se anm. till bilaga 4.4:1.

·· markerar obetydlig differens.

Såsom framgår av tabell 4.5:3 skulle det i framtiden föreligga en betydande brist på balans mellan tillgången på vissa akademikerkategorier enligt tendensberäkningen och »behovet» enligt sammanställningarna i andra kapitlet.

4.6. Sammanfattning

Utvecklingen på universitets- och högskoleområdet läsåren 1962/63—1974/75 enligt tendensberäkningen kan sammanfattas i följande punkter.

1. *Studentexamination*

År 1961 avlades drygt 13 300 studentexamina vid allmänt gymnasium och specialgymnasium. År 1970 beräknas antalet avlagda examina vara 25 000, vilket innebär en ökning med 11 700 examina eller med 88 procent. Oförändrat antal avlagda examina har antagits fram till år 1975.

2. *Tillströmning till fakulteter och högskolor*

Nettoantalet nyinskrivna läsåret 1961/62 var drygt 8 700. Läsåret 1970/71 beräknas nettoantalet nyinskrivna vara 16 500, vilket innebär en ökning med 7 800 eller närmare 90 procent. En oförändrad tillströmning har antagits fram till och med 1975/76.

3. *Närvaro vid fakulteter och högskolor*

Antalet närvarande vid fakulteter och högskolor var höstterminen 1961 närmare 39 000. Höstterminen 1970 beräknas antalet vara 88 000 och höstterminen 1975 drygt 93 200, vilket innebär en ökning med 49 000 respektive 54 200 närvarande studerande eller med 126 respektive 139 procent.

4. *Examination vid fakulteter och högskolor*

Nettoantalet examinerade kan 1961/62 beräknas uppgå till närmare 4 200. Läsåret 1970/71 beräknas närmare 10 800 personer examineras och 1974/75 närmare 12 100 personer, vilket innebär en ökning med 6 600 respektive 7 900 eller med 157 respektive 188 procent.

5. *Antal akademiker i yrkesverksam ålder*

Totalantalet akademiker i yrkesverksam ålder beräknas ha uppgått till drygt 67 000 år 1960. År 1965 beräknas antalet till 84 500, år 1970 till 118 200 och år 1975 till 168 000 personer, vilket innebär en ökning med 26, 76 respektive 151 procent i förhållande till akademikerantalet år 1960.

Tendensberäkningen åskådliggöres i *diagram 4*.

Diagram 4. Studentexamination, tillströmning till samt närvaro och examination vid fakulteter och högskolor enligt tendensberäkningen läsåren 1961/62—1975/76.

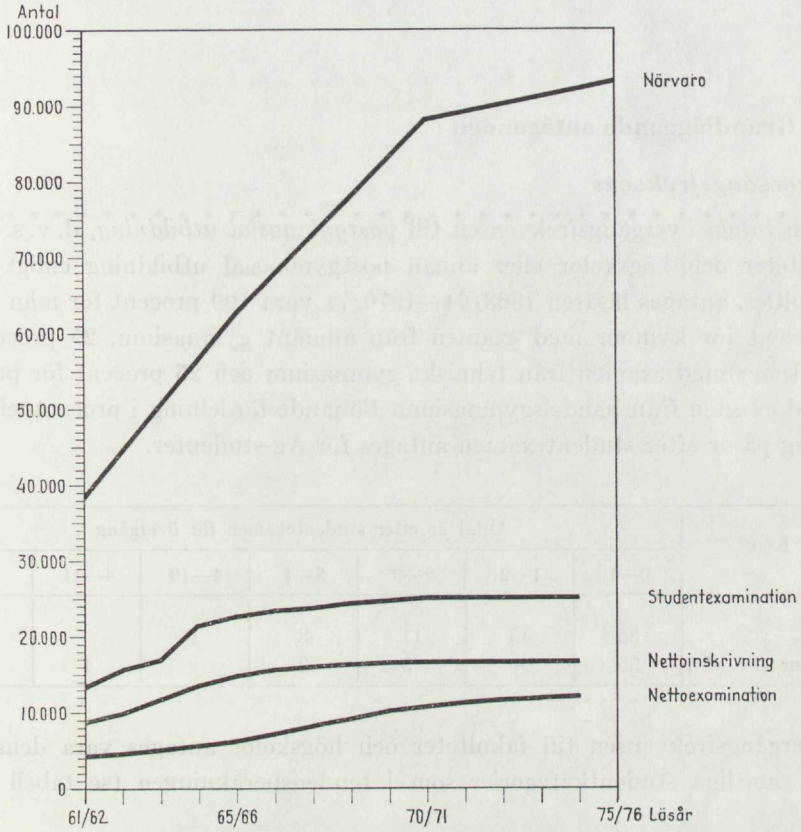

FEMTE KAPITLET

Ett programmatiskt räkneexempel

5.1. Grundläggande antaganden

A. Övergångsfrekvens

1. Den *totala* övergångsfrekvensen till *postgymnasial utbildning,* d. v. s. till fakulteter och högskolor eller annan postgymnasial utbildning enligt tredje kapitlet, antages läsåren 1963/64—1970/71 vara 100 procent för män och 90 procent för kvinnor med examen från allmänt gymnasium, 25 procent för personer med examen från tekniskt gymnasium och 25 procent för personer med examen från handelsgymnasium. Följande fördelning i procentuell övergång på år efter studentexamen antages för Ag-studenter.

Kön	Antal år efter studentexamen för övergång						
	0—1	1—2	2—3	3—4	4—10	4—11	S:a
Män	35	45	11	3	1		100
Kvinnor	55	20	5	3		1	90

2. Övergångsfrekvensen till fakulteter och högskolor antages vara densamma för samtliga studentkategorier som i tendensberäkningen (se tabell 4.2:1).

B. Avgångsfrekvens

Med avgångsfrekvens avses den andel studenter av en inskrivningsårgång som icke examineras utan *antingen* lämnar den först valda utbildningslinjen för studier vid annan akademisk utbildningslinje (komplettanter med akademiska betyg utan examen) *eller* helt lämnar fakulteter och högskolor utan akademisk grundexamen och söker sig ut i förvärvslivet, avstår från yrkesverksamhet eller går till en postgymnasial fackutbildning utanför universitet och högskolor.

På grundval av i tendensberäkningen gjorda examinationsantaganden för skilda utbildningslinjer (se kapitel 4.4) göres följande antaganden rörande den totala avgången från humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet samt de avgångnas procentuella fördelning på år efter inskrivningen.

1. *Humanistisk fakultet*

Inskrivningsårgång	Avgångsår				Tot. avgång procent
	0—1	1—2	2—3	3—4	
1958	22	9	4	8,1	43,1
1959	22	9	4	8,7	43,7
1960	22	9	4	9	44,0
1961	22	9	4	9	44,0
1962	22	9	4	8	43,0
1963	22	8	4	8	42,0
1964	20	8	4	8	40,0
1965	19	8	4	7	38,0
1966	18	7	4	7	36,0
1967/70	18	7	3	7	35,0
	50 %	20 %	10 %	20 %	100 %

2. *Matematisk-naturvetenskaplig fakultet*

Inskrivningsårgång	Avgångsår				Tot. avgång procent
	0—1	1—2	2—3	3—4	
1958	17	7	3	7,9	34,9
1959	18	7	3	7,8	35,8
1960	18	7	3	7	35,0
1961	18	7	3	7	35,0
1962	17	7	3	7	34,0
1963	17	7	3	6	33,0
1964	16	6	3	6	31,0
1965—70	15	6	3	6	30,0
	50 %	20 %	10 %	20 %	100 %

För övriga akademiska utbildningslinjer har avgångsfrekvensen negligerats, då avgången från dessa numerärt sett utgör en obetydlig faktor vid beräkningen av den totala belastningen på den postgymnasiala utbildningsapparaten.

C. Tillgängliga utbildningsplatser

Som påpekats i förordet är de antaganden som i det följande redovisas gjorda utifrån en bedömning av de realistiska möjligheter som kan väntas föreligga att genomföra kapacitetsökningen inom utbildningsområden, som är starkt personal- och kapitalkrävande. Antagandena är vidare gjorda i syfte att »förbättra» de schematiska arbetskraftsbalanser som redovisats i föregående kapitel.

1. Intagningen vid *teknisk högskola* (motsvarande) antages öka utöver tendensberäkningens antagande om 25 procent med ytterligare 25 procent eller totalt 50 procent från och med 1965/66 till och med 1969/70. Nybörjarplatsantalet skulle sålunda öka med 960 platser, av vilka 105 i Stockholm (35 per läsår 1965/68), 105 i Göteborg (35 per läsår 1965/68) och 105 i Lund (35 per läsår 1965/68) samt 645 i X-ort(-er) (215 per läsår 1967/70). Det totala antalet platser med fördelning på ort läsåren 1965/66—1969/70 framgår av följande sammanställning.

	Stockholm	Göteborg	Lund	X-ort(-er)	Summa
1965/66	806	685	525	—	2 016
1966/67	841	720	560	—	2 121
1967/68	876	755	595	215	2 441
1968/69	876	755	595	430	2 656
1969/70	876	755	595	645	2 871

2. Intagningen vid *medicinsk fakultet* (motsvarande) antages öka med ytterligare 10 procent utöver tendensberäkningens antagande eller totalt med 35 procent från och med läsåret 1966/67. Nybörjarplatsantalet skulle sålunda öka från 678 läsåret 1965/66 (läkarutbildningsberedningens senaste förslag för läsåret 1965/66) till 918 läsåret 1966/67 med följande fördelning på orter detta läsår.

Uppsala	Lund/Malmö	Göteborg	Stockholm	Umeå	X-ort(-er)	Summa
90	190	168	258	62	150	918

3. Intagning vid *handelshögskola* (motsvarande) antages öka med 30 procent utöver tendensberäkningens antagande eller totalt med 55 procent från och med läsåret 1966/67. Nybörjarplatsantalet skulle sålunda detta år vara 1 050 med följande fördelning på orter.

Stockholm	Göteborg	Lund	X-ort(-er)	Summa
350	275	275	150	1 050

4. Intagningen vid *tandläkarhögskola* antages öka med 25 procent enligt tendensberäkningen eller med sammanlagt 90 nybörjarplatser, av vilka 25 i

Anmärkning

X-ort(-er) kan avse befintliga orter eller ny ort.

Malmö från och med läsåret 1965/66 och 40 platser i Stockholm samma läsår samt 25 platser i Göteborg från och med läsåret 1968/69. Det totala antalet nybörjarplatser med fördelning på orter läsåren 1965/66—1968/69 framgår nedan.

	Stockholm	Malmö	Göteborg	Umeå	Summa
1965/66	140	125	100	60	425
1966/67	140	125	100	60	425
1967/68	140	125	100	60	425
1968/69	140	125	125	60	450

5. Beträffande nybörjarplatsantalet vid *övriga fackhögskolor* har i enlighet med tendensberäkningen antagits en successiv ökning av antalet med 25 procent från och med läsåret 1966/67 till och med läsåret 1970/71.

6. Antalet »nybörjarplatser» för studenter vid *postgymnasiala fackutbildningslinjer* (se kapitel 3) antages i enlighet med gymnasieutredningens behovsdelegations beräkningar läsåret 1970/71 vara 6 000 efter en successiv ökning till detta antal från 1960/61.

7. 35 procent av antalet nybörjarplatser vid ifrågavarande fackutbildningslinjer antages per läsår ianspråktagas av personer, som avgått från akademiska studier utan examen eller som tidigare bedrivit studier vid annan fackutbildningslinje. *Nettoantalet nybörjarplatser* för studenter *vid postgymnasiala fackutbildningslinjer* antages sålunda uppgå till 3 900 läsåret 1970/71.

D. Tillströmningens inriktning

1. Till följd av den antagna ökningen i intaget till teknisk, medicinsk och odontologisk utbildning utöver tendensberäkningen antages en motsvarande *reduktion av tillströmningen till matematisk-naturvetenskaplig fakultet.*

2. Till följd av den antagna ökningen i intaget till ekonomisk utbildning utöver tendensberäkningen antages en motsvarande *reduktion av tillströmningen till humanistisk fakultet.*

3. Till följd av den antagna ökningen av nettoantalet nybörjarplatser vid postgymnasiala fackutbildningslinjer antages en motsvarande *reduktion av tillströmningen till humanistisk fakultet* — en *»avlänkande»* effekt — sedan studenter från allmänt gymnasium utan universitets- och högskoleinriktning besatt sin andel av nybörjarplatserna.

Tabell 5.2:1. Beräknad total tillströmning till postgymnasial utbildning läsåren 1963/64—1970/71 efter tidigare utbildning och efter kön för personer med examen från allmänt gymnasium.

Läsår	Nettoantal nyinskrivna vid universitet/högskolor enligt tendensberäkningen (tabell 4.2:1)						Tillströmn. (netto) till postgymn. fackutbildn.			Total tillströmning (nettoantal) till postgymnasial utbildning					
	Ag		Tg	Hg	Övr.	Tot.	Ag			Ag		Tg	Hg	Övr.	Tot.
	M.	Kv.					M.	Kv.	Tot.	M.	Kv.				
1963/64 ..	6 050	4 706	384	39	350	11 529	619	1 056	1 675	6 669	5 762	384	39	350	13 204
1964/65 ..	6 921	5 536	482	166	350	13 455	712	1 083	1 795	7 633	6 619	482	166	350	15 250
1965/66 ..	7 502	6 002	607	313	350	14 774	771	1 081	1 852	8 273	7 083	607	313	350	16 626
1966/67 ..	7 698	6 307	711	459	350	15 525	788	1 025	1 813	8 486	7 332	711	459	350	17 338
1967/68 ..	7 701	6 592	792	581	350	16 016	780	955	1 735	8 481	7 547	792	581	350	17 751
1968/69 ..	7 629	6 813	852	676	350	16 320	767	882	1 649	8 396	7 695	852	676	350	17 969
1969/70 ..	7 498	6 922	908	755	350	16 433	746	889	1 635	8 244	7 811	908	755	350	18 068
1970/71 ..	7 301	7 053	966	837	350	16 507	723	897	1 620	8 024	7 950	966	837	350	18 127

5.2. Beräknad total tillströmning till postgymnasial utbildning läsåren 1963/64—1970/71

I *tabell 5.2:1* redovisas en beräkning utifrån ovan under 5.1 angivna antaganden av den *totala* tillströmningen till postgymnasial utbildning läsåren 1963/64—1970/71. Såsom framgår av tabellen kan ca 13 200 studenter beräknas söka sig till dylik utbildning 1963/64 och ca 18 100 studenter läsåret 1970/71, vilket skulle innebära en stegring med ca 37 procent. Accepteras tendensberäkningens tillströmningssiffror beträffande fakulteter och högskolor (se tabell 4.2:1) skulle ca 1 700 respektive 1 600 studenter direkt söka sig till postgymnasial fackutbildning läsåret 1963/64 och 1970/71 eller ca 13 respektive ca 9 procent av den totala tillströmningen dessa läsår. Skulle andelen 1963/64 hållas konstant vid 13 procent läsåret 1970/71 borde antalet studenter med inriktning mot postgymnasial fackutbildning vara ca 2 400 personer. Nedan under 5.3 redovisas bl. a. en beräkning utifrån under 5.1 (D 3) angivna antaganden rörande en avlänkning av tänkbara universitetsstuderande till postgymnasial fackutbildning.

5.3. Beräkning av tillströmningens förändrade inriktning utifrån tendensberäkningen läsåren 1963/64—1970/71

Det totala (= bruttoantalet) nybörjarplatser vid spärrade utbildningslinjer enligt givna antaganden redovisas nedan i *tabell 5.3:1.*

Tabell 5.3:1. Totala antalet nybörjarplatser vid spärrade utbildningslinjer läsåren 1964/65—1970/71.

Läsår	Tekn. högsk.	Med. fak.	Tandl. högsk.	Farm. inst.		Handels-högsk.	GCI	Jordbr. högsk.	Totalt
				ap.	re.				
1964/65[1, 2]	1 741	546	260	80	180	675	100	125	3 707
1965/66[1]	1 911	678	360	80	180	675	100	125	4 109
— — — — —	— — —	— — —	— —	— —	— —	— — —	— —	— —	— —
1965/66[2]	2 016	678	425	80	180	675	100	125	4 279
1966/67[2]	2 121	918	425	84	189	1 050	105	131	5 023
1967/68[2]	2 441	918	425	88	198	1 050	110	137	5 367
1968/69[2]	2 656	918	450	92	207	1 050	115	144	5 632
1969/70[2]	2 871	918	450	96	216	1 050	120	150	5 871
1970/71[2]	2 871	918	450	100	225	1 050	125	156	5 895

[1] Antal nybörjarplatser enligt 1960 års program och offentliggjorda utredningar.
[2] Antal nybörjarplatser enligt räkneexemplets antaganden.

I *tabell 5.3:2* nedan återges den antagna ökningen av antalet nybörjarplatser vid spärrade utbildningslinjer läsåren 1965/66—1970/71 i förhållande till 1960 års program och offentliggjorda utredningar.

Tabell 5.3:2. Antagen ökning av antalet nybörjarplatser vid spärrade utbildningslinjer läsåren 1965/66—1970/71 i förhållande till 1960 års program och offentliggjorda utredningar.

Läsår	Tekn. högsk.	Med. fak.	Tandl. högsk.	Farm. inst.		Handels-högsk.	GCI	Jordbr. högsk.	Totalt
				ap.	re.				
1965/66	+ 105	—	+ 65	—	—	—	—	—	+ 170
1966/67	+ 210	+ 240	+ 65	+ 4	+ 9	+ 375	+ 5	+ 6	+ 914
1967/68	+ 530	+ 240	+ 65	+ 8	+ 18	+ 375	+ 10	+ 12	+ 1 258
1968/69	+ 745	+ 240	+ 90	+ 12	+ 27	+ 375	+ 15	+ 19	+ 1 523
1969/70	+ 960	+ 240	+ 90	+ 16	+ 36	+ 375	+ 20	+ 25	+ 1 762
1970/71	+ 960	+ 240	+ 90	+ 20	+ 45	+ 375	+ 25	+ 31	+ 1 786

I *tabell 5.3:3* nedan redovisas *nettoantalet* nybörjarplatser vid spärrade utbildningslinjer samt *nettoantalet* nybörjarplatser vid postgymnasiala fackutbildningslinjer läsåren 1964/65—1970/71.

Tabell 5.3:3. Nettoantalet nybörjarplatser vid spärrade utbildningslinjer och postgymnasiala fackutbildningslinjer läsåren 1964/65—1970/71.

Läsår	Tekn. högsk.	Med. fak.	Tandl. högsk.	Farm. inst.		Hand.-högsk.	GCI	Jordbr. högsk.	S:a	Postg. fackutb.	Totalt
				ap.	re.						
1964/65 ..	1 288	404	192	59	133	500	74	93	2 743	2 984	5 727
1965/66 ..	1 512	509	319	60	135	506	75	94	3 210	3 136	6 346
1966/67 ..	1 612	698	323	64	144	798	80	100	3 819	3 289	7 108
1967/68 ..	1 880	707	327	68	152	809	85	106	4 134	3 442	7 576
1968/69 ..	2 072	716	351	72	161	819	90	112	4 393	3 595	7 988
1969/70 ..	2 268	725	356	76	171	830	95	119	4 640	3 747	8 387
1970/71 ..	2 297	734	360	80	180	840	100	125	4 716	3 900	8 616

Jämföres ovanstående beräkning av nettoantalet nybörjarplatser vid fackhögskolor (enligt antaganden redovisade i tabell 4.2:4) med tendensberäkningen erhålles följande ökning av nettoantalet nybörjarplatser, varvid angives vilken fakultet som enligt antagandena D 1—2 beräknas reducerad vad beträffar tillströmning.

Reducering	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71
Hum. fak. ...	—	259	237	214	190	165
Nat. fak.	128	281	417	493	555	442
Totalt	128	540	654	707	745	607

Tabell 5.3:4. Beräknad ändrad inriktning i tillströmningen till fakulteter och högskolor läsåren 1963/64—1970/71.

	Teol. fak.	Jur. fak.	Hum. fak.	Mat.-nat. fak.	Summa fria fak.	Summa fackhögsk.	Totalt
1963/64							
Tendensber.[1]	179	628	5 653	2 512	8 972	2 557	11 529
Fackutb.[2]	—	—	— 1 156	—	— 1 156	—	
Progr. ber.[3]	179	628	4 497	2 512	7 816	2 557	10 373
1964/65							
Tendensber.	214	804	6 588	3 106	10 712	2 743	13 455
Fackutb.	—	—	— 1 189	—	— 1 189	—	
Progr. ber.	214	804	5 399	3 106	9 523	2 743	12 266
1965/66							
Tendensber.	234	935	7 015	3 508	11 692	3 082	14 774
Fackutb.	—	—	— 1 284	—	— 1 284	—	
Ökat ant. nbpl.[4] .	—	—	—	— 128	— 128	+ 128	
Progr. ber.	234	935	5 731	3 380	10 280	3 210	13 490
1966/67							
Tendensber.	245	1 041	7 164	3 796	12 246	3 279	15 525
Fackutb.	—	—	— 1 476	—	— 1 476		
Ökat ant. nbpl. ..	—	—	— 259	— 281	— 540	+ 540	
Progr. ber.	245	1 041	5 429	3 515	10 230	3 819	14 049
1967/68							
Tendensber.	251	1 128	7 145	4 012	12 536	3 480	16 016
Fackutb.	—	—	— 1 707	—	— 1 707	—	
Ökat ant. nbpl. ..	—	—	— 237	—417	— 654	+ 654	
Progr. ber.	251	1 128	5 201	3 595	10 175	4 134	14 309
1968/69							
Tendensber.	253	1 137	7 075	4 169	12 634	3 686	16 320
Fackutb.	—	—	— 1 946	—	— 1 946	—	
Ökat ant. nbpl. ..	—	—	— 214	— 493	— 707	+ 707	
Progr. ber.	253	1 137	4 915	3 676	9 981	4 393	14 374
1969/70							
Tendensber.	251	1 128	6 896	4 263	12 538	3 895	16 433
Fackutb.	—	—	— 2 112	—	— 2 112	—	
Ökat ant. nbpl. ..	—	—	— 190	— 555	— 745	+ 745	
Progr. ber.	251	1 128	4 594	3 708	9 681	4 640	14 321
1970/71							
Tendensber.	248	1 116	6 695	4 339	12 398	4 109	16 507
Fackutb.	—	—	— 2 280	—	— 2 280	—	
Ökat ant. nbpl. ..	—	—	— 165	— 442	— 607	+ 607	
Progr. ber.	248	1 116	4 250	3 897	9 511	4 716	14 227

[1] Tillströmning enligt tendensberäkningen i fjärde kapitlet.
[2] »Avlänkning» till postgymnasial fackutbildning, antagande D 3.
[3] Tillströmning enligt räkneexemplet.
[4] Ändrad inriktning i tillströmningen, antagande D 1—2, på grund av ökat antal nybörjarplatser vid fackhögskola enligt antagandena i 5.1.C.

Tabell 5.3:4 redovisar den förändring i tillströmningen till de fria fakulteterna, som antagandena D 1—3 medför, i förhållanden till tendensberäkningen i fjärde kapitlet, varvid också antagits, att nettoantalet nyinskrivna vid teologisk och juridisk fakultet förblir oförändrat i förhållande till tendensberäkningen.

Den relativa fördelningen av det beräknade nettoantalet nyinskrivna vid fria fakulteter enligt föregående tabell framgår av *tabell 5.3:5*. Enligt antagandena i detta räkneexempel skulle andelen nettonyinskrivna vid humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet läsåret 1970/71 bli 44,7 och 41,0 procent vid respektive fakultet, andelen nyinskrivna teologie studerande 2,6 procent och andelen nyinskrivna juris studerande 11,7 procent.

Tabell 5.3:5. Nettoantalet nyinskrivna vid fria fakulteter läsåren 1963/64—1970/71.

Relativa tal.

Läsår	Teol. fak.	Jur. fak.	Hum. fak.	Mat.-nat. fak.
1963/64	2,3	8,0	57,5	32,1
1964/65	2,3	8,4	56,7	32,6
1965/66	2,3	9,1	55,7	32,9
1966/67	2,4	10,2	53,0	34,4
1967/68	2,5	11,1	51,1	35,3
1968/69	2,5	11,4	49,2	36,8
1969/70	2,6	11,7	47,5	38,3
1970/71	2,6	11,7	44,7	41,0

I *diagram 5* återges universitetsutredningens *rekommendationer och beräkningar* rörande tillströmningen till skilda fakulteter och högskolor läsåren 1959/60 och 1969/70 (SOU 1959: 45, diagram 18, sid. 201) samt en motsvarighet till universitetsutredningens diagram utifrån den faktiska tillströmningen läsåret 1959/60 och den enligt förevarande räkneexempel beräknade tillströmningen läsåret 1969/70 (jfr diagram 2 i fjärde kapitlet, sid. 114).

Diagram 5. Den av universitetsutredningen rekommenderade respektive beräknade utvecklingen mellan läsåren 1959/60 och 1969/70 av tillströmningen till fakulteter och högskolor samt faktisk och beräknad tillströmningen enligt räkneexemplet läsåren 1959/60 och 1969/70.

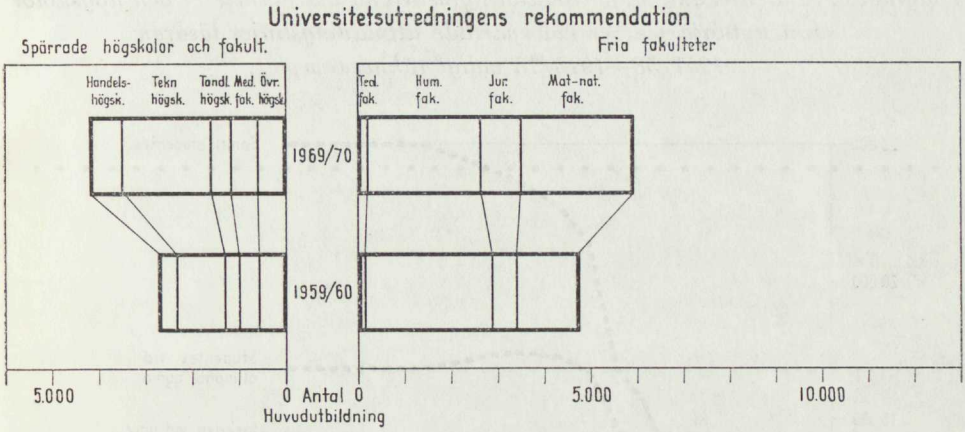

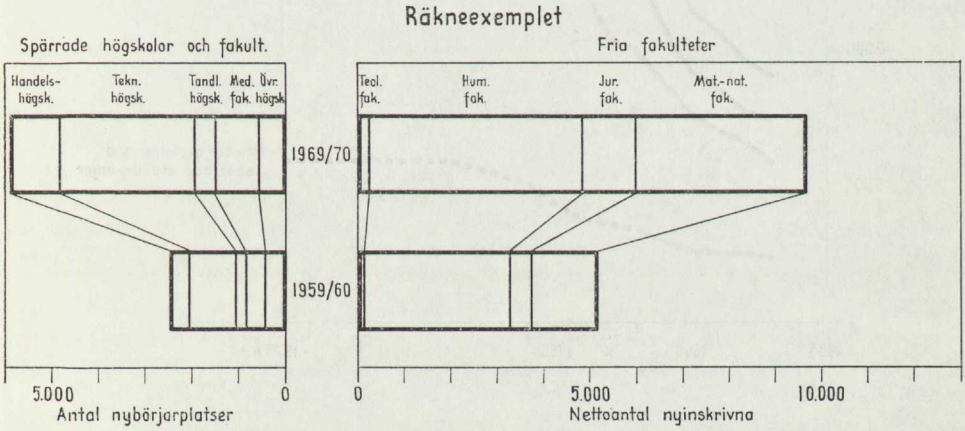

I *diagram 6* åskådliggöres den faktiska och beräknade utvecklingen läsåren 1957/58—1974/75 beträffande studentexamination, nettoantal nyinskrivna vid fakulteter och högskolor samt nybörjarplatser vid spärrade utbildningslinjer enligt räkneexemplet (jfr SOU 1959: 45, diagram 19, sid. 202).

Diagram 6. Studentexamina, nettoantal nyinskrivna vid fakulteter och högskolor samt nybörjarplatser vid spärrade utbildningslinjer läsåren 1957/58—1974/75 enligt räkneexemplet.

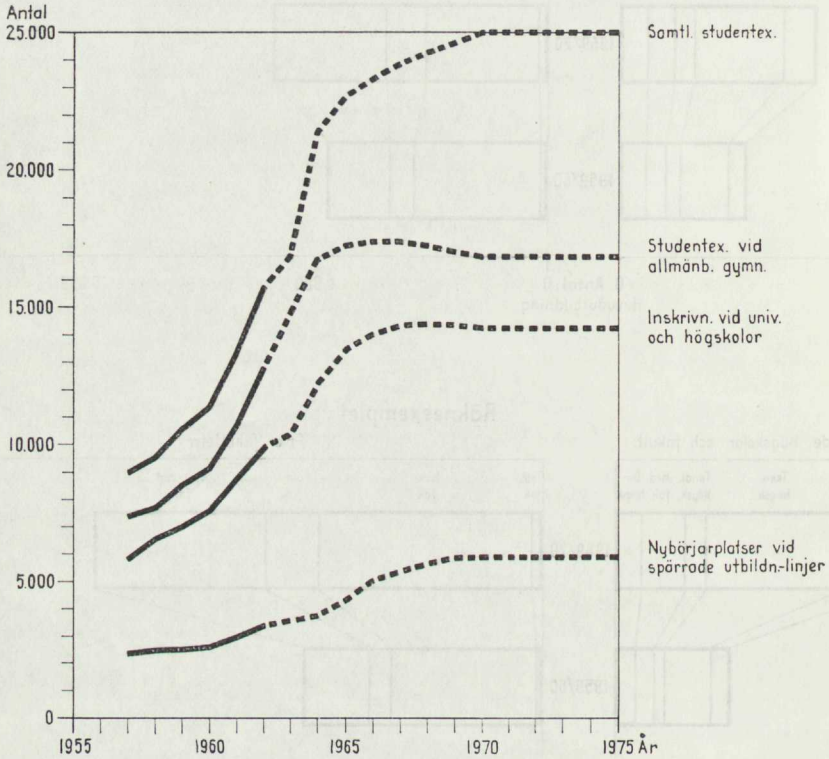

I *diagram 7* åskådliggöres den faktiska och beräknade utvecklingen läsåren 1957/58—1974/75 beträffande studentexamination, nettoantal nyinskrivna vid teknisk högskola i relation till antalet 20-åringar respektive år (jfr SOU 1959: 45, diagram 20, sid. 203).

Diagram 7. Studentexamina, nettoantal nyinskrivna vid fakulteter och högskolor samt nybörjarplatser vid teknisk högskola läsåren 1957/58—1974/75 enligt räkneexemplet i relation till antalet 20-åringar respektive år.

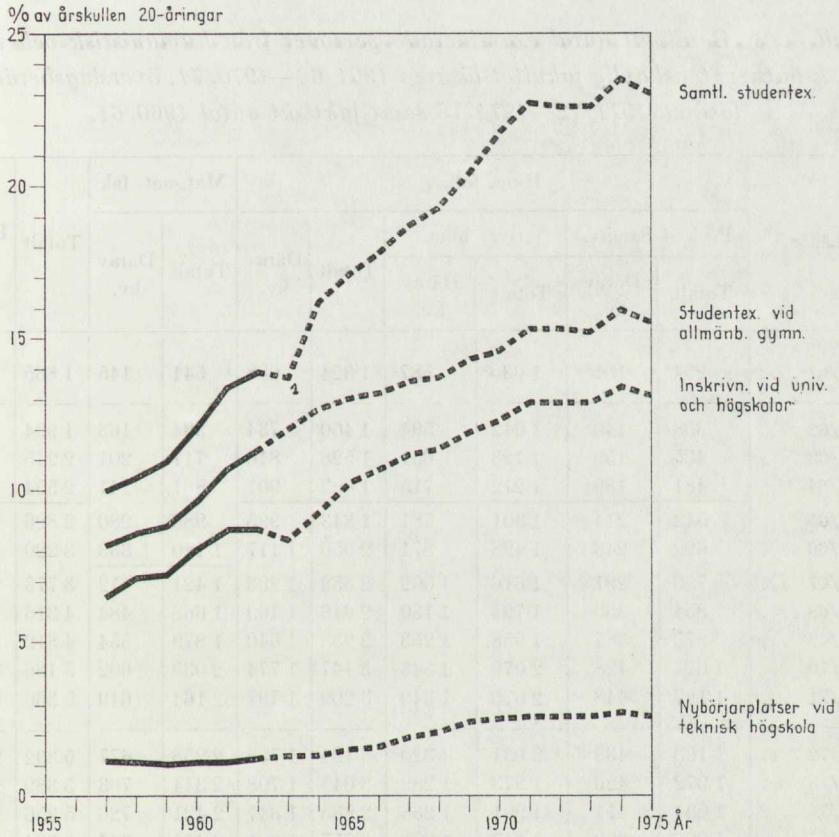

[1] Jfr tabell 4.1:1 beträffande studentexaminationen 1963. Genom omläggning av studiegången examineras detta år endast 90 studenter från handelsgymnasium.

5.4. Beräknad examination vid fakulteter och högskolor läsåren 1961/62—1974/75

Bibehålles tendensberäkningens examinationsantaganden erhålles på grundval av tillströmningsberäkningen i kapitel 5.3 den i *tabell 5.4:1* angivna examinationen vid humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet samt den i *tabell 5.4:2* angivna examinationen vid medicinsk fakultet (motsvarande), teknisk högskola (motsvarande), tandläkarhögskola och handelshögskola (motsvarande) läsåren 1961/62—1974/75.

Tabell 5.4:1. Beräknat antal examinerade personer från humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet läsåren 1961/62—1970/71, överslagsberäkning läsåren 1971/72—1974/75 samt faktiskt antal 1960/61.

Läsår	Hum. fak.						Mat.-nat. fak.		Totalt	Därav kv.
	Psyk. + Samhv.[1]		Övr. hum.		Totalt	Därav kv.	Totalt	Därav kv.		
	Totalt	Därav kv.	Totalt	Därav kv.						
1960/61	294[2]	101[2]	1 030[2]	587[2]	1 324	688	541	145	1 865	833
1961/62	358	140	1 042	594	1 400	734	594	163	1 994	897
1962/63	405	159	1 123	651	1 528	810	717	201	2 245	1 011
1963/64	[3]) 481	189	1 212	715	1 693	901	861	241	2 554	1 145
1964/65	542	214	1 301	781	1 843	995	983	280	2 826	1 275
1965/66	622	246	1 428	871	2 050	1 117	1 170	333	3 220	1 450
1966/67	736	291	1 616	1 002	2 352	1 293	1 421	412	3 773	1 705
1967/68	854	339	1 794	1 130	2 648	1 469	1 668	484	4 316	1 953
1968/69	975	387	1 958	1 253	2 933	1 640	1 879	554	4 812	2 194
1969/70	1 077	428	2 070	1 346	3 147	1 774	2 039	602	5 186	2 376
1970/71	1 127	448	2 075	1 349	3 202	1 797	2 164	649	5 366	2 446
1971/72	1 103	438	2 031	1 320	3 134	1 758	2 258	677	5 392	2 435
1972/73	1 072	426	1 973	1 282	3 045	1 708	2 344	703	5 389	2 411
1973/74	1 034	411	1 901	1 236	2 935	1 647	2 421	726	5 356	2 373
1974/75	1 006	399	1 849	1 202	2 855	1 601	2 479	744	5 334	2 345
Summa 1960/61—1974/75	11 686	4 616	24 403	15 319	36 089	19 932	23 539	6 914	59 628	26 849

[1] Inkl. jur. pol. mag.

[2] Beräkning, se anm. 2, tabell 4.4:4.

[3] Markerar inträdet av förändringar i examinationen i förhållande till tendensberäkningen.

Jämföres denna examinationsberäkning med tendensberäkningens kan konstateras, att räkneexemplets antaganden ger en för läsåren 1960/61—1974/75 reducerad examination från humanistisk fakultet med närmare 7 800 examinerade och från matematisk-naturvetenskaplig fakultet med drygt 1 400 examinerade.

Tabell 5.4:2. Beräknat antal examinerade personer från medicinsk fakultet, teknisk högskola (inkl. civilingenjörsutbildningen i Uppsala), tandläkarhögskola och handelshögskola läsåren 1961/62—1970/71, överslagsberäkning läsåren 1971/72—1974/75 samt faktiskt antal 1960/61.

Läsår	Med. fak.		Tekn. högsk.		Tandl.-högsk.		Handelshögsk.	
	Totalt	Därav kv.	Totalt	Därav kv.	Totalt	Därav kv.	Totalt	Därav kv.
1960/61 ..	219	40	706	16	231	57	262	20
1961/62 ..	270	54	794	24	221	57	250	20
1962/63 ..	377	79	824	29	221	62	267	24
1963/64 ..	377	83	843	34	221	66	243	24
1964/65 ..	377	87	903	47	221	71	409	45
1965/66 ..	379	91	993	56	221	75	481	58
1966/67 ..	379	95	1 143	69	221	80	481	63
1967/68 ..	418	107	1 310	86	239	91	481	67
1968/69 ..	441	115	1 461	102	239	96	481	72
1969/70 ..	503	133	1 594	119	239	96	749	120
1970/71 ..	503	136	1 698	134	391	156	749	127
1971/72 ..	503	136	1 836	147	391	156	749	127
1972/73 ..	[1]) 625	169	2 034	162	391	156	749	127
1973/74 ..	846	224	2 223	177	414	166	749	127
1974/75 ..	846	224	2 365	188	414	166	749	127
Summa 1960/61—1974/75 ..	7 063	1 773	20 727	1 390	4 275	1 551	7 849	1 148

[1] Se anm. 3, tabell 5.4:1.

Jämföres ovanstående examinationsberäkning med tendensberäkningens och med en examinationsberäkning grundad på antagandet, att ingen ökning av antalet nybörjarplatser vid spärrade utbildningslinjer sker från och med läsåret 1965/66, erhålles följande resultat för läsåren 1960/61—1974/75 beträffande den totala examinationen vid fackhögskolor (motsvarande), *tabell 5.4:3.*

Tabell 5.4:3. Jämförelse mellan beräknad total examination läsåren 1960/61—1974/75 vid fackhögskolor (motsvarande) enligt »1960 års program», tendensberäkningen och räkneexemplet.

Kategori	Examination vid oförändrat antal nybörjarplatser i förhållande till 1965/66 »1960 års program»	Examination enligt tendensberäkningens antaganden		Examination enligt räkneexemplets antaganden	
		totalt	ökning	totalt	ytterligare ökning
Läkare	6 621	6 715	94	7 063	348
Civ.-ing.	18 511	19 804	1 293	20 727	923
Civ.-ekon.	6 241	6 702	461	7 849	1 147
Tandläkare	3 929	4 095	166	4 275	180
Apotekare	933	984	51	984	—
Receptarier	2 510	2 783	273	2 783	—
Veterinärer	411	421	10	421	—
Agronomer	728	757	29	757	—
Jägmästare	511	547	36	547	—
Gymn.-dir.	1 367	1 515	148	1 515	—
Summa	41 762	44 323	2 561	46 921	2 598

I *diagram 8* åskådliggöres utvecklingen av den relativa andelen examinerade personer vid fackhögskolor, matematisk-naturvetenskapliga fakulteter och övriga fria fakulteter enligt räkneexemplets examinationsberäkningar läsåren 1959/60—1974/75 (jfr diagram 3, sid. 132).

Diagram 8. Den relativa andelen examinerade personer vid fackhögskolor, matematisk-naturvetenskapliga fakulteter och övriga fria fakulteter enligt räkneexemplet läsåren 1959/60—1974/75.

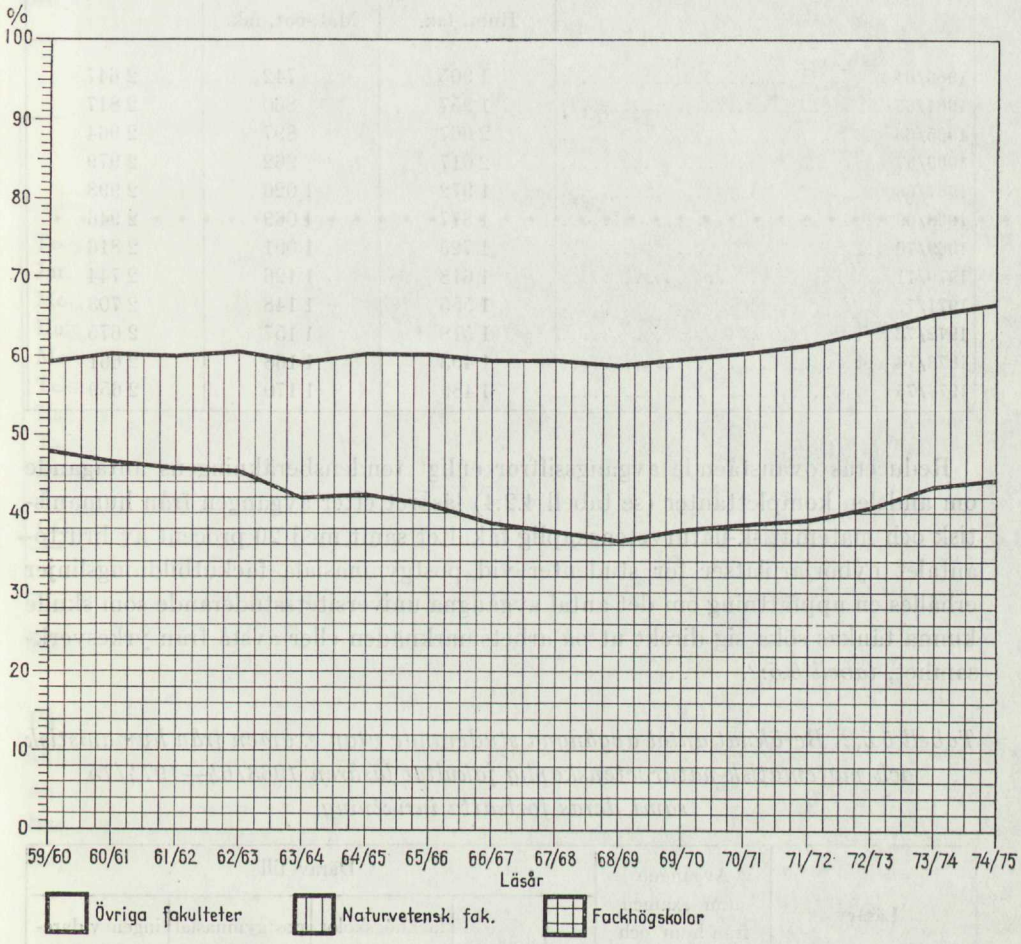

5.5. Beräknad avgång utan grundexamen från humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet läsåren 1963/64—1974/75

Utifrån antagandena under avsnitt 5.1.B redovisas nedan i *tabell 5.5:1* beräknad avgång utan examen från humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet läsåren 1963/64—1974/75.

Tabell 5.5:1. Beräknad avgång utan examen från humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet läsåren 1963/64—1974/75.

Läsår	Beräknad avgång från		Summa
	Hum. fak.	Mat.-nat. fak.	
1963/64	1 905	742	2 647
1964/65	1 957	860	2 817
1965/66	2 067	897	2 964
1966/67	2 017	962	2 979
1967/68	1 972	1 026	2 998
1968/69	1 877	1 069	2 946
1969/70	1 725	1 091	2 816
1970/71	1 618	1 126	2 744
1971/72	1 555	1 148	2 703
1972/73	1 518	1 157	2 675
1973/74	1 493	1 168	2 661
1974/75	1 489	1 170	2 659

Reduceras ovanstående avgångssiffror enligt tendensberäkningens antagande om andelen komplettanter (se tabell 4.2:4) läsåret efter avgången från humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet samt med 20 procent av bruttoantalet nybörjarplatser för studenter vid postgymnasiala fackutbildningslinjer erhålles en uppfattning om det antal avgångna universitetsstuderande som skulle kunna tänkas söka sig direkt ut på arbetsmarknaden eller avstå från yrkesverksamhet, *tabell 5.5:2.*

Tabell 5.5:2. Beräknat antal avgångna studerande utan examen från humanistisk och matematisk-naturvetenskaplig fakultet läsåren 1963/64—1974/75 samt deras fortsatta inriktning.

Läsår	Avgångna utan examen från hum. och mat.-nat. fak.	Därav till			
		Läsår	fackhögskolor (motsv.)	postgymnasial fackutb.	ingen vidareutbildning
1963/64	2 647	1964/65	964	918	765
1964/65	2 817	1965/66	1 069	965	783
1965/66	2 964	1966/67	1 204	1 012	748
1966/67	2 979	1967/68	1 233	1 059	687
1967/68	2 998	1968/69	1 239	1 106	653
1968/69	2 946	1969/70	1 231	1 153	562
1969/70	2 816	1970/71	1 179	1 200	437
1970/71	2 744	1971/72	1 179	1 200	365
1971/72	2 703	1972/73	1 179	1 200	324
1972/73	2 675	1973/74	1 179	1 200	296
1973/74	2 661	1974/75	1 179	1 200	282

5.6. Beräknad närvaro vid fakulteter och högskolor höstterminen 1975.

Nedan i *tabell 5.6:1* redovisas antalet närvarande studerande vid fakulteter och högskolor enligt räkneexemplets tillströmningsberäkning och redovisade antaganden i kapitel 4.3.

Tabell 5.6:1. Beräknat antal närvarande studerande vid fakulteter och högskolor höstterminen 1975.

Fakultet/högskola	Höstterminen 1975		Differens
	Tendensber.	Räkneex.	
Teol. fak.	1 500	1 500	—
Jur. fak.	6 300	6 300	—
Med. fak.	7 300	8 300	+ 1 000
Hum. fak.	34 900	22 400	— 12 500
Mat.-nat. fak.	23 200	20 700	— 2 500
Tekn. högsk.	12 800	15 300	+ 2 500
Handelshögsk.	3 400	4 200	+ 800
Tandl.-högsk.	2 200	2 200	—
Farm. inst.	750	750	—
Jordbr.-högsk.	800	800	—
GCI	250	250	—
Summa	93 400	82 700	— 10 700

5.7. Tillgång på och »behov» av akademiskt utbildad arbetskraft i yrkesverksam ålder åren 1970 och 1975

På grundval av examinationsberäkningarna i avsnitt 5.4 och beräkningarna av antalet kvarlevande med examen 1959/60 eller tidigare redovisas i *tabell 5.7:1* antalet akademiker i yrkesverksam ålder åren 1970 och 1975 sammanställt med beräknat »behov» av akademiskt utbildad arbetskraft dessa år enligt andra kapitlet (jfr tabell 4.5:2).

Tabell 5.7:1. Beräknad tillgång på och beräknat »behov» av akademiskt utbildad arbetskraft i yrkesverksam ålder åren 1970 och 1975.

	1970	1975
Beräknat antal akademiker i yrkesverksam ålder	116 000	160 500
Beräknat »behov» av akademiker i yrkesverksam ålder:		
alt. 1	124 900	148 600
alt. 2	118 400	142 300
Differens (absolut):		
alt. 1	— 8 900	+ 11 900
alt. 2	— 2 400	+ 18 200
Differens (procent):		
alt. 1	— 8	+ 7
alt. 2	— 2	+ 11

Diagram 9. Beräknad tillgång på och beräknat »behov» av skilda akademikerkategorier i yrkesverksam ålder åren 1965, 1970 och 1975.

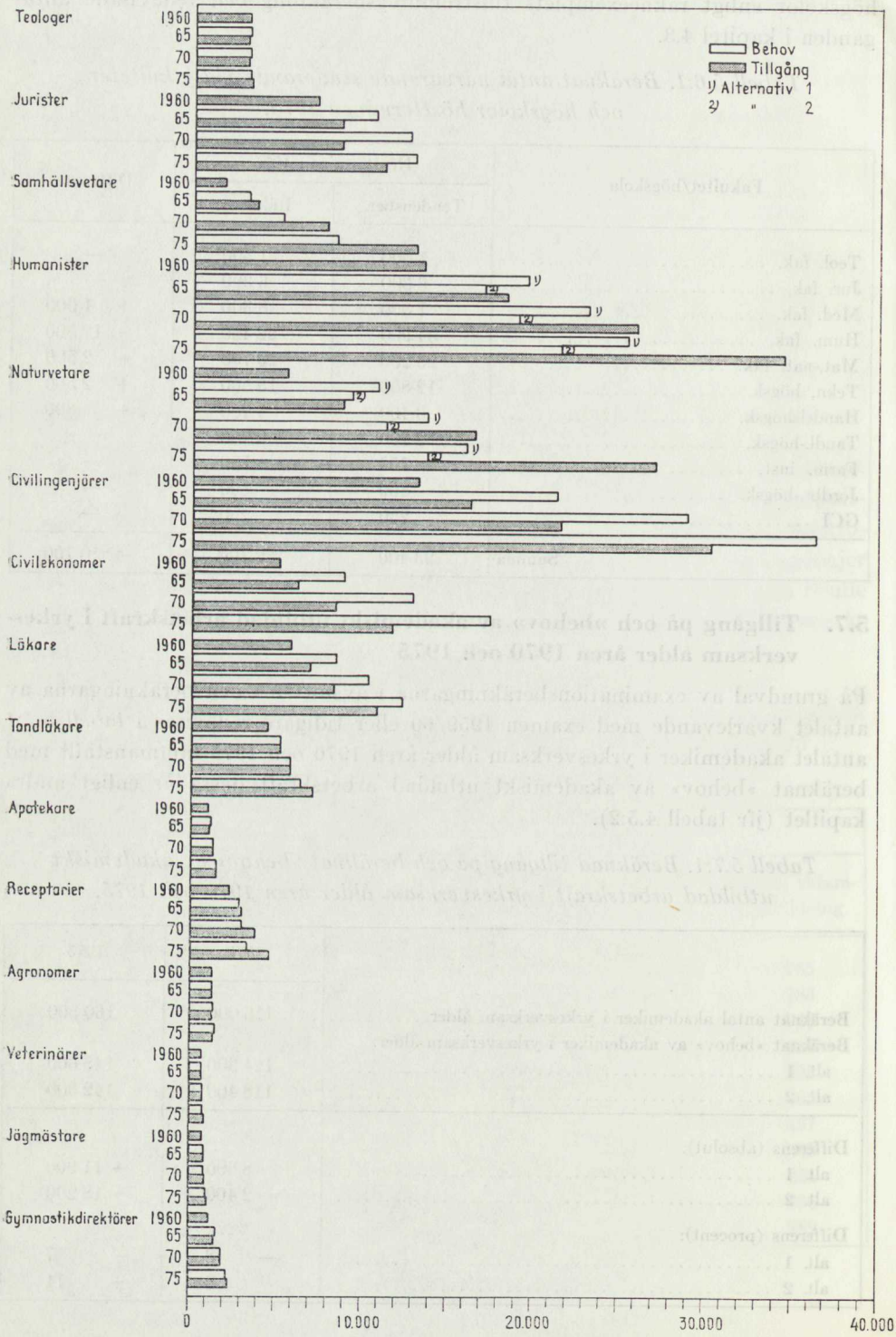

I *tabell 5.7:2* redovisas »tillgångs- och efterfrågeberäkningarna» rörande de enskilda akademikerkategorierna var för sig åren 1970 och 1975. År 1965 föreligger ingen skillnad i förhållande till tendensberäkningen (jfr tabell 4.5:3). Beräkningen åskådliggöres i *diagram 9*.

Tabell 5.7:2. Beräknad tillgång på och beräknat »behov» av skilda akademikerkategorier i yrkesverksam ålder åren 1970 och 1975.

Kategori	År	Beräknad tillgång	Beräknat »behov»	Differens abs.	Differens rel.
Teologer	1970	3 100	3 200	..	..
	1975	3 300	3 200	..	..
Jurister	1970	8 600	12 600	— 4 000	— 47
	1975	11 100	12 900	— 1 800	— 16
Samhällsvetare[1]	1970	7 800	5 200	+ 2 600	+ 33
	1975	13 000	8 400	+ 4 600	+ 35
Läkare	1970	8 300	10 300	— 2 000	— 24
	1975	10 800	12 300	— 1 500	— 14
Humanister (alt. 1)	1970	25 900	23 100	+ 2 800	+ 11
	1975	34 400	25 400	+ 9 000	+ 26
Humanister (alt. 2)	1970	25 900	19 000	+ 6 900	+ 27
	1975	34 400	21 500	+ 12 900	+ 38
Naturvetare (alt. 1)	1970	16 500	13 700	+ 2 800	+ 17
	1975	27 000	16 000	+ 11 000	+ 41
Naturvetare (alt. 2)	1970	16 500	11 300	+ 5 200	+ 32
	1975	27 000	13 700	+ 13 300	+ 49
Civilingenjörer	1970	21 500	28 800	— 7 300	— 34
	1975	30 300	36 300	— 6 000	— 20
Civilekonomer	1970	8 400	12 900	— 4 500	— 54
	1975	11 700	17 400	— 5 700	— 49
Tandläkare	1970	5 800	5 800	—	—
	1975	7 100	6 400	+ 700	+ 10
Apotekare	1970	1 300	1 300	—	—
	1975	1 500	1 500	—	—
Receptarier	1970	3 800	3 000	+ 800	+ 21
	1975	4 600	3 300	+ 1 300	+ 28
Veterinärer	1970	800	800	—	—
	1975	900	800	..	..
Agronomer	1970	1 300	1 400	..	..
	1975	1 400	1 500	..	..
Jägmästare	1970	1 000	900	..	..
	1975	1 100	1 000	..	..
Gymnastikdirektörer	1970	1 900	1 900	—	—
	1975	2 300	2 200	..	..

[1] Inkl. psykologer, se anm. till bilaga 4.4:1.

·· markerar obetydlig differens.

Mellan 1970 och 1975 skulle enligt sammanställningen »bristen» övergå i »överskott» om man för samman samtliga utbildningsgrupper. För läkare, civilingenjörer och ekonomer kvarstår »bristsituationen» ännu år 1975. Det bör beträffande humanister och naturvetare, för vilka de största »överskotten» redovisas, erinras om vad som anfördes i inledningen till andra kapitlet (sid. 32 f.). Där påpekades, att behovsprognosen rörande lärare i läroämnen — den kvantitativt viktigaste prognosen för personer med examen från filosofisk fakultet — principiellt skiljer sig från behovsprognoserna för t. ex. läkare och civilingenjörer, vilka senare förutsätter kvalitativa förändringar av en art som ej ingår i förutsättningarna för ämneslärarprognosen.

Med hänsyn till utbildnings- och arbetsmarknadsförhållanden har det intresse att sammanställa siffrorna i tabell 5.7:2 för tekniker och naturvetare samt för »samhällstekniker». Detta göres nedan beträffande tillgång och »behov» år 1975.

1. *Tekniker-naturvetare*

Kategori	Tillgång	Behov		Differens	
		alt. 1	alt. 2	alt. 1	alt. 2
Naturvetare	27 000	16 000	13 700	+ 11 000	+ 13 300
Civilingenjörer	30 300	36 300	36 300	— 6 000	— 6 000
Summa	57 300	52 300	50 000	+ 5 000	+ 7 300

2. *Samhällstekniker*

Kategori	Tillgång	Behov	Differens
Jurister	11 100	12 900	— 1 800
Samhällsvetare[1]	13 000	8 400	+ 4 600
Civilekonomer	11 700	17 400	— 5 700
Summa	35 800	38 700	— 2 900

[1] Inkl. psykologer, se anm. till bilaga 4.4:1.

TABELLBILAGA

Bilaga 1.4:1. Nettoantalet nyinskrivna Ag-studenter vid fakulteter och högskolor läsåren 1959/60 och 1960/61 efter år för studentexamen och kön.

Examen år	Antal vid examen			Antal inskrivna 1959/60[2]			Antal inskrivna 1960/61[2]			Antal inskrivna i % av examinerade 1959/60			Antal inskrivna i % av examinerade 1960/61		
	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a	M.	Kv.	S:a
1961	5 596	5 087	10 683	—	—	—	44	46	90	—	—	—	0,79	0,90	0,84
1960	4 844	4 292	9 136	28	32	60	1 442	1 859	3 301	0,58	0,75	0,66	29,77	43,31	36,13
1959	4 519	3 979	8 498	1 321	1 669	2 990	1 759	465	2 224	29,23	41,95	35,18	38,92	11,69	26,17
1958	4 251	3 615	7 866	1 523	522	2 045	428	176	604	35,83	14,44	26,00	10,07	4,87	7,68
1957	4 023	3 284	7 307	407	143	550	136	82	218	10,12	4,35	7,53	3,38	2,50	2,98
1956	3 681	2 872	6 553	196	76	272	61	35	96	5,32	2,65	4,15	1,66	1,22	1,46
1955	3 316	2 641	5 957	60	40	100	27	32	59	1,81	1,51	1,68	0,81	1,21	0,99
1954	3 073	2 287	5 360	53	28	81	27	23	50	1,72	1,22	1,51	0,88	1,01	0,93
1953	2 964	2 109	5 073	42	25	67	32	12	44	1,42	1,19	1,32	1,08	0,57	0,87
1952	2 852	2 047	4 899	28	16	44	29	19	48	0,98	0,78	0,90	1,02	0,93	0,98
1951	2 689	1 830	4 519	23	12	35	18	10	28	0,86	0,66	0,77	0,67	0,55	0,62
1950	2 702	1 795	4 497	15	10	25	14	11	25	0,56	0,56	0,56	0,52	0,61	0,56
1949	2 695	1 590	4 285	11	4	15	11	5	16	0,41	0,25	0,35	0,41	0,31	0,37
1948 o. tidigare[1]	ca 2 650	ca 1 500	ca 4 150	83	73	156	80	75	155	3,13	4,87	3,76	3,02	5,00	3,73
Okänt	—	—	—	11	2	13	32	22	54	—	—	—	—	—	—
Totalt	—	—	—	3 801	2 652	6 453	4 140	2 872	7 012	91,97	75,18	84,37	93,00	74,68	84,31

[1] Per år.

[2] I antalet inskrivna 1959/60 ingår socialinstituten, sjukgymnastinstituten och Alnarps mejeritekniska institut. Nettoantalet nyinskrivna Ag-studenter uppskattas i ämneslärarprognosen till 190 vid nämnda utbildningsanstalter detta år. De ingår icke i nettoantalet nyinskrivna 1960/61, varför relationerna för de bägge åren icke är fullt jämförbara.

Bilaga 1.5:1. Antalet närvarande studerande vid fakulteter och högskolor höstterminen 1958 efter studieinriktning och tidpunkt för första inskrivning.

Relativa tal.

Fakultet/ Högskola	Tidpunkt för första inskrivning								Samtliga ht 1958	
	Ht 1958	1957/58	1956/57	1955/56	1953/54—1954/55	1951/52—1952/53	1950/51 och tidigare	Inskr. år okänt	rel.	abs.
Teol. fak.	20,7	13.3	14,2	11,3	15,5	6,8	17,0	1,1	100	646
Jur. fak.	21,8	17,8	13,6	12,0	14,9	9,0	10,6	0,3	100	1 813
Med. fak.	6,5	12,1	11,0	11,5	21,2	18,5	18,7	0,4	100	2 928
Hum. fak.	21,7	17,7	13,6	10,8	16,1	7,7	11,8	0,5	100	11 532
Mat.-nat. fak. ..	26,1	16,6	11,6	8,8	13,6	8,0	15,0	0,3	100	3 568
Tekn. högsk. ...	18,6	20,1	16,5	12,4	17,8	7,3	6,8	0,5	100	4 756
Handelshögsk. ..	19,7	17,7	18,6	14,8	14,9	6,9	7,2	0,1	100	1 411
Tandl.-högsk. ...	11,2	20,5	19,6	18,4	25,6	3,4	1,1	0,2	100	1 100
Farm. inst.	40,5	31,6	8,5	7,3	7,8	2,4	1,8	—	100	449
apotekare	34,3	16,4	14,4	11,9	13,4	5,5	4,0	—	100	201
receptarier ...	45,6	44,0	3,6	3,6	3,2	—	—	—	100	248
Vet.-högsk.	16,9	11,0	10,6	10,2	21,2	22,5	7,6	—	100	236
Skogshögsk.	15,4	25,9	28,0	14,7	11,9	0,7	0,7	2,8	100	143
Lantbr.-högsk. ..	11,7	13,9	13,6	16,1	19,8	12,8	11,4	0,7	100	273
GCI	35,9	45,1	10,6	3,5	1,4	—	2,8	0,7	100	142
Totalt	19,9	17,7	14,0	11,5	16,7	8,6	11.2	0,4	100	28 997

Bilaga 1.6:1. Antalet examinerade vid universiteten läsåren 1955/56—1960/61 efter examen (med eller utan tidigare examen) och kön.

Examinerade/Läsår		Examen									Totalt
		TK	JK	JPM	FPM	ML	FKH	FMH	FKN	FMN	
1955/56[1]											
Utan tidigare ex.	M.	30	179	17	3	193	250	137	123	104	1 036
	Kv.	1	18	2	1	56	163	181	27	34	483
	Summa	31	197	19	4	249	413	318	150	138	1 519
Med tidigare ex.	M.	11	5	2	8	6	5	101	2	52	192
	Kv.	—	—	—	—	1	3	69	1	22	96
	Summa	11	5	2	8	7	8	170	3	74	288
Totalt	M.	41	184	19	11	199	255	238	125	156	1 228
	Kv.	1	18	2	1	57	166	250	28	56	579
	Summa	42	202	21	12	256	421	488	153	212	1 807
1956/57											
Utan tidigare ex.	M.	42	185	13	6	226	259	166	136	122	1 155
	Kv.	1	19	2	1	66	169	220	30	40	548
	Summa	43	204	15	7	292	428	386	166	162	1 703
Med tidigare ex.	M.	16	5	2	12	7	5	123	2	61	233
	Kv.	—	—	—	—	1	3	84	1	25	114
	Summa	16	5	2	12	8	8	207	3	86	347
Totalt	M.	58	190	15	18	233	264	289	138	183	1 388
	Kv.	1	19	2	1	67	172	304	31	65	662
	Summa	59	209	17	19	300	436	593	169	248	2 050
1957/58											
Utan tidigare ex.	M.	30	153	12	6	249	266	165	141	113	1 135
	Kv.	3	25	1	—	46	176	271	29	49	600
	Summa	33	178	13	6	295	442	436	170	162	1 735
Med tidigare ex.	M.	9	15	1	17	15	13	92	4	60	226
	Kv.	1	—	—	—	2	1	67	—	13	84
	Summa	10	15	1	17	17	14	159	4	73	310
Totalt	M.	39	168	13	23	264	279	257	145	173	1 361
	Kv.	4	25	1	—	48	177	338	29	62	684
	Summa	43	193	14	23	312	456	595	174	235	2 045
1958/59											
Utan tidigare ex.	M.	68	155	10	5	209	300	195	157	112	1 211
	Kv.	7	19	—	—	53	259	264	49	59	710
	Summa	75	174	10	5	262	559	459	206	171	1 921
Med tidigare ex.	M.	9	7	3	10	22	10	128	2	70	261
	Kv.	2	—	—	2	4	—	64	2	15	89
	Summa	11	7	3	12	26	10	192	4	85	350
Totalt	M.	77	162	13	15	231	310	323	159	182	1 472
	Kv.	9	19	—	2	57	259	328	51	74	799
	Summa	86	181	13	17	288	569	651	210	256	2 271

Examinerade/Läsår		Examen									Totalt
		TK	JK	JPM	FPM	ML	FKH	FMH	FKN	FMN	
1959/60											
Utan tidigare ex.	M.	65	174	11	4	189	313	219	154	140	1 269
	Kv.	10	26	—	1	57	288	320	42	60	804
	Summa	75	200	11	5	246	601	539	196	200	2 073
Med tidigare ex.	M.	17	8	—	9	10	10	157	6	79	296
	Kv.	2	1	—	1	4	3	79	2	30	122
	Summa	19	9	—	10	14	13	236	8	109	418
Totalt	M.	82	182	11	13	199	323	376	160	219	1 565
	Kv.	12	27	—	2	61	291	399	44	90	926
	Summa	94	209	11	15	260	614	775	204	309	2 491
Ht 1960											
Utan tidigare ex.	M.	33	61	3	3	61	162	101	77	62	563
	Kv.	5	4	—	—	13	121	151	33	26	353
	Summa	38	65	3	3	74	283	252	110	88	916
Med tidigare ex.	M.	4	3	1	6	5	2	61	—	17	99
	Kv.	3	1	—	1	1	—	42	—	11	59
	Summa	7	4	1	7	6	2	103	—	28	158
Totalt	M.	37	64	4	9	66	164	162	77	79	662
	Kv.	8	5	—	1	14	121	193	33	37	412
	Summa	45	69	4	10	80	285	355	110	116	1 074
Vt 1961											
Utan tidigare ex.	M.	25	103	1	9	118	227	129	157	100	869
	Kv.	3	11	—	2	27	201	213	38	48	543
	Summa	28	114	1	11	145	428	342	195	148	1 412
Med tidigare ex.	M.	2	7	—	11	3	12	78	2	36	151
	Kv.	—	—	—	1	—	2	71	1	15	90
	Summa	2	7	—	12	3	14	149	3	51	241
Totalt	M.	27	110	1	20	121	239	207	159	136	1 020
	Kv.	3	11	—	3	27	203	284	39	63	633
	Summa	30	121	1	23	148	442	491	198	199	1 653

[1] I den officiella statistiken rörande högre studier saknas för läsåret 1955/56 och tidigare uppgifter rörande examinerade med tidigare examen. Här har en beräkning gjorts utifrån 1956/57 års relationer såväl beträffande antalet med tidigare examen som vad gäller uppdelningen på kön.

Bilaga 1.6:2. Antalet examinerade vid fackhögskolor läsåren 1955/56—1960/61 efter examen (med eller utan tidigare examen) och kön.

Examinerade/Läsår		Examen									Totalt
		Civ.-ing.	Civ.-ek.	Tand-läk.	Apo-tek.	Re-cep.	Vet.	Agr.	Jägm.	Gymn.-dir.	
1955/56[1]											
Utan tidigare ex.	M.	502	172	129	1	2	23	48	37	31	945
	Kv.	11	8	49	1	104	3	3	—	33	212
	Summa	513	180	178	2	106	26	51	37	64	1 157
Med tidigare ex.	M.	4	12	—	2	—	—	—	—	—	18
	Kv.	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3
	Summa	4	12	—	5	—	—	—	—	—	21
Totalt	M.	506	184	129	3	2	23	48	37	31	963
	Kv.	11	8	49	4	104	3	3	—	33	215
	Summa	517	192	178	7	106	26	51	37	64	1 178
1956/57											
Utan tidigare ex.	M.	513	186	119	2	2	24	48	23	31	948
	Kv.	11	9	45	3	101	3	3	—	33	208
	Summa	524	195	164	5	103	27	51	23	64	1 156
Med tidigare ex.	M.	4	13	—	7	—	1	—	—	—	25
	Kv.	—	—	—	9	—	—	—	—	1	10
	Summa	4	13	—	16	—	1	—	—	1	35
Totalt	M.	517	199	119	9	2	25	48	23	31	973
	Kv.	11	9	45	12	101	3	3	—	34	218
	Summa	528	208	164	21	103	28	51	23	65	1 191
1957/58											
Utan tidigare ex.	M.	516	197	134	9	—	30	41	25	29	981
	Kv.	9	10	38	4	105	1	2	—	32	201
	Summa	525	207	172	13	105	31	43	25	61	1 182
Med tidigare ex.	M.	2	10	—	5	—	—	—	—	—	17
	Kv.	—	—	—	5	—	—	—	—	—	5
	Summa	2	10	—	10	—	—	—	—	—	22
Totalt	M.	518	207	134	14	—	30	41	25	29	998
	Kv.	9	10	38	9	105	1	2	—	32	206
	Summa	527	217	172	23	105	31	43	25	61	1 204
1958/59											
Utan tidigare ex.	M.	521	180	144	3	2	28	41	29	33	981
	Kv.	9	11	39	6	121	3	3	—	34	226
	Summa	530	191	183	9	123	31	44	29	67	1 207
Med tidigare ex.	M.	3	11	1	5	—	—	—	—	—	20
	Kv.	—	1	—	2	—	—	—	—	—	3
	Summa	3	12	1	7	—	—	—	—	—	23
Totalt	M.	524	191	145	8	2	28	41	29	33	1 001
	Kv.	9	12	39	8	121	3	3	—	34	229
	Summa	533	203	184	16	123	31	44	29	67	1 230

Examinerade/Läsår		Examen									Totalt
		Civ.-ing.	Civ.-ek.	Tand-läk.	Apo-tek.	Re-cep.	Vet.	Agr.	Jägm.	Gymn.-dir.	
1959/60											
Utan tidigare ex.	M.	579	255	154	5	2	34	39	27	33	1 128
	Kv.	12	12	45	8	194	—	2	—	32	305
	Summa	591	267	199	13	196	34	41	27	65	1 433
Med tidigare ex.	M.	3	11	—	1	—	—	—	—	—	15
	Kv.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
	Summa	3	11	—	2	—	—	—	—	—	16
Totalt	M.	582	266	154	6	2	34	39	27	33	1 143
	Kv.	12	12	45	9	194	—	2	—	32	306
	Summa	594	278	199	15	196	34	41	27	65	1 449
Ht 1960											
Utan tidigare ex.	M.	340	104	69	3	1	11	14	12	—	554
	Kv.	5	12	24	5	78	2	—	—	—	126
	Summa	345	116	93	8	79	13	14	12	—	680
Med tidigare ex.	M.	—	4	1	—	—	—	—	—	—	5
	Kv.	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2
	Summa	—	5	2	—	—	—	—	—	—	7
Totalt	M.	340	108	70	3	1	11	14	12	—	559
	Kv.	5	13	25	5	78	2	—	—	—	128
	Summa	345	121	95	8	79	13	14	12	—	687
Vt 1961											
Utan tidigare ex.	M.	350	138	105	4	3	19	15	32	35	701
	Kv.	11	8	33	8	156	1	—	—	30	247
	Summa	361	146	138	12	159	20	15	32	65	948
Med tidigare ex.	M.	2	7	—	—	—	—	—	—	—	9
	Kv.	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
	Summa	2	7	—	—	—	—	—	—	2	11
Totalt	M.	352	145	105	4	3	19	15	32	35	710
	Kv.	11	8	33	8	156	1	—	—	32	249
	Summa	363	153	138	12	159	20	15	32	67	959

[1] Se anm. 1 under bilaga 1.6:1.

Bilaga 4.2:1. Antalet svenska nybörjare, nettoantalet nyinskrivna samt svenska nybörjare, som tidigare studerat vid annan fakultet/högskola, jämte de två senare i procent av antalet svenska nybörjare vid fackhögskolor (motsv.) läsåren 1956/57—1960/61.

Fakultet/högskola	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61
Med. fak.					
Nybörjare	414	417	419	408	470
Nettoinskr.	232	268	263	215	220
Rel.	56,0	64,3	62,8	52,7	46,8
Tid. inskr.	182	149	156	193	250
Rel.	44,0	35,7	37,2	47,3	53,2
Tekn. högsk.					
Nybörjare	840	904	955	969	1 005
Nettoinskr.	737	804	845	777	779
Rel.	87,7	88,9	88,5	80,2	77,5
Tid. inskr.	103	100	110	192	226
Rel.	12,3	11,1	11,5	19,8	22,5
Handelshögsk.					
Nybörjare	338	312	326	342	321
Nettoinskr.	267	260	268	272	244
Rel.	79,0	83,3	82,2	79,5	76,0
Tid. inskr.	71	52	58	70	77
Rel.	21 0	16,7	17,8	20,5	24,0
Tandl.-högsk.					
Nybörjare	248	246	246	243	231
Nettoinskr.	189	207	195	181	169
Rel.	76,2	84,1	79,3	74,5	73,2
Tid. inskr.	59	39	51	62	62
Rel.	23,8	15,9	20,7	25,5	26,8
Farm. inst. (apot.)					
Nybörjare	29	37	73	75	83
Nettoinskr.	25	32	69	69	71
Rel.	86,2	86,5	94,5	92,0	85,5
Tid. inskr.	4	5	4	6	12
Rel.	13,8	13,5	5,5	8,0	14,5

Fakultet/högskola	1956/57	1957/58	1958/59	1959/60	1960/61
Farm. inst. (recep.)					
Nybörjare	106	122	296	181	179
Nettoinskr.	92	111	261	168	156
Rel.	86,8	91,0	88,2	92,8	87,2
Tid. inskr.	14	11	35	13	23
Rel.	13,3	9,0	11,8	9,2	12,8
Vet.-högsk.					
Nybörjare	29	28	30	31	29
Nettoinskr.	27	27	28	27	25
Rel.	93,1	96,4	93,3	87,1	86,2
Tid. inskr.	2	1	2	4	4
Rel.	6,9	3,6	6,7	12,9	13,8
Skogshögsk.					
Nybörjare	36	36	36	34	37
Nettoinskr.	35	30	19	13	9
Rel.	97,2	83,3	52,8	38,2	24,3
Tid. inskr.	1	6	17	21	28
Rel.	2,8	16,7	47,2	61,8	75,7
Lantbr.-högsk.					
Nybörjare	40	39	32	38	45
Nettoinskr.	38	38	29	37	44
Rel.	95,0	97,4	90,6	97,4	97,8
Tid. inskr.	2	1	3	1	1
Rel.	5,0	2,6	9,4	2,6	2,2
GCI					
Nybörjare	65	60	63	69	68
Nettoinskr.	55	51	45	39	26
Rel.	84,6	85,0	71,4	56,5	38,2
Tid. inskr.	10	9	18	30	42
Rel.	15,4	15,0	28,6	43,5	61,8
Totalt					
Nybörjare	2 145	2 201	2 476	2 390	2 468
Nettoinskr.	1 697	1 828	2 022	1 798	1 743
Rel.	79,1	83,1	81,7	75,2	70,6
Tid. inskr.	448	373	454	592	725
Rel.	20,9	16,9	18,3	24,8	29,4

Bilaga 4.4:1. Examinationen av samhällsvetare och psykologer i procent av den totala examinationen, reducerad med hänsyn till dubbelexamination, (exkl. fil. mag. och pol. mag., som tidigare avlagt humanistisk fil. kand.-examen) vid humanistisk fakultet läsåren 1956/57—1960/61 jämte de nyinskrivna samhällsvetarna och psykologerna i procent av hela antalet nyinskrivna vid humanistisk fakultet, som avser avlägga filosofisk examen och vars ämnesplaner är kända kalenderåren 1956—1960 enligt den s. k. prognosstatistiken.

Läsår	Examination			Kalender-år	Nyinskrivna		
	samhälls-vetare	psyko-loger	S:a %		samhälls-vetare	psyko-loger	S:a %
1956/57	6	8	14	1956	8	7	14
1957/58	6	11	17	1957	6	8	14
1958/59	7	15	22	1958	7	11	18
1959/60	6	14	20	1959	10	14	24
1960/61	8	14	22	1960	13	13	26

Anmärkning

I kapitel 4 har samhällsvetare och psykolog definierats sålunda.

Samhällsvetare: en person med nationalekonomi, statistik eller företagsekonomi som huvudämne i examen eller två av dessa kombinerade med andra ämnen eller sociologi som huvudämne i kombination med minst ett av de tre ovannämnda ämnena.

Psykolog: en person med psykologi eller pedagogik som huvudämne i examen eller sociologi som huvudämne i kombination med minst ett av de ovanstående ämnena.

Dessa definitioner är anpassade till statistiska centralbyråns ämneskod och avviker något från de i kapitel 2 använda definitionerna. Definitionen av psykolog är här vidare.

Källförteckning

Propositioner

1960:119, angående riktlinjer för utbyggande av universitet och högskolor m. m.;
1961:83, angående anslag för budgetåret 1961/62 till vissa högskolor;
1961:100, med förslag om förbättrad taxeringskontroll;
1961:108, angående ökad utbildning av läkare och tandläkare m. m.;
1962:43, angående vissa anslag för budgetåret 1962/63 till de tekniska högskolorna;
1962:54, angående reformering av den obligatoriska skolan m. m.;
1962:59, angående anslag för budgetåret 1962/63 till journalistutbildning;
1962:99, angående yrkesutbildning på trädgårdsområdet;
1962:103, angående yrkesutbildning på jordbrukets område;
1962:104, angående ökad utbildning av läkare, tandläkare m. m.
1962:106, angående vissa frågor rörande lärarutbildning.

Statens offentliga utredningar (SOU)

1953:36, Ökad examination av tandläkare;
1955:11, Psykologisk utbildning och forskning;
1957:24, Den akademiska undervisningen. Forskarrekryteringen;
1957:28, Lärarutbildningen på det husliga området;
1957:51, Akademikerräkningen 1955;
1958:21, Lärarbrist och läraröverskott;
1959:45, Universitet och högskolor i 1960-talets samhälle;
1960:1, Folktandvården;
1960:2, Högre utbildning, forskning och försök på lantbrukets område;
1960:17, Forskning och högre utbildning på skogsbrukets område;
1960:33, Förskollärarutbildningens organisation;
1961:8, Om läkarbehov och läkartillgång;
1961:30, Grundskolan;
1962:5, Vidgad vuxenutbildning på gymnasiestadiet;
1962:10, Svensk ekonomi 1960—1965;
1962:43, Socionomutbildningen;
1962:50, Utbildning av arbetsterapeuter.

Övrigt utredningsmaterial

a) tryckt

Ingenjörsbehovet i Sverige, Industriförbundets teknikerkommitté, Stockholm 1957;
Arbetsmarknadsinformation, Serie S,
nr 4/1957, Behovet av agronomer;
nr 5/1957, Behovet av arbetskraft med högskolemässig trädgårdsutbildning;
nr 1/1958, Behovet av jägmästare;
nr 2/1958, Skogsmästarutbildningen;
nr 6/1958, Kontorstjänstemannakarriären vid försäkringsbolagen;
nr 4/1959, Behovet av veterinärer;
nr 6/1959, Behovet av socionomutbildad arbetskraft;

nr 7/1959, Bankmannakårens framtida utveckling;
nr 8/1959, Rekryteringen av officerskarriärerna under 1960-talet;
nr 9/1959, Arbetskraftutvecklingen inom offentliga tjänster under 1950-talet;
nr 1/1960, Behovet av farmacevter och apotekstekniker;
nr 1/1961, Behovet av biblioteksutbildad personal;
nr 2/1961, Tillägg till prognosen ang. behovet av veterinärer;
nr 4/1961, Efterfrågan på personal inom reklamens yrken;
nr 1/1962, Lärare i läroämnen — Behov och tillgång under 1960-talet;
nr 2/1962, Skol- och utbildningsstatistiska uppgifter 1962;
nr 3/1962, Preliminär beräkning av utbuds- och efterfrågeförhållanden på sjuksköterskornas och barnmorskornas arbetsmarknad 1960—1980;
nr 5/1962, Det framtida ingenjörsbehovet (vissa prel. beräkningar);
nr 6/1962, Det framtida behovet av personal vid sjukhusens laboratorier och de medicinskt-vetenskapliga institutionerna.

b) stencilerat

Behovet av tandläkare 1970—1990, ecklesiastikdepartementet, oktober 1960;
PM med komplettering av betänkande angående behovet av tandläkare 1970—1990, ecklesiastikdepartementet, mars 1961;
Högre journalist- och reklamutbildning, ecklesiastikdepartementet, juli 1961;
Det framtida behovet av jurister, arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut, oktober 1961;
Behov av ingenjörer för önskad produktionsutveckling, generaldirektör Bo Lundberg, mars 1962;
Klasslärarbehovet samt examinationsbehovet av folk- och småskollärare, ecklesiastikdepartementet, maj 1962;
Beräknat lärarbehov vid de tekniska högskolorna samt beräknat nettotillskott nyutexaminerade under expansionsperioden 1960/61—1968/69, ecklesiastikdepartementet, augusti 1962;
Högre utbildning och forskning i Sverige — Statistiska data m. m., ecklesiastikdepartementet, september 1962;
Ökad läkarutbildning vid medicinska fakulteten i Lund, ecklesiastikdepartementet, september 1962;
Betänkande med utredning och förslag rörande ökad utbildning av sjukgymnaster och därmed sammanhängande spörsmål, ecklesiastikdepartementet, oktober 1962;
Information i prognosfrågor, arbetsmarknadsstyrelsens prognosinstitut,
1961:46, PM angående tillgång och efterfrågan under 1960-talet på arbetskraft med viss utbildning;
1961:49, Samhällsvetarna och deras funktion på arbetsmarknaden;
1962:7, Utvecklingstendenser på 1960-talets arbetsmarknad för tjänstemän.

Statistiska publikationer

Högre Studier 1956/57, 1957/58—1958/59, 1959/60, SOS, Undervisning;
Befolkningsrörelsen år 1960, SOS, Folkmängden och dess förändringar;
Folkmängden inom administrativa områden den 31 december 1961, SOS, Folkmängden och dess förändringar;
Statistisk Tidskrift nr 6 och 9/1962;
Preliminära redogörelser 1961—1962, statistiska centralbyrån, avdelningen för undervisningsstatistik (stencilerat).

KUNGL BIBL.
20 DEC

NORDISK UDREDNINGSSERIE (NU) 1962

1. Helsetjeneste for søfarende.
2. Nordiskt samarbete inom radio och television.
3. Vattenkraften i Torne och Kalix älvar.
4. Nordisk bogmarked.
5. Sommartid.
6. Nordisk arbetsmarknad för tandläkare.
7. Beretning om insamling af materiale til forhåndsorientering af eksperter, der fra de nordiske lande sendes til udviklingslandene.

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1962

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen)

Justitiedepartementet

Atomansvarighet II. [14]
Utlandssvenskars deltagande i allmänna val. [19]
Nedre justitierevisionens arbetsorganisation. [20]
Expropriation för sanering av historiskt eller kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. [24]
Radions juridiska ansvar. [27]

Utrikesdepartementet

Aspekter på utvecklingsbiståndet. [12]

Försvarsdepartementet

Totalförsvarets personalfrågor. [3]
Försvarets tandvård. [23]
Arbetstidsreglering för militär personal och civilmilitär. [30]

Socialdepartementet

Skogstillgångarna i Jämtlands län. [1]
Arbetstidsförkortningens omfattning och utläggning. [17]
Ny semesterlag. [44]

Kommunikationsdepartementet

Statsbidrag till enskild väghållning, m. m. [6]
Avgiftsbelagda trafikanläggningar. [26]
Säkerhetsinspektion av motorfordon och släpvagnar. [29]
Svensk trafikpolitik III. [35]
Byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter och personalorganisation. [37]
Vägväsendets distriktsorganisation. [46]
Postverkets organisation. [52]
Svenska och Danska Öresundsdelegationerna. 1. Öresundsförbindelsen. Del I. Utredningar och förslag. [53] 2. Öresundsförbindelsen. Del II. Ritningar. [54]

Finansdepartementet

Finansplan för budgetåret 1962/63 samt Preliminär nationalbudget för år 1962. [8]
Städernas särskilda rättigheter och skyldigheter i förhållande till staten. [9]
1959 års långtidsutredning. 1. Svensk ekonomi 1960—1965. [10] 2. Svensk ekonomi 1960—1965. Bilagor 1—5. [11]
Skärpta regler för rusdrycksinköp. [13]
Automatisk databehandling inom folkbokförings- och uppbördsväsendet. Del II. [18]
Reviderad nationalbudget för år 1962. [25]
Stadshypoteks- och bostadskreditinstitutionerna. [31]
Automatisk databehandling. [32]
Mål och medel i stabiliseringspolitiken — Remissyttranden. [41]
Avdrag för representationskostnader, m. m. [42]
Beskattning av traktamenten m. m. [47]
Bevakning, avskrivning och eftergift av kronans fordringar. [49]

Ecklesiastikdepartementet

Vidgad vuxenutbildning på gymnasiestadiet. [5]
Korrespondensundervisningen inom skolväsendet. [16]
Skolväsendets centrala ledning. [28]
Försvarsmedicinsk forskning i totalförsvaret. [34]
Socionomutbildningen. [43]
Utbildning av arbetsterapeuter. [50]
Lärare och handledare för det fria och frivilliga musikbildningsarbetet. [51]
Tendenserna på akademikernas arbetsmarknad fram till mitten av 1970-talet. [55]

Jordbruksdepartementet

Yrkesutbildningen på trädgårdsområdet. [2]
Veterinärmedicinsk forskning och undervisning. [33]
Naturen och samhället. [36]
Jordbrukstekniska institutet och statens forskningsanstalt för lantmannabyggnader. [45]

Handelsdepartementet

Den allmänna näringslagstiftningen. [15]
Beredskapslagring av olja 1963—1969. [40]

Inrikesdepartementet

Arbetsuppgifter och utbildning för viss sjukvårdspersonal. [4]
Kommunalrättskommittén. 2. Kommunal beredskap. [7] 3. Kommunalt stöd åt studerande från utvecklingsländerna. [21]
Samhällsfarlig asocialitet. [22]
Utbildning av sjukvårdsadministratörer. [38]
Rasriskerna i Götaälvdalen. [48]

Civildepartementet

Ortsprisindex. [39]

IVAR HÆGGSTRÖMS TRYCKERI AB

STOCKHOLM 1962